

EX LIBRIS

ERI[redacted]ELSON

BANDITEN.

EN VENETIANSK BERÄTTELSE

AF

FENIMORE COOPER.

Öfversättning från Engelskan.

ANDRA DELEN.

"Giustizia in palazzo,
E pane in piazza."

STOCKHOLM, hos L. J. HJERTA, 1833.

SJUTTONDE KAPITLET.

Hvi ligger du så på den gröna jorden?
Det är ej hvilotimme — hvi så blek?

Byron.

Oaktadt Hertigen af Sant Agata tycktes hafva fattat sitt beslut, var han likväl helt och hållet okunnig om hvart han skulle styra sin kosa. Att han blifvit bedragen af en eller flere af sina agenter, hvilka han varit nödsakad att anförtro de nödvändiga förberedelserna till den flykt, på hvilken han redan i flere dagar varit betänkt, var alltför säkert, för att nu längre dåra sig med det hoppet, att något oförklarligt misstag vore orsaken till hans förlust. Han såg nu att Senaten hade hans brud i sitt våld, och han kände för väl dess makt och dess ytterliga förakt för alla menskliga förbindelser, då det var fråga om något stort statsintresse, för att ett ögonblick betvifla dess föresats att begagna sin fördel, på ett sätt som säkrast befrämjade dess afsigter. Genom sin onkels tidiga död hade Donna Violetta blifvit arfvinge till stora egendomar inom Kyrkostatens område, och uppfyllandet af den afundsjuka och godtyckliga lag i Venedig, som bjöd hvar och en medlem af adelsståndet att sälja de utländska egendomar han kunde förvärfva, hade endast af

afseende för hennes kön blifvit uppskjuten, och såsom vi redan visat, i den förhoppning, att kunna, på ett för Republiken mest gagnande sätt, bestämma om hennes person. Med detta syftemål i sigte, och med de medel de hade i sina händer att ernå det, insåg brudgummen mer än väl, att hans giftermål icke blott skulle blifva förkastadt; men han fruktade äfven att vittnena till vigseln blefve så behandlade, att Senaten icke skulle hafva något att befara af deras vittnesmål. Hvad honom sjelf beträffade, så kände han för sin egen person mindre fruktan, ehuru han förutsåg, att han hade gifvit sina motståndare ett skäl, som förmodligen skulle till en obestämd tid uppskjuta afgörandet af hans anspråk på den bestridda successionen i Senaten, så vida det icke helt och hållet tillintetgjorde dem. Men han hade redan gjort sig beredd på ett sådant resultat, ehuru det är sannolikt, att hans böjelse för Violetta icke hade helt och hållet gjort honom blind för den omständigheten, att hennes Romerska egendomar blefve en icke ringa ersättning för denna förlust. Han trodde att han möjligtvis, utan fara, kunde våga återvända till sitt palats; ty det stora anseende, han åtnjöt i sitt fosterland, och den ynnest, hvari han stod vid Romerska hofvet, voro tillräckliga att skydda honom emot öppet våld. Förnämsta skälet, hvarföre afgörandet af hans anspråk blifvit uppskjutet, var deras önskan att begagna sig af hans nära slägtskap med kardinalen favoriten; och ehuru han icke varit i stånd att helt och hållet tillfredsställa Rådets alltid växande fordringar i detta afseende, ansåg han det likväl för sannolikt, att Vatikanen icke skulle underlåta att an-

vända hela sitt anseende, för att frälsa honom ifrån hvarje hotande personlig fara. Emellertid hade han gifvit Venetianska staten åtminstone antagliga skäl till stränghet; och hans frihet var just nu af så mycken vigt för honom, att han ansåg det såsom en af de största olyckor, som kunde hända honom, om han i detta ögonblick fölle i statens tjenares händer. Han kände så väl deras falska politik, med hvilka han hade att göra, att han, under omständigheter af till utseendet så svår beskaffenhet, fruktade att blifva arresterad, endast derföre, att regeringen sedan skulle kunna göra sig en förtjenst af hans framtida frigifvande. Hans befallning till Gino hade derföre varit, att styra utför den stora kanalen till hamnen.

Innan gondolen, som, vid hvarje förenadt bemödande af besättningen, sprang likt ett hoppande djur, kom in ibland skeppen, hade dess ägare tid att återhämta sin besinning, och i hast uppgöra en plan för framtiden. Han gaf ett tecken åt besättningen att upphöra med rodden, och gick ut ur paviljongen. Oaktadt det var så sent, färdades likväl ännu flere gondoler på kanalerna i staden, och gondolierernas sånger hördes. Men ibland sjöfolket herrskade en allmän tystnad, en följd af deras stränga arbete om dagen och deras vanliga lefnadssätt.

"Ropa an den förste lediga gondolier bland dina bekanta, Gino," sade Don Camillo, med låtsadt lugn; "jag vill göra honom några frågor."

Inom mindre än en minut var hans önskan uppfylld.

"Har du sett någon starkt bemannad gondol

s i denna trakt af kanalen?" frågade Don
llo den man, Gino anropat.
'Ingen annan än er egen, Signore, den snab-
af alla dem, som i denna dags regatta, fo-
ıder Rialto."
'Huru känner du, min vän, min gondols ha-
et?"
'Signore, jag har fört åran på Venedigs ka-
i sex och tjugu år, och jag minnes icke att
ett någon gondol fara hastigare, än just den
för fem minuter sedan, då den flög fram
an feluckerna, och längre in i hamnen, -li-
n den åter igen skulle hafva täflat om den
ne åran. Corpo di Bacco! Det måtte finnas
a viner i våra Nobilis palatser, då en men-
kan gifva ett sådant lif åt trä."
'Hvartåt, styrde vi?" frågade Don Camillo.

"Helige Teodoro! Jag undrar icke på, att
ör den frågan, Eccellenza, ty ehuru det icke
er än ett ögonblick sedan, ser jag er likväl här
lika så orörlig på vattnet, som ett flytande
"

"Der har du pengar, min vän — adio!"
Gondolieren rodde sakta vidare, sjungande
isa till sin båts ära, under det Don Camillos
ol flög framåt. Misticker, felucker, ske-
er, brigantiner och tremastare tycktes flyga
dem, när de sköto fram genom denna la-
ıt af skepp, då Gino lutade sig ned och gjor-
n herre uppmärksam på en stor gondol, som
amt rodde emot dem och tycktes komma
Lido. Båda båtarne befunno sig på en bred
ıa midt ibland skeppen, den vanliga vägen
em, som gingo till sjös, och icke något fö-

remål var emellan dem. Don Camillo förändrade sin kosa och var snart blott en åras längd ifrån den andra båten. Han såg, vid första ögonkastet, att det var den förrädiska gondolen, som narrat honom.

"Dragen edra värjor, karlar och följen mig!" utropade den förtviflade Neapolitanaren och beredde sig att springa midt i sina fienders båt.

"J dragen emot San Marco!" ropade en varnande röst i paviljongen. "Striden blir olika, Signore, ty vid minsta signal skynda tjugu galerer till vår hjelp."

Don Camillo hade säkert föraktat denna hotelse, så vida han icke märkt att den förmådde hans följeslagare att sticka sina halft utdragna värjor i slidorna.

"Röfvare!" svarade han, "återgifven henne, som J bortfört."

"Signore, unga Nobili finna ofta ett nöje uti att ställa till upptåg mot Republikens tjenare. Här finnes ingen, mer än gondoliererna och jag." En rörelse, som båten gjorde, tillät Don Camillo att titta in i paviljongen, och han såg att den andre yttrade ingenting annat än sanning. Öfvertygad om fruktlösheten af att längre fortsätta samtalet, inseende värdet af hvarje ögonblick, och i den tanke, att den kosa han valt ännu skulle kunna leda till några upptäckter, gaf Don Camillo sitt folk tecken att ro framåt. Båtarne skildes, under tystnad, ifrån hvarandra, och Neapolitanaren fortsatte sin färd åt det håll, hvarifrån den andra nyss kommit.

Inom kort tid var Don Camillos gondol på en öppen sträcka i Giudecca och helt och hållet utom flottans batterier. Det var så sent, att

månen började gå ned och dess strålar föllo sneda på viken, hvarvid den östra sidan af husen och de andra föremålen lågo i skuggan. Åtskilliga fartyg begagnade sig af vinden från land och syntes styra emot inloppet af hamnen.

"De sända min maka till Dalmatien!" utropade Don Camillo, för hvilken sanningen nu så småningom började dagas.

"Signore mio!" utropade Gino med förvåning.

"Jag säger dig, Gino, att den förbannade Senaten har sammangaddat sig emot min sällhet, bortröfvat din matmoder och dervid begagnat en af de många felucker, jag här ser, för att öfverföra henne till något af sina fängelser på östra kusten af Adriatiska hafvet."

"Heliga Maria! Signor Duca och min högtärade herre, man säger att sjelfva stenbilderna i Venedig hafva öron, och att bronshästarne slå bakut, om man säger ett ondt ord om dem deruppe."

"Är det icke nog, Gino, att aftvinga den fromme Job suckar, att beröfva honom en hustru? Har du ingen känsla för din matmoder?"

"Jag kunde aldrig drömma om, Eccellenza, att ni var så lycklig att hafva det ena, och att den äran skett mig att hafva det andra."

"Du påminner mig om min dårskap, gode Gino. Hjelper du mig vid detta tillfälle, är din lycka gjord, om du och dina kamrater anstränga edra bemödanden att återfinna den dam jag nyligen gifvit en makes löfte."

"San Teodoro hjelpe oss alla och upplyse oss om hvad vi böra göra! Det fruntimret är mer än lyckligt, Signor Don Camillo, och om

jag blott får veta med hvad namn jag bör kalla henne, skall hon aldrig blifva glömd i någon af de böner en så ringa syndare vågar frambära."

"Du har väl icke glömt den sköna damen, som jag räddade i Giudecca!"

"Corpo di Bacco, Eders Eccellenza flöt som en svan och sam fortare än en sjöfogel. Glömt! Nej, Signore! Jag tänker på henne, hvarenda gång jag hör något plaska i kanalerna, och hvar gång jag tänker derpå, svär jag i mitt hjerta på Anconafararen. St Teodoro förlåte mig, om det är emot en kristens pligt att göra så. Men, ehuru vi alla berätta underverk om hvad vår husbonde gjorde i Giudecca, så är en doppning i dess vatten icke någon giftermålsceremoni, icke eller kunna vi med mycken säkerhet tala om skönhet, vid ett för densamma så ofördelaktigt tillfälle."

"Du har rätt, Gino! — Men den damen, den lysande Donna Violetta Tiepolo, dotter och arfvinge af en ryktbar Senator, är nu din matmoder. Det återstår för oss att införa henne i Sant Agatas slott, der jag skall trotsa Venedig och dess spioner."

Gino böjde ödmjukt sitt hufvud, ehuru han kastade en blick bakom sig, för att försäkra sig om, att ingen af de spioner, hans herre så öppet trotsade, hörde dem.

Emellertid framskred gondolen — ty samtalet afbröt på intet vis Ginos ansträngningar — och höll ännu samma kosa mot Lido. Då vinden från land blef friskare, försvunno småningom de förut synliga skeppen, och under det Don Camillo framkom till den sandbarrier, som skiljer Lagunerna från Adriatiska hafvet, hade de flesta af dem kommit igenom passagerna och styrde nu deras

›sa, allt efter deras olika bestämmelse, tvert
’ver den öppna viken. Don Camillo hade låtit
tt folk följa den ursprungligen tagna kosan, af
n obeslutsamhet. Han var säker på, att hans
ud var på något af de många fartyg han hade
sigte, men inga spår kunde föra honom till det
tta, icke heller hade han tillräcklig styrka att
rfölja det, om han ock varit i besittning af
nna vigtiga hemlighet. Då han landsteg, sked-
det derföre blott i den förhoppning att kun-
i allmänhet gissa, i hvilken af Republikens
sittningar han borde söka den han förlorat,
rigenom att han gaf akt, åt hvilken trakt af
lriatiska hafvet de många feluckerna styrde sin
sa. Han hade likväl beslutit att genast förfölja
m, och innan han lemnade gondolen, gaf han
ı förtrogne gondolier nödiga förhållningsorder.

”Du vet, Gino,” sade han, ”att en på mina
endomar född vasall ligger här i hamnen med
feluoca, ifrån Sorrentinska kusten?”

”Jag känner mannen bättre, än mina eg-
fel, Signore, eller till och med mina egna
gder.”

”Far dit och se efter om han ännu ligger
ar. Jag har upptänkt en plan, att locka ho-
m i sin herres tjenst; men jag vill först lära
nna beskaffenheten af hans fartyg.”

Gino sade några få ord till sin vän Stefanos
röm och rosade la Bella Sorrentina, då gondo-
n lade ut ifrån stranden, och slog sedan sin
a i vattnet, med fullt allvar att uträtta sitt
ppdrag.

Det finnes ett ensligt ställe på Lido di Pa-
strino, hvilket den Katolska intoleransen ut-
tt till hvilostad för deras qvarlefvor, som dött

i Venedig, men icke tillhört den Romerska kyrkan. Ehuru det icke ligger långt ifrån den vanliga landningsplatsen och de få bygnader, som finnas på kusten, är likväl dess natur, i sig sjelft betraktad, en icke opassande sinnebild af hopplöshet och förtviflan. Ensligt, blottställdt både för söderns heta vindar och de kalla stormarna ifrån Alperna, betäckes dess torra sandiga mark ofta af Adriatiska hafvets skum, och det enda, menskliga konsten, understödd af en jordmån, som gödes af menniskans qvarlefvor, här kunnat uträtta, är att kring dessa blygsamma grafvar hafva framkallat en mager vextlighet, som i alla afseenden motsvarar nästan hela denna banks ofruktbara och karga natur. Denna de dödas hviloplats är utan allt skydd af träd, ja, ännu i dag, utan någon inhägnad, och i deras tanke, som afsatt den för kättare och Judar, hvilar deröfver Guds förbannelse. Och likväl, ehuru lika dömda till denna yttersta nesa, som menniskan kan pålägga sin nästa, lemna dessa tvenne förkastade klasser ett sorgligt bevis på mensklig förvändhet och fördom, genom ett halsstarrigt nekande, att gemensamt dela den knappa jordlapp, som vidskepelsen afstått till deras evärdliga hvilorum! Under det Protestanten, på ett så nesligt sätt utesluten, söfver vid sidan af Protestanten, multna Israels barn afsides på samma ofruktbara hed, ifriga att, till och med i grafven, försvara trons yttre utmärkelser. Vi vilja icke försöka att utforska den djupt rotade princip, som gör menniskan så känslolös för de vältaligaste och mest rörande uppmaningar till liberalitet, men åtnöja oss med att förklara vår tacksamhet för den lyckan, att hafva blifvit födda i ett land

(Nordamerika), der religionens angelägenheter så litet som möjligt orenas af de verldsliga omsorgernas smitta; der kristlig ödmjukhet icke kläder sig i purpur, eller någon Judisk otålsamhet framträder i dagen; der det öfverlemnas åt hvars och ens egen omsorg att sjelf sörja för sin själs frälsning, och der, så vidt menskligt öga kan skåda, Gud dyrkas för sin egen skuld.

Don Camillo landade nära kättarnes ensliga grafvar. Som han ämnade ställa sin gång uppför de låga sandkullar, hvilka af vågor och vindar ifrån viken blifvit uppkastade på Lidos yttre kant, måste han antingen passera tversöfver detta föraktade ställe, eller ock göra en besvärlig omväg. Korsande sig med en vidskeplighet, så införlifvad med hans vanor och tänkesätt, och lossande sin värja, för att i nödfall hafva detta goda vapen till hands; gick han tversöfver den hed, der de förkastade döda hvilade, hvarvid han noga undvek de multnade jordhögar, som betäckte kättarnes eller Judarnes ben. Han hade ännu icke tillryggalagt mer än hälften af kyrkogården, då en mensklig skapnad reste sig opp ur gräset, och genom sina långsamma steg röjde att han noga tycktes begrunda de tankar, hvilka högarne vid hans fötter voro så tjenliga att uppväcka. Don Camillo lade handen på värjfästet, gick till sides, för att skaffa sig en lika fördel af månljuset, och närmade sig till den okände. Hans steg hördes; ty den andre stannade, betraktade den kommande kavaljeren, lade armarne i kors, likasom till ett tecken af fredlighet, och afbidade hans ankomst.

"Ni har valt en sorglig timma för er spatsergång,

sergång, Signore," sade Neapolitanaren, "och en ännu sorgligare lokal. Jag hoppas att jag icke störer någon Israelit eller Lutheran, som sörjer sina vänner?"

"Don Camillo Monforte, jag är, likasom ni, en kristen."

"Ha! Du känner mig — det är Battista, den gondolier, som jag fordom hade i min tjenst."

"Signore, det är icke Battista!"

Då han talade, blickade den främmande upp på månen, som kastade hela sitt milda ljus på hans anletsdrag.

"Jacopo!" utropade Don Camillo och studsade tillbaka, likasom alla andra i Venedig, då dessa skarpa, uttryckfulla, talande ögon oförväntadt mötte deras.

"Ja, — Signore, — Jacopo!"

I samma ögonblick blänkte Don Camillos värja i månskenet.

"Håll dig på afstånd, karl, och förklara orsaken, som fört dig hit på denna min ensliga vandring."

Banditen log, men bibehöll sin ställning med korslagda armar.

"Jag kunde, med samma skäl, uppmana Hertigen af Sant Agata, att uppgifva orsaken, hvarföre han, vid denna timma, vandrar bland Hebreernas grafvar."

"Spara ditt gäckeri; jag skämtar icke med män af ditt rykte; om någon i Venedig har ansett sig böra använda dig emot min person, torde du behöfva allt ditt mod och din skicklighet, innan du skördar din belöning."

"Stick in er värja, Don Camillo; här finnes

ingen, som vill er något ondt. Tror ni, att om min afsigt varit den ni nämde, jag skulle söka er på detta ställe? Fråga er sjelf, antingen ert besök härstädes var kändt, eller om det icke snarare är en nyck af en ung Nobile, som finner sin bädd mindre beqväm än gondolen. Vi hafva råkats, Hertig af Sant Agata, då ni mindre misstrodde min heder."

"Du talar sant, Jacopo," svarade Don Camillo och lät spetsen af sin värja falla från Banditens bröst, ehuru han ännu tvekade att sticka in klingan i slidan. "Du säger sant. Mitt besök på detta ställe är verkligen tillfälligt, och du kunde rimligtvis icke hafva förutsett det. Hvarföre är du här?"

"Hvarföre äro dessa här?" frågade Jacopo, och pekade på grafvarne vid deras fötter. "Vi födas och dö,— så mycket veta vi alla; men när och hvarest, äro hemligheter, tills tiden upptäcker dem."

"Du är icke en man, som handlar utan goda skäl. Ehuru dessa Israeliter icke kunde förutse att de skulle komma att hvila på Lido; så har ditt besök härstädes likväl icke varit utan afsigt."

"Jag är här, Don Camillo, emedan min ande behöfver utrymme. Jag behöfver sjöluften — kanalerna qväfva mig. — Jag kan endast på denna sandbank andas med frihet."

"Du har ett annat skäl, Jacopo!"

"Ja, Signore. — Jag afskyr denna brottsliga stad!"

Då Banditen talade, pekade han på San Marcos dômer, och de dofva tonerna af hans stämma tycktes komma upp ur djupet af hans bröst.

"Detta är ett ovanligt språk för en —"

"Bandit; säg ut ordet, utan fruktan, nore; det är icke främmande för mina ö Men till och med en Bandits stiletto är aktni värd, i jemförelse med det rättvisans svärd, San Marco förer i sin hand! Den uslaste, l mördare i Italien — han, som för två sek kan stöta dolken i sin väns hjerta, är en ma öppet handlingssätt, om det jemföres med kalla förräderi, som utöfvas af vissa i den staden!"

"Jag förstår dig, Jacopo, du har slutel blifvit satt utom lagen. Den allmänna rös ehuru svag den ock är i Republiken, har sl ligen hunnit till deras öron, som begagnat och de undandrogo dig sitt beskydd."

Jacopo betraktade Don Camillo ett ög blick med ett så tvetydigt uttryck, att den nare så småningom höjde på värjspetsen, men han svarade, var det med vanligt lugn.

"Signor Duca," sade han, "jag har varit seud värdig att begagnas af Don Camillo M forte!"

"Jag nekar det icke — och nu, då du minner mig härom, går ett nytt ljus opp för n Nedrige, det är din trolöshet jag har att ta för förlusten af min brud."

Ehuru värjan satt på Jacopos strupe, s han dock lugn. Betraktande den uppretade N politanaren log han stilla, men bittert.

"Det ser ut som Hertigen af Sant A ville göra intrång i mitt yrke," sade han. " gen upp, J Israeliter, och bevittnen det, el skall verlden icke tro det. En simpel bandit kanalerna anfalles försåtligen på edra förakt

grafvar, af Calabriens stoltaste ädling! Ni har valt ert ställe väl, Don Camillo, ty förr eller senare skall denna bräckliga sjökust emottaga mitt stoft. Om jag också doge vid sjelfva altaret, med den heliga kyrkans ångerfullaste bön på mina läppar, skola de skenhelige dock skicka min kropp till hvila ibland dessa snåla Judar och fördömda kättare. Ja, jag är en fridlös man och får icke hvila ibland de rättrogna!"

Banditen talade med en så skarp blandning af ironi och sorg, att Don Camillo blef vacklande i sin föresats. Men då han påminte sig sin förlust, skakade han värjspetsen och fortfor:

"Ditt grofva gäckeri och din fräckhet skola icke gagna dig, nedrige," utropade han. "Du vet att jag ville begagna dig att stå i spetsen för ett utvaldt band, som skulle befrämja en för mig dyrbar persons flykt ifrån Venedig."

"Ingenting är mera sant, Signore."

"Och du nekade denna tjenst."

"Ädle Hertig, jag gjorde det."

"Icke nöjd härmed, sedan du fått veta alla omständigheterna af mitt förslag, sålde du hemligheten åt Senaten?"

"Nej, Don Camillo, jag gjorde det ej. Mina förbindelser med Rådet tilläto mig icke att tjena er; eljest, vid himlahvalfvets mest lysande stjerna! skulle det hafva varit en fröjd för mitt hjerta att blifva vittne till tvenne unga och trogna älskandes sällhet. Nej — nej — nej, de känna mig icke, som tro att jag icke finner nöje i andras glädje. Jag sade er att jag var Senaten förpligtad — och dermed var saken slut."

"Och jag hade den svagheten att tro dig, Jacopo, ty du har en karakter så skarpt sam-

mansatt af godt och ondt, och står i så godt rykte för ordhållighet, att den skenbara öppenheten i ditt svar insöfde mig i säkerhet. Karl, jag har blifvit bedragen, och det i ett ögonblick, då jag trodde mig fullkomligt säker på min framgång."

Jacopo visade deltagande, och gick sakta framåt, åtföljd af den vaksamme och svartsjuke Neapolitanaren; i hans ansigte röjdes ett kallt leende, likasom af medlidande med den andres lättrogenhet.

"I min själs bitterhet har jag förbannat hela menniskoslägtet för deras förräderi," fortfor Don Camillo.

"Detta är snarare för Priorn af San Marco, än för dens öra, som för en offentlig stilett."

"Min gondol har blifvit härmad — mitt folks livré eftergjordt — min brud bortsluten. — Du svarar icke, Jacopo?"

"Hvad svar vill ni hafva? Ni har blifvit bedragen, Signore, i en stad, der sjelfva fursten icke vågar anförtro sina hemligheter åt sin gemål. Ni ämnade beröfva Venedig en arftagerska, och Venedig har beröfvat er en brud. Ni har spelat högt, Don Camillo, och har förlorat en hög insats. Ni har tänkt på edra egna önskningar och rättigheter, under det ni föregaf, att ni tjenade Venedig genom Spanjoren."

Don Camillo studsade af förvåning.

"Hvarföre denna förvåning, Signore? Ni glömmer att jag har lefvat ibland dem, som väga hvarje politiskt intresses vågskål, och att ert namn ofta är i deras mun. Detta giftermål är utan tvifvel oangenämt för Venedig, som har nä-

stan lika mycket behof af brudgummen, som bruden."

"Ja — men medlen — säg mig medlen, hvarigenom jag blifvit narrad, annars tillskrifver jag dig detta förräderi."

"Signore, sjelfva marmorbilderna i staden berätta sina hemligheter för staten. Jag har sett mycket och förstått mycket; då mina förmän ansett mig endast för ett verktyg; men jag har också sett mycket, som till och med de, i hvilkas tjenst jag står, icke kunde förstå. Jag kunde hafva förutsagt, att edert giftermål skulle taga detta slut, om jag känt er förening."

"Detta kunde du icke hafva gjort, om du icke varit ett verktyg för deras förräderi."

"Den egennyttiges planer kunna förutsägas; det är endast den ädelmodiges, ädles och ärliges, som gäcka all beräkning. Den som kan intränga i Venedigs närvarande intresse, är herre öfver dess dyrbaraste statshemligheter; ty hvad Republiken önskar, det gör den, så vida tjensten icke kostar alltför mycket. — Hvad medlen angår — huru kunna de fattas i ett hushåll, sådant som edert, Signore?"

"Jag anförtrodde mig icke åt någon annan, än dem, som voro i mitt hemligaste förtroende."

"Don Camillo, det finnes icke en tjenare i edert palats, Gino ensam undantagen, som icke är spion åt Senaten eller dess agenter. Sjelfva gondoliererna, som ro eder på edra dagliga lustfärder, hafva tagit på hand af Republikens sekiner. Ja, de äro icke blott betalta, för att bevaka er, utan äfven för att bevaka hvarandra."

"Kan detta vara sant?"

"Har ni nånsin kunnat tvifla derpå, Signore?"

frågade Jacopo och tittade upp, med ett uttryck af förundran öfver den andres enfaldighet.

"Jag visste att de äro falska — att de låtsa en trohet och ärlighet, hvaråt de i hemlighet skratta; likväl hade jag icke trott, att de skulle våga besticka mina egna tjenare. Att på detta sätt undergräfva familjers husliga trygghet, är att förstöra samhället i dess innersta rot."

"Man hör på ert tal, att ni ännu ej varit länge gift, Signore," sade Banditen med ett ihåligt skratt. "Ett år till, och ni skall få lära hvad det vill säga, att er egen hustru förvandlar edra egna tankar i guld."

"Och du tjenar dem, Jacopo?"

"Hvem gör ej det; allt efter som det passar sig för hans belägenhet? Vi äro icke herrar öfver vår lycka, Don Camillo; eljest skulle Hertigen af Sant Agata icke till Republikens fördel hafva begagnat sitt inflytande hos en slägtinge. Hvad jag gjort, har icke skett utan bitter ånger, icke utan en själsångest, som er lätta träldom kanske besparat er, Signore."

"Stackars Jacopo!"

"Om jag genomgått allt detta, så är det derföre, att en Mäktigare än Senaten icke öfvergifvit mig. Men, Don Camillo Monforte, det gifves brott, hvilka det fordras mer än mensklig kraft att fördraga."

Banditen ryste och vandrade stilla framåt öfver de föraktades grafvar.

"De hafva således blifvit för grymma till och med emot dig," sade Don Camillo, som med förundran betraktade Banditens hopdragna öga och hans arbetande bröst."

"Ja, Signore. Jag har denna natt varit vitt-

ne till en gerning, som bevisar deras grymma och nedriga tänkesätt och som vändt min uppmärksamhet på mitt eget framtida öde. Bindeln har fallit från mina ögon; ifrån denna stund tjenar jag dem icke längre."

Banditen talade med djup känsla och, som hans följeslagare tyckte, äfven med ett uttryck af sårad ärlighet, ehuru sällsamt detta också var, då det kom från en sådan man. Don Camillo visste, att det icke finnes något yrke i lifvet, som, så föraktadt och förnedradt det ock må synas för verlden, icke har sina egna åsigter om den trohet man är skyldig dess stallbröder, och han hade sett nog af det Venetianska fåmannaväldets krokvägar, för att begripa möjligheten deraf, att dess fräcka och ansvarslösa falskhet till och med kunde stöta en bandits grundsatser. Män af denna klass voro vid den tiden och i Italien mindre afskydda, än man i ett sådant land som vårt (NordAmerika) kan föreställa sig, ty statsförfattningens grundfel och den dåliga lagskipningen gåfvo ett retligt och ömtåligt folk allt för ofta anledning, att begagna sin rättighet, att sjelf afhjelpa egna oförrätter. Vanan hade minskat det förhatliga i sjelfva brottet, och om också det allmänna tänkesättet brännmärkte lönnmördaren, så är det likväl knappt för mycket påstådt, att den som begagnade honom, ansågs med föga mindre vedervilja, än den religiöse i vår tid betraktar den öfverlefvande i en duell. Likväl var det icke vanligt, att en Nobile som Don Camillo, utom hvad den begärda tjensten fordrade, på något sätt stod i beröring med män af Jacopos klass; men Banditens språk och sätt väckte i så hög grad hans följeslagares nyfikenhet och till och

med deltagande, att den senare nästan medvetslöst stack in sin värja och kom närmare.

"Din ånger och sorg, Jacopo, kunna nu föra dig närmare till dygden," sade han, "än att blott lemna Senatens tjenst. Sök upp någon from prest och lätta din själ genom bikt och bön."

Banditen darrade i hvarje lem och hans blickar fästades uppmärksamt på Don Camillos ansigte.

"Tala, Jacopo; äfven jag vill höra dig, om du vill vältra stenen ifrån ditt hjerta."

"Tack, ädle Signore! Tusen tack för denna skymt af medlidande, hvilken så lång tid varit främmande för mig! Ingen vet huru kärkommet ett ömt ord är, bättre än den, hvilken liksom jag, blifvit fördömd af alla. Jag har bedit — jag har längtat — jag har gråtit efter ett öra att lyssna till min berättelse, och jag trodde att jag funnit ett, som ville höra mig utan förakt, då han föll ett offer för Senatens kalla politik. Jag kom hit, för att samtala med dessa föraktade döda, då slumpen förde oss tillsammans. Kunde jag —" Banditen stannade och såg åter med tvekan på sin följeslagare.

"Berätta, Jacopo!"

"Jag har icke en gång vågat anförtro mina hemligheter åt biktstolen; vågar jag vara så djerf att erbjuda dem åt er?"

"I sanning, det är en sällsam anhållan."

"Ja, Signore. Ni är af adel, jag åter af ringa härkomst. Edra förfäder hafva varit Senatorer och Doger i Venedig; mina deremot, alltsedan fiskare för första gången uppbyggde sina hyddor på Lagunerna, arbetsfolk vid kanalerna och gondolierer. Ni är mäktig, rik och älskad, då jag

deremot är fridlös och, jag fruktar det, i hemlighet dömd. Med ett ord, ni är Don Camillo Monforte och jag Jacopo Frontoni."

Don Camillo blef rörd, ty Banditen talade utan bitterhet och med djup rörelse.

"Jag önskar att du vore i biktstolen, stackars Jacopo!" sade han, "jag är föga skicklig att lindra en sådan börda."

"Signore, jag har för länge lefvat utesluten från mina medmenniskors välvilja, och jag kan icke längre bära det. Den grymma Senaten kan, utan förberedelse, skaffa mig ur verlden, och hvem stannar väl då vid min graf? Signore, jag måste tala eller dö."

"Din belägenhet förtjenar medlidande, Jacopo! Du behöfver andelig tröst."

"Här finnes icke någon prest, Signore, och jag släpar en börda, som jag icke mera kan uthärda. Den enda menniska, som under tre förskräckliga år visat mig deltagande, är borta."

"Men han kommer väl åter, stackars Jacopo."

"Signore, han kommer aldrig åter. Han är hos fiskarne i Lagunerna."

"Genom din hand, vilddjur?"

"Genom den höga Republikens rättvisa! sade Banditen med mildradt, men bittert leende.

"Ha! De börja således att hafva ett öga på dina likars bedrifter? Din ånger är en följd af fruktan."

Jacopo syntes förolämpad. Han hade tydligen räknat på sin följeslagares vaknade medlidande, och att nu blifva så tillbakastött, smärtade honom. Han ryste, hvarje muskel, hvarje nerf darrade. Rörd af så uppenbara tecken till ett

grufligt själslidande, slöt sig Don Camillo närmare intill honom, väl med vedervilja, att djupare intränga i en menniskas känslor, med en karakter sådan som hans, men likväl ur stånd att öfvergifva en like, stadd i en så djup sorg.

"Signor Duca," sade Banditen, med en känsla, som gick hans följeslagare till hjertat, "lemna mig. Om de fråga efter en fridlös, så bed dem komma hit; i morgon skola de finna mitt lik vid kättarnes grafvar."

"Tala, jag vill höra dig."

"Jacopo såg upp; tvekan röjdes i hans anletsdrag.

"Afbörda dig, jag vill höra dig, om du också berättade min trognaste väns mord."

Den nedtryckte Banditen betraktade honom, liksom han ännu alltid tviflade på hans uppriktighet. Hans anletsdrag voro i en häftig rörelse, och hans blick blef allt mera forskande; men då Don Camillo vände sig mot månen, och hans ansigte röjde hans innerliga deltagande, utbrast den andre i tårar.

"Jacopo, jag vill höra dig — jag vill höra dig, stackars Jacopo;" ropade Don Camillo, hänförd af detta uttryck af en djup rörelse hos en så kraftig natur. En vink från Banditens hand gjorde honom stum, och sedan Jacopo en stund kämpat med sig sjelf, talade han:

"Ni har räddat en själ från förderf," sade han, med mildrad rörelse. "Om den lycklige visste, huru mycken tröst ligger i ett enda mildt öra, en enda stråle af medlidande, som han skänker den föraktade, så skulle han icke med en så kall uppsyn se på den usle. Denna natt hade blifvit min sista, om Ni med köld stött mig ifrån

er. — Men ni vill höra min historia, Signore — ni vill icke förakta en Bandits bekännelse?"

"Jag har lofvat det. Var kort, ty i detta ögonblick behöfver jag alltför mycket tänka på mina egna angelägenheter."

"Jag känner icke mängden af edra synder, men de skola, som jag hoppas, icke mindre blifva er tillgifna, för denna nåd."

Jacopo bemödade sig att blifva herre öfver sina känslor, då han började sin framställning.

Händelsens sammanhang kräfver icke att vi följa denne utomordentlige man i alla de hemligheter, hvilka han anförtrodde Don Camillo. Det är nog för vårt närvarande systemål, att säga, att den unge Neapolitanaren, under berättelsens lopp, trädde närmare intill hans sida och lyssnade med stigande deltagande. Hertigen af Sant Agata andades knappt, under det hans följeslagare, med denna kraft i språk och känslor, som är den Italienska karakteren så egen, upptäckte sina egna sorger och de uppträden, hvari han varit en handlande person. Långt förut, innan han upphörde, hade Don Camillo förglömt sina egna olyckshändelser, och då berättelsen var slutad, lemnade hvarje skugga af missnöje rum för det högsta uttryck af medlidande. Med ett ord, den berättande var så vältalig, och de meddelade händelserna så intressanta, att han tycktes leka med sin åhörares sympati, likasom detta lands improvisator fängslar den beundrande mängdens känslor.

Under det Jacopo talade, öfverskred han tillika med sin förvånade åhörare den föraktade kyrkogårdens gräns, och då den förres röst förstummades, stodo de vid Lidos yttre strand. Då Banditens djupa stämma tystnade, hördes blott

det Adriatiska hafvets sorgliga sqvalpande stranden."

"Detta låter otroligt!" utropade Don (lo, efter en lång paus, som blott afbröts rullande vågornas ljud.

"Signore, vid den heliga Jungfruns nå är sant!"

"Jag tviflar icke på din kärlek till san — stackars Jacopo! Jag kan icke misst under sådana omständigheter lemnadt medd Du är verkeligen ett offer för deras hel falskhet, och med rätta kan du säga, att l blef tyngre än du förmådde bära. Hvad din afsigt?"

"Jag tjenar dem icke längre, Don C Jag väntar blott på den sista, högtidliga t gelsen, som nu mera är säker, och sedan l jag denna bedrägeriets stad, och söker min i ett annat land. De hafva förgiftat mi dom och belastat mitt namn med vanära. - kan äfven lindra denna börda för mig."

"Gör dig icke ogrundade förebråelser, po, ty den lyckligaste och mest begåfvade alla är icke upphöjd öfver frestelsens mak vet att äfven mitt namn och min rang ick dar mig mot deras ränker."

"Jag vet, att de äro i stånd att bedra lar! Deras ränker öfverträffas endast af medel att sätta dem i verket, och dera med rättskaffenshet blott af deras likgiltig utöfva den."

"Du talar sant, Jacopo; sanningen är i större fara, än när hela samfund öfv na sig åt ett nedrigt bedrägeri med rät och utan sanning gifves det icke någon

Då komma ord i stället för gerningar — religionen brukas till verldsliga ändamål — och en makt grundas, som icke har någon annan ansvarighet, än den, som kastens egennytta bjuder! Jacopo, stackars Jacopo! Du skall komma i min tjenst — jag är herre på mina egna gods, och sedan jag en gång sluppit ifrån denna så kallade Republik, så åtager jag mig omsorgen för din säkerhet och din lycka. Lugna dig, hvad ditt samvete angår, jag har vänner hos den Heliga Stolen, och du skall icke behöfva länge trängta efter absolution."

Banditens tacksamhet uttryckte sig mera i känslor än i ord. Han kysste Don Camillos hand, hvilket likväl skedde med en viss sjelfkänsla, som tillhörde en manlig karakter.

"Ett system, sådant som Venedigs," fortfor Neapolitanaren, efter en stunds tankfullhet; "tillåter ingen att vara herre öfver sina gerningar. En sådan politiks ränker äro starkare än viljan. Den kläder sina öfverträdelser af rättvisan i tusende behagliga former och söker att vinna understöd af hvar och en, under förevändning af ett offer för det allmänna bästa. Vi anse oss ofta blott och bart för medhandlande i en förlåtlig statsintrig, under det vi i sjelfva verket djupt intrasslas i synd. Falskhet är alla brotts moder och i intet fall har den en så talrik afföda, som der, hvarest staten sjelf måste erkänna henne som sitt barn. Jag fruktar att jag bragt detta förrädiska inflytande offer, hvilka jag borde önska kunde öfverlemnas åt glömskan."

Ehuru Don Camillo snarare talade med sig sjelf än med sin följeslagare, syntes det likväl af ingen i hans tankar, att Jacopos berättelse hos

honom väckt en oangenäm erinran af det sätt, hvarpå han bedrifvit sina anspråk hos Senaten. Kanske kände han nödvändigheten af att urskulda sig inför en man, visserligen honom långt underlägsen i rang, men som likväl var i stånd att riktigt bedömma hans förfarande, och som nyss förut i de kraftigaste ordalag anklagat sin egen olycksaliga träldom under denna ansvarslösa och fräcka kasts ränker.

Jacopo gjorde några allmänna betraktelser, men som likväl syftade derhän, att lugna hans följeslagares oro, derefter förde han med en skicklighet, som visade att han just var passande för de ömtåliga göromål, man så ofta uppdragit honom, samtalet på Donna Violettas bortförande, och erbjöd sig att göra sin nya herre alla tjenster, som stodo i hans makt, för att återskaffa honom hans brud.

"Att du måttę få en riktig kännedom om hvad du bör företaga," fortfor Don Camillo, "så hör, Jacopo, och jag vill icke dölja något för din skarpsinnighet."

Hertigen af Sant Agata upptäckte nu kort, men tydligt, för sin följeslagare sina afsigter och planer i afseende på den person, med hvilken han nyligen förenat sina öden, och berättade för honom alla tilldragelser, hvilka läsaren redan känner.

Banditen lyssnade med spänd uppmärksamhet på den minsta omständighet i berättelsen, och smålog mer än en gång för sig sjelf, då den andre fortfor, likasom han insett de hemliga medel, hvarigenom den eller den intrigen blifvit spelad. Berättelsen slutades just, då ljudet af steg förkunnade Ginos återkomst.

ADERTONDE KAPITLET.

Blek hon syntes,
men glad; dock tyckte jag, att då och då
hon torkade en tår utur sitt öga.

Rogers.

Timmarne förflöto, likasom ingen ting hände, inom stadens gränser, som kunnat störa deras lugna framskridande. Morgonen derpå gingo menniskorna igen till sina olika göromål och nöjen, såsom de redan gjort i århundraden, och ingen stannade, för att spörja sin granne om nattens tilldragelser. Somliga voro glada, andra sorgsna, några sysselsatta, några utan göromål; här arbetade en, der roade sig en annan, och Venedig erbjöd, som vanligt sin tysta, misstänksamma, äflande, hemlighetsfulla och likväl rörliga trängsel, sådan som tusende soluppgångar förut skådat den.

Donna Violettas tjenstfolk dref omkring sysslolöst vid vattenporten af hennes palats, med misstrogna, men försigtiga blickar, och vågade knappt hviska till hvarandra sina hemliga gissningar angående deras matmoders öde. Signor Gradenigos boning hade samma dystra prägel af af prakt, under det Don Camillo Monfortes palats icke visade några tecken till de felslagna förhoppningar, som drabbat dess egare. La Bella Sorrentina låg ännu alltid i hamnen, och dess manskap lagade seglen, med den tröghet, som är vanlig ibland sjöfolk, då de arbeta utan någon serdeles ifver.

Lagunerna voro beströdda med fiskarbåtar, och resande ankommo och skiljdes på Fusinas och Mestres allmänt kända vatten-passager, till och ifrån staden. Här lemnade en äfventyrare ifrån Norden kanalerna, återvände till Alperna och medförde angenäma minnen af de högtidligheter han skådat, tillika med några obestämda gissningar om den makt, som herrskade i den misstänkta staten, och der uppsökte en landtman ifrån fasta landet åter sitt lilla hem, rätt nöjd med prakten och ståten i gårdagens Regatta. Med ett ord, allt tycktes vara som vanligt, och de af oss berättade tilldragelser förblefvo en hemlighet emellan de handlande sjelfva och det hemlighetsfulla Rådet, som hade en så betydande del i deras utgång.

Då det lidit längre fram på dagen, sattes månget segel i rörelse för att afgå till Herkules' stoder eller den herrliga Levanten; och feluccer, mistiker och goeletter gingo och kommo, allt efter som landt- eller hafsvinden hade öfverhand. Ännu alltid stod skepparen ifrån Calabrien sysslolös under den uppspända väfven på däck, eller höll sin siesta på en hög af gamla segel, i hvilken mången het sirocco lemnat sina söndriga märken. Då solen nedgick, såg man de förnämas och sysslolösas gondoler framglida på vattnet, och sedan de begge torgen blifvit afkylda af det Adriatiska hafvets vind; började de, som voro berättigade att lustvandra i de hvälfda gångarne, samlas i Broglio. Ibland dem kom äfven Hertigen af Sant Agata, visserligen en främling inför Republikens lagar, men af så lysande härkomst och med så billiga anspråk, att han af Senatorerna, på deras vederqvickelsetimmar, emottogs såsom en välkom-

men deltagare i deras onyttiga rangskilnad. Han inträdde i Broglio, på vanlig timme och med ett naturligt lugn, ty han hoppades, både af sitt inflytande i Rom och äfven till en del af hans rivalers lyckliga framgång, att inga olägenheter skulle drabba honom för hvad han vågat göra. Ett lugnare eftersinnande hade öfvertygat Don Camillo, att, då hans planer troligen voro kända af Rådet, de längesedan skulle hafva arresterat honom, om dettá legat i deras syfte, och han började inse, att det verksammaste sätt, att undvika de svåra personliga följderna af hans äfventyr, vore att visa förtröstan på sin egen makt. Då han derföre inträdde i sällskap med en hög embetsman vid den Påfliga beskickningen, och med en lugn och trygg hållning, helsades han på vanligt sätt af alla som kände honom, i öfverensstämmelse med hans rang och förhoppningar. Likväl erfor Don Camillo på denna sin vandring ibland Republikens Patricier, flere nya intryck. Mer än en gång trodde han sig i deras uppmärksamma blickar, då de tilltalade honom, röja, att de kände hans fåfänga försök, och mer än en gång, då han som minst förmodade denna uppmärksamhet, utforskade man hans ansigte, likasom de pröfvande velat upptäcka något spår till hans framtida afsigter. Utom detta hade väl ingen kunnat ana, att en så betydande och så rik arftagerska varit nära att gå förlorad för staten, eller å andra sidan, att man beröfvat en brudgum hans brud. En länge öfvad förställning å statens, och beslutsamhet och list å den unge ädlingens sida, dolde allt det öfriga för efterforskningen.

På detta sätt förflöt dagen, och icke en en-

da tunga i Venedig, utom dem, som i hemlighet hviskade till hvarandra, gjorde en anspelning på den förflutna nattens tilldragelser.

Just då solen gick ned, rodde en gondol långsamt till det hertigliga palatsets vattenport. Gondolieren landade, fästade sin båt på vanligt sätt vid trappstegen, och inträdde på gården. Han var maskerad, ty förklädningens timme var inne, och hans drägt var så, helt och hållet enligt hans stånd, att han genom dess enkelhet undgick all efterforskning. Han kastade en blick omkring sig och inträdde genom en mindre dörr i byggningen.

Palatset, hvari Venedigs Doger bodde, står ännu såsom en hemsk minnesvård af Republikens politik, och bär spår af den furstes egna karakter, som bebodde det. Det hade en dyster, men rymlig gård, en händelse, som inträffar nästan med alla större byggnader, uti Europa. En af dess fronter bildar ena sidan af det ofta hämda Piazzetta, och en annan löper vid kajen näst utmed hamnen. Arkitekturen i dessa begge yttre fasader på palatset gör dess bygnadssätt märkvärdigt. En låg Portico (hvälfd gång), som kallas Broglio, bär en rad af tunga Orientaliska fönster, och öfver dessa ligger åter en massa af murarbete, som genom flere öppningar fått ett lättare utseende, men likväl stöter emot konstens vanliga bruk. En tredje front döljes nästan af San Marcos-kyrkan, och den fjerde sköljes af hennes kanal. Stadens offentliga fängelse bildar den andra sidan af kanalen och uttalar lifligt, genom den lagstiftande och den straffande maktens nära granskap till hvarandra, regeringens beskaffenhet och karakter. Suckarnes ryktbara Brygga bildar det

materiella, och vi kunna tillägga det, äfven det metaforiska föreningsbandet emellan begge. Den senare byggnaden står också på kajen, och fastän dess arkitektoniska skönhet är mindre storartad, öfverträffar den likväl den förra i storlek, ehuru palatsets sällsamma, ovanliga stil mest ådrager sig uppmärksamheten.

Den maskerade gondolieren visade sig snart åter under vattenportens båge och sökte med skyndsamma steg sin båt. Han behöfde blott en minut, för att sätta öfver kanalen och landa vid kajen midt emot och inträda i fängelsets offentliga port. Det tycktes som han hade ett hemligt medel att tillfredsställa åtskilliga portvaktares vaksamhet, ty reglar drogos tillbaka och portar öppnades, hvar han visade sig, utan serdeles många frågor. På detta sätt passerade han, utan svårighet, ställets alla yttre barrierer och uppnådde en del af byggnaden, hvars utseende antydde, att den blifvit inrättad för ett hushålls beqvämlighet. Det tycktes, att de som bebodde den, gjorde föga afseende på öfverflöd, ehuru hvarken möbleringen eller sjelfva rummen saknade de flesta nödvändiga artiklar, som på denna tid passade för folk af deras stånd och för klimatet.

Gondolieren hade gått uppför en enskild trappa och stod nu utanför en dörr, som icke hade något af dessa tecken till ett fängelse, hvilka så uppenbart visade sig i andra delar af bygnaden. Han stannade, för att lyssna, och klappade sedan på med en synnerlig försigtighet.

"Hvem är derute?" frågade en ljuf, qvinlig röst, i samma ögonblick som klinkan rörde sig och åter nedföll, likasom personen innanföre vän-

tade, för att höra hvem den främmande va nan hon öppnade dörren.

"En vän af dig, Gelsomina," blef svare

"Ja, här äro alla vänner med fångvakt om man skall tro på ord. Ni måste nämna ni är, eller gå vidare med ert svar."

Gondolieren lossade litet på masken, så mycket förändrat hans röst och dolt han sigte.

"Det är jag, Gessina," sade han, nytt förminskningsordet af hennes namn.

Regeln knarrade och dörren öppnades g

"Det är besynnerligt att jag icke kände dig, Carlo!" sade den qvinliga varelsen med lig enfald, men du har nu på en tid nytt många förklädningar och så förställt din rös din egen moder icke kunnat tro sitt eget ör

Gondolieren teg, för att öfvertyga si de voro allena; derefter lade han helt och af masken, och visade Banditens anletsdrag.

"Du vet huru nödvändig försigtighete tillade han, "och dömmer mig icke orättvist

"Jag säger icke det, Carlo — men din rö mig så bekant, att jag fann det besynnerlig du kunde tala som en främmande."

"Har du något för mig?"

Den sköna flickan, ty hon var både un skön, tvekade.

"Har du ingenting nytt, Gelsomina?" u pade Banditen, och läste med sin forskande i hennes anletsdrag.

"Det var lyckligt att du icke kom för fängelset. Jag hade nyss ett besök. Du visst icke tyckt om att blifva sedd Carlo?"

"Du vet att jag har mina goda skäl att

ma maskerad; jag hade kunnat behaga din bekanta, eller icke, allt efter som han varit."

"Nej, du gissar orätt," svarade flickan hastigt, "det var ingen annan än min kusin Annina."

"Tror du att jag är svartsjuk?" sade Banditen, med ett vänligt leende och fattade hennes hand. "Hade det varit din kusin Pietro, Michele, Roberto, eller någon annan ung karl i Venedig, så hade likväl min oro icke varit någon annan, än att blifva känd af dem."

"Men det var bara Annina — min kusin Annina, som du ännu icke sett — och jag har inga kusiner Pietro, Michele eller Roberto. Vi äro icke många, Carlo. Annina har en bror, men han kommer aldrig hit. Det dröjde minsann länge nog, innan hon kunde förmå sig att komma till ett så förskräckligt ställe, som detta. Få slägtingar se hvarandra så sällan, som Annina och jag."

"Du är ett godt barn, Gesina, och öfvergifver icke din moder. Har du ingen ting särskil för mitt öra?"

Återigen fästades Gelsominas — eller med hennes förtroligare namn — Gesinas ljufva ögon på golfvet — men hon upplyfte dem åter, innan han kunde märka det, och fortsatte skyndsamt samtalet.

"Jag är rädd att Annina kommer tillbaka, eljest skulle jag genast gå med dig."

"Är då din kusin ännu här?" frågade Banditen missnöjd, — "du vet att jag icke gerna vill blifva bemärkt."

"Frukta ingen ting; hon kan icke komma in, utan att röra på klocksträngen, ty hon är deroppe hos min sjuka moder. Du kan, såsom van-

ligt, gå in i den inre kammaren, när hon k
mer, och höra på hennes prat, om du vi
eller — men vi hafva ingen tid — ty An
kommer sällan, jag vet icke hvarföre; men
synes icke älska sjukrummen, efter hon alltid
blott några få minuter hos sin moster."

"Du vill dermed säga, att jag kund
äfven nu, Gesina?"

"Ja, Carlo; men jag vet visst, att vi s
blifva tillbakaropade af min otåliga kusin."

"Jag kan vänta; jag är tålig, när jag är
dig, älskade Gesina."

"Hör! Nu kommer min kusin. — Du
gå in."

I detsamma ringde en klocka, och Ban
gick in i kammaren som vanligt. Han lem
dörren på glänt, ty kammarens mörker dolde
räckligt hans skapnad. Emellertid öppnade
somina den yttre dörren, för att släppa in
främmande. Vid första ljudet af hennes röst i
kände Jacopo, som af det allmänna namnet
nina icke haft någon aning derom, vinhan
rens listiga dotter.

"Du lefver obekymrad här," ropade An
då hon inträdde och likasom hon varit trött,
stade sig på en stol. "Din moder är bättre,
du är i sanning fru i huset."

"Jag önskade att icke så vore, Annina
jag är ännu för ung att vara det."

"Det är icke så ledsamt, Gesina, att vid
ton år hafva att befalla i ett hus. Befalla ä
ligt, lyda odrägligt."

"Jag har icke funnit någotdera så, och
afstår med glädje det förra, så snart min sta
moder är i stånd att åter förestå sitt hushål

"Det är vackert Gesina; jag ser att din biktfader har heder af dig. Men qvinnan tycker om att herrska och älskar friheten. Du var icke på torget i går ibland maskerna?"

"Jag är sällan med på sådana der utspökningar och kunde icke lemna min moder."

"Det vill säga, att du hade gerna velat vara med. Du har mycket skäl att ångra det, ty en skönare förmälning med hafvet, och en raskare Regatta har Venedig aldrig sett, sedan du blef född. Men den första kunde du ju se i fönstret?"

"Jag såg statsgaleren stryka af åt Lido och de många Patricierna på däck, men annars ingen ting."

"Gör intet till saken. Du skall af mig få en så tydlig föreställning om festen, som om du vore Dogen sjelf. Först kom vakten, i sin gamla uniform."

"Ack, det påminner jag mig att jag ofta sett; samma ståt är ju hvart år."

"Du har rätt; men Venedig har aldrig varit vittne till en så skön Regatta! Du vet, att den första täflingen alltid sker med gondoler med många åror, förda af de bästa styrmän på kanalerna. Luigi var med, och om han också icke vann priset, så förtjente han likväl en lycklig framgång, genom det sätt, hvarpå han förde sin båt. Du känner Luigi?"

"Jag känner knappt någon enda i Venedig, Annina, emedan min moder legat så länge sjuk; detta och min faders olyckliga tjenst håller mig hemma, när andra äro på kanalerna."

"Det är sannt. Du är icke i en belägenhet, att kunna göra bekantskaper. Men Luigi ger, i skick-

i skicklighet och rykte, icke efter för någon gondolier i Venedig, och är den muntraste karl af alla, som sätta foten på Lido."

"Var han då den första vid den stora täflingen?"

"Han hade blifvit det, men hans roddares oskicklighet och tölpaktighet gjorde honom till den andre. Ack! Det var härligt att se de många ståtliga sjömän täfla att förvärfva eller bibehålla ett namn på kanalerna. Santa Madre! Jag skulle önska att du sett det, barn!"

"Det skulle kostat på mig att se en vän förlora."

"Man måste taga lyckan som den kommer. Men det märkvärdigaste skådespelet på hela dagen, ehuru mycket Luigi och de andre också utmärkte sig, var likväl en fattig fiskare med kal hjessa och nakna ben, och i en båt, icke bättre än den, hvari jag förer vin till Lido; han var med i den andra täflingen och vann priset."

"Stora medtäflare kunde han väl icke hafva."

"De bästa i Venedig; ehuru Luigi, som var med på första färden, icke kunde göra den andra. Man säger också," fortfor Annina, i det hon såg sig omkring med vanlig försigtighet, "att en, som man i Venedig knappt törs nämna, hade den djerfheten att maskerad deltaga i Regattan; och likväl vann fiskaren! Har du hört talas om Jacopo?"

"Det namnet är kändt."

"Det bäres för närvarande blott af en i Venedig. — Alla mena blott en, när de nämna Jacopo."

"Jag har hört talas om ett vilddjur med det

"Du har rätt, men mig hade det kunnat förorsaka många ledsamheter. Heliga Guds moder! Om du visste huru mycket ondt obetänksamma och förförda ynglingar kunna göra en familj! Men han är min broder, och det öfriga kan du föreställa dig. Addio, bästa Gesina; jag hoppas att din fader väl en gång ger dig lof att gå ut, för att helsa på dem, som så mycket älska dig."

"Addio, Annina; du vet huru gerna jag ville, men att jag knappt, någonsin lemnar min goda moders sjukbädd."

Vinhandlarens listiga dotter gaf sin oskyldiga, menlösa kusin en kyss, blef sedan utsläppt och gick sin väg.

"Carlo," sade Gelsomina med ljuf röst, "du kan komma ut, ty nu behöfva vi icke frukta för något besök vidare."

Banditen kom ut, men med en mer än vanlig blekhet på sina kinder. Han betraktade med sorgsna blickar den hulda, kärleksfulla flickan, som väntade på hans återkomst; och då han ansträngde sig att besvara hennes oskyldiga leende, gaf det misslyckade försöket hans anletsdrag ett förskräckligt utseende.

"Annina har tråkat ut dig med sitt enfaldiga prat om Regattan och morden på kanalerna. Du får icke dömma henne strängt för hvad hon sade om Giuseppe, som kanske förtjenar detta och ändå mera. Men jag känner din otålighet, och vill icke ställa ditt goda lynne på något hårdare prof."

"Vänta, Gesina — är denna flicka din kusin?"

"Har jag icke sagt dig det? Våra mödrar äro systrar."

"Och hon kommer ofta hit?"

"Icke så ofta, som hon önskade; ty hennes faster har på flera månader icke lemnat sängen."

"Du är en god dotter, Gesina, och tror att andra äro lika dygdiga som du sjelf. — Och du har ofta besökt henne igen?"

"Aldrig. Min fader har förbjudit mig det, ty de handla i hemlighet med viner och låta gondoliererna lefva i sus och dus. Men Annina har ingen ting att göra med sin faders handel."

"Visserligen — och paketet? Har det länge varit i ditt förvar?"

"En månad; Annina qvarlemnade det vid sitt sista besök, ty hon måste skynda sig att fara till Lido. Men hvarför dessa frågor? Du tycker icke om min kusin; hon är obetänksam och pratar mycket, men har säkert ett godt hjerta. Du hörde väl hur hon talade om den skändliga banditen Jacopo och den sista mordgerningen?"

"Å ja."

"Du sjelf hade icke kunnat rysa mer för detta vildjurets brott, Carlo. Ja, Annina är tanklös, men hon har, som vi alla, en helig bäfvan för synden. Skall jag föra dig till cellen?"

"Ja, låtom oss gå."

"Din ärliga natur, Carlo, fasar för lönnmördarens kalla elakhet. Jag har hört mycket talas om hans mordgerningar, och att de höga se dem så täligt. Man säger beständigt, att hans konst öfverträffar deras, och att de blott vänta på bevis, för att icke begå en olaglighet."

"Tror du att Senaten är så noga?" frågade Banditen sträft, likväl med en vink till henne att gå vidare.

Flickan såg bedröfvad framför sig, likasom hon känt hela betydelsen af denna fråga; hon

vände sig bort, för att öppna en väggdörr, och framtog ett litet skrin.

"Här är nyckeln, Carlo," sade hon och lossade en nyckel ur en tung knippa, "och jag är nu den enda som stänger. Så mycket hafva vi änteligen genomdrifvit; den dag skall äfven komma, då vi kunna göra mer."

Banditen försökte att småle, likasom han erkände hennes godhet, och lät henne förstå, att han ville gå vidare. Hoppets stråle slocknade i den godhjertade flickans öga, då hon lydde denna vink, och en dyster sorg spridde sig öfver hennes anletsdrag.

NITTONDE KAPITLET.

I loftet opp!
Och när du öfverskådat haf och land,
besök då sen de trånga cellers rad,
som likna dödens grifter.

S:t Marc's Place.

Vi vilja icke beträda de hvälfda gallerierna, de dystra gångarne och alla de rum, genom hvilka fångvaktarens dotter förde sin vän. Den som varit i ett stort fängelse, behöfver ingen beskrifning, för att påminna sig den pinsamma känsla man erfar vid åsynen af de tjocka fönstergallren, de knarrande gångjernen, de gnisslande reglarne

och alla andra tecken, som äro lika så många bevis på det sorgliga fängelselifvet. Denna byggnad var, likasom de flesta andra hus, i hvilka man försöker att qväfva samfundets laster, inuti rymlig, stark och med irrgångar, men såsom vi redan sagt, utanpå af en enkel, ädel skönhet, hvilken man kanske, likasom för att gäcka dess bestämmelse, på detta sätt användt.

Gelsomina inträdde i ett lågt och smalt galleri, försedt med fönster, och stannade.

"Sökte du mig, som förr, under vattenporten, Carlo, på den bestämda, vanliga timmen?"

"Jag hade icke gått in i fängelset, om jag träffat dig der, ty du vet, att jag icke gerna vill blifva sedd. Men jag kom ihåg din moder och for öfver kanalen."

"Du misstar dig. Min moder ligger mycket, likasom hon gjort i flera månader. — Du har väl sett, att vi icke gå den vanliga vägen till cellen?"

"Jag har märkt det; men som vi vanligtvis icke träffas i din faders kammare, när vi ämna oss på denna färd, så trodde jag att detta var rätta vägen."

"Är du mycket bevandrad i palatset och i fängelset, Carlo?"

"Mer än jag önskade, goda Gelsomina; men hvarför frågar du mig så, i ett ögonblick, då jag önskar att vara sysselsatt på ett annat håll?"

Den rädda flickan, som kände den rysliga hemligheten, svarade icke. Hennes kinder blomstrade aldrig starkt; ty liksom en i skuggan uppväxt blomma, hade hon dèt instängda lifvets mildare hy; men vid denna fråga bleknade hon. Van vid öppenhet hos den oskyldiga varelse, som

stod vid hans sida läste Banditen uppmärksamt i hennes talande anletsdrag. Han gick hastigt till ett fönster, tittade ut, och hans öga föll på en trång, dyster kanal. Gående tvärt öfver galleriet kastade han en blick nedåt, och såg samma mörka vattenväg, som emellan de båda jättelika byggnadernas murar förde till kajen och hamnen.

"Gelsomina!" ropade han, bäfvande tillbaka vid denna syn, "det är ju Suckarnes Brygga!"

"Ja, Carlo; har du aldrig förr gått öfver den!"

"Aldrig; icke heller förstår jag, hvarföre jag går den nu. Jag har länge tänkt, att det en dag kunde blifva min lott, att gå denna olycksaliga väg, men aldrig kunde jag drömma om en sådan fångvaktare!"

Gelsominas öga fick ny glans och hennes leende var gladt.

"Du skall i mitt sällskap aldrig beträda den till din olycka."

"Derpå är jag säker, goda Gessina," svarade han och fattade hennes hand; "men detta är en gåta, som jag icke kan förklara; plägar du alltid gå in i palatset genom detta galleri?"

"Det begagnas föga, utom af fångvaktarne och de dömda, som du utan tvifvel redan ofta hört sägas; men likväl hafva de gifvit mig nycklarna och visat mig alla krokvägar, på det jag, såsom vanligt, må kunna vara din ledsagare."

"Gelsomina, jag fruktar att jag varit för lycklig i ditt sällskap, för att, såsom klokheten bort lära mig, rätt värdera Rådets sällsynta nåd, som låtit mig så ofta njuta det."

"Ångrar du, Carlo, att du lärt känna mig?"

Den förebrående sorgbundenheten i hennes

röst rörde Banditen, som med Italiensk häftighet kysste hennes hand, hvilken han höll i sin.

"Då skulle jag ångra de enda lyckliga timmar jag haft på många år," sade han. "Du har varit för mig som en blomma i öknen, Gelsomina — en ren källa för den febersjuke — en hoppets stråle, för en, på hvilken förbannelsen hvilar tungt. — Nej, nej, icke ett ögonblick har jag ångrat att hafva lärt känna dig, min Gelsomina!"

"Det skulle icke göra mitt lif lyckligare, om jag visste att jag förorsakat dig mera lidande. Jag är ung och obekant med verlden, men jag vet, att vi böra göra dem glädje och icke sorg, hvilka vi värdera."

"Din natur lärer dig denna ädla föreskrift. Men är det icke besynnerligt, att man tillåter en person, sådan som jag, att utan en annan fångvaktare besöka fängelset!"

"Jag har icke tänkt derpå, Carlo; men, i sanning, det är icke vanligt."

"Vi hafva haft så mycken glädje af hvarandra, älskade Gesina, att vi förbise hvad som borde ingifva oss oro."

"Oro, Carlo?"

"Eller åtminstone misstroende; ty dessa listiga Senatorer slösa icke utan särskiltä skäl, med sin nåd. Men det är nu försent att återkalla det förflutna, om vi ock ville det, och af allt, som deraf rörer dig, ville jag icke förlora ett enda ögonblick ur minnet. Låt oss gå vidare."

Det lilla molnet försvann från den milda åhörarinnans ansigte; men ännu stod hon orörlig.

"Få gå öfver denna brygga, säger man," tillade hon med darrande röst, "för att åter inträda i verlden. Och likväl frågar du icke en gång, hvarföre vi äro här, Carlo?

Ett snart öfvergående drag af misstroende röjdes i Banditens hastiga blick, då han skådade i den oskyldiga flickans klara öga, sedan hon gjort denna fråga. Men denna blick öfvergick snart till det uttryck af manligt förtroende, hvilket hon var van att läsa i hans ögon.

"Då du nödvändigt vill göra mig-nyfiken," sade han, "hvarföre kom du hit, och ännu mer, hvarföre dröjer du här?"

"Årstiden har framskridit, Carlo," svarade hon, med knappt hörbar röst, "och vi skulle förgäfves hafva sökt honom i cellerna der nere."

"Jag förstår dig," sade han, "låtom oss gå!"

Gelsomina dröjde ännu, för att forska i sin väns öga, men då hon icke märkte något spår till den smärta han led, gick hon vidare. Jacopo talade saktare, men han var för mycket van vid förställning, för att visa någon svaghet, då han märkte, huru djupt detta skulle hafva sårat den ömma, oskyldiga varelse, som öfverlemnat sig åt sin böjelse för honom, med en enfald och innerlighet, härflytande likaså mycket af hennes lefnadssätt, som af hennes naturliga öppenhet.

För att sätta läsaren i stånd att förstå de vinkar, hvilka tyckts vara så klara för våra älskande, torde det blifva nödvändigt att i ljuset framdraga en annan förhatlig sida af den Venetianska politiken.

Till hvilka grundsatser en stat än må bekänna sig, så ligger alltid ett säkert kännetecken på dess sanna karakter, i det sätt hvarpå den går

tillväga i utöfningen. Af de styrelser, som äro skapade för folkets bästa, användes våld alltid med försigtighet och högst ogerna, emedan den svages beskydd, icke dess förorättande, är deras systemål; men ju sjelfviskare och ju mera uteslutande systemet blir, desto strängare och skoningslösare användas tvångsmedel af de maktägande. Så satte i Venedig, hvars hela statsbygnad hvilade på fåväldets inskränkta grund, Senatens afundsjuka despotismens verktyg i omedelbar beröring med deras titulärfurstes prakt, och sjelfva Dogens palats befläckades af fängelsets granskap. Den furstliga bygnaden hade sina sommar- och vinterceller. Läsaren tror kanske, att afsigten med dessa celler var, att förskaffa de olycklige någon lindring. Men detta hade förutsatt en gnista af medlidande hos en korporation, som ända till sitt yttersta ögonblick, icke kände något band, hvarigenom den berodde af menskliga naturens svaghet. Långt ifrån att hafva något afseende på fångarnes lidanden, så instängde man dem, om vintern, i kamrar, belägna under kanalernas djup, och deras sommarrum under blytaken voro utsatta för hela verkan af detta klimats brännande sol. Då läsaren sannolikt redan förmodat, att Jacopo befann sig i fängelset i anledning af något uppdrag till en fånge, så skall denna korta upplysning sätta honom i stånd, att förstå hans följeslagerskas hemliga vink. Den de sökte, hade verkligen kort förut blifvit flyttad ifrån de fuktiga kamrarne, der han tillbragt vintern och våren, till blykamrarne tätt under taket.

Gelsomina fortfor att visa vägen, med ett uttryck af sorg i anletsdrag och blickar, som röjde

huru nära hon deltog i den förmente Carlos lidande, likväl utan att anse något vidare uppehåll nödvändigt. Hon hade yppat en omständighet, som låg tung på hennes egen själ, och likasom de fleste af hennes milda temperament, fruktande för en sådan pligt, kände hon nu, då hon uppfyllt den, sitt hjerta betydligt lättadt. De gingo uppför många trappor, öppnade och igenläste oräkneliga dörrar och inträdde, under tystnad, i flere smala gångar, innan de uppnådde stället, dit de ämnade sig. Under det Gelsomina i den stora nyckelknippan sökte nyckeln till dörren, utanför hvilken de stannat, inandades Banditen förstugans heta luft, nästan färdig att qväfvas.

"De hafva lofvat mig, att detta icke mera skulle ske!" sade han — "Men de förgäta sina löften, dessa djeflar!"

"Carlo! —. Du glömmer att detta är Dogens palats!" hviskade flickan och såg sig omkring med rädsla.

"Jag glömmer aldrig något, som har sammanhang med Republiken! Allt står här," sade han, och aftorkade sin svettande panna, — "det som icke står der, står i mitt hjerta!"

"Stackars Carlo! Detta kan icke räcka evigt, det måste få ett slut."

"Du har rätt," svarade Banditen hest — "Slutet är närmare än du tror. — Men nog härom; vrid om nyckeln, och låt oss gå in."

Gelsominas hand dröjde vid låset, men uppmanad af hans otåliga blick, öppnade hon och de inträdde i kammaren.

"Fader!" ropade Banditen och skyndade fram till sidan af en eländig bädd, som var utbredd på golfvet.

En gubbes utmärglade, svaga gestalt uppreste sig vid dessa ord, och hans ögon, som röjde själsförmögenheternas svaghet, men i detta ögonblick voro mera strålande än hans sons, fästades på Gelsominas och hennes följeslagares anletsdrag.

"Du har icke lidit af detta hastiga ombyte, såsom jag fruktade, fader!" fortfor Jacopo och knäböjde bredvid halmbädden. — "Ditt öga, dina kinder och ditt ansigte se bättre ut, än i de fuktiga kamrarne dernere."

"Jag är lycklig här," svarade fången; — "här är ljus, och ehuru de hafva gifvit mig förmycket deraf, så kan du likväl icke föreställa dig, son, huru jag gläder mig, att efter en så lång natt få se solen."

"Han mår bättre, Gelsomina! — De hafva ännu icke ombragt honom. Se! Hans öga glänser till och med, och hans kind har rodnat."

"Det är alltid så," hviskade den ömma flickan, "sedan de tillbragt vintern i de nedre kamrarna."

"Har nu några nyheter åt mig, son? — Hvad för underrättelser ifrån din moder?"

Jacopo böjde sitt hufvud, för att dölja sin jämmer, vid denna fråga, hvilken han nu hörde för hundrade gången.

"Hon är lycklig, fader! Så lycklig hon kan vara, då hon är skild ifrån dig, som hon så innerligt älskar."

"Talar hon ofta om mig?"

"Det sista ord jag hörde af hennes läppar, var ditt namn."

"Heliga Maria, välsigna henne! Jag hoppas att hon minnes mig i sina böner?"

"Gud ske lof derför!" utropade Banditen, "På hvad sätt lindrar du ditt elände, fader?"

"Se hitåt, son," fortfor den gamle mannen, hvars ögon röjde en feberlik rörelse, härrörande från det nya ombytet af fängelse och den tilltagande svagheten i förståndet, som af brist på öfning småningom förlorat sin kraft; "ser du sprickan i det der trästycket? Den öppnar sig, af hettan, då och då, och sedan jag kommit hit, har denna spricka blifvit en gång till så lång; jag inbillar mig många gånger, att när hon kommer ner till qvisten, skola Senatorernas hjertan bevekas och min dörr öppnas. Det gör mig så nöjd, att se denna spricka blifva allt längre, tum efter tum, det ena året efter det andra!"

"Är det allt?"

"Nej, jag har äfven andra nöjen. I fjol var här en spindel, som spann sin väf ifrån den der bjelken, och han har äfven en kamrat, som jag gerna såg; vill du icke se efter, son, om jag kan hoppas att han kommer igen. Snart komma flugorna in, och då lurar han på sitt byte. De hafva på falska beskyllningar spärrat in mig och utröttat mig genom skilsmessan från hustru och dotter; men de kunna likväl icke beröfva mig all sällhet!"

Den åldrige fången tystnade och föll i djupa tankar. Barnslig otålighet glödde i hans öga, och sedan han betraktat sprickan, hans enda sällskap i så många ensamma somrar, föllo hans blickar på sonens ansigte, likasom en, som till slut börjar misströsta om sina nöjen.

"Nå, låt dem också taga bort den," sade han och borrade ner hufvudet under täcket; "jag vill ändå icke förbanna dem!"

"Fader!"

"Jacopo!"

Nu blef Banditen stum. Han vågade till och med icke att förstulet kasta en blick på den uppmärksamma Gelsomina, för att utforska hennes oskyldiga drag, ehuru hans bröst arbetade häftigt.

"Hör du mig, son?" fortfor den fångne, och stack upp sitt hufvud, "tror du verkligen att de hafva lust att jaga spindeln ur min kammare?"

"De skola unna dig detta nöje, fader, ty det skadar hvarken deras makt eller rykte. Så länge Senaten kan hålla foten på folkets nacke, och så länge han kan bevara skenet af ett godt rykte, afundas han dig icke denna tröst."

"Högtheliga Maria, gör mig tacksam! Jag hyste denna fruktan, son, ty det är icke roligt att förlora en vän i sin kammare."

Jacopo bemödade sig att stilla den fångnes sinne och ledde hans tankar småningom på andra föremål. Han lade vid sidan af bädden några lifsmedel, som han fått lof att medföra, och sedan han åter på långt håll förespeglat honom möjligheten af hans befrielse, sade han, att han åter ville gå.

"Jag vill bjuda till att tro dig, son," sade gubben, som hade goda skäl att misstro så ofta gifna löften. "Jag vill göra allt hvad jag kan för att tro det. Säg din moder, att jag aldrig upphör att tänka på henne och bedja för henne; och din syster skall du, i din stackars inspärrade faders ställe, välsigna."

Banditen nedböjde sitt hufvud, till tecken af lydnad, glad vid den minsta anledning att slippa tala. Vid ett tecken af den gamle mannen knä-

föll han åter och emottog hans afskedsvälsignelse. Sedan han sysselsatt sig en stund att iordningställa det eländiga husgerådet i kammaren och att öppna en eller två smala sprickor, för att insläppa mera ljus och luft, lemnade han kammaren.

Hvarken Gelsomina eller Jacopo talade, då de gingo tillbaka de slingrande stigar, på hvilka de uppgått i vinden, förrän de åter befunno sig på Suckarnes Brygga. Sällan beträdde en mensklig fot detta galleri, och den förra valde det, med qvinlig skarpsinnighet, till stället för deras vidare samtal.

"Finner du honom förändrad?" frågade han, i det han stannade på bryggan.

"Mycket."

"Dina anletsdrag förskräcka mig, Carlo!"

"Jag har icke lärt mitt ansigte ljuga för dig, Gelsomina."

"Men det finnes likväl hopp? — Du sjelf sade honom att det ännu finnes hopp."

"Den heliga Maria förlåte mig detta bedrägeri! Jag kunde icke beröfva den smula lif, han har, dess enda tröst."

"Carlo, Carlo! — Hvi är du då så lugn? Jag har aldrig hört dig tala med så mycket lugn om din faders lidande och fängelse."

"Emedan hans befrielse är nära."

"Men nyss i detta ögonblick var han utan hopp, och du talar nu om befrielse!"

"Om befrielse genom döden. Till och med Senatens hat måste vörda grafven."

"Tror du att hans slut är nära? Jag har icke gifvit akt på denna förändring."

"Du är ädel, goda Gelsomina, och sann emot

dina vänner, och misstänker icke brott, som du så föga känner; men hos en, som sett så mycket ondt, som jag, uppstår med hvarje ny tilldragelse, ny misströstan. Min stackars faders lidanden nalkas sitt slut, ty naturen är uttömd; men om det icke vore så, så kan jag förutse, att man skulle hitta på medel, att sluta dem."

"Du måtte väl aldrig tro, att någon här skulle vilja göra honom något ondt!"

"Jag har ingen misstanke mot någon af de dina. Du och din fader hafva genom helgonens föranstaltande blifvit satta hit, att de der djeflarne icke skulle få för mycken makt på jorden."

"Jag förstår dig icke, Carlo — men du är ofta så. — Din fader nyttjade i dag ett ord, som jag icke gerna velat höra sägas till dig."

Banditen kastade en hastig, orolig och misstänksam blick på sin följeslagerska och undvek med skygghet hennes ögonkast.

"Han kallade dig Jacopo!" fortfor hon.

"Menniskorna få genom sina skyddshelgons nåd ofta aningar om sitt öde."

"Vill du dermed säga, att din fader misstänker att Senaten kan skicka till honom detta vilddjur?"

"Hvarför icke? De hafva ofta begagnat sämre. Om ryktet icke ljuger, så är han icke okänd för dem."

"Kan det vara möjligt! Du är bitter emot Republiken, emedan hon alltid gjort din slägt orätt; men du kan derföre icke påstå, att hon betjenat sig af betalta stiletter."

"Jag sade icke mer än hvad man dagligen hviskar hvarandra i öronen på kanalerna."

"Jag önskade att din fader icke nämt dig vid detta förskräckliga namn, Carlo!"

"Du är för förståndig, för att låta dig skrämmas af ett ord, Gelsomina. Men hvad tänker du om min olycklige fader?"

"Detta besök var icke som de andra, hvilka du gjort med mig hos honom. Jag känner icke orsaken, men mig har det alltid förekommit så, som du sjelf närde det hopp, hvarmed du tröstade fången; men nu tyckes du finna en förfärlig njutning i förtviflan."

"Din fruktan bedrager dig," svarade Banditen, med knappt hörbar stämma. "Din fruktan bedrager dig, och vi vilja icke vidare tala derom. Senaten ämnar väl till slut göra oss rättvisa. De äro hedervärda Signori af lysande härkomst och ryktbara namn! — Det vore dårskap att misstro Patricierna. Vet du icke, flicka, att den, som är af ädelt blod, är upphöjd öfver de svagheter och frestelser, som pläga oss folk af lägre härkomst. De äro menniskor, dem födseln ställt högt öfver de dödligas bräckligheter, och som de icke äro någon menniska räkenskap skyldiga, så öfva de säkerligen rättvisa. Detta är ju så naturligt, att det icke kan falla någon in att betvifla det?"

Då han slutade, utbrast Banditen i ett bittert skratt.

"Nej, du skämtar med mig, Carlo; ingen annan är upphöjd öfver faran att göra illa, än den, som helgonen och Guds nåderika Moder beskärma."

"Det kommer af ditt vistande i fängelset och af dina morgon- och aftonböner! Nej — nej — enfaldiga flicka, det finnes menniskor derute, som ifrån slägte till slägte komma visa till verlden;

de födas ärliga, dygdiga, tappra, obestickliga och hafva i alla saker rättighet att instänga och i fängelse kasta dem, som födas ringa och oadeliga. Hvar har du tillbragt dina dagar, enfaldiga Gelsomina, att du icke redan insugit denna sanning med luften, som du andas? Det är klart som solens ljus och påtagligt — ja — påtagligt som dessa fängelsemurar!"

Den skygga flickan bäfvade tillbaka ifrån hans sida och tänkte, ett ögonblick, att fly; ty aldrig förr, så ofta och förtroligt de än talat tillsammans, hade hon hört ett sådant bittert skratt, eller hade hon sett en så vild eld i sin väns ögon.

"Jag vore nästan färdig att tro, Carlo, att din fader hade rätt, då han brukade det der namnet," sade hon, hämtande sig, och kastade en blick af förebråelse på hans ännu beständigt upprörda anletsdrag.

"Det är föräldrarnes sak att benämna sina barn — men nog härom. Jag måste lemna dig, goda Gelsomina, och jag lemnar dig med beklämdt hjerta."

Den oskyldiga, menlösa Gelsomina glömde sin misstanke. Hon visste icke hvarföre, men, ehuru den föregifne Carlo sällan lemnade henne, utan att hon blef sorgsen, så kände hon sin själ mer än vanligt bedröfvad, då han talade så.

"Du har dina göromål och får icke glömma dem. Har du varit lycklig med din gondol, Carlo?"

"Guld ock jag känna hvarandra nästan icke. Republiken lägger den vördnadsvärde fångens hela underhåll på mitt arbete."

"Du vet, jag har litet, Carlo," sade Gelso-

mina med knappt hörbar stämma, "men det är ditt. Min fader är icke rik, som du kan föreställa dig, eljest lefde han icke af andras lidande och bure icke fängelsets nycklar."

"Han förestår sin tjenst bättre än de, som gifvit honom den, sina embeten. Stode valet mig öppet, Gelsomina, att bära den hornprydda mössan, att frossa i deras salar, hvila i deras palatser, att vara den mest lysande vid en sådan prålfest, som gårdagens, den mest slipade i deras hemliga Råd, och den känslolöse domaren, som dömmer sina likar till ett sådant elände — eller blott den som läser igen dessa lås och reglar, dessa dörrar — vid Gud, och alla helgon, jag föredroge den senare tjensten, icke blott som den oskyldigaste, utan äfven såsom den mest hedrande."

"Du dömmer icke såsom verlden, Carlo. Jag tänkte du skulle blygas att gifta dig med en fångvaktares dotter; ja, då du talar med så mycket lugn derom, så vill jag icke längre dölja min hemlighet för dig; jag har ofta gråtit deröfver."

"Då har du hvarken förstått verlden eller mig. Sutte din fader i Senaten eller i Tremannarådet — om man kunde hafva denna senare bedröfliga vissheten — då skulle du hafva skäl att sörja. — Men, Gelsomina, det börjar mörkna på kanalerna, och jag måste lemna dig."

Den motsträfviga flickan insåg sanningen af hvad han sagt, tog en nyckel och öppnade den betäckta bryggans dörr. Sedan de gått några krokvägar och några trappsteg utföre, stodo Banditen och hans följeslagerska på höjden af kajen. Här tog den förre hastigt afsked och lemnade fängelset.

TJUGONDE KAPITLET.

Ja, den som fuskar så, är blott en lärling.

Don Juan.

Timmen för de bullersamma nöjena på Piazza och för gondolernas fram- och tillbakafarande var inne. Masker smögo sig, som vanligt, genom pelargångarne, sången och ropen började ånyo, och Venedig öfverlemnade sig återigen åt en villande munterhet.

Då Jacopo lemnade fängelset på kajen, blandade han sig i den ström af menniskor, som skyndade till torgen. Den privilegierade masken hindrade honom att blifva bemärkt. Sedan han beträdt den nedra bryggan vid San Marco-kanalen, stannade han ett ögonblick, för att kasta en blick på det fönsterprydda galleriet, hvilket han nyss lemnat, och följde sedan med trängseln — med den menlösa, förtroliga Gelsominas bild för ögonen. Då han med långsamma steg gick framåt under de dystra hvalfbågarne i Broglio, sökte hans öga Don Camillo Monfortes gestalt. De träffades vid ett hörn af det mindre torget, utbytte hemliga tecken, hvarefter Banditen gick obemärkt vidare.

Hundradetals båtar lågo vid foten af Piazzetta. Ibland dessa sökte Jacopo sin egen gondol, lossade den ibland den flytande massan och följde med strömmen. Blott några få årtag, och han låg vid sidan af La Bella Sorrentina. Padronen vederqvickte sig, i det han med Italiensk

flegma gick af och an på däck, i den friska aftonluften, och hans besättning, samlad i en grupp i backen, sjöng eller snarare gnolade en af de visor, som ofta hördes i dessa farvatten. Helsning och återhelsning voro plumpa och korta, såsom vanligt hos folk af detta stånd. Men Padronen tycktes vara beredd på detta besök, ty han förde sin gäst långt ifrån matrosernas grupp, till andra ändan af feluccan.

"Har du något särskilt uppdrag, gode Rodrigo?" frågade sjömannen, som kände Banditen på ett vanligt tecken, men blott under detta diktade namn. "Du ser, vi hafva icke varit sysslolösa, ehuru det i går var en festa."

"Är du färdig till viken?"

"Till Levanten eller Hercules stoder, allt som det behagar Senaten. Vi hafva, sedan solen gick ned bakom bergen, satt opp våra segelrån, och fastän det ser ut som vi icke hade brådtom, äro vi likväl, vid första vink, inom en timmas förlopp, beredda att säga Lido farväl."

"Så emottag nu denna vink."

"Herr Rodrigo, ni kommer med er nyhet till en välförsedd marknad. Man har redan tillsagt mig, att i denna natt vara klar."

Banditens hastiga, misstänksamma rörelse undföll padronens uppmärksamhet, hvars öga, med en sjömans vanliga skarpsynthet mönstrade feluccans utrustning, då det nu var fråga om att hålla sig i ordning.

"Alldeles rätt, Stefano. Men dubbel försigtighet skadar icke. Att rusta sig, är första pligten vid ett ömtåligt uppdrag.

"Vill ni sjelf se efter, Signor Rodrigo?" sade sjömannen,

sjömannen med saktare stämma. "La Bella Sorrentina är väl icke Bucentauren, icke heller en af Stormästarens af Malta galerer; men hvad dess rymlighet beträffar, så finnas icke bättre rum i sjelfva Dogens palats. Som man sagt mig att frakten utgjordes af ett fruntimmer, så gälde det att rädda Calabriens ära."

"Det är rätt. Då de sagt dig de närmare omständigheterna, så lärer du väl icke underlåta att visa ditt nit."

"Jag vill icke säga, att de ännu meddelat mig hälften deraf, gode Signore," afbröt honom Stefano. "Hvad jag alltid haft att tadla vid edra Venetianska skeppsladdningar, är det hemlighetsfulla. Det har händt mig mer än en gång, att jag flere veckor legat i kanalerna, med så rent skeppsrum, som en munks samvete; då kommer befallning att lyfta ankar, och med hvad för en last? Jo med en person, som skulle landsättas på kusten af Dalmatien eller på några af Grekiska öarne."

"I ett sådant fall har du lätt förtjenat dina pengar."

"Diamine! Signor Rodrigo, om jag hade en vän i Venedig, som i tid gåfve mig underrättelse, kunde jag lasta min felucca med artiklar, hvilka på en annan kust gåfve mig en god vinst. Hvad skadar det Senaten, när jag riktigt uppfyller min pligt emot adeln, att jag tillika tänker på min beskedliga hustru och våra brunetta sötungar der hemma i Calabrien?"

"Du har mycket rätt i hvad du säger, Stefano; men du vet Republiken är en hård herre.

En så beskaffad sak måste skötas med en lätt hand."

"Ingen vet det bättre än jag; ty då de med min tillhjelp skaffade köpmannen med alla sina mobilier ur staden, var jag tvungen att kasta vissa fat i sjön, för att få rum för hans usla bagage. Senaten är skyldig mig behörig ersättning för denna förlust, ädle Signor Roderigo."

"Och som du denna natt skulle vara glad att komma åt?"

"Santissima Maria! Ni kan vara Dogen sjelf, Signore, så litet känner jag ert ansigte; men jag kan svärja vid altaret, att ni, så skarpsinnig tycks ni vara, säkert är en af Senaten! Om denna dam icke kommer med alltför många effekter, och det ännu är tid, så vill jag gerna kitla Dalmatiernas gom med vissa artiklar, som komma från andra sidan om Hercules stoder!"

"Du kan ju dömma efter sannolikhet, då de sagt dig beskaffenheten af ditt uppdrag."

"San Gennaro af Napoli öppne mina ögon! — De sade icke ett enda ord, utom den omständigheten, att en ung dam, som ligger Senaten mycket om hjertat, denna natt skall lemna staden och föras till den östra kusten. Om ert samvete tillåter, Signor Roderigo, skulle jag gerna vilja veta hvilka som äro hennes följeslagare?"

"Derom skall du i rättan tid få höra mera. Emellertid råder jag dig att hålla munnen, ty San Marco känner icke något skämt, då man förtörnar honom. Det gläder mig, att finna dig i ordning, värdaste Padrone, och jemte det jag önskar dig en god natt, anbefaller jag dig i ditt helgons beskydd. Men vänta— innan jag lemnar

dig, ville jag gerna veta timmen, då vinden sticker upp ifrån land?"

"Ni är så ordentlig i edra egna angelägenheter, som en kompass, Signore. Efter en så brännande sol, som i dag, få vi Alpluften vid midnatten."

"Godt! — Jag skall hafva ett öga på dig. Ännu en gång, addio."

"Cospetto! Och du säger ingenting om lasten?"

"Dess värde ligger just icke i tyngden," svarade Jacopo vårdslöst, i det han sköt sin gondol ifrån feluccans sida. Han började sina årtag, och Stefano stod på däck, eftersinnande möjligheten af sin spekulation, under det båten med hastig, men lätt rörelse skred framåt kajen.

Då Jacopo lemnade Don Camillo, skedde det under aftal, att använda alla medel, som hans naturliga skarpsinnighet eller hans erfarenhet gåfvo honom vid handen, för att utforska, på hvad sätt Rådet ämnade bestämma om Donna Violetta. De hade skiljts åt vid Lido; ingen, mer än de sjelfva, kände deras samtal, och ingen kunde rimligtvis misstänka deras nya förbund; således började Banditen sitt nya uppdrag, med alla möjliga utsigter att lyckas, hvilket väl eljest varit tvifvelaktigt. Ombyte af personer var, vid uppdrag af ömtålig beskaffenhet, ett af de vanliga medel, Republiken begagnade, för att trygga sig mot efterspaningar. Jacopo hade flere gånger varit hennes verktyg vid underhandlingar med sjömannen, hvilken, såsom temmeligen tydligt blifvit antydt, ibland begagnades, vid utförande af hennes hemliga, ofta oskyldiga polisåtgärder. Men aldrig hade man ansett det nödigt, att nyttja ett annat ombud emellan underhandlingens

början och slut, utom vid detta tillfälle. Man hade befallt honom att uppsöka Padronen och tillsäga honom att vara i beredskap till en skyndsam tjenst; men sedan undersökningen med Antonio, inför Rådet hade hans gynnare underlåtit, att gifva honom ytterligare befallningar. Faran, att lemna bruden åtkomlig för Don Camillos agenter, var så ögonskenlig, att denna ovanliga försigtighet ansågs nödvändig. Under denna enda missgynnande omständighet tillträdde således Jacopo uppfyllandet af sina nya, vigtiga förbindelser.

Att listen ofta bedrager sig sjelf, har blifvit ett ordspråk; och händelsen med Jacopo och dem som använde honom, bevisar, ibland annat, sanningen häraf. Den ovanliga tystnaden hos dem, som vanligtvis sökte honom vid sådana tillfällen, hade icke undfallit honom; och åsynen af felúccan, då han vandrade längs kajerne, gaf hans efterspaningar en tillfällig riktning. Sättet, hvarpå de understöddes af Calabresarens snålhet, har just nyss blifvit berättadt.

Jacopo hade knappt ankommit till kajen och fastgjort sin båt, förrän han åter skyndade till Broglio. Den var nu uppfylld af masker och dagdrifvare från Piazzetta. Patricierna hade dragit sig undan till ocenerna för deras egna förlustelser, eller, för att understödja det system af hemlighetsfull makt, som det var deras politik att upprätthålla, älskade de icke att visa sig för folket offentligen, under de timmar af sjelfsvåld, som nu började.

Det såg ut, som Jacopo hade sina instruktioner, ty knappt hade han förvissat sig om, att Don Camillo lemnat Broglio, än han blandade sig i trängseln, likasom en man, hvars kosa var gifven. Vid denna tid voro begge torgen fulla, och

åtminstone hälften af dem, som tillbragte natten på dessa förlustelseplatser, voro maskerade. Banditens gång, ehuru bestämd, var långsam, och han hade tid, under det han gick uppför Piazzetta, att undersöka kroppsbygnaden, och, när omständigheterna tilläto det, äfven anletsdragen hos dem, han mötte. Han framgick på detta sätt ända till den punkt, der de tvenne torgen sammanstöta, då hans armbåge vidrördes med en lätt hand.

Jacopo brukade icke onödigtvis att låta höra sin röst på San Marcos-torget och vid en sådan timma. Men den forskandes blick åtföljdes af ett tecken att följa efter. Han hade blifvit anhållen af en person, hvars skapnad så fullkomligt doldes af en domino, att alla gissningar, angående hans verkliga karakter voro fruktlösa. Då han likväl märkte att den andre önskade, att föra honom till en del af torget, som var tom, och som låg helt och hållet i den väg han ämnade tåga, gaf han tecken till bifall och följde honom. Då de kommit ur trängseln och till ett ställe, der inga lyssnare, utan att upptäckas, kunde höra på deras samtal, stannade främlingen. Han tycktes undersöka Jacopos person, kroppställning och klädsel, och allt detta, med synnerlig försigtighet, men sluteligen med ett tecken, som antydde att han igenkänt honom. Jacopo besvarade det stumma spelet, men bibehöll sin stränga tystnad.

"Rättvise Daniel!" mumlade främlingen, då han såg, att hans följeslagare alldeles icke ville tala, "man skulle nästan tro, värdaste Signore, att er biktfader ålagt er stumheten såsom ett botstraff, så envisas ni att icke tala till er tjenare."

”Hvad vill du?”

”Här har jag blifvit skickad ut på Piazza, ibland industririddare, skurkar, gondolierer och alla andra slags svärmare, som pryda detta kristna land, för att uppsöka arfvingen till ett af de ädlaste och älsta hus i Venedig.”

”Hvaraf vet du då att jag är den du söker?”

”Signore, det finnes för en vis man många tecken, hvarpå han känner igen andra, men som undfalla de mindre uppmärksamma. Om unga kavaljerer finna sig roade af, att under en ärbar förklädnad blanda sig ibland folket, såsom händelsen är med vissa unga Patricier i denna Republik, så känner man dem på deras hållning, om också icke på deras röster.”

”Du är en listig fogel, Hosea; men förslagenhet går i arf hos din stam?”

”Den är dess enda skydd emot förtryckarens orättvisa, unge Nobile. Man jagar oss såsom ulfvar, och det är icke att undra på, att vi många gånger blifva såsom vilda djur, för hvilka J ansen oss. Men hvi utbreder jag mig öfver mitt folks lidande, för en man, som anser hela lifvet för en maskerad!”

”Och huru illa vore det icke, sluge Hosea, om verlden bestode af bara Hebreer! Men ditt uppdrag? Jag har icke någon outlöst pant hos dig, icke heller vet jag mig stå i skuld hos dig.”

”Rättfärdige Samuel! J kavaljerer af Senaten hafven icke alltid så noga reda på det förflutna, Signore, eljest vore detta ord, hvilka jag kunnat spara. Om eders Eccellenza behagar glömma panter, så är felet icke mitt, men hvad räkningen beträffar, som står oss emellan, så fin-

nes ingen köpman vid Rialto, som kan besl
mina bevis."

"Godt, må så vara — vill du, i åsyne
alla svärmare på Marcos-torget, kräfva min
ders son?"

"Jag vill icke bringa några af denna lysa
slägt i vanrykte, och derför punkt med den
ken; likväl med det förbehåll, att ni, då
gäller, icke nekar för ert namn och sigill."

"Din klokhet behagar mig, Jude. Jag
således för gifvet, att du kommer med ett r
dre obehagligt uppdrag än vanligt. Men som
har ondt om tid, så torde du hafva den goc
ten och nämna det."

Hosea undersökte på ett förtäckt sätt, 1
noga, den fria platsen omkring dem, framträ
sedan till den förmenta ädlingen och fortfor:

"Signore, er familj löper fara, att lida
stor förlust." Ni känner, att Senaten hastigt
helt och hållet undandragit Donna Violetta
redlige och lysande Senatorns, er herr faders
mynderskap." — Ehuru Jacopo studsade l
tillbaka, var denna rörelse likväl så naturlig
en bedragen älskare, att den snarare gagnade
skadade hans förklädnad.

"Lugna er, unge Signore," fortfor Ho
"sådana felslagna förhoppningar träffa oss al
ungdomen, såsom jag sjelf lärt af svåra pröfn
gar. Lea kunde icke vinnas utan mycket bes
och nästan lycka i handel är väl lycka i kärlek
ovissaste af allt. Guld är i båda fallen af
vigt och gifver vanligtvis utslaget. Men ni
närmare, än ni tror, att förlora den dam ni
skar, och hennes rikedomar, ty man har skic

mig för att uttryckeligen säga er, att hon oförtöfvadt skall skaffas ur staden."

"Hvarthän?" frågade Jacopo helt hastigt, i öfverensstämmelse med sin antagna karakter.

"Det är just knuten, att lösa. Er fader är en slug Senator och skådar tidtals djupt in i statens hemligheter. Men att dömma af hans obestämdhet vid detta tillfälle, så tror jag, att han ledes mera af egen beräkning än någon verklig kunskap om saken. Rättvise Daniel! Det har funnits ögonblick, då jag nästan varit färdig att svärja på, att den vördnadsvärde Patriciern sjelf vore en ledamot af Tremannarådet."

"Hans familj är gammal och hans anspråk väl grundade — hvi skulle han ej?"

"Jag säger ju ingen ting deremot, Signore. Det är ett Råd af stor vishet, som gör mycket godt och förekommer mycket ondt. Ingen talar illa om det hemliga Rådet vid Rialto, der man mera tänker på klingande sekiner än inlåter sig i utsväfvande undersökningar om regeringens handlingssätt. Men, antingen han nu sitter i det eller det Rådet eller endast i Senaten, så har likväl en vigtig vink kommit öfver hans läppar, om den fara, hvari vi sväfva — genom förlusten —"

"Vi? — Har du kanske tankar på Donna Violetta, Hosea?"

"Lea och Moses bevare mig? — Om den sköna drottningen af Saba sjelf ledde mig i frestelse, och en bräcklig natur visade tecken till svaghet, så tviflar jag ändå, att våra Rabbiner skulle behöfva predika försakelse! Jag nyttjade ordet Vi, Signore, emedan Rialto har ett visst intresse i detta äktenskap, likaså väl som slägten Gradenigo."

"Jag förstår dig. Du fruktar för dina pengar?"

"Om jag i denna punkt vore så lätt att skrämma, Signore, så hade jag icke så lätt skilt mig ifrån dem. Men, ehuru visserligen arfvet efter er lysande fader räcker fullt upp, att betäcka lån, som stå i min ringa förmåga, så torde likväl den aflidne Signor Tiepolos förmögenhet icke minska krediten."

"Jag erkänner din slughet och medgifver att din varning är af vigt. Men du tyckes icke hafva några andra anledningar, än din egen fruktan."

"Jemte några dunkla vinkar af er vördade herr fader, *Signore*."

"Sade han något bestämdt, om denna händelse?"

"Han talade i liknelser, unge Nobili; men som jag har ett Orientaliskt öra, så voro hans ord icke talade i vädret. Att den rika Donnan oförtöfvadt skall föras ur Venedig, vet jag säkert, och i anseende till den lilla affärn, som gör att jag intresserar mig för den här saken, så gåfve jag gerna den bästa turkos i min bod, om jag blott visste hvarthän."

"Kan du med säkerhet säga, att det sker denna natt?"

"Ehuru jag icke med någon pant kan gå i borgen derför, i fall jag skulle hafva missförstått, så är jag likväl så säker derpå, unge kavaljer, att jag redan haft mycket hufvudbry för den saken."

"Nog — jag vill se på min egen och din fördel."

Jacopo vinkade ett afsked med handen och fortsatte sin spatsergång på Piazza.

"Hade jag mera sett på den senare, såsom det anstår en, som har att göra med det der förbannade slägtet," mumlade Hebreern, "så skulle det vara mig högst likgiltigt, om flickan toge en Turk."

"Hosea," sade en mask i hans öra, "ett ord med dig i hemlighet."

Juveleraren spratt till och fann, att han, i hettan, låtit en annan höra ljudet af sin röst. Den andre var äfven i Domino och så väl förklädd, att man omöjligt kunde känna igen honom.

"Hvad vill du, Signor mask?" frågade den försigtige Juden.

"Ett ord i vänskap och förtroende. — Du lånar ut pengar på ränta?"

"Den frågan passade bättre till Republikens skatt. Jag har många ädelstenar, uppskattade vida under deras värde, och öfverlemnar dem gerna åt en lyckligare än jag, och som vore i stånd att behålla dem."

"Nej, det är icke tillräckligt — du är känd för att hafva öfverflöd på sekiner; en af din stam och med din rikedom säger aldrig nej till ett godt lån, med så god säkerhet, som Venedigs lagar fordra. Tusen dukater af din tjenstaktiga hand är ingen ting ovanligt."

"Den som kallar mig rik, Signor mask, behagar skämta med ett olyckligt barn af ett eländigt slägte. Att jag är tryggad för nöd — nej, att jag icke är alldeles utblottad, kan vara sant; men när man börjar tala om tusen dukater, så talar man om saker, som äro för tunga för mi-

na belastade skuldror. Om ni behagar köpa en ametyst eller en rubin; galanta Signore, då skulle vi kanske kunna komma öfverens."

"Jag behöfver pengar, gamle man, och kan i nödfall sjelf afträda juveler åt dig. Mina behof äro i detta ögonblick trängande och jag har icke tid att vara mångordig. — Säg dina vilkor."

"Man måste kunna ställa god säkerhet, Signore, för att tala i en så befallande ton, då det är fråga om pengar."

"Jag har sagt dig, att Venedigs lagar icke äro säkrare. Tusen sekiner och det fort. Du får beräkna räntan efter eget samvete."

Hosea tänkte att detta skulle gifva behörig tid för öfverenskommelsen och började lyssna med mera allvar.

"Signore," sade han, "tusen dukater plockas icke under lek på stenarne i Piazza. Den som lånar ut dem, måste först förtjena dem genom långt, tålmodigt arbete; och den som vill låna —".

"Väntar vid din armbåge."

"Bör vara väl känd på Rialto både till ansigte och namn."

"Du lånar åt masker, mot behörig säkerhet; du var samme Hosea, eller ryktet ljuger på ditt ädelmod."

"Godkända panter gifva mig kraft, att tydligt se vägen, om också låntagaren är så förborgad som vår öfverhet. Men här ser jag ingen utväg. Kom till mig i morgon, maskerad eller icke, som det faller er lägligt, ty jag besitter icke konsten att tränga in i någon menniskas hemligheter, utom hvad mitt eget intresse beträffar, och då vill jag titta i mina koffertar; men, i san-

ning, ingen förmodad arfvinge i Venedig kan hafva dem tommare."

"Mitt behof är för tränganånde, för att tåla uppskof. Har du pengar, emot vilkor, att du sjelf bestämmer räntan?"

"Mot tillräcklig säkerhet i dyrbara stenar kunde jag väl skrapa ihop den summan ibland vårt kringspridda folk, Signore. Men den som går omkring på öarne, såsom jag får lof att göra, för att låna opp, måste också kunna undanrödja alla tvifvel angående betalningen."

"Pengar kunna således fås — angående den punkten kan jag således vara trygg?"

Hosea tvekade, ty han hade förgäfves bemödat sig att genomtränga den andres förklädning, och under det han höll den gifna försäkran för ett gynnande tecken, så behagade likväl denna otålighet icke hans låninstinkt.

"Jag sade, genom vårt folks vänliga biträde," svarade han försigtigt.

"Denna ovisshet afhjelper icke min nöd. Addio, Hosea — jag måste klappa på hos någon annan."

Signore, ni kunde ju aldrig hafva mera brådt, om pengarne vore bestämda att betala er förmälningskostnad. Vore det möjligt, att så här sent träffa Aron och Isak, så kunde jag väl med säkerhet lofva, att en del af summan skulle kunna anskaffas."

"På någon ting så osäkert kan jag icke lita."

"Nej, Signore, det är icke så osäkert; Aron är sängliggande och Isak söker man aldrig förgäfves, ty han träffas alltid vid sin byrå, sedan dagens släp är förbi. Den ärlige Hebreern finner sin vederqvickelse i denna sysselsättning, ehuru

det ofta förundrat mig att hans hjerta kan vara så nöjdt, då vårt folk i fjol icke gjorde annat än förluster!"

"Jag säger dig, Jude, ingen ovisshet får äga rum vid denna underhandling. Pengar, mot pant, och ditt eget samvete till skiljedomare oss emellan; men ingen tvetydighet, åtföljd af felslagen förhoppning, under föregifvande, att den andra parten icke är nöjd."

"Rättvise Daniel! För att göra er till viljes, Signore, tror jag at t jag kan våga det. Den välkände Hebreern Levi ifrån Livorno har qvarlemnat en påse hos mig, som just innehåller den summan, hvarom det är fråga, och på uppgifna vilkor vill jag begagna den, och af egna medel längre fram betala den beskedlige juveleraren."

"Jag tackar dig för din tjenstaktighet, Hosea, sade den andre, i det han till hälften aftog masken, men strax åter påsatte den igen. "Den skall mycket förkorta våra negociationer. Du har väl icke Juden Levis påse under din Domino?"

Hosea var mållös. Maskens lyftning hade underrättat honom om två väsentliga saker, först att han yppat sina misstankar om Senatens afsigter med Donna Violetta för en obekant, och kanske för en polisspion, och för det andra, att han beröfvat sig det enda skälet, som nånsin kunde användas, för att afslå Giacomo Gradenigos försök att få låna af honom, då han för honom medgifvit, att han kunde disponera ifrågavarande summa.

"Jag hoppas att en gammal kunds ansigte icke afbryter vår handel, Hosea?" frågade Sena-

torns liderlige arfvinge, under det han knappt dolde den ironi, hvarmed han gjorde frågan.

"Fader Abraham! Hade jag vetat att det var ni, Signor Giacomo, så hade vi ganska myeket kunnat förkorta vår underhandling."

"Genom att neka att du ägde summan, som du så ofta gjort på senare tider!"

"Nej, nej, jag sväljer icke mina egna ord, unge Signore; men jag får icke glömma min pligt emot Levi. Den varsamme Hebreern tog min ed vid vårt folk, att icke bortgifva hans pengar åt menniskor, utan utvägar att emot alla tillfälligheter ställa behörig säkerhet för återbetalningen."

"Denna försäkran behöfs icke, då du är låntagaren, som borgar åt mig."

"Signor, ni sätter mitt samvete i en svår klämma."

"Afgör det med ditt samvete, som du vill Hosea; du har erkänt att du har pengar, och här äro juveler såsom pant — jag begär bara sekinerna."

Sannolikt skulle Giacomos uppmaning icke hafva verkat stort på judens stenhårda natur, som hade alla dåliga egenskaper, hvilka finnas hos en, som är brännmärkt af opinionen; men sedan han nu hämtat sig ifrån sin förvåning, började han att förklara för Giacomo sina bekymmer i afseende på Donna Violetta, hvars giftermål var en hemlighet för alla, utom för vittnena och Tremannarådet. Han erfor då, till sin stora glädje, att pengarne skulle användas för att understödja hans egen plan, att bortföra henne till ett okändt ställe. Detta ändrade genast hela gången af negociationen. Då de erbjudna panterna verkeligen i värde voro jemförliga med

den begärda summan, så insåg Hosea, som öfvervägde möjligheten att genom arftagerskans utländska gods komma åt sina förut utlånta penningar, att det nya lånet var ett förmånligt sätt att placera sin vän Levis föregifna sekiner.

Så snart parterna kommit riktigt öfverens, lemnade de torget tillsammans för att göra upp affärn.

TJUGUFÖRSTA KAPITLET.

Vi följa Cade, vi följa Cade.

Skakespeare.

Natten inbröt. Musikens ljud afbröto åter den vanliga tystnaden i staden, och de förnämas gondoler voro igen i rörelse på alla kanaler. Helsningar tillvinkades med rädsla ur de små, svarta paviljongernas fönster, då gondolerna skredo förbi; men få stannade, för att, i denna misstroendets och hemlighetsfullhetens stad, helsa på hvarandra. Till och med den uppfriskande aftonluften inandades med ett utseende af tvång, som, ehuru det kanske icke kändes i det ögonblicket, likväl var för mycket sammanväfdt med folkets vanor, för att någonsin helt och hållet kunna åsidosättas.

Ibland Patriciernas lättare och skönare båtar kom en gondol af mer än vanlig storlek, utför den stora kanalen, men af ett så enkelt yttre, att man deraf kunde sluta att den begagnades

till vanlig tjenst. Dess rörelser voro makliga och gondolierernas rodd sådan, att den röjde antingen trötthet eller föga brådska. Den styrande förde båten med utmärkt skicklighet och blott med en hand, under det de tre roddarne då och då läto sina åror hvila på vattnet. Med ett ord, gondolen hade det vanliga, vårdslösa utseendet af en båt, som till staden återvänder ifrån en utfart till Brenta eller till en af de aflägsnare öarne.

Hastigt vände gondolen midt på kanalen, på hvilken den snarare dref än drefs, och tog af till en af stadens mindre besökta vattenvägar. Nu blefvo dess rörelser hastigare och jemnare, tills den uppnådde ett qvarter i staden, som beboddes af Venedigs lägsta folkklass. Här höll den vid sidan af ett hvalf, och en af manskapet gick uppför en brygga. De andra kastade sig på roddarbänkarna och tycktes vilja hvila.

Den, som lemnade båten, gick genom en kort, offentlig allé, sådana man finner i hvarje del af denna trånga stad, och klappade sakta på ett fönster. Det dröjde icke länge, förrän fönstret öppnades, och en qvinnoröst frågade efter den klappandes namn.

"Det är jag, Annina," svarade Gino, som icke sällan begärt inträde genom denna egna ingång. "Öppna dörren, barn, ty jag kommer för en sak, som fordrar skyndsamhet."

Annina öppnade, sedan hon likväl förut gjort sig försäkrad om, att hennes vän var allena.

"Du kommer i otid, Gino," sade vinhandlarens dotter. "Jag ämnade mig just nu ut på San Marcostorget, för att hämta frisk luft. Min

fader och mina bröder äro redan borta, och jag har blott dröjt, för att skjuta reglarne."

"Deras gondol kan ännu bära en fjerde."

"De hafva gått gångvägen."

"Och du går ut så här dags ensam på gatan, Annina!"

"Jag vet ej, hvem som gifvit dig rättighet att förebrå mig, om jag gör det," svarade flickan modigt. "San Teodoro vare prisad, ännu är jag icke en Neapolitanares tjenares slafvinna!"

"Min herre är en mäktig Nobile, Annina, som det icke fattas makt och vilja, att förskaffa sina tjenare respekt."

"Han torde dertill behöfva allt sitt inflytande — men hvarföre kommer du på denna olägliga stund? Jag har aldrig tyckt rätt om dina besök, Gino, och när jag har andra göromål, besvära de mig."

Hade Gondolierens passion varit mycket djup eller mycket ömtålig, så hade han i hög grad bort finna sig sårad af denna öppenhet; men Gino tycktes med samma köld besvara denna plumphet.

"Jag är redan van vid dina nycker, Annina," sade han, i det han kastade sig på en bänk, liksom han velat i ro qvarblifva der han låg. "Någon ung Patricier har väl kastat en slängkyss åt dig, då du gick öfver San Marco, eller kanske din fader haft en lycklig dag — din stolthet växer alltid med din faders penningpung."

"Diamine! Att dömma af dina ord, Gino, skulle man kunna tro, att du redan fått mitt ja, och blott väntar på att se ljusen tändas i sakristian, för att emottaga min ed. Hvad inbillar

du dig då, Gino Tullini, efter du så hastigt tar en sådan ton emot mig?"

"Och hvad inbillar du dig, Annina, efter du låter dessa gamla utnötta nycker springa mot Don Camillos förtrogne?"

"Bort, oförskämde! Jag har icke tillfälle att förnöta tiden onyttigt med dig."

"Du har mycket brådt om i afton, Annina!"

"Att blifva af med dig, ja! Hör nu hvad jag säger dig, Gino, och lägg hvartenda ord på hjertat, ty de äro de sista, du i ditt lif får höra af mig. Du tjenar en Nobile, med hvilkens herrlighet det snart är förbi, en, som innan kort i onåd jagas ur staden och med honom alla de dagdrifvare, som stå i hans tjenst. Jag föredrager att qvarblifva i min födelsestad."

Gondolieren skrattade med verklig likgiltighet åt hennes konstlade förakt. Men, besinnande sitt uppdrag, antog han snart en allvarsammare uppsyn och bemödade sig, att stilla sin nyckfulla älskarinnas vrede, genom ett vördnadsfullare bemötande.

"San Marco beskydde mig, Annina!" sade han. "Om vi icke komma att knäböja tillsammans inför den gode Priorn, så är det väl derföre icke sagdt, att vi icke skola handla viner af hvarandra. Här håller jag i den mörka kanalen, ett stenkast ifrån din dörr, med en gondol full med moget Lachrymæ Christi, sådant den hederlige Maso, din fader, ännu aldrig smakat, och du bemöter mig som en hund, hvilken man jagar ur kyrkan."

"Jag har i afton ingen tid hvarken med dig eller dina viner, Gino. Om du icke uppehållit mig, så vore jag nu redan ute och hade roligt."

"Läs igen dörren, flicka, och gör inga (ständigheter med en gammal vän," sade gon lieren och erbjöd henne tjenstaktigt sin hjelp stänga huset. Annina tog honom på ordet då båda med allvar tycktes skynda sig, så v alla dörrar snart stängda och den egensinniga tär och hennes älskare genast på gatan. Deras gick öfver den redan omtalade bryggan. C pekade på gondolen och sade: "du låter al icke leda dig i frestelse, Annina?"

"Din obetänksamhet att föra smuglarne ut för min dörr, lärer väl en vacker dag sätta c klämman. Hvilken enfaldighet!"

"Just för vår djerfhet, så misstänker in oss."

"Från hvilken vingård är vinet?"

"Ifrån foten af Vesuvius och har mogna volkanens hetta. Om mina vänner sälja det din fiende, den gamle Beppo, så kommer din der att ångra den stunden."

Annina, som gerna allestädes iakttog sin i del, kastade en trängtande blick åt båten. vinjongen var stängd, men rymlig, och her rörliga inbillningskraft målade den för henne f proppad med vinsäckar från Neapel.

"Men detta är din sista frakt utanför dörr, Gino!"

"Som du behagar. Gå bara och smaka!"

Annina tvekade, och, såsom det alltid l der qvinnan, då hon tvekar, hon gaf efter. uppnådde båten med hastiga steg, och utan gifva akt på karlarne, som ännu beständigt l lade på bänkarna, smög sig Annina genast ur tak. En femte gondolier låg raklång på dyr na, ty tvärtemot hvad som var brukligt i

smuglarbåt, hade paviljongen samma inrättning som en båt på kanalerna.

"Jag ser ingenting besynnerligt här!" utropade den bedragna tärnan. "Hvad vill du med mig, Signore?"

"Du är välkommen. Vi skola icke så snart skiljas åt, som förut."

Den främmande hade stigit upp, under det han talade, och då han tystnade, lade han handen på flickans axel; hon såg att hon nu befann sig under ett tak med Don Camillo Monforte.

Annina var för mycket öfvad i ränker, för att visa någon qvinlig försagdhet, verklig eller låtsad. Förställande sitt utseende, talade hon, så häftigt hennes lemmar än darrade, med tillgjord munterhet:

"Smyghandeln hedras i Hertigens af Sant Agata tjenst!"

"Jag är icke här för att skämta, flicka, som du snart skall få se. Du har valet för dig; antingen en öppen bekännelse, eller min rättvisa vrede."

Don Camillo talade med lugn, men på ett sätt, som visade Annina, att hon hade att göra med en beslutsam man.

"Hvad för en bekännelse fordrar eders Eccellenza af en fattig vinhandlares dotter?" frågade hon, och hennes röst darrade, i trots af hennes uppsyn.

"Sanning — och kom dervid ihåg, att jag, denna gång, icke släpper dig, förr än jag blifvit tillfredsställd. Den Venetianska polisen och jag stå nu på punkten att skiljas åt, och du är första frukten af min plan."

"Signor Duca, detta är ett djerft steg i hjertat af kanalerna."

"Jag svarar för följderna. Din egen fördel skall lära dig, att tala sanning."

"Jag tillräknar mig icke såsom någon synnerlig förtjenst, Signore, att göra något, som man tvingar mig till. Om det roar er att få veta det illa jag har att säga, så skattar jag mig lycklig, att få berätta det."

"Så tala, ty tiden är kort."

"Signore, jag vill icke neka, att man bemött er illa. Capperi! Hvilket streck har icke Rådet spelat er! En adelig kavaljer, ifrån ett främmande land, med de rättmätigaste anspråk på ett äreställe i Senaten, och blifva så behandlad! Det är en skam för Republiken! Jag undrar icke på att Eders Eccellenza är förargad på henne. Den högtlofvade San Marco sjelf skulle förlora tålamodet vid en sådan behandling!"

"Tyst dermed, flicka, och till saken."

"Saken, Signor Duca, är tusen gånger klarare än solen, och står helt och hållet till Eders Eccellenzas tjenst. Jag önskade, i sanning, att veta mer deraf, för att kunna tjena er dermed."

"Nog af dessa försäkringar. Berätta omständigheterna."

Annina, hvilken, lik de flesta af hennes stånd, som lefva i stadsintriger, icke var karg på ord, fick nu rådrum att kasta en blick ut igenom fönstret, hvarvid hon såg, att båten redan lemnat kanalerna, och helt makligt framskred på Lagunerna. Då hon nu märkte, att hon var helt och hållet i Don Camillos våld, började hon inse nödvändigheten att tala tydligare.

"Eders Eccellenza har sannolikt börjat miss-

tänka, att Rådet funnit utväg, att komma eder afsigt, att fly med Donna Violetta ur staden, på spåren?"

"Allt detta känner jag."

"Huru det kunde falla dem in, att välja mig till den ädla Donnans tjenarinna, står icke i min makt att utgrunda. Guds Moder af Loretto! Jag är väl icke någon nödvändig person, när det är fråga att skilja två älskande!"

"Jag har haft tålamod med dig, Annina, emedan jag först ville hafva gondolen utom stadens område. Men nu, bort med alla undflykter! Svara utan omsvep: hvar lemnade du min hustru?"

"Helige Teodoro! Signore, Republikens agenter hade icke behof af min person, och man satte mig i land på den första brygga, som gondolen passerade."

"Förgäfves söker du att lura mig. Du var ännu i morse bittida vid Lagunerna, och jag vet, att du vid solnedgången besökte San Marcos fängelse, och det sedan du lemnat Donna Violettas båt."

Anninas förundran var oförställd.

"Santissima Madre! Ni är bättre betjenad, Signore, än Rådet inbillar sig!"

"Hvilket du skall få erfara, om du icke säger sanningen. Ifrån hvilket kloster kom du?"

"Signore, icke ifrån något. Om Eders Eccellenza har upptäckt, att Senaten inspärrat Signora Tiepolo, för hennes säkerhets skull, i San Marcos fängelse, så är det icke mitt fel."

"Inga undflykter, Annina," fortfor Don Camillo med lugn. "Du var i fängelset för att hämta några förbjudna varor, hvilka du för länge-

sedan lemnat i förvar hos din kusin Gelsomina, fångvaktarens dotter, som alldelès icke anade din afsigt, och af hvars oskuld och oförfarenhet med verlden du länge med framgång begagnat dig. Donna Violetta är icke någon vanlig fånge att inmuras i ett fängelse."

"Heliga Guds moder!" utropade Annina, hvars förvåning inskränkte hennes svar till detta enda, mèn häftiga utrop.

"Du ser omöjligheten att bedraga mig. Jag känner så många af dina steg, att du icke längre kan föra mig bakom ljuset. Du plägar sällan besöka din moster, men då du denna afton kom på kanalerna —"

Ett anskri på vattnet afbröt Don Camillos frågor. Då han tittade ut, märkte han en stor mängd af båtar, som drogo till staden, liksom drifna af en enda rad åror. Tusende röster talade om hvarandra, och ett allmänt anskri af ovilja, som då och då upphäfdes, röjde att den simmande skaran, som kom närmare, var intagen af en gemensam känsla. Det egna i detta skådespel, och den omständigheten att hans gondol låg rakt i vägen för eskadern, som bestod af flere hundrade båtar, gjorde att Don Camillo för ögonblicket slog flickans förhör ur hågen.

"Hvad är på färde, Jacopo?" frågade han med låg röst gondolieren, som styrde hans båt.

"De äro fiskare, Signore, och att dömma af det sätt, hvarpå de färdas fram på kanalerna, är det möjligt att de föra något ondt i skölden. De hafva varit oroliga allt sedan Dogen vägrade frigifva den gamle Antonios sonson ifrån galererna.

Nyfikenhet förmådde Don Camillos roddare, att en minut hvila på årorna, hvarunder de snart

märkte, att det var rådligast att ro ur vägen för den framdrifvande eskadern, som liknade en vild ström, ty fiskrarne rodde sina båtar med dessa förtviflade årtag, som ibland användas af de Italienska roddarne. Ett hotande rop, med befallning att stanna, uppmanade Don Camillo antingen att fly eller lyda. Han valde det senare, emedan detta sannolikt minst skadade hans planer.

"Hvem är du?" frågade en, som tycktes bekläda en anförares plats. "Om J ären män af Lagunerna och Kristna, så förenen er med edra vänner och följen oss till San Marco, att söka rättvisa!"

"Hvad betyder detta tumult?" frågade Don Camillo, hvars rang lyckligen doldes af hans förklädnad, hvilken han understödde genom användandet af den Venetianska dialekten. "Hvarföre ären J så talrikt församlade, go' vänner?"

"Se hit!"

Don Camillo vände sig om och såg den gamle Antonios vissnade anletsdrag och stirrande ögon. Förklaringen hördes ifrån hundrade munnar, med så hiskliga svordomar och så svåra klagomål, att om Don Camillo icke varit förberedd genom Jacopos berättelse, hade han haft en stor svårighet att förstå hvad han hörde.

Då de utkastat sina nät i Lagunerna, för att fiska, hade de funnit Antonios kropp, och följden blef först en rådplägning angående det dödssätt, hvarigenom han sannolikt omkommit, sedan ett sammanrotande af hela hans skrå och slutligen det nu beskrifna uppträdet.

"Giustizia!" skreko femtio röster, med häftighet, då fiskarens hemska ansigte vändes emot

månljuset;

månljuset; "Giustizia in Palazzo, e pane in piazza!" (Rättvisa i palatset och bröd på torget).

"Fordren det af Senaten!" svarade Jacopo, utan att söka dölja det gäckeri, hvarmed dessa ord yttrades.

"Tror du att vår kamrat fått detta till lön för sin djerfhet i går?"

"Värre saker hafva skett i Venedig."

"De förbjuda oss att utlägga våra nät i kanalen Orfano, på det att rättvisans hemligheter icke måtte blifva kända, och likväl hafva de den förmätenheten att dränka en af våra kamrater midt ibland våra gondoler!"

"Rättvisa, rättvisa!" ropade oräkneliga sträfva röster.

"Bort, till San Marco! Vi vilja lägga liket för Dogens fötter — bort, bröder — Antonios blod komme öfver dem!"

Hänförda af det vilda, otyglade begäret att klaga sina lidanden, togo fiskrarne åter till årorna, och hela eskadern flög sin väg, likasom den varit blott en enda massa.

Detta möte, så kort det också räckte, åtföljdes af skrik, hotelser och alla andra vanliga tecken till raseri, som utmärka ett folkupplopp hos detta lättrörliga folk, och gjorde ett djupt intryck på Anninas nerver. Don Camillo Monforte begagnade denna synbara förskräckelse, för att ansätta henne med frågor, ty ögonblicket tillät icke vidare något gyckel.

Följden blef, att under det den rasande hopen, med ett vildt skriande, for in i mynningen af den stora kanalen, framskred Don Ca-

millo Monfortes gondol öfver Lagunernas lugna yta.

TJUGUANDRA KAPITLET.

"Clifford! Clifford!"
"Vi vilja följa Konungen och Clifford."
Shakespeare.

Den bästa borgerliga ordnings lugn kan ibland störas af plötsliga utbrott af missnöje. Emot en sådan olycka finnes lika så litet något förvaringsmedel som emot vanliga brotts begående; men om en regering darrar för sin existens, när en folkrörelse utbrustit, så lärer oss sjelfva förnuftet, att något djupt inrotadt ondt måste finnas i hennes organisation. Medborgarne i en stat samla sig omkring sina institutioner lika så beredvilligt, som omkring hvarje annat älskadt föremål, så snart de blott förtjena deras deltagande; och det finnes icke något säkrare bevis på deras tomhet, än när de styrande frukta pöbelns gny. Ingen nation har, vid hvarje utbrott af inre oroligheter, visat denna symptom-artade förskräckelse i så hög grad, som den föregifna Venetianska Republiken. En aldrig upphörande, naturlig riktning till upplösning låg i dess tillkonstlade system, och blott Aristokratiens vaksamhet och de politiska stöttor, som dess klokhet hade upprest, hindrade den. Man har talat mycket om dess regerings

vördnadsvärda karakter och dess deraf följande trygghet, men egoismen kämpar förgäfves med sanningen. Af alla klyftigheter, hvarmed menniskan har sökt att försköna sina hjelpmedel, finnes ingen så ögonskenligt falsk, som den, att af den tidslängd, under hvilken det förut ägt bestånd, sluta till ett samfundssystems varaktighet. Lika så förnuftigt vore det, att försäkra, att en sjuttio års man äger hopp om en lika lång lifstid, som en sexton års yngling, eller att neka, att förstörelse är alla jordiska tings oundvikliga lott. Det gifves en period i menniskans existens, då lifs-principen har att kämpa med barndomens svagheter; men när denna pröfningstid är förbi, uppnår barnet den ålder, då det, enligt förnuftet, har allt möjligt hopp att få lefva. Så är statsmaschinen, likasom hvarje annan maschin, som löpt länge nog, för att ådagalägga sin brukbarhet, just i den perioden, då den minst bevisar sin ofelbarhet, och om också den, som är ung, icke vill lefva för att blifva gammal, så är det dock säkert, att den som är gammal, en gång var ung. Kinesiska riket var på sin tid lika så ungt som vår egen republik (Nordamerika); men vi finna icke något skäl för den tron, att det skall öfverlefva oss, just emedan det, såsom allting, som uppnått en hög ålder, är underkastadt bräckligheter.

På den tid, då denna händelse tilldrog sig, skröt Venedig mycket af sin höga ålder, och fruktade i lika hög grad för sitt fall. Det var ännu alltid starkt i sina kombinationer, men dessa kombinationer hade det svåra felet att vara bildade till förmån för minoriteten, och likasom de härmade fästningarne och vallgrafvarne på tea-

tern, behöfde de blott en stark belysning, för att förstöra hela synvillan. Den oro, hvarmed Patricierne hörde fiskrarnes skri, då de rodde förbi åtskilliga palats fram till stora torget, kan man lätt föreställa sig. Några fruktade att tiden vore inne, då deras konstlade system skulle störtas, hvilket de, med en hemlig politisk instinkt, redan länge anat, och började tänka på de bästa medlen för deras egen räddning. Andra lyssnade med förvåning, ty vanan hade så öfvervunnit sömnaktigheten i deras natur, att de trodde, att det fanns en slags identitet emellan staten och vida varaktigare saker, och de föreställde sig icke annat än att San Marco vunnit en ny seger i detta förfall, som aldrig ville blifva rätt fattligt för deras tröga förmögenheter. Men några få, och dessa voro de, som till sin fördel begagnade all nationens storhet, som vanligen och orätt tillskrefs sjelfva systemet; insågo ganska väl faran, och uppskattade riktigt dess storlek och de medel hvärigenom den borde förekommas.

Men upprorsmakarne voro alldeles oförmögna att beräkna sina krafter och att värdera sina tillfälliga fördelar. De handlade blott efter ögonblickets ingifvelse. Sättet, hvarpå deras ålderstigne kamrat, dagen förut hade segrat, den köld hvarmed han blifvit afvisad ifrån Dogen; och uppträdet på Lido, som verkeligen förorsakade Antonios död, hade förberedt deras sinnen till upproret. Då de derföre funno liket, öfverlemnade de sig, under den tid, som fordrades att samla deras styrka i Lagunerna, åt passionens hela häftighet, och satte sig, såsom vi redan berättat, i rörelse till San Marcostorget, utan nå-

gon annan bestämd afsigt, än att låta sina känslor storma ut.

Då de inkommo i kanalen, sammanträngde vägens trånghet båtarna till en så tät massa, att somliga icke kunde bruka sina åror; framskridandet skedde derföre naturligtvis långsamt. Alla voro ifriga att komma Antonios lik så nära som möjligt, och, likasom all pöbel, tillintetgjorde de sin plan genom ett otygladt nit. En eller par gånger nämdes, under hotelser, några Senatorers namn, likasom de på statens tjenare velat hämna statens brott; men dessa rop förklingade under det häftiga allmänna skriket. Då de uppnådde Rialtobron, landsteg mer än hälften af skaran, och tog den kortare vägen på gatorna till det ställe, dit de ämnade sig, under det de främsta rodde desto hastigare, emedan de nu icke mera påträngdes af de efterkommande. Då de närmade sig hamnen lossade de båtarne ifrån hvarandra, och tåget fick till hälften utseendet af en likprocession.

Under denna ögonblickliga förändring i deras tåg, kom en starkt bemannad gondol häftigt roendes ifrån en sidokanal in i den stora kanalen. Händelsen förde den rakt emot den påträngande slutna båtraden, som kom utför samma kanal. Roddarne tycktes blifva bestörta vid denna oförmodade syn, och syntes ett ögonblick villrådiga, hvilken kosa de skulle välja.

"En Statsgondol!" skreko femtio fiskare. En enda röst tillade: "Canale Orfano!"

Blotta misstanken om ett sådant uppdrag, som dessa sista ord antydde, var i detta ögonblick tillräckligt, att upptända hopen. Den upphöjde ett anklagelseskri, och några och tjugu bå-

tar gjorde en förfärlig min af att vilja förfölja gondolen. Men blotta hotelsen var tillräcklig; ty vida fortare, än deras förföljare, rodde Republikens gondolierer i land, sprungo in i en af plankgångarne, som omgifva så många af de Venetianska palatsen, och försvunno i en allé.

Uppmuntrade af denna lyckliga framgång, bemäktigade fiskrarne sig gondolen, såsom en sak utan ägare, och släpade den efter deras egen flotta, under det luften genljudade af deras segerskri. Nyfikenhet förledde några att träda under det likkistlika däcket; de återkommo genast med en prest.

"Hvem är du?" ropade med sträf röst, den som spelade anförarens roll.

"En Karmelitermunk och Guds tjenare."

"Tjenar du San Marco? Har du varit i Canale Orfano, för att bikta en olycklig?"

"Jag är här i en ung adelsdams följe, som behöfver mitt råd och mina böner. Den lycklige och den usle, den frie och den fångne, hafva alla lika anspråk på min omsorg."

"Ha! Du är således här i kraft af ditt embete? Du skall läsa böner för den döde, och rädda en fattig mans själ."

"Min son, jag känner i detta afseende ingen skilnad emellan Dogen och den fattigaste fiskare. Likväl ville jag icke gerna lemna fruntimren."

"Dem skall ingenting hända. Kom i min båt, ty ditt heliga embete behöfves här."

Pater Anselmo — ty läsaren inser lätt att det var han — trädde tillbaka i paviljongen, talade ett par upplysande ord till sina darrande följeslagerskor, och gjorde såsom man begärde. Man

rodde honom till anförarens gondol och pekade på liket för honom.

"Ser du denne döde, fader?" fortfor hans ledare. "Det är ansigtet af en man, som var en rättskaffens och from kristen."

"Det var han."

"Vi alla känna honom såsom den älste och skickligaste fiskare på Lagunerna, som alltid var färdig att hjelpa sina olyckliga kamrater."

"Jag tror dig."

"Du kan det, ty de heliga böckerna äro icke sannare än mina ord. I går kom han i triumf utför denna kanal, ty han vann priset i Regattan framför Venedigs segerrika roddare."

"Jag har hört talas om hans framgång."

"De säga att Jacopo, Banditen — som fordom förde den snabbaste åran på kanalerna — också varit med! Santa Madonna! En sådan man var för dyrbar att dö!"

"Det är allas lott — rik eller fattig — lycklig eller olycklig — alla finna detta slut."

"Icke detta slut, vördade Karmeliter; ty Antonio har förtörnat Republiken i sin sonsons sak, hvilken de pressat till galererna, och de hafva skickat honom i skärselden, utan att lemna hans själ en kristens hopp."

"Det gifves ett öga, som vakar äfven öfver den ringaste ibland oss, min son; vi vilja hoppas att han icke blifvit förgäten."

"Cospetto! Man säger, att den som Senaten ser surt på, föga har att glädja sig af kyrkans tröst! Vill du bedja för honom, munk, och lägga ut ett godt ord för honom?"

"Ja," sade Pater Anselmo bestämdt; "gif

plats, min son, att all värdighet måtte iakttagas vid utöfningen af min pligt."

Fiskrarnes mörkletta, uttrycksfulla ansigten lyste af glädje; ty midt under det råa oväsendet hade de likväl ej förlorat den hos dem djupt inrotade vördnaden för kyrkan, i hvars lära de blifvit uppfödda. Allt blef genast tyst och båtarne framskredo med större ordning, än förut, vidare under sitt tåg.

Det var ett märkvärdigt skådespel. Främst rodde den gondolen, som innehöll den dödes qvarlefvor. Kanalens utvidgning åt hamnen till gjorde att månens strålar föllo på den gamle Antonios stela anletsdrag, hvilka bibehöllo det uttryck, man kan föreställa sig hafva uppkommit efter dödstankarne hos en menniska, som blifvit på ett så hastigt och förfärligt sätt mördad. Karmelitern, med bar hjessa, hopknäppta händer och bedjande läppar, lutade sig öfver likets fötter, och den hvita ordensdrägten nedhängde fladdrande i månskenet. En enda gondolier rodde båten, och man hörde intet annat buller än vattnets plaskande, då årorna på en gång lyftes och sänktes. Denna tysta procession räckte blott få minuter, hvarefter munkens tremulerande röst höjdes till böner för den döde. De öfvade fiskrarne — ty få i denna väl disciplinerade kyrka och denna lydiga tid voro obekanta med de heliga bruken — togo upp svaren på ett sätt, som är förtroligt för hvarje öra, som nånsin lyssnat till Italiens toner; det sakta plaskandet i det element, hvarpå de långsamt framgledo, bildade ett mildt ackompanjemang. Det ena fönstret efter det andra öppnades, då de tågade förbi, och tu-

sende nyfikna, otåliga ansigten trängdes på balkongerna, då tåget långsamt framskred.

Republikens gondol gick midt i denna massa af gondoler, dragen i släptåg af femtio lättare båtar, ty fiskrarne qvarhöllo ännu sin pris. Så inträdde den högtidliga processionen i hamnen och vidrörde kajen vid foten af Piazzetta. Under det en oräknelig mängd nitiska händer förde Antonios lik i land, höjdes ett skri ur medelpunkten af det hertigliga palatset, som högljudt förkunnade det den andra afdelningen af deras tåg inrängt på gården.

San Marcos begge torg erbjödo nu ett nytt skådespel. Den sköna, Orientaliska kyrkan, Campaniles skyhöga torn, granitpelarne, segermasterne och alla de egna, märkvärdiga, orörliga föremål, som varit vittnen till så många uppträden af våld, af nöjen, af sorg och glädje, stodo der såsom landets vårdtecken, trotsande tiden; sköna och vördnadsvärda, upphöjda öfver alla de vexlande uttrycken af menskliga passioner, som dagligen stormade omkring dem.

Men sången, skrattet och skämtet upphörde nu. Ljusen i kaffehusen försvunno, nattsvärmarne flydde hvar och en till sitt, fruktande att blifva förblandade med dem, som trotsade Senatens vrede, och putsmakarne, balladsångarne och buffonerne bortlade sin antagna lustighet, för att blifva uppmärksamma åskådare vid ett uppträde, som mera öfverensstämde med deras hjertans verkliga känslor.

"Giustizia!" skreko tusende djupa röster, då man bar Antonios lik in på gården — "Höge Doge! Giustizia in palazzo, e pane in piazza! Gif oss rättvisa! Vi begära lag och rätt!"

Den dystra rymliga gården tindrade af svarta, glänsande fiskareögon. Liket lades vid foten af jättetrappan, under det den darrande hellebardieren högst opp på trappan knappt kunde beherrska sig, för att bibehålla det utseende af trygghet, som disciplinen och det stolta utseendet fordrade. Men ingen annan soldatesk visade sig; ty den statsmakt, som beherrskade Venedig, kände för väl sin svaghet för ögonblicket, för att reta, då den icke kunde undertrycka. Pöbeln nedanföre hade talrika anförare, hvilkas bestraffning icke kunde hafva något annat syfte, än att qväfva den hotande faran, och derpå voro de styrande icke beredda.

Tremannarådet hade blifvit underrättadt om de retade fiskrarnes ankalkande. Då pöbeln trängde in på gården, höll detsamma i en hemlig sammankomst en rådplägning, huruvida oväsendet kunde hafva allvarsammare, bestämdare syften, än de synliga symptomerna röjde. Göromålens vanliga gång hade ännu icke beröfvat de för läsaren redan förestälda medlemmarne deras makt.

"Hafva Dalmatierne blifvit underrättade om denna rörelse?" frågade en af det hemliga Rådet, hvars nerver knappt voro vuxna de höga göromål, han hade att sköta. "Vi kunde komma att behöfva deras salfvor, innan detta uppror är stilladt."

"Lita på de vanliga autoriteterna, Signore," svarade Senatorn Gradenigo. "Jag fruktar bara, att en sammangaddning, som kan rubba troppernas trohet, ligger dold under detta oskick."

"Menniskornas elaka lidelser känna icke några gränser! Hvad vilja då de uslingarne? För att

vara en stat, som går tillbaka, är likväl Venedig i högsta grad blomstrande! Våra skepp göra goda affärer, banken förkofras med förträffliga dividender, och jag försäkrar er, Signori, att på flere år våra räntor icke lemnat så sköna inkomster, som just nu. Allt kan icke gå på en gång!"

"Ni har blomstrande affärer att sköta, Signore; alla äro icke så lyckliga. Vår regeringsform är något uteslutande; och det är ett straff, som vi alltid till dess fromma måst utstå, att vara underkastade plötsliga och elaka anklagelser för hvarje mindre lycklig vändning, som våra angelägenheter taga."

"Kan då ingenting tillfredsställa dessa pockande sinnen? Äro de icke fria, icke lyckliga?"

"Det ser nästan ut, som de fordrade en bättre borgen för dessa saker, än våra tänkesätt och löften."

"Menniskan är ett kreatur, sammansatt af afund! Den fattige vill blifva rik — den svage mäktig."

"Det finnes likväl ett undantag från er regel, Signore; ty den rike vill sällan blifva fattig, och den mäktige sällan svag."

"Ni skämtar i dag öfver mina åsigter, Signor Gradenigo. Jag talar, vill jag tro, såsom det anstår en Venetiansk Senator, och på ett sätt, som ni icke är ovan att höra!"

"Nej, detta språk är icke ovanligt. Men jag fruktar att det, för en stat, hvars välstånd och makt är i aftagande, ligger något orimligt i våra lagars despotiska, trånga anda. Då en stat är mycket blomstrande, öfverse dess undersåtare, under enskilt välstånd, vissa allmänna brister.

men det gifves icke några grantycktare tadlare af åtgärder, än köpmän, då deras handel är på obestånd."

"Det är då tacksamheten! Hafva vi icke förvandlat dessa morasöar till en marknad för halfva kristenheten, och nu klaga de, att de icke kunna behålla alla monopolier, som våra förfäders vishet sammanhopat."

"De klaga just i er egen anda, Signore. Men ni har rätt i ert påstående, att man måste hafva ett vaksamt öga på detta uppror. Låtom oss uppsöka hans Höghet; han skall visa sig för folket med de Patricier, som just nu äro hos honom, och en af oss måste vara tillstädes såsom vittne; mer än detta kunde blottställa vår karakter."

Det hemliga Rådet upplöste sig, för att verkställa detta beslut; det skedde just i det ögonblicket, då fiskrarne, som stodo på gården, förstärktes af dem, som färdats på kanalerna.

Ingen korps beror så mycket af antalet af medlemmar, som en pöbelhop. Utan ordning, endast stödjande sig på fysisk styrka, är äfven fysisk kraft högst nödvändig för dess framgångar. Då de märkte att en betydlig mängd missnöjda församlat sig inom det hertigliga palatsets murar, blefvo de djerfvaste i trängseln ännu öfvermodigare, och till och med de vankelmodiga kände sig starka. Alldeles motsatta känslor herrskade deremot hos dem, hvilkas kallelse det var att undertrycka sådana slags våldsamheter, och hvilka vanligtvis fingo mera mod, just då det minst behöfdes.

Folkmassan på gården upphäfde ett det högljuddaste och mest hotande skri, just då Dogen

med sin svit ankom, genom ett af de långa, öppna gallerierna i den stora bygnaden. Den vördnadsvärde mannens närvaro, hvilken till namnet herskade öfver denna föregifna Republik, och fiskrarnes långa vana vid undergifvenhet för de maktägande, frambragte, oaktadt deras upproriska skick för tillfället, en hastig djup tystnad. Ett uttryck af vördnad spriddes småningom öfver de tusende mörklagda ansigten, som blickade uppåt, då det lilla tåget närmade sig. Den stillhet, som denna känsla åstadkom, var så djup, att man hörde den hertigliga kappans prasslande, då fursten, hindrad af sjuklighet, med den hans rang tillhörande ståt, långsamt närmade sig. De öfvermodiga fiskrarnes förra häftighet och den nu uppstigande känslan af vördnad för den yttre prakten, som mötte deras ögа, hade båda sin grund i samma orsaker — okunnighet och vana.

"Hvarföre ären J församlade här, barn?" frågade Dogen, då han ankommit till öfversta steget af jättetrappan — "och framför allt, hvarföre kommen J med detta otillbörliga skick i er furstes palats?"

Den gamle mannens darrande röst hördes tydligt, ty knappt ett andetag afbröt ens den saktaste af dess toner. Fiskrarne sågo på hvarandra, och alla tycktes söka den, som vore nog djerf, att gifva ett svar. Änteligen skrek en midt i den tjocka hopen, hvars ställning lyckligen hindrade honom ifrån att blifva sedd: "Rättvisa!".

"Det är således er begäran!" fortfor fursten med mildhet, "och det, — jag tillägger det — är just hvad vi öfva. Hvarföre ären J församlade här på ett sätt, som är så förolämpande för sta-

ten, och så stridande mot den vördnad J ären skyldige er furste?"

Återigen icke något svar. Den ende i hela deras hop, som förmått lösslita sig från vanans och fördomens band, hade lemnat sitt gömställe på nedersta steget af jättetrappan.

"Vill ingen tala? — Ären J så käcka i munnen, då man icke tillspörjer er, och så stumma, då man möter er, ansigte mot ansigte?"

"Tala vänligt till dem, ers Höghet," hviskade en ledamot af Tremannarådet — "Dalmatierne kunna ännu icke hafva hunnit att rusta sig."

Fursten bugade sig vid denna tillrättavisning, hvilken han väl visste borde respekteras, och återtog sin förra ton.

"Om ingen af er vill låta mig veta hvad J begären, så måste jag befalla er att gå er väg, och under det mitt faderliga hjerta sörjer —"

"Giustizia!" upprepade den undangömde ledamoten i hopen,

"Säg din begäran, att vi må lära känna den."

"Ers Höghet behagade se hitåt!"

En, som var modigare än de andra, hade vändt liket mot månen, så att de gräsliga anletsdragen blefvo synliga, och under det han talade, pekade han på det af honom beredda skådespelet. Fursten betogs af fasa vid den oväntade anblicken, gick långsamt, åtföljd af sina följeslagare och vakten, utföre trappan, och lutade sig tigande öfver liket.

"Har en lönnmördare gjort det?" frågade han, i det han betraktade den döde fiskaren och korsade sig. "Hvad kunde en sådan mans död gagna en Bravo? — Kanske har den olycklige omkommit vid ett slagsmål bland sina likar?"

"Ingen ting af allt detta, höge Doge! Vi frukta att Antonio har att tacka San Marcos misshag för detta."

"Antonio! Är detta den djerfve fiskaren, som lärde oss huru man segrar i Regattan?"

"Densamme, Eccellenza!" svarade den okonstlade arbetaren ifrån Lagunerna — "och en skickligare hand vid näten, en trognare vän i nöden rodde aldrig en gondol från eller till Lido. Diavolo! Det skulle hafva varit en fröjd för Ers Höghet, att på en helgedag se denne gamle Kristne ibland oss, då han anförde våra fester, och undervisade oss om sättet, huru våra fäder plägade göra deras yrke heder."

"Eller att vara med oss, höge Doge," skrek en annan — ty när bandet en gång lossnat på pöbelns tunga, blir den snart mera flytande — "vid våra lustiga lekar på Lido, och se huru den gamle Antonio alltid var numro ett i upptåg, och sedan åter den förståndigaste, när det gällde att vara allvarsam."

Dogen började se sanningen dagas, och kastade en sidoblick på den okände Inqvisitorns anletsdrag.

"Det torde vara vida lättare att utpeka den olycklige mannens förtjenster, än hans dödssätt," sade han, då han hos den sluga ledamoten icke fann någon förklaring i de anletsdrag, han nyss sökt utforska. "Vill någon ibland eder för mig berätta de närmare omständigheterna?"

Den förnämsta talaren ibland fiskrarne åtog sig villigt denna pligt, och underrättade med den oreda, som vanligtvis tillhör folk af hans stånd, Dogen om de omständigheter, som yppat sig, då de funno fiskarens lik. När han slutat, sökte

fursten åter att med ögonen utforska den vid hans sida stående Senatorn, ty han visste icke om statens politik fordrade att statuera ett exempel, eller helt enkelt en menniskås död.

"Jag ser häruti ingen ting annat, Ers Höghet," anmärkte Senatorn, "än en fiskares helt vanliga död. Den olycklige gubben har drunknat af en händelse, och den kristliga kärleken fordrar att för hans själ låta läsa ett par messor."

"Ädle Senator! ropade fiskaren med tvekande ton, "San Marco hade blifvit förolämpad."

"Ryktet löper med många dumheter om San Marcos nåd eller onåd. Om vi skulle tro allt, hvad menniskornas skarpsinnighet kan gissa i så beskaffade saker, så blifva förbrytare icke dränkta i Lagunerna, utan i Canale Orfano."

"Sant, Eccellenza, vi få ju icke heller der lägga våra nät, vid straff, att få sofva med ålarne på bottnen."

"Desto sannolikare är det, att denne gubbe genom en händelse omkommit. Synas några märken efter något våld på hans kropp? Ty, ehuru staten knappast kunde befatta sig med en sådan man som han, så kan detta likväl hafva skett af någon annan. Har man undersökt kroppens beskaffenhet?"

"Eccellenza, det behöfdes icke mer än att kasta en man vid hans år i Lagunerna. Den starkaste arm i Venedig kunde icke rädda honom."

"Man kan hafva brukat våld vid något slagsmål, och den lagliga autoriteten skall härom anställa undersökning, att det må komma i dagen. Här är en Karmelitermunk! Fader, vet ni något härom?"

Munken försökte att svara, men rösten tröt honom. Han blickade vildt omkring sig, ty hela uppträdet liknade en af inbillningens fasansfullaste taflor, derefter lade han armarna i kors öfver bröstet och tycktes åter börja bedja.

"Du svarar icke, munk?" anmärkte Dogen, hvilken, likasom alla de andra, genom inqvisitorns naturliga likgiltighet, hade blifvit helt och hållet förd bakom ljuset. "Hvar fann du detta lik?"

Pater Anselmo berättade helt kort hela förloppet, huru han af fiskrarne blifvit tvungen till denna tjenst.

Vid furstens sida stod en ung Patricier, som i detta ögonblick icke spelade någon annan rol i staten, än den som tillkom hans födsel. Bedragen, likasom de andra genom dens uppsyn, som ensam hade sig bekant den verkliga orsaken till Antonios död, drefs han af den menskliga och prisvärda afsigt, att öfvertyga mängden, att staten icke haft sina händer i Antonios dödssätt.

"Jag har hört talas om denne Antonio," sade samma person, som var Senatorn Soranzo, och af naturen begåfvad med känslor, hvilka under en annan regeringsform skulle hafva gjort honom till en filantrop — "och äfven om hans seger i Regattan. Sade man icke att Banditen Jacopo varit hans medtäflare?"

Ett sakta betydelsefullt sorl lopp genom hela folkhvimlet.

"En man med hans beryktade häftighet och vildhet kan väl hafva sökt att hämna sig, för det han gick miste om segern."

Ett nytt, högt sorl tillkännagaf det intryck, som denna gissning gjorde.

"Eccellenza, Jacopo umgås med stiletten!" anmärkte den halft öfvertygade, halft tvekande fiskaren.

"En man med hans skicklighet och karakter kan, om det behöfves, äfven begagna andra medel, för att tillfredsställa sin hämd. Ären J icke af samma tankar, Signori?"

Senatorn Soranzo gjorde denna fråga med full öfvertygelse till den obekante ledamoten i det hemliga Rådet. Denne öfverraskades af det sken af sanning, som låg i Senatorns förmodan, men han åtnöjde sig med en blott bugning, för att gifva tillkänna sitt bifall.

"Jacopo! Jacopo!" upprepade i en dof ton den ena rösten efter den andra i trängseln. — "Jacopo har gjort det! Den bäste gondoliern i Venedig har blifvit öfvervunnen af en gammal fiskare, och blott dennes blod kunde aftvå denna skymf."

"Det skall blifva undersökt, mina barn, och sträng rättvisa utöfvas," sade Dogen och lagade sig till att gå. "Staten betalar messorna, att den olycklige mannens själ icke må lida. Vördade Karmeliter, jag anbefaller liket i din vård, och du kan icke göra någon bättre tjenst, än att bedjande vaka hos honom denna natt."

Tusende mössor hviftade bifall till denna nådiga uppmaning, och hela den sammanträngda hopen stod tyst och vördnadsfull, då fursten, långsamt, som när han kom, med sitt följe aflägsnade sig genom det långa, hvälfda galleriet.

"En hemlig befallning från de Tre förekom Dalmatiernas uppbrott.

Inom några minuter var allt i ordning. En bår och en baldakin hämtades ifrån domkyrkan,

och liket lades på den förra. Pater Anselmo gick framför processionen, som genom palatsets stora port tågade till torget, uppstämmande de vanliga sorgpsalmerna. Piazzetta och Piazza voro ännu tomma. Här och der tittade ett nyfiket ansigte, som tillhörde en polisspion eller en modigare åskådare, fram ur hvalfgångarne, på pöbelhopens rörelser, men ingen vågade närma sig densamma.

Men fiskrarne tänkte icke mera på någon våldsgerning. Med vanlig föränderlighet hos menniskor utan eftertanka och beroende af känslans plötsliga, häftiga utbrott, — en sinnesförfattning, som, ehuru en följd af ett egoistiskt regeringssystem, likväl alltid nyttjas till förevänning för den satsen, att man aldrig bör förunna de lägre klasserna någon upplysning, — hade de uppgifvit alla tankar på hämd mot polisens agenter och helt och hållet vändt sin uppmärksamhet på sorgmessan, som var så smickrande för deras stånd, då fursten sjelf anbefallt den.

Visserligen blandade några af de kraftigare naturerna hotelser emot Banditen ihop med sina böner för den döde, men dessa hade icke någon annan verkan på sakernas ställning, än bipersonerna vanligtvis utöfva på hufvudhandlingen i ett drama.

Man öppnade den stora portalen till den vördnadsbjudande kyrkan, och den högtidliga messan uppstämdes, genljudande emellan pelarne och de höghvälfda gångarne. Den ringe och så lömskt uppoffrade Antonios döda kropp frambars under den bågen, som stöder de dyrbara qvarlefvorna af Grekisk konst, och nedsattes i det inre af kyrkan. Vaxljus brunno framför altaret och omkring den dödes spöklika skapnad, hela

natten igenom, och San Marcos dom yfdes af den Katolska gudstjenstens hela prakt, tills morgonen grydde.

Den ena presten aflöste den andra vid gudstjensten, och den uppmärksamma mängden lyssnade, likasom hvar och en af dem känt, att hans egen ära och betydenhet förherrligades genom denna åt en af deras skrå bevisade heder. På torget infunno sig småningom maskerna igen; ty oväsendet hade varit för plötsligt och häftigt, för att tillåta ett hastigt förnyadt utbrott af den lättsinnighet, som vanligtvis herrskade på detta ställe emellan solens upp- och nedgång.

TJUGUTREDJE KAPITLET.

En dam i ungdomsblomman, och den sista af denna lysande, berömda ätt.

Rogers.

Då fiskrarne landade vid kanalen, lemnade alla Republikens gondol i sticket. Donna Violettá och hennes följeslagerska hörde sina befriares bullersamma aflägsnande med förskräckelse, ty de kände nästan alldeles icke orsaken, hvarföre de måste umbära Pater Anselmos beskydd och hvarföre de sjelfva så oförväntadt inveckades i detta utomordentliga uppträde. Munken hade helt enkelt förklarat, att man begärde hans tjenst för den döde; men fruktan att hos dem

injaga en onödig förskräckelse, afhöll honom att tillägga, att de befunno sig i en pöbelhops våld. Donna Florinda fick likväl tillräcklig visshet, då hon tittade ut igenom paviljongens fönster och lyssnade på de omgifvandes skri, för att kunna ana det rätta förhållandet. I dessa omständigheter ansåg hon det vara klokast, att hålla sig så stum och förborgad som möjligt. Då nu den djupa stillhet, som följde på upprorsmakarnes landstigning, tillkännagifvit, att de voro allena, märkte hon och hennes elev snart den gynsamma förändring, som lyckan, på ett så besynnerligt sätt, tillvägabragt i deras belägenhet.

"De äro borta," hviskade Donna Florinda, och höll lyssnande, andedrägten, under det hon talade.

"Och polisen är väl snart här, för att söka oss."

Inga ord vexlades vidare, ty Venedig var en stad, der till och med de unga och oskyldiga tidigt lärde sig att vara försigtiga. Donna Florinda vågade åter titta ut genom fönstret.

"De hafva försvunnit, Gud vet hvart! Låtom oss gå."

"Inom ett ögonblick voro de darrande flyktingarne på kajen. På Piazzetta fanns, utom dem, icke en mensklig varelse. Ett doft sorl hördes ifrån gården i Dogens palats, liknande surrandet i en förstörd bikupa, men ingenting var tydligt eller begripligt.

"Här är våld på färde," hviskade åter Donna Florinda, "gifve Gud att fader Anselmo vore här!"

Ett oredigt ljud af menniskosteg framträngde till deras öron, och båda vände sig om och sågo

en gosse, klädd såsom en från Lagunerna, närma sig dem ifrån Broglio.

"En vördig Karmeliter munk bad mig lemna er detta," sade gossen och kastade en blick bakom sig, likasom han fruktade att blifva upptäckt. Han lade ett litet stycke papper i Donna Florindas hand, och visade dervid sin bruna öppna näfve, hvari ett litet silfvermynt glänste emot månen; derefter försvann han.

Med tillhjelp af månskenet lyckades det Donna Florinda att dechifrera blyertspenndragen af en hand, som sedan yngre dagar var så bekant för henne.

"Rädda dig, Florinda.— Icke ett ögonblick är att förlora. Undvik offentliga platser, och sök hastigt en fristad."

"Men hvar?" frågade den bestörta qvinnan, sedan hon helt högt uppläst detta ur papperet.

"Öfverallt, blott icke här," anmärkte åter Donna Violetta; "följ mig!"

Donna Violetta hade knappt sagt dessa ord, förrän de befunno sig i skuggan af Broglios hvalfbågar. Donna Florinda gick tätt vid hennes sida, mer af öm omvårdnad, än för att efterkomma munkens uppmaning, eller efter någon ingifvelse af hennes eget förstånd. En obestämd, romanesk tanke, att kasta sig för Dogens fötter, hvilken var en sidoslägtinge till hennes familj, uppsteg i den unga brudens själ, då hon först beslöt att fly; men knappt hade hon uppnått palatset, än ett skri ifrån gården upplyste henne om hvad som föregick derinne och i följd deraf äfven om omöjligheten att intränga på gården.

"Låtom oss landvägen skynda till ditt hus, mitt barn," sade Donna Florinda och svepte sin

mantel omkring sig. "Ingen skall förolämpa fruntimmer af vårt stånd; till och med Senaten måste slutligen vörda vårt kön."

"Detta af dig, Florinda? Du, som så ofta darrat för deras vrede! Men gå, om du så vill; jag är icke mera Senatens dotter; Don Camillo Monforte har fått min ed."

Donna Florinda ämnade icke bestrida denna omständighet, och då i detta ögonblick det beslutsammaste steget tycktes lofva mesta framgång, underkastade hon sig stillatigande sin fosterdotters beslut. Denna tog vägen längs Portico och höll sig alltid dervid i dess skugga. Då de passerade den portgång, som förde till sjön, fingo flyktingarne en hastig skymt af hvad som tilldrog sig på gården. Denna anblick påskyndade deras steg och de flydde numera, snarare än sprungo, allt längre fram under hvalfgången. Inom en minut befunno de sig på bryggan, som hvälfde sig öfver San Marcoskanalen, och skyndade, uppbjudande alla sina krafter, allt vidare framåt. Några sjömän tittade upp ur sina feluccas och undrade; men åsynen af tvenne uppskrämda fruntimmer, som flydde för ett folkupplopp, var ingenting ovanligt, som synnerligen kunde fästa uppmärksamheten.

I detta ögonblick visade sig en mörk massa af menniskor, som, längs utmed kajen närmade sig ifrån ett motsatt håll. Dalmatierne rykte ut ifrån tyghuset i slutna leder. Vägen framåt och tillbaka syntes för de andtrutna flyktingarne lika tillspärrad. Då fintlighet och karaktersstyrka äro två olika egenskaper, så fattade Donna Violetta icke så lätt, som hon hade bort sluta af omständigheterna, att Republikens lejda soldater sanno-

likt, skulle finna deras flykt lika så naturlig, som den förekommit de nyfikna gaparne i hamnen.

Förskräckelsen gjorde dem blinda, och då en fristad nu var flyktingarnes enda åstundan, skulle de hafva sökt en sådan till och med i Trémannarådets sal, om det funnits tillfälle dertill. I denna belägenhet vände de om och ingingo i den första och verkeligen enda port, som erbjöd sig åt dem. En flicka kom dem till mötes, hvars anletsdrag röjde en sällsam blandning af tjenstaktighet och rädsla.

"Här är säkerhet, ädla damer," sade den unga Venetianskan, med sin födelsestads ljufva uttal; "ingen skall våga att inom dessa murar göra er något ondt."

"I hvilkens palats befinna vi oss?" frågade den andtrutna Violetta. "Om dess ägare har ett namn i Venedig, skall han icke neka en dotter af Tiepolo gästfriheten."

"Signora, ni är välkommen," svarade den milda flickan, bugade sig djupt och förde genast fruntimmerna i det inre af bygnaden. "Ni bär en lysande familjs namn."

"Det finnes få familjer af betydenhet i Republiken, på hvilkens ynnestbevis, antingen af vänskap, tillgifvenhet eller slägtskap, jag icke kan göra anspråk. Tjenar du hos en Nobile?"

"Den förste i Venedig, Donna?".

"Nämn honom, att vi, så som sig bör, må kunna anropa hans gästvänskap."

"San Marco."

Donna Violetta och Donna Florinda stannade.

"Hafva

"Hafva vi, utan att veta det, beträdt en ingång till palatset?"

"Det är omöjligt, emedan kanalen ligger emellan oss och Dogens residens. Likväl är San Marco äfven herre här. Jag hoppas, att J icke skolen anse er mindre säkra, derföre att J funnit skygd i statsfängelset och genom fångvaktarens dotter."

Ögonblicket att fatta ett djerft beslut var förbi, och den lugna eftersinningen återkom.

"Huru heter du, barn?" frågade Donna Florinda, ställde sig framför sin fosterdotter och fortsatte samtalet åter, der denna senare, af förvåning, låtit det afstanna. "Vi äro dig i sanning tack skyldiga för den beredvillighet, hvarmed du, i ett så oroligt ögonblick, öppnade porten för oss. — Hvad heter du?"

"Gelsomina," svarade den blygsamma flickan. "Jag är fångvaktarens enda barn — och då jag såg damer af ert ädla utseende fly utåt kajen, och Dalmatierna i antågande på ena sidan och hörde folkhopens sorl på den andra, så tänkte jag, att till och med ett fängelse kunde vara välkommet för er."

"Ditt goda hjerta gissade rätt."

"Hade jag vetat att det varit en dam af huset Tiepolo, så hade jag skyndat mig ännu mera; ty det finnes få af detta stora namn qvar, att hedra vår stad."

Violetta bugade sig för denna artighet, likväl ångrade hon, att af brådska och stolthet hafva låtit förleda sig, att så oförsigtigt yppa sitt namn.

"Kan du icke föra oss till ett mindre offentligt ställe?" frågade hon, då hon märkte att de-

ras ledsagarinna, under denna förklaring stannat i en allmän korridor.

"Här ären J så säkra som i edert eget palats, ädla damer," svarade Gelsomina, tog af in i en liten gång och gick förut till sina föräldrars rum, der hon i ett fönster blifvit varse sina gästers förlägenhet. "Ingen kommer utan orsak hit, annat än min fader och jag, och han har mycket att sköta med sin syssla."

"Har du ingen betjening?"

"Nej, Signora. En fångvaktares dotter får icke vara för förnäm att passa upp sig sjelf."

"Du har rätt. En flicka med ditt förstånd, goda Gelsomina, måste veta att det icke passar sig för damer af stånd att träda inom dessa murar, till och med icke af en händelse, och du visar oss en stor tjenst, om du kan laga så att vi förblifva okända. Vi göra dig mycket besvär, men det skall icke blifva obelönt. Här äro penningar."

Gelsomina svarade icke; hon stod med nedslagna ögon; rodnaden stal sig öfver hennes vanligtvis bleka kinder och qvarlemnade en högröd färg.

"Nej, jag har misskänt din karakter!" sade Donna Florinda, drog tillbaka sekinerna och fattade den orörliga flickans hand. "Om jag genom mitt anbud sårat dig, så tillskrif det vår fruktan för den anstötliga händelsen, att befinna oss på detta ställe."

Rodnaden på Gelsominas kinder blef allt starkare och hennes läppar darrade.

"Är det då så anstötligt, att oskyldig vara fästad inom dessa murar, Signora?" frågade hon, ännu alltid med bortvända blickar. "Jag har

länge misstänkt det, men ingen har ännu låtit mig höra det!"

"Heliga Maria, förlåt! Om jag sagt några sårande ord, så skedde det af obetänksamhet och utan afsigt."

"Vi äro fattiga, Signora, och den torftige får ofta foga sig efter omständigheter, som han hellre undveke. Jag förstår edra känslor, och vill hafva all möda ospard att ingen upptäcker er närvaro, och den nåderika Maria förlåte en större synd, än den ni begått genom ert vistande här."

Under det fruntimren förundrade sig öfver så mycken grannlagenhet och känsla på ett sådant ställe, aflägsnade sig flickan.

"Jag hade icke väntat detta i ett fängelse!" utropade Violetta.

"Då icke allt, som finnes i ett palats, är ädelt och rättvist, så får icke heller allt, som vi träffa i ett fängelse, fördömmas ohördt. Men detta är i sanning en ovanlig flicka, och vi äro den nåderike San Teodoro tacksamhet skyldiga, att han fört oss denna väg."

"Kunna vi göra något bättre än att välja henne till vår förtrogna och vän?"

Uppfostrarinnan var äldre och mindre böjd än hennes fosterdotter att lita på utseendet. Men en lifligare själ och en högre rang gaf den senare ett välde, som den förra icke alltid med framgång emotstod. Gelsomina återvände, innan de ännu fått tid att pröfva rådligheten af det som Violetta föreslagit.

"Lefver din fader ännu, Gelsomina?" frågade Violetta och fattade flickans hand.

"Santa Maria vare prisad! — Jag har ännu den lyckan."

"Det är en lycka — ty i sanning, en fader skulle icke hafva hjerta, att uppoffra sitt barn för äregirighet och egennyttiga afsigter. Och din moder?"

"Har länge varit sängliggande, Signora. Jag tror, att vi egentligen aldrig bort komma hit; likväl hade vi aldrig kunnat finna ett mera passande ställe för hennes lidande, än detta fängelse."

"Gelsomina, du är lyckligare än jag, till och med i detta fängelse. Jag är utan fader — utan moder — ja, jag kan nästan säga, utan vänner."

"En dam af huset Tiepolo!"

"I denna onda verld är icke allt, som det bör vara, goda Gelsomina. Vi hafva upplefvat många Doger, men också många sorger. Du har kanske hört, att den slägt, af hvilken jag härstammar, dött ut, utom en qvinlig arfvinge vid din ålder, som står under Senatens förmynderskap?"

"Man talar föga om dessa saker i Venedig, och af alla här i huset kommer ingen så sällan på torget, som jag. Likväl har jag hört talas om Donna Violettas skönhet och rikedomar. De senare äro, som jag hoppas, enligt hvad ryktet sagt; om den förra har jag sjelf öfvertygat mig."

Dottern af huset Tiepolo rodnade nu å sin sida, likväl skedde det icke af någon sårad känsla.

"De hafva fällt ett för gynnande omdöme om en fader- och moderlös," svarade hon, "men likväl icke misstagit sig hvad mina olycksaliga rikedomar beträffar. Du vet, att staten åtagit

sig vården om alla adeliga döttrar, hvilka försynen efterlemnat faderlösa."

"Det visste jag icke nådiga Donna. Är det icke nådigt af San Marco att göra det?"

"Du skall snart dömma annorlunda. Du är ung, Gelsomina, och har tillbragt dina dagar i ensligheten."

"Ja, nådiga Donna. Sällan kommer jag längre än till min moders kammare eller till någon af fångarnes cell."

Violetta betraktade sin fostermoder med ett uttryck, likasom hon velat säga, att en person, som haft så litet att göra med verlden, svårligen skulle begripa hennes anhållan.

"Så förstår du sannolikt icke, att en ädel qvinna, kan hafva föga lust att uppfylla alla Senatens önskningar, då hon skall bestämma om sina pligter och sin böjelse?"

Gelsomina betraktade den sköna talarinnan, men man såg tydligt att hon icke förstått frågan rätt. Återigen vände sig Donna Violetta med sina blickar till sin uppfostrarinna, likasom hon af henne begärde blifva understödd.

"Vårt köns pligter äro ofta smärtsamma," sade Donna Florinda, i det hon med qvinlig takt uppfattade meningen af den andras blickar. "Vår böjelse öfverenstämmer icke alltid med våra vänners önskningar. Vi få icke välja, likväl kunna vi icke alltid lyda."

"Jag har hört sägas, att adeliga damer icke få se dem, med hvilka de skola gifta sig, Signora; är det kanske detta, Eders Excellenza menar? Denna sed har alltid förekommit mig hård, om icke grym."

"Och få flickor af ditt stånd välja sig en

vän, som en dag kunde blifva dem dyrbar?" frågade Violetta hastigt.

"Signora, så mycken frihet hafva vi till och med i fängelset."

"Då är du lyckligare än vi i palatsen. Jag vill anförtro mig åt dig, förträffliga flicka, ty du kan icke blifva trolös mot ditt köns svagheter och lidanden."

Gelsomina lyfte handen, likasom för att hejda sin gästs förhastade förtroende, och lyssnade derefter begärligt.

"Få komma hit in," sade hon, "likväl finnes det många för mig ännu okända vägar inom dessa murar, att intränga i andras hemligheter. Följen mig i den inre kammaren, ädla damer, der är ett ställe, som jag hoppas är säkert mot hvarje lyssnare."

Fångvaktarens dotter gick förut, in i den lilla kammaren, der hon plägade tala med Jacopo.

"Ni sade, sköna Signora, att jag icke kan vara utan känsla för vårt köns svaghet och värnlöshet, och häruti har ni i sanning låtit mig rättvisa vederfaras."

Violetta hade tillfälle att ett ögonblick tänka efter, då hon gick ur den ena kammaren i den andra, och började sina meddelanden med mera försigtighet. Men det innerliga deltagande, som en varelse af Gelsominas ädla natur och indragna lefnadssätt visade för hennes berättelse, gjorde att den naturliga öppenheten i Violettas själ segrade, och hon berättade, nästan omärkligt för sig sjelf och så småningom, för fångvaktarens dotter de flesta af de omständigheter, under hvilka hon inträdt i fängelset.

Gelsominas kinder bleknade, under det hon

lyssnade, och då Violetta tystnade, darrade den späda gestalten i alla lemmar af medlidande.

"Det är svårt att motstå Senaten," sade hon, talande så sakta, att man knappt kunde förstå henne. "Har ni eftersinnat farligheten af hvad ni gör?"

"Om jag underlåtit det, så är det nu försent, att ändra mitt beslut. Jag är Hertigens af Sant Agata gemål, och kan aldrig blifva någon annans hustru!"

"Heliga Maria! det är sant! Och likväl tyckes mig att jag hellre ville dö nunna, än förtörna Senaten!"

"Du vet icke, goda flicka, af hvilket mod till och med en ung qvinnas hjerta är mäktigt. Du är ännu bunden vid din fader, af undervisning och vana, men du kan upplefva den tid, att alla dina förhoppningar sammansmälta i en annan."

Gelsominas milda öga antog ett lifligare uttryck.

"Rådet är förskräckligt," svarade hon, "likväl måste det vara ännu förskräckligare att skiljas vid en person, som ni vid altaret lofvat kärlek och trohet."

"Äger du utvägar att dölja oss, goda flicka," afbröt henne Donna Florinda, "och kan du, sedan detta oväsen blifvit stillfadt, vara oss behjelplig att vidare gömma oss eller befordra vår flykt?"

"Signora, jag är icke i stånd dertill. Till och med Venedigs gator och torg äro främmande för mig. Santissima Maria! Hvad ville jag icke gifva, om jag kände stadens vägar så väl, som min kusin Annina, som efter behag går ifrån sin faders bod till Lido, och från San Marcostorget till Rialto, som det faller henne in. Jag vill

skicka efter min kusin, hon kan i denna förskräckliga förlägenhet bäst råda oss!"

"Din kusin! Har du en kusin, som heter Annina?"

"Ja, Signora. Min moders syskonbarn."

"Dotter af en vinhandlare, vid namn Tomaso Torti?"

"Bekymra sig de ädla damerna i staden så mycket om ringa folk? Det skall fägna min kusin, ty hon fikar mycket efter att stå väl hos de förnäma."

"Och kommer din kusin ofta hit?'

"Sällan, Signora; vi äro icke mycket förtroliga med hvarandra. Jag kan väl förstå, att Annina finner en så dum, okunnig flicka, som jag, ovärdig sitt sällskap. Likväl skall hon visst icke tveka, att i en sådan fara som denna, räcka oss en hjelpsam hand. Jag vet att hon föga älskar Republiken, ty vi hafva talat om dess handlingar, då min kusin i sitt tal alltid var djerfvare, än som passar sig för en person vid hennes år och i detta fängelse."

"Gelsomina, din kusin är en polisspion och ovärdig ditt förtroende —"

"Signora!"

"Jag talar icke utan anledning. Tro mig, hon brukas i saker, som icke anstå hennes' kön, och är ovärdig ditt förtroende."

"Ädla damer, jag vill icke säga något, som förnärmar eder höga rang och kan såra er i er nuvarande belägenhet; men J bören icke söka förmå mig att tänka ondt om min moders systerdotter. J ären olyckliga och kunnen hafva orsak att vara förtörnade mot Republiken, och J ären

här i säkerhet — men jag tycker icke om att höra något ondt om Annina.”

Både Donna Florinda och hennes mindre erfarna fosterdotter kände den menskliga naturen för väl, för att icke anse denna ädla misstro för ett säkert bevis på renheten i Gelsominas egna tänkesätt, och de åtnöjde sig visligen med det vilkor, att Annina icke under någon förevänning skulle få veta något om deras belägenhet. Efter denna öfverenskommelse rådslogo de alla tre med mera lugn om möjligheten för flyktingarne, att oupptäckta kunna lemna palatset, när de voro färdige dertill.

På Donna Florindas uppmaning utskickade Gelsomina en fångknekt, för att göra sig underrättad om tillståndet på torget. Han befalldes, men likväl på ett sätt, att han icke kunde fatta någon misstanke, att forska efter en barfotad Karmelitermunk. Vid återkomsten berättade tjenaren, att pöbeln lemnat palatsets gård och gått i domkyrkan, medhafvande den fiskarens lik, hvilken föregående dagen så oväntadt vunnit priset i Regattan.

”Läs ert ave och gå till sängs, vackra Gelsomina,” så slutade fångknekten, ”ty fiskrarne hafva under jubelskri tågat sin väg, för att hålla bön. Per Diana! De barhufvade och barbenta skurkarne äro så oförskämda, liksom San Marco vore deras arf! De ädle Patricierne borde gifva dem en lektion i blygsamheten, och skicka hvar tionde skurk af dem på galererna. De kanaljerna! Att med sina lumpna klagomål våga störa lugnet i en ordentlig stad!”

”Men du säger ingenting om munken? Är han hos upprörsmäkarne?”

"En Karmelitermunk stod vid altaret — men blodet jäste i mig, att se sådana galgfoglar störa respektabla personers lugn, och jag brydde mig derföre föga om hans utseende och ålder."

"Då har du icke uträttat det uppdrag, hvarföre jag skickade dig bort. Det är nu för sent, att godtgöra ditt fel. Du kan återgå till ditt arbete."

"Millioner gånger ber jag om förlåtelse, skönaste Gelsomina, men en trogen tjenare kan få gallfebern, då han ser sina rättigheter angripna af pöbeln. Skicka mig till Corfu eller Candia, om ni vill, och jag skall göra er reda för färgen på hvarenda sten i deras fängelser, men skicka mig icke ibland rebeller. Bloden kokar i mig, när jag ser sådana der skurkar."

Emedan fångvaktarens dotter aflägsnade sig, under det fångknekten utbredde sig i försäkringar om sin trohet, så blef den senare tvungen att i en monolog utgjuta slutet af sin harm.

Då Gelsomina återvände till sina gäster, var hon så lycklig att kunna meddela dem lugnande underrättelser. Upproret på palatsets gård och Dalmatiernas rörelser hade dragit allas ögon åt andra håll, och om också en och annan blifvit varse deras inträde inom stadsfängelsets port, så var det likväl en så naturlig omständighet, att ingen kunde finna det misstänkt, om fruntimmer af deras stånd dröjde der ett ögonblick längre, än som behöfdes. De få tjenarnes frånvaro för ögonblicket, hvilka nyfikenheten bortlockat och som föga bekymrade sig om dem, som inkommo genom bygnadens öppna rum, gjorde deras säkerhet ännu större. Den ringa kammare, hvari de befunno sig, begagnades endast af deras älsk-

värda beskyddarinna, och det var knappt troligt, att de skulle blifva störda der, förrän Rådet åter fick ledighet att betjena sig af de förskräckliga medel, som sällan lemnade någonting oupptäckt, hvarom det behöfdade sig att få kännedom.

Denna förklaring lugnade fullkomligt Donna Violetta och hennes följeslagerska. Den gaf dem tid att eftertänka utvägarne till flykt och, när de hos den förra det hoppet, att snart blifva förenad med Don Camillo. Hvad som emellertid utgjorde deras brydsammaste förlägenhet, var likväl omöjligheten, att kunna underrätta den senare om deras belägenhet. Då oväsendet upphörde, beslöto de att beställa en båt, och gynnade af förklädnad, hvartill Gelsomina lätt kunde skaffa utvägar, låta ro sig till hans palats; men en mognare eftertanke öfvertygade Donna Florinda om faran af ett sådant steg, emedan man visste att Neapolitanaren var omringad af polisens spioner. Slumpen, som ofta är verksammare än listen, att tillintetgöra intriger, hade fört dem till ett ställe, der de funnit en oförväntad trygghet, och det hade varit att sätta den säkra fördelen af deras närvarande belägenhet på spel, att, utan den yttersta försigtighet, blottställa sig för osäkerheten på de offentliga kanalerna.

Änteligen hittade Donna Florinda på den utvägen, att begagna sig af den förträffliga varelsens hjelp, hvilken redan visat dem så mycket deltagande. Under den berättelse, som Donna Violetta gjorde för henne, hade Donna Florinda varit i stånd att upptäcka de hemliga drifffjädrar, som lifvade den oförställda åhörarinnans känslor. Gelsomina hade med spänd beundran lyssnat på berättelsen, huru Don Camillo störtat sig i vatt-

net, för att rädda Violettas lif; hennes ansigte var hennes tankars rena spegel, då dottern af huset Tiepolo berättade de vådligheter, för hvilka han blottställt sig, för att vinna hennes kärlek, och qvinligt deltagande röjdes i hvarje min af hennes älskvärda ansigte, då den unga bruden vidrörde beskaffenheten af det band, som förenade dem, och som var alltför heligt, att kunna slitas af Senatens politik.

"Om vi blott visste en utväg att underrätta Don Camillo om vår belägenhet," sade Donna Florinda, "så kunde ännu allt gå bra; annars skall denna lyckliga tillflykt i fängelset icke gagna oss till någonting."

"Har Don Camillo tillräcklig oförskräckthet, att icke bäfva för dem deruppe?" frågade Gelsomina.

"Han skulle uppbåda sina förtrogna, och innan dagen grydde, vore vi ur Senatens våld. Dessa beräknande Senatorer vilja leka med min fosterdotters känslor, likasom de vore barnsliga eder, och de trotsa till och med den heliga Stolens vrede, då det är fråga om egen fördel."

"Men äktenskapets sakrament är icke något jordiskt förbund; detta skola de åtminstone vörda."

"Tro icke det. Äfven den högtidligaste förbindelse vördas icke af dem, när deras politik kommer i fråga. Hvad äro en flickas önskningar, eller hvad en enda värnlös qvinnas lycka emot deras makt? Att min fosterdotter är ung, kunde vara ett skäl för deras vishet att blanda sig i hennes val af en make, men deras hjertan röras likväl icke af den tanken, att det elände, hvartill de vilja fördömma henne, kommer att

räcka desto längre. De hafva icke något afseende på tacksamhetens högtidliga förbindelser; och de skratta åt den qvinliga kärlekens innerlighet, såsom ett roligt samtalsämne, eller för att i allvarsammare förhållanden desto bittrare låta menniskorna känna huru grymt de blifvit bedragna."

"Gifves det något allvarsammare än äktenskapet, Signora?"

"För dem är det vigtigt, såsom ett medel att föreviga deras ära och deras stolta namn. Ur någon högre synpunkt betrakta de aldrig husliga angelägenheter."

"De äro likväl fäder och makar!"

"Ja, för att på ett lagligt sätt vara det första, måste de blifva det andra. Äktenskapet är för dem icke någon helig, innerlig förening, utan ett medel att föröka deras rikedomar och upprätthålla deras familjers namn," fortfor Donna Florinda, under det hon noga gaf akt på hvad verkan hennes tal frambragte i den oförställda flickans anletsdrag. "De kalla äktenskap af böjelse för en barnslighet, och bestämma om sina egna döttrars personer, likasom de vore en handelsvara. När staten förklarar en bild af guld för sin gud, så lära få vägra att offra på hans altare."

"Jag önskade att kunna tjena den ädla Donna Violetta!"

"Du är för ung, goda Gelsomina, och jag fruktar, äfven för litet bevandrad i Venedigs ränker."

"Tvifla icke på mig, Signora; ty jag kan i en god sak uppfylla min pligt så väl som en annan."

"Det vore en möjlighet att låta Don Camillo

Monforte veta vår belägenhet — men du är för oerfaren för denna tjenst."

"Tro icke det, Signora," afbröt henne den ädla flickan, hvars stolthet eggade hennes medlidande för en varelse, som var af lika ålder med henne sjelf, och likasom hon intagen af denna passion, som i så hög grad förädlar qvinnohjertat. "Jag kan vara mera passande derför, än ni af mitt utseende kan hafva anledning att tro."

"Jag vill anförtro mig åt dig, goda flicka, och om den heliga Jungfrun beskyddar oss, så är äfven din lycka gjord."

Den fromma Gelsomina korsade sig och sedan hon yppat sin plan för sina gäster, gick hon in, för att kläda sig, under det Donna Florinda skref en biljett, ehuru i så försigtiga ordalag, att den, i värsta fall, icke kunde röja dem, men likväl underrättade Hertigen af Sant Agata om deras närvarande belägenhet.

Inom få minuter var fångvaktarens dotter färdig. Hennes drägt, den enkla Venetianska för en flicka af ringare klassen, behöfde icke någon vidare förklädnad, och masken, något, som hvarenda menniska ägde i denna stad, dolde fullkomligt hennes anletsdrag. Nu emottog hon biljetten, hörde namnet på gatan och palatset, som hon skulle besöka, lyssnade uppmärksamt till beskrifningen på Neapolitanarens person och de flere gånger upprepade förmaningarne att vara försigtig — och aflägsnade sig.

TJUGUFJERDE KAPITLET.

Rätt eller orätt — hvem är visast här?

Shakespeare.

Vi hafva redan anmärkt att Gelsomina hade i sitt våld några vigtiga nycklar till fängelset. De listiga fångvaktarne hade lemnat henne detta förtroende, i den förmodan, att en så oskyldig flicka noga skulle efterkomma deras särskilta föreskrifter; men de anade icke ens på långt håll, att Gelsomina skulle kunna gifva efter för sitt ädla hjertas ingifvelser, och använda sin makt på ett sätt, som helt och hållet stridde emot deras afsigter. Den tjenst, hvartill denna makt nu begagnades, visade att fångvaktarne, till hvilka äfven hennes fader hörde, icke i fullt mått öfvervägt, hvad oskuld och enfald ibland hafva att betyda.

Försedd med ifrågavarande nycklar, tog Gelsomina en lampa och gick upp i första våningen, i stället för att gå ned på gården. Den hulda flickan öppnade den ena dörren efter den andra och gick genom mången dyster gång, med den trygghet, som en god afsigt ingifver. Snart kom hon öfver Suckarnes Brygga, utan att i detta obesökta galleri frukta något hinder, och inträdde i palatset. Här gick hon rakt på en dörr, som ledde till bygnadens gemensamma, offentliga utgångar. Hon framgick med behörig försigtighet, för att icke blifva upptäckt, släckte ut ljuset och brukade nyckeln. I nästa ögonblick befann hon sig

på den stora, dystra trappan. Inom några minuter kunde hon vara utför den och uppnå det betäckta galleriet, som omgifver gården. En hellebardier stod några steg ifrån henne. Han såg på den obekanta flickan med nyfikenhet, men då det icke tillhörde hans tjenst, att ropa an dem, som kommo ur palatset, så teg han. Gelsomina vandrade vidare. En till hälften ångerköpt, men likväl hämdgirig person nedsläppte en anklagelse i Lejongapet. Gelsomina stannade ovilkorligen, tills den hemliga anklagaren fullgjort sitt förrädiska förehafvande och gått sin väg. Just då hon var i begrepp att gå vidare, såg hon, att hellebardieren, redan länge van vid dylika uppträden, på öfversta steget af jättetrappan smålog åt hennes obeslutsamhet.

"Är det någon fara att lemna palatset?" frågade hon den sträfve bergsbon.

"Corpo di Bacco! Det kunde väl så vara för en timma sedan, Bella Donna; men man har stoppat till munnen på upprorsmakarne; de hålla nu på att bedja."

Gelsomina tvekade icke längre. Hon gick utför den allmänt kända trappan, utför hvilken Falieros hufvud hade rullat, och befann sig snart under portens hvalfbåge. Här stannade den rädda, oerfarna flickan; ty hon kunde icke våga sig ut på torget, utan att förut försäkra sig om det ställets lugn, dit hon ämnade sig.

Polisens agenter hade blifvit för mycket uppskrämda af fiskrarnes uppror, för att icke använda deras vanliga fribet och list, så snart tumultet var stilladt. Pengar hade blifvit utdelade ibland torgskrikarne och balladsångarne, för att förmå dem att åter uppträda, och grupper af

besoldade, somliga i masker, andra utan förklädnad, hade församlat sig på åtskilliga ställen på Piazza. Med ett ord, de vanliga konstgreppen användes, af hvilka man, till återvinnande af folkets förtroende, alltid betjenar sig i de länder, der civilisationen är så ny, att man ännu icke anser massan nog vuxen, att vara sin egen säkerhets väktare. Få konstgrepp äro så dåliga, att icke många deraf blifva bedragne. Dagdrifvaren, den nyfikne, den verkligt missnöjde, den orolige och sluge, med en behörig blandning af dumhufvuden och af sådana, som blott lefva för stundens nöje, en till antalet icke obetydlig klass: alla dessa hade fogat sig efter polisens planer; och då Gelsomina var i begrepp att begifva sig till Piazzetta, fann hon de båda torgen redan något upplifvade. Några oroliga fiskare trängdes vid domkyrkodörrarne, likasom bin, som svärma omkring en bikupa; men på denna sida fanns ingen synbar anledning till oro. Så ovan hon än var vid de uppträden, hon nu hade för ögonen, så såg likväl den oskyldiga flickan, vid första blicken, att hon utan fara kunde våga sig in i hvimlet. Hon svepte sin enkla kappa närmare omkring sig, fästade sin mask med omsorg och gick med hastiga steg midt öfver Piazza.

Vi vilja icke i dess minsta omständigheter berätta vår hjeltinnas färd. Ung, liflig och eggad af sin goda sak, hade hon snart Piazza bakom sig och uppnådde torget San Nicolo. Här var en af de offentliga gondolernas landningsplatser. Men i detta ögonblicket fanns der icke någon båt; ty nyfikenhet eller fruktan hade förmått gondolirerna, att lemna sitt vanliga tillhåll. Gelsomina besteg bryggan och stod midt öfver bågen, då

en gondolier helt makligt kom roendes ifrån den stora kanalen. Hennes dröjsmål och tvekan väckte hans uppmärksamhet, och mannen gjorde det vanliga tecknet, för att erbjuda sin tjenst. Som hon var nästan helt och hållet främmande på Venedigs gator — labyrinter, som kanske för den oinvigde förete större svårigheter, än andra städers gator — så antog hon hans anbud med glädje. Att skynda uppför trapporna, springa i båten, utsäga ordet Rialto och gömma sig i paviljongen, var en minuts verk. Båten var genast i rörelse.

Gelsomina trodde sig nu säker att uppnå sitt ändamål, emedan hon hade föga att frukta af en vanlig gondoliers vetskap eller afsigter. Han kunde icke känna hennes förehafvande, och det var hans fördel att oskadd föra henne till det ställe hon uppgifvit. Men framgången var af så mycken vigt, att hon icke trodde sig säker, så länge hon icke uträttat sitt ärende. Hon fattade snart så mycket mod, att hon tittade ut på palatsen och de förbifarande båtarna, och hon kände huru kanalens uppfriskande luft lyfte hennes hjerta. Men snart vände hon sig om, med hastigt vaknadt misstroende, för att utforska gondolierens ansigte, och fann att hans anletsdrag voro förborgade under en mask, som var så väl gjord, att den, i månskenet, undföll en hastig blicks uppmärksamhet.

Ehuru vanlig en sådan förklädnad, vid vissa tillfällen, var för de förnämas betjening, så brukades den likväl icke gerna af de offentliga gondolierna. Denna omständighet var af den beskaffenhet, att den, vid mognare öfverläggning, med rätta bort väcka bekymmer. Gelsomina såg

deruti ingen ting annat, än återkomsten från något lustigt parti eller ifrån en serenad, der älskarens försigtighet tvungit honom att låta dem, som betjenade honom, välja en sådan förklädnad.

"Skall jag sätta er i land vid den offentliga kanalen, Signora?" frågade gondolieren, "eller skall jag ro er till porten af ert eget palats?"

Gelsominas hjerta klappade högre. Tonen af denna röst, ehuru något qväfd af masken, ljöd så behaglig för hennes öron; emellertid var hon så litet van att uppträda i andras angelägenheter, och ännu mindre i saker af så stor vigt, att den kom henne att darra, likasom hon varit på mindre ädla vägar.

"Känner du en viss Don Camillo Monfortes palats, en Nobile ifrån Calabrien, som bor här i Venedig?" frågade hon, efter ett kort uppehåll. Gondolieren studsade vid denna fråga, och visade tecken till förvåning.

"Vill ni blifva rodd dit, Signora?"

"Om du är säker att du känner palatset."

Vattnet porlade, och gondolen framskred emellan höga murar. Gelsomina märkte på ljudet att hon befann sig på en af de mindre kanalerna, och prisade för sig sjelf gondolierens kännedom af staden. Snart höllo de vid en vattenport, mannen visade sig vid steget och räckte henne armen, för att, efter gondolierernas sed, hjelpa henne opp. Gelsomina bad honom vänta på hennes återkomst och gick vidare.

Det röjdes en märkvärdig förvirring i Don Camillos hushåll, hvilken en mera öfvad blick, än vår hjeltinnas, snart skulle hafva upptäckt. Tjenstfolket visade i det sätt, hvarpå de gjorde sina vanliga sysslor, en viss obeslutsamhet, deras

blickar flögo med misstroende ifrån den ena till den andra, och då den till hälften uppskrämda gästen inträdde i förstugan, så reste sig visserligen alla upp, men ingen kom henne till mötes. En maskerad fruntimmersperson var icke något sällsynt i Venedig, ty få af qvinnokönet foro på kanalerna, utan att bruka den vanliga utvägen till förklädnad; likväl tycktes det på betjeningens tvekande dröjsmål, det de icke med vanlig likgiltighet betraktade den ankommande gästens inträde.

"Är jag i Hertigens af Sant Agata hus?" frågade Gelsomina, som insåg nödvändigheten af att visa sig bestämd.

"Ja, Signora."

"Är er herre hemma!"

"Ja — och nej, Signora. Hvem är den sköna Donna, som skänker honom den äran att låta anmäla sig hos honom?"

"Om han icke är hemma, så är det icke nödigt att säga något; men om han är hemma, så önskar jag att få tala med honom."

Betjenterne, som voro flere, lutade sina hufvuden tillsammans, och tycktes icke komma öfverens om det vore passande att anmäla besöket. I detta ögonblick inträdde en gondolier i en broderad jacka. Gelsomina hämtade mod af hans vänliga blick och öppna väsende.

"Tjenar ni hos Don Camillo Monforte?" frågade hon, då han, på vägen till kanalen, gick förbi henne.

"Med åran, vackraste Donna," svarade Gino, lyftande på mössan, utan att likväl, vid denna fråga, se på sidan.

"Går det icke an att anmäla, att ett frun-

timmer har angeläget att tala med honom? — Ett fruntimmer."

"Santa Maria! Vackra Donna, det tar aldrig slut på fruntimmer i Venedig, som komma med sådana önskningar. Det lönar likaså mycket mödan, att göra ett besök hos San Teodoros bildstod på Piazza, som att nu vilja tala med min herre; en sten tar bättre emot er än han, i detta ögonblick."

"Och detta låter han säga alla af mitt kön, som komma hit?"

"Diavolo! — Signora, ni är bra egen i edra frågor. Kanske emottar min herre på sin höjd en af ert kön, hvilken jag skulle kunna nämna; men vid gondoliersparol, i detta ögonblick är han just icke den artigaste kavaljer i Venedig."

"Ni svarar temmeligen djerft, för en tjenare. — Om det finnes en, hvilken han visar denna artighet, huru kan ni veta om icke jag är denna enda?"

Gino studsade. Han betraktade den främmande gestalten, lyfte på mössan och bockade sig.

"Signora, jag vet ingen ting derom," sade han: "Ni kan vara hans Höghet Dogen eller Kejsarens sändebud. Jag gifver mig icke ut att veta någonting, som passerar i Venedig i senare tider —"

Gino afbröts i sitt tal genom ett slag på axeln, hvilket kom ifrån den offentliga gondolieren, som hastigt inträdt i förstugan. Mannen hviskade Don Camillos tjenare något i örat.

"Detta är icke ögonblicket att afvisa någon," sade han. "Låt den främmande få gå opp."

Gino tvekade icke längre. Med en favorits

beslutsamhet stötte han kammartjenaren åt sidan och ville sjelf föra Gelsomina till sin herre. Då de gingo uppför trapporna, försvunno tre af Camillos lägre betjenter.

Don Camillos palats hade ett mer än dystert Venetianskt utseende. Rummen voro svagt upplysta, flere väggar beröfvade deras dyrbaraste målningar, och i många andra afseenden kunde ett misstänksamt öga upptäcka spår till ägarens hemliga afsigt, att icke göra detta palats till sin beständiga boning. Men detta var egenheter, som Gelsomina icke märkte, då hon följde Gino genom rummen till de inre delarne af palatset. Här öppnade Gino en dörr, såg på sin följeslagerska med en till hälften tvekande, till hälften vördnadsfull uppsyn och gaf henne ett tecken att stiga in.

”Min herre emottager damerna vanligtvis här,” sade han. ”Träd in, Eccellenza, och jag skyndar att underrätta honom om sin lycka.”

Gelsomina tvekade icke, likväl kände hon sitt hjerta häftigt klappa, då hon hörde nyckeln kringvridas bakom sig. Hon befann sig i ett förmak, och lockad af ljuset, som sken genom dörren till nästa rum, gick hon vidare. Knappt hade hon inträdt i detta kabinett än hon befann sig i sällskap med en af sitt kön.

”Annina!” utbrast fångvaktarens oerfarna dotter, hänförd af sin lifliga förvåning.

”Gelsomina! Den okonstlade, stilla, hviskande, blygsamma Gelsomina!” svarade den andra.

Anninas ord kunde icke tydas mer än på ett sätt. Sårad, likasom sensitivan, då den vidröres af en plump hand, aftog Gelsomina sin mask,

för att hämta luft, och flämtade, med en känsla af sårad stolthet och förundran, efter andan.

”Du här!” tillade hon, knappt vetande hvad hon sade.

”Du här!” upprepade Annina, med ett sådant löje, som undslipper den förnedrade, när hon tror att oskulden nedsjunkit till hennes egen låghet och vanära.

”Ja — jag kommer i en barmhertighetssak.”

”Santa Maria! Vi äro begge här i samma ändamål.”

”Annina! Jag vet icke hvad du vill säga! — Detta är väl dock Don Camillo Monfortes palats, en ädel Neapolitanares, som gör anspråk på en plats i Senaten?”

”Den artigaste — skönaste — rikaste och flyktigaste kavaljer i Venedig! Om du hade varit här tusen gånger, kunde du aldrig vara bättre underrättad!”

Gelsomina hörde på med fasa. Hennes listiga kusin, hvilken så noga studerat hennes karakter, som lasten kan begripa oskulden, betraktade hennes bleka kind och hopdragna öga med hemlig triumf. I första ögonblicket hade hon trott allt, hvarpå hon anspelade; men ett nogare eftersinnande och den förskräckta flickans synbara förvirring gaf hennes misstanke en annan riktning.

”Men jag säger dig ingen ting nytt,” tillade hon hastigt. ”Jag beklagar blott, att du finner mig på ett ställe, der du utan tvifvel hoppades finna Hertigen af Sant Agata sjelf.”

”Annina — detta af dig!”

”Säkert kom du icke i detta palats, för att söka din kusin!”

Gelsomina hade länge varit förtrogen med bekymret, men detta var första gången, som hon erfor blygselns djupa förödmjukelse. Tårar frambröto ur hennes ögon och hon sjönk tillbaka på en stol, ur stånd att längre bibehålla sin stående ställning.

"Jag ville icke bringa dig så alldeles ur fattning," tillade vinhandlarens listiga dotter. "Men att vi begge befinna oss i den artigaste kavaljers rum i hela Venedig, är utan allt tvifvel."

"Jag har sagt dig, att medlidande för en annan fört mig hit."

"Ja, medlidande — för Don Camillo!"

"För en ädel dam — en ung, dygdig och skön qvinna — en dotter af huset Tiepolo — af huset Tiepolo, Annina!"

"Huru skulle en Tiepolo komma i tillfälle att begagna en flicka ur statsfängelset?"

"Huru? Genom öfverhetens orättvisa. Det var ett uppror ibland fiskrarne — och damen har med sin uppfostrarinna blifvit befriad af anförarne — och Hans Höghet talade med dem på den stora gården — och Dalmatierne voro på kajen — och fängelset blef en tillflyktsort för damer af deras stånd, i ett ögonblick af så stor förvirring — och den heliga kyrkan sjelf har välsignat deras kärlek —"

Gelsomina kunde icke få fram ett ord mera; under önskan att rättfärdiga sig, och djupt sårad af sin brydsamma ställning, qväfdes hon nästan af sina snyftningar. Så osammanhängande hon än talat, hade hon likväl sagt nog, för att aflägsna hvarje tvifvel ur Anninas själ. Vittne till den hemliga vigseln, kännande fiskrarnes uppror och frun-

fruntimmernas afresa ur ett kloster på en aflägsen ö, dit man fört dem, då de, föregående natt, lemnade sitt eget palats, och dit hon måst visa Don Camillo, som derstädes förvissade sig om deras afresa, utan att likväl kunna erfara deras nya vistelseort, förstod nu vinhandlarens dotter noga icke blott sin kusins nya uppdrag, utan äfven flyktingarnes belägenhet.

"Och du tror denna dikt, Gelsomina?" sade hon, låtsande hysa medlidande med sin kusins ättrogenhet. "Din föregifna dotters af huset Tiepolo och hennes uppfostrarinnas karakter är ingen hemlighet för dem, som besöka San Marcos Piazza!"

"Om du sett damens skönhet och oskuld, skulle du icke tala så."

"Helige Teodoro! Hvad är skönare än lasten! Det är den Ondes bästa lockmat, att dermed bedåra svaga själar! Detta måtte du hafva hört af din biktfader, Gelsomina, eller också är din mycket lättsinnigare, än min."

"Men hvarföre skulle en qvinna af hennes stånd ingå i fängelset?"

"De hade utan tvifvel sina goda skäl att frukta för Dalmatierne. Men jag kan säga dig ännu mera om dessa damer, som du, med så mycken fara för ditt eget rykte, vågat hysa. Det finnes qvinnor i Venedig, som på flere sätt vanära sitt kön, och dessa två, isynnerhet den som kallar sig Florinda, är känd för sin verksamhet att undandraga San Marco hans tullinkomster. Hon har af Neapolitanaren fått en present i viner, som växt på hans berg i Calabrien; med dessa viner ville hon fresta min ärlighet och erbjöd dem åt

mig; hon trodde verkeligen, att en flicka som jag skulle glömma sin pligt och bistå henne att bedraga Republiken!"

"Är detta möjligt, Annina?"

"Hvarföre skulle jag vilja bedraga dig? Äro vi icke kusiner, och om också mina göromål på Lido icke tillåta mig att komma ofta till dig, är icke likväl min kärlek till dig så naturlig? Jag angaf det hos regeringen, vinerna blefvo fagna i beslag och de föregifna förnäma damerna måste i dag begifva sig på flykten. Man tror att de med deras hyggliga Neapolitanare ville begifva sig ur staden. Tvungna att söka en fristad, hafva de skickat dig hit, för att låta honom veta deras gömställe, att han må komma dem till hjelp."

"Och hvarföre är du då här, Annina?"

"Jag undrar att du icke gjort den frågan förr. Gino, Don Camillos gondolier, har länge varit mig en besvärlig friare, och då den der Florinda beklagade sig, att jag (hvilket hvarje hederlig flicka i Venedig skulle hafva gjort) hade angifvit hennes smugleri, så gaf hon hans herre det rådet att låta gripa mig, till hälften af hämd och till hälften i den fåfänga förhoppning, att jag skulle återtaga min angifvelse. Du har säkert hört talas om dessa kavaljerers djerfva våldsamhet, när man går deras planer i vägen."

Nu berättade Annina det sätt, hvarpå man bemäktigat sig hennes person, med tillbörlig utförlighet, och förteg blott de omständigheter, som det låg i hennes intresse att dölja.

"Men det finnes likväl en Donna Tiepolo, Annina?"

"Lika så säkert, som att vi äro kusiner.

Santa Madre di Dio! Att så falska och fräcka qvinnor skulle bedraga din oskuld! Nej, de borde hafva råkat ut för mig — jag skulle hafva genomskådat deras ränker — den heliga Santa Anna vare mitt vittne! — ty jag hade icke först behöft lära känna deras karakter."

"De talade äfven om dig, Annina!"

"Kanske sade de att jag är i Rådets tjenst?"

"Ja, det sade de."

"Icke underligt. De fräcka tro ingen menniska om rent samvete. — Men här kommer Neapolitanaren. — Betrakta hans utsväfvande ansigte, och du skall känna samma äckel för honom, som jag!"

Dörren öppnades och Don Camillo Monforte inträdde. Ett visst misstroende röjdes i hans sätt, som bevisade att han icke väntade att här träffa sin brud. Gelsomina steg opp, och så mycket hennes kusins berättelser och hennes egen ångest än uppfyllt henne med afsky, afbidade hon likväl, såsom en sedesamhetens milda bildstod, hans ankomst. Neapolitanaren förvånades tydligt af hennes skönhet och den ädla enfalden i hennes anletsdrag, men hans panna förblef allvarsam, lik en man, som härdat sina känslor emot bedrägeri.

"Du har velat tala med mig," sade han.

"Jag hade denna önskan, ädle Signore, men — Annina —"

"Då du ser en annan här, så har du ändrat dig."

"Ja, Signore!"

Don Camillo betraktade henne med manligt allvar och medlidande.

"Du är så ung för ditt yrke — här är pen-

gar. Gå som du kom. Men vänta — känner du denna, Annina?"

"Hon är min moders systerbarn, ädle Hertig."

"Per Diana! En värdig slägtinge! Gån tillsammans, ty jag behöfver ingendera af er. Men vänta." Under det Don Camillo talade så, tog han Annina i armen, förde henne afsides och fortfor med låg, men hotande röst: "Du ser att jag är farlig, så mycket som någonsin din Senat. Du kan icke öfverskrida din faders tröskel, utan att jag får veta det. Om du är klok, så lär du din tunga försigtighet. Gör som du vill, jag fruktar dig icke; men kom ihåg: klokhet!"

Annina bugade sig ödmjukt, likasom hon erkänt visheten af hans goda råd, tog sin halft sanslösa kusin under armen, bugade sig ännu en gång och skyndade ur rummet. Som tjenarne visste att deras herre i egen person emottagit dem, vågade ingen uppehålla dem, då de lemnade rummet. Gelsomina, ännu otåligare än sin listiga följeslagerska, att komma ur ett hus, som hon ansåg för lastens boning, var nästan andelös, då hon uppnådde gondolen. Dess ägare väntade på trappan, och inom ett ögonblick var båten borta ifrån ett ställe, hvilket båda, ehuru af så olika skäl, voro glada att få lemna.

Gelsomina hade i brådskan glömt sin mask, och knappt var gondolen i den stora kanalen, än hon stack ut hufvudet genom paviljongens fönster, för att andas den friska aftonluften. Månens strålar föllo på hennes oskyldiga ansigte och kind, som nu glödde, till hälften af förolämpad stolthet och till hälften af glädjen att hafva undsluppit en belägenhet, den hon ansåg så vanäran-

de. Ett finger vidrörde hennes panna, och i det hon vände sig om, såg hon gondolieren göra ett tecken att vara försigtig. Derefter lyfte han litet på masken.

"Carlo!" frambröt till hälften öfver hennes läppar, men ett nytt tecken hejdade hennes utrop.

Gelsomina drog hufvudet tillbaka, och då hennes bäfvande hjerta upphörde att klappa, bugade hon sig och framhviskade en tacksägelsebön, att hon i ett sådant ögonblick befann sig under en mans beskydd, som ägde hela hennes förtroende.

Gondolieren frågade icke hvilken kosa han skulle taga. Båten framskred mot hamnen, hvilket förekom de begge flickorna ganska naturligt: Annina trodde att han rodde tillbaka till torget, det ställe, som hon skulle hafva besökt, om hon varit allena, och Gelsomina, som ansåg den man, hvilken hon kände under namnet Carlo, för en vanlig lejd gondolier, trodde naturligtvis att han förde henne tillbaka till hennes boning.

Om oskulden också kan fördraga verldens förakt, så faller det sig likväl hårdt för henne, att stå i en falsk misstanke hos dem hon älskar. Allt hvad Annina berättat henne om Don Camillos och de begge fruntimrens karakter, skar den arma Gelsomina i själen, och hon kände huru blodet steg henne i kinderna, då hon tänkte på de misstankar hennes älskare kunde fatta om hennes uppförande. Väl ett dussin gånger lugnade sig det stackars barnet, och sade inom sig: "Han känner mig och tror det bästa," och lika så många gånger rådde hennes känslor henne, att bekänna sanningen. Ovisshet är i sådana ögonblick pinsammare än till och med rättfärdigandet, som

ch för sig sjelft alltid är en förödmjukande
ƺt för den dygdige. Föregifvande sin önskan
få andas frisk luft, lemnade hon sin kusin i
iljongen. Annina tyckte icke illa om att vara
ına, ty hon behöfde eftersinna alla de sling-
ıde krokvägar hon nyligen beträdt.
Gelsomina lyckades att komma ur paviljon-
ı och till sidan af gondolieren.
"Carlo!", sade hon, då hon märkte att han
tfor att ro sakta.
"Gelsomina?"
"Du har icke frågat mig!"
"Jag känner din falska kusin, och kan före-
lla mig att hon inbillat dig en hop saker. Men
ɔnblicket skall komma, då du får veta san-
ıgen."
"Du kände mig icke, då jag vinkade åt dig
ån bryggan?"
"Nej! — Hvarje sysselsättning, som der till-
ıtte åt mig, var mig välkommen."
"Hvarföre kallar du Annina falsk?"
"Emedan det i hela Venedig icke finnes en
lskare varelse och elakare tunga."
Gelsomina påminde sig Donna Florindas var-
ng. Genom sin slägtskap och det förtroende,
m de oerfarna alltid sätta till sina vänners rätt-
affenhet, tills händelser, som bevisa motsatsen,
cka dem ur deras villa, hade det icke varit
årt för Annina, att öfvertyga sin kusin om hen-
s gästers brottslighet. Men här antastade en,
m egde hela hennes kärlek, öppet Anninas ka-
kter. I en så kinkig belägenhet gjorde den för-
rrade flickan, hvad naturen och hennes känslor
gåfvo henne. Hon berättade sakta men hastigt
tonens händelser och hvad Annina påstått om

fruntimmernas karakter, hvilka hon qvarlemnat i fängelset.

Jacopo lyssnade så uppmärksamt, att han lät sin åra släpa i vattnet.

"Nog," sade han, då Gelsomina, som rodnade att hafva nödgats rättfärdiga sig i hans ögon, slutat sin berättelse. "Jag förstår allt. Misstro din kusin, ty Senaten sjelf är icke falskare."

Den föregifne Carlo talade med försigtig men fast stämma. Gelsomina lade hans varning på hjertat, ehuru mycket hon också undrade på hvad hon hört, och återvände till Annina. Gondolen for vidare, liksom ingen ting förefallit.

TJUGUFEMTE KAPITLET.

Nog af!
Nu kan jag vara glad. Hubert, farväl!
Jag älskar dig, och hvad jag ämnat dig,
jag säger ej; men kom ihåg!

Konung Johan.

Jacopo var djupt invigd i de Venetianska ränkernas slingrande krokvägar. Han visste huru oupphörligt Rådets ögon, genom sina agenter, aktade på deras rörelser, vid hvilka de fästade något intresse, och han var långt ifrån att glädja sig åt alla de fördelar, som omständigheterna tycktes hafva kastat i hans väg. I hvarje händelse var likväl Annina i hans våld, och det var

ıöjligt, att hon kunnat meddela de upplysnin- r, hon af Gelsomina erhållit, åt någon af sina nnare. Men ett tecken med handen, en blick i förbifarten vid fängelseportarna, den minsta sstanke att man brukade våld emot henne, el- ett utrop kunde göra en af polisens tusende ioner uppmärksam. Anninas landsättning på ett ɛert ställe var således det första och vigtigaste, n var att göra. Att återvända till Don Ca- llo Monfortes palats hade varit att kasta sig dt ibland Senatens spioner, och fastän Neapo- anaren, i förlitande på sin rang och sitt inflytan- , hade gjort detta, då det låg föga vigt på att arhålla Annina, emedan hon upptäckt allt hvad in visste, så hade likväl nu den omständigheten träffat, att hon kunde blifva den förenande län- n i spionernas efterforskningar, för att komma ktingarna på spåren.

Gondolen for framåt. Det ena palatset efter t andra flög förbi, och den otåliga Annina stack ıfvudet utom fönstret, för att känna igen vä- n. De kommo ibland skeppen i hamnen, och nnes oro tilltog synbarligen. Under en dylik revänning, som Gelsomina, lemnade hon pa- ljongen och stal sig till gondolierens sida.

"Jag önskade att blifva hastigt landsatt vid rtigliga palatsets vattenport," sade hon och ppte ett silfvermynt i gondolierens hand.

"Ni skall blifva betjenad, vackra Donna. en — Diamine! Jag undrar att en så qvick ꞉ka, som du, icke har väderkorn af de skatter, n finnas i den der feluccan."

"Menar du La Sorrentina?"

"Hvilken annan Padrone ligger väl med så stliga viner inom Lido! Tillfredsställ din otå-

lighet att landa der, dotter af den gamle ärlige 'Maso, handla med Padronen, och vederqvick oss här på kanalerna."

"Hvad! Du känner mig?"

"Skulle jag icke känna den sköna vinhandlerskan från Lido? Corpo di Bacco! Du är så känd bland oss gondolierer, som hafskusten.

"Hvarföre bär du mask? Du kan väl icke vara Luigi?"

"Luigi, Enrico eller Giorgio, det är detsamma, nog af, jag är en af dina kunder, och tillbedjer det minsta hårstrå i dina ögonbryn. Du vet, Annina, att de muntra Patricierna ofta hafva sina lustiga upptåg; hvad skola vi stackars gondolierer då göra annat, än hålla munnen, tills stormen gått öfver? Om någon spions öga upptäckte mig, kunde jag blifva tillfrågad, hvarifrån jag kommer."

"Jag tycker, att det hade varit bättre att gifva dig pengar och genast skicka dig hem."

"För att, lik en angifven Jude, få en spion i hälarne ända till porten? När min båt förlorat sig ibland tusen andra, då är det tid att aflägga masken. Vill du opp på la Bella Sorrentina?"

"Jag vet icke hvarför du frågar, då du ändå följer din egen vilja!"

Gondolieren skrattade och nickade med hufvudet, likasom han velat låta sin följeslagerska förstå, att han gissat till hennes hemliga önskan. Annina besinnade sig huru hon skulle förmå honom att ändra sin kosa, då gondolen uppnådde feluccans sida.

"Vi vilja gå upp och tala med Padronen," hviskade Jacopo.

"Det är utan ändamål; han har icke något vin."

"Tro honom icke. — Jag känner karlen och hans fukter."

"Du glömmer min kusin."

"Hon är en oskyldig, menlös varelse."

Jacopo lyfte, under det han talade, hälften med artighet, hälften med våld, Annina på La Bella Sorrentinas däck och sprang opp efter henne. Utan uppehåll och utan att låta henne samla sina tankar, förde han henne under däck, dit hon nedsteg, förundrad öfver hans uppförande, men likväl med den föresatts att icke för en främmande yppa sina egna underslef emot tullen.

Stefano Milano sof i ett segel på däck. Han väcktes af ett sakta vidrörande, och ett tecken gaf honom att förstå, att den föregifna Rodrigo stod framför honom.

"Tusen gånger om förlåtelse, Signore," sade den gäspande sjömannen; "är frakten kommen?"

"Blott till en del. Jag medför en viss Annina Torti, dotter af den gamle Tomaso Torti, vinhandlare från Lido."

"Santa Madre! Anser Senaten för nödigt, att skicka en sådan som hon i hemlighet ur staden?"

"Ja — och det är af mycken vigt att hon qvarhålles. Jag har kommit hit med henne, utan att hon anar mitt uppdrag, och har, under förevändning af en hemlig vinhandel, förmått henne att inträda i din kajuta. Enligt vår förra öfverenskommelse är det nu din sak att behålla henne."

"Det blir icke svårt," svarade Stefano, i det han gick och igenläste kajutan med en regel utanföre. "Nu är hon allena med en madonnabild,

och ett bättre tillfälle att läsa sitt ave kan hon aldrig få."

"Godt. Det är nu tid att lyfta ankar och att låta feluccan passera förbi hela skeppsraden."

"Signore, dertill behöfvas bara fem minuter, ty vi äro färdiga."

"Gör det då så hastigt som möjligt, ty det är en sak, som fordrar påpasslighet. Jag kommer snart tillbaka. Men hör, herr Stefano, gif noga akt på edra fångar, ty Senaten är högst angelägen om deras förvarande."

Calabresern gjorde en rörelse, liksom för att försäkra den andre om sin klipskhet. Under det den föregifne Rodrigo åter nedsteg i sin gondol, började Stefano väcka sitt folk. Då gondolen hunnit till San Marcokanalen, hissades feluccans segel, och det låga skeppet ifrån Calabrien stal sig igenom skeppsraderna till det aflägsna farvattnet.

Gondolen landade snart vid trappan utanför palatsets vattenport. Gelsomina uppgick hastigt under bågen och smög sig uppför jättetrappan, samma väg, på hvilken hon lemnat palatset. Hellebardieren, som sett henne gå ut, stod ännu qvar. Han tilltalade henne med artighet och lade icke något hinder i vägen för hennes gång.

"Fort! ädla damer, skynden er, vid den heliga Jungfruns nåd!" ropade Gelsomina, då hon störtade in i kammaren, der Donna Violetta och hennes följeslagerska väntade på hennes återkomst. "Jag har genom min våpighet varit nära att sätta eder frihet på spel, och intet ögonblick är att förlora. Följen mig genast och dröjen icke, icke en gång för att framhviska en bön."

"Du är hastig och alldeles utom dig, svara-

de Donna Florinda, "har du råkat Hertigen af Sant Agata?"

"O! inga frågor, följen mig ädla damer!"

Gelsomina tog lampan, kastade en blick på sina gäster, hvilken uttryckte tystnad och lydnad, och gick förut på vägen till gångarne.

De lemnade lyckligt fängelset, gingo öfver Suckarnes Brygga, ty man torde påminna sig att Gelsomina ännu hade nycklarne i sitt våld, och sällskapet passerade hastigt palatsets stora trappa till det öppna galleriet. Intet hinder yppade sig för deras vidare framfärd, och de nedgingo alla på gården, med samma lugn som qvinnor, hvilka gå i sina vanliga sysselsättningar.

Jacopo väntade vid vattenporten. Inom mindre än en minut dref han sin gondol öfver hamnen, följde feluccans lopp, hvars hvita segel voro synliga i månskenet, än uppspända i vinden, än fladdrande, allt efter som matroserna saktade hennes rörelser. Gelsomina betraktade, ett kort ögonblick, med spändt deltagande, deras affärd, gick sedan öfver kajbryggan och genom den stora porten in i fängelset.

"Har du ännu gamle Masos dotter i din vård?" frågade Jacopo, i det han åter framkom till La Bella Sorrentinas däck.

"Hon är såsom en lös barlast, herr Roderigo, än på den ena, än på den andra sidan; men ni ser, att regeln är ännu före."

"Det är rätt; här är ännu mera last — Du har väl passen?"

"Allt i bästa ordning, Signore; när hade Stefano Milano, i en sak som brådskar, icke allt som sig bör? Diamine! Låt nu vinden komma, och

Senaten skall icke kunna hålla oss qvar, om han ock skickar alla sina Sbirrer efter oss."

"Förträfflige Stefano! Fyll dina segel, ty våra herrar bevaka edra rörelser och äro högst angelägna om att ni skyndar er."

Under det Calabresaren lydde denna uppmaning, hjelpte Jacopo fruntimren upp ur gondolen. Inom ett ögonblick hissades de tunga segelråen, och vattenbubblorna vid La Bella Sorrentinas sidor bevisade hennes raska fart.

"Du har ädla damer till passagerare, "sade Jacopo till Padronen, då denne fått skeppet i rörelse; "fastän politiken fordrar att de på en tid lemna staden, så ser Senaten likväl gerna, att du i allt söker att vara dem till nöjes."

"Tvifla icke derpå, herr Roderigo; men du glömmer ju att jag ännu icke fått mina seglatsorder; en felucca utan bestämd kosa är lika så illa deran, som en uggla i solen."

"Allt i rättan tid; det kommer en Republikens embetsman och uppgör den saken med dig. Jag vill icke att dessa ädla damer, så länge de ännu äro i hamnen, skola få veta, det en sådan, som Annina, är deras reskamrat; de kunde finna det oartigt. Du förstår, Stefano?"

"Cospetto! Är jag då ett dumhufvud, en nybörjare? Hvarför använder Senaten mig då? Flickan är i godt förvar. Så länge de ädla damerna vilja njuta nattluften, skall ingen genera dem."

"Du seglar ifrån Lido och afvaktar min återkomst. Kommer jag icke före klockan ett, så seglar du till Anconas hamn, der du skall få vidare underrättelser."

Stefano, som redan förut flere gånger fått sina instruktioner af den föregifne Roderigo, nic-

kade bifall och de skiljdes åt. Det torde knappt vara nödigt att tillägga, att flyktingarne blifvit underrättade om hvad uppförande de borde iakttaga.

Jacopos gondol flög nu allt fortare; ju närmare den kom land. Under båtarnes beständiga fram- och återfart voro en endas rörelser icke så lätta att märka, och då han framkom till kajen vid torget, fann han, att ingen blifvit varse hans bortfärd och återkomst. Han aftog nu dristigt sin mask och gick i land. Det var ungefär den tid, då han hade stämt möte med Don Camillo på Piazza, och han gick långsamt uppför det mindre torget, till det utsatta mötesstället.

Jacopo hade, såsom vi sett i ett af de första kapitlen, den vanan, att under de första timmarne af natten vandra af och an i granskapet af granitpelarne. Man trodde allmänt att han här väntade på kunder i sitt blodiga handtverk, liksom personer med oskyldigare handtering äfven ofta hafva sin ståndpunkt på torget. Den som då gick förbi och såg honom stående der, undvek honom alltid, så vida hans rykte var honom kärt eller skenet icke skulle vara emot honom.

Den förföljde och likväl på ett så besynnerligt sätt tålde Banditen gick långsamt på vägen till det bestämda stället, utan att vilja skynda ett ögonblick förut, då en lakej stack ett papper i handen på honom och åter försvann så hastigt, som hans ben kunde bära honom. Vi hafva sett att Jacopo icke kunde läsa, ty han lefde i ett tidehvarf, då man med flit lät menniskor af hans stånd uppväxa i okunnighet. Han vände sig till den förstkommande, hvars utseende tillkännagaf

att han kunde tillfredsställa hans önskan, och bad honom blifva hans tolk.

Han hade råkat på en ärlig handlande i ett aflägset qvarter af staden. Mannen tog papperet och började helt beskedligt att läsa innehållet högt: "Jag har blifvit kallad till ett annat ställe och kan derföre icke träffa dig, Jacopo!" Vid namnet Jacopo släppte mannen papperet och tog till flykten.

Banditen gick långsamt åter tillbaka till kajen, eftersinnande den olyckliga tillfälligheten, som förstört hans plan. Han kände en hand vid sin armbåge, och en mask stod midt framför honom, då han vände sig om.

"Du är Jacopo Frontoni?" sade den främmande.

"Ingen annan."

"Du har en hand, för att tjena en, som anförtror sig åt dig?"

"Jag håller mitt ord."

"Skönt. Du finner i denna pung hundrade sekiner."

"Hvilkens lif sättes emot dessa pengar?" frågade Jacopo med låg röst.

"Don Camillo Monfortes!"

"Don Camillo Monforte!

"Ja; känner du denne rike Nobile?"

"Ni har tecknat honom rätt, Signore. Han skulle betala sin barberare just jemt så mycket för en åderlåtning."

"För din stöt bra, och du får dubbelt."

"Jag vill hafva ett säkert namn. Jag känner er icke, Signor."

Den främmande såg sig försigtigt omkring,

lyfte ett ögonblick på masken och visade Giacomo Gradenigos anletsdrag.

"Är denna borgen tillräcklig?"

"Den är det, Signor. När vill ni att det skall ske?"

"Denna afton. — Ja, till och med denna timme."

"Skall jag nedstöta en Nobile af hans rang i sitt palats — midt i hans nöjen?"

"Kom hit, Jacopo, och du skall få veta mer. Har du en mask?"

Banditen bejakade det med tecken.

"Håll då ditt ansigte bakom ett moln, ty det står här icke i ynnest, och uppsök din båt. Jag kommer åter till dig."

Den unge Patriciern, hvars gestalt lyckligt doldes af hans drägt, lemnade sin följeslagare, i afsigt att åter träffa honom på ett ställe, der hans person icke vore känd. Jacopo gjorde sin båt vid kajen loss ibland de andra båtarne, och då han fått utrymme emellan båtraderna, började han ro, väl vetande att man gaf akt på honom och snart skulle följa honom. Han hade gissat rätt, ty inom få minuter rodde en gondol hastigt fram till hans och tvenne maskerade karlar gingo, utan att tala, ur den främmande gondolen i Banditens.

"Till Lido;" sade en röst, som Jacopo igenkände för Giacomo Gradenigos.

Banditen lydde, och den andra gondolen följde efter på kort afstånd. Då de kommit ur skeppsraderna och således voro utom fara att blifva belyssnade, trädde de båda passagerarne ur paviljongen och gåfvo Banditen ett tecken, att upphöra med rodden.

"Du emottager således uppdraget, Jacopo

Frontoni?” frågade den gamle Senatorns förstörda son.

”Skall jag affärda denne Nobile midt i hans nöjen, Signore?”

”Det behöfves icke. Vi hafva funnit utväg att locka honom ur hans palats och han är nu i ditt våld, utan all annan hjelp, än den hans mod och hans arm kunna förskaffa honom. Vill du åtaga dig saken?”

”Med nöje, Signore! — Det är just min sak att hafva att göra med tappert folk.”

”Du skall blifva belönt. Napolitanaren har kommit mig i vägen i min — skall jag säga kärlek? Hosea, har du en bättre benämning?

”Rättvise Daniel! Signore Giacomo, ni frågar icke efter hvarken reputation eller säkerhet! Jag inser alldeles icke, att en så förfärlig stöt behöfves, mäster Jacopo; ett smärtsamt sår, som åtminstone på en tid förjagade alla giftastankar hos Hertigen och ålade honom bot, vore bättre —”

”Stöt honom i hjertat!” afbröt honom Giacomo. ”Just för att han skulle få en säker stöt, har jag uppsökt dig.”

”Det är en snål hämd, Signor Giacomo,” svarade den mindre beslutsamme Juden. ”Det är mer än tillräckligt för våra syftemål, om vi skaffa Neapolitanaren husarest på en månad.”

”Sänd honom i grafven. Hör, Jacopo, hundra för stöten — och lika mycket för vissheten om dess djupleк — och dessutom lika mycket, om kroppen kommer i Canale Orfano, så att hemligheten blifver begrafven för evigt.”

”Om de begge första äro nödvändiga, så kan det tredje försigtighetsmåttet icke skada,” mumlade Juden, som var en försigtig skurk, och tyckte

om mildare mått och steg, för att icke för mycket belasta sitt samvete. ”Men är icke ett smärtsamt sår nog, unge Signore?”

”Icke för en sekin mindre. Det gör bara flickan yr i skallen med hopp och medlidande. Antager du villkoren, Jacopo?”

”Jag gör det, Signore!”

”Så ro till Lido. Emellan Hoseas folks grafvar — hvi rycker du mig i rocken, Jude? Hoppas du bedåra en man med en sådan karakter genom en usel lögn? Emellan Hoseas folks grafvar träffar du, vid denne timme, Don Camillo. Han har blifvit förd bakom ljuset genom ett falskt bref från begges vår älskarinna, och infinner sig der, i hopp att sedan kunna fly med henne; jag litar på dig, att du förekommer det senare, hvad Neapolitanaren angår. Har du förstått mig?”

”Signore, det är tydligt.”

”Nog således. Du känner mig och kan taga nödvändiga mått och steg att erhålla din belöning, allt efter som du tjenar mig. Hosea, vår affär är slutad.”

Giacomo Gradenigo gaf sin gondol ett tecken att komma närmare, lät en pung falla, som innehöll lönen för den blodiga gerningen, och aflägsnade sig med en uppsyn, liksom han varit van att anse sådana medel att ernå sitt syfte, för lagliga. Icke så Hosea; han var en skälm, snarare än en bof. Hans pengars räddning tillika med frestelsen af en stor summa, som blifvit honom röfvad af både fader och son, i händelse den senare finge framgång hos Violetta, voro oemotståndliga retelser för en man, som lefde föraktad i samhället, och han sökte sin tröst för den afskyvärde gerningen i de medel till njutningar,

som eftersträfvas lika begärligt både af Kristna och Judar. Likväl gick en rysning genom hans blod för den ytterlighet, hvartill Giacomo ville drifva denna sak, och han dröjde för att säga ett afskedsord till Banditen.

"Man säger att du förer en säker stilett, ärlige Jacopo," hviskade han. "En så öfvad hand, som din, måste kunna både såra och döda. Gif Neapolitanaren ett smärtsamt sår, men spar hans lif. Äfven den, som förer en offentlig dolk, som du, kan icke fara dess värre, för det att han, vid tillfälle, sparat sin styrka."

"Du glömmer penningpungen, Hosea!" — "Vid Fader Abraham! Hvilket dåligt minne, vid mina år. Du har rätt, uppmärksamme Jacopo; pengarne skola, i alla händelser, komma dig till handa — likväl med det förbehåll, att saken så bedrifves, att min unge vän blir en lycklig äfventyrare hos den rika arftagerskan."

Jacopo gjorde en otålig åtbörd, ty just i det ögonblicket såg han en gondolier ro med hastighet till en enslig trakt af Lido. Hebreern förenade sig med sin följeslagare, och Banditens båt sattes hastigt i rörelse. Det dröjde icke länge, förrän den låg på Lidos strand. Jacopos steg voro hastiga, då han gick fram till de förkastade grafvarne, ibland hvilka han en gång aflagt sin bekännelse just för den man, han nu blifvit skickad att mörda.

"Är du skickad för att möta mig?" frågade en, som spratt opp bakom en sandhög, men som nyttjade den försigtigheten att blotta sin värja, då han visade sig.

"Jag är det, Signor Duca," svarade Banditen och aftog masken.

"Jacopo! Hvilket oförmodadt, lyckligt möte! Har du tidningar från min brud?"

"Följ mig, Don Camillo, och ni skall snart träffa henne."

Ord behöfdes icke, för att öfvertala, när ett sådan löfte var gifvet. De voro båda i Jacopos gondol, och på vägen till en af de passager genom Lido, som förde till viken, innan Banditen började sin berättelse. Denna var likväl helt kort, hvarvid Giacomo Gradenigos afsigt mot Don Camillos lif icke heller förglömdes.

Feluccan, som blifvit förut försedd med nödvändiga pass, genom sjelfva polisens agenter, hade lemnat hamnen med god vind, just genom det inlopp, genom hvilket gondolen tog sin väg till Adriatiska hafvet. Vattnet var stilla, vinden från land frisk, och med ett ord, allting var gynnande för flyktingarne. Donna Violetta och hennes vän stodo på däck, lutande sig emot en mast, och betraktade med otåligt öga de aflägsna dômerne och Venedigs midnattliga skönhet. Då och då framträngde musikaliska ljud ifrån kanalerna till deras öron, och en naturlig sorgbundenhet blandade sig med Violettas känslor, vid den tanken, att dessa kanske voro de sista ljud, hon hörde ifrån sin fädernestad. Men den lifligaste, renaste glädje fördref hvarje saknad ur hennes själ, när Don Camillo sprang opp ur gondolen, och i triumf tryckte henne till sitt bröst.

Det kostade föga möda att öfvertala Stefano Milano, att för alltid öfvergifva Senatens tjenst, mot sin feodalherres. Den senares löften och befallningar voro i sig sjelfva tillräckliga att försona honom med denna förändring, och alla voro öfvertygade att ingen tid nu mera vore att förlo-

ra. Feluccan utbredde snart sina segel för vinden och smög sig bort ifrån stranden. Jacopo lät sin gondol följa i släptåg, en mil uti sjön, innan han beredde sig att åter nedstiga i den.

"Ni styr till Ancona, Signor Don Camillo," sade Banditen, som stödde sig mot feluccans reling, och ännu fördröjde det sista afskedet, "och ställer er genast under Kardinalen Sekreterarens beskydd. Om Stefano håller sjön, torde han löpa fara att möta Senatens galejor."

"Frukta icke för oss — men du, min förträfflige Jacopo, hvad öde väntar dig, då du ännu är i deras händer?"

"Oroa er icke öfver mig, Signor. Gud leder allas våra öden, såsom han finner för godt. Jag har sagt eders Eccellenza, att jag ännu icke kan lemna Venedig. Om lyckan gynnar mig, torde jag ännu få se Sant Agatas stolta borg."

"Och ingen skall blifva mera välkommen inom dess trygga murar. Jag fruktar mycket för dig, Jacopo!"

"Signore, tänk icke derpå. Jag är van vid faror — och elände — och hopplöshet. Jag har känt ett nöje, denna natt, då jag varit vittne till två unga hjertans sällhet, som Gud i sin vrede länge förnekat mig. Donna, Helgonen beskydde er, och Gud, som är öfver alla, bevare er från allt ondt!"

Han kysste Donna Violettas hand, som ännu nästan var okunnig om de tjenster han gjort dem, och med förundran lyssnade till hans ord.

"Don Camillo Monforte," fortfor han, "misstro Venedig till er dödsdag. Låt inga löften, inga förhoppningar, icke något begär att föröka

ert anseende, eller edra rikedomar, någonsin förleda er, att lemna er sjelf i dess våld. Ingen känner, bättre än jag, huru falsk denna stat är, och med dessa mina sista ord varnar jag er att vara på er vakt."

"Du talar, liksom vi aldrig mera skulle råkas, gode Jacopo!"

Banditen vände sig om, hvarvid hans anletsdrag upplystes af månen. De röjde ett sorgligt leende, blandadt med en djup tillfredsställelse öfver de älskandes lycka, och dystra aningar om hans eget öde.

"Vi äro endast säkra på det förflutna," sade han med en låg röst.

Han fattade Don Camillos hand, kysste den och sprang hastigt ned i sin gondol. Tåget lössades, feluccan aflägsnade sig långsamt och lemnade Banditen ensam på vattnet. Don Camillo lopp till aktern och såg ännu en lång stund efter Banditen Jacopo, huru han i sakta mak rodde tillbaka till den skådeplats för våldsamheter och bakslug list, hvilken han sjelf så lyckligt undansluppit.

TJUGUSJETTE KAPITLET.

Se mina lemmar krokiga, ej trötta,
försvagade utaf den bittra hvilan
och långsam, neslig fångenskap! — Min lott
det blef, att stängd ifrån den milda luften
och jordens grönska, ifrån barn och maka,
ett offer falla för de höges hämd.

Prisoner af Chillon.

Då dagen, morgonen derpå, grydde, var San Marcos-torget tomt. Presterna sjöngo ännu sina böner för den döde vid den gamle Antonios lik, och några fiskare dröjde ännu i och utanför domkyrkan, endast till hälften lugnade i anseende till det sätt, hvarpå deras kamrat funnit sitt slut. Likväl var det stilla i staden, såsom vanligt vid denna tid på dagen; ty ehuru det, längs kanalerna, då upproismakarne tågade sin väg, ännu var något bullersamt, så hade Venedig likväl återvändt till det skenbara och misstrogna lugn, som mer eller mindre är den oundvikliga följden af ett regeringssystem, hvilket icke hufvudsakligen stödjer sig på ett välvilligt bemödande att befordra massans bästa.

Jacopo befann sig återigen, åtföljd af den älskvärda Gelsomina, på vinden i Dogens palats. Då de genomgingo byggnadens slingrande gångar, berättade han för sin otåligt lyssnande älskarinna alla omständigheter vid de älskandes flykt och förteg blott försigtigtvis, Giacomo Gradenigos försök emot Don Camillos lif. Den oskyldiga,

okonstlade flickan lyssnade med spänd uppmärksamhet, och färgen på hennes kinder och ögats vexlande uttryck röjde hennes djupa deltagande för de älskandes öde.

"Och tror du väl att de kunna undkomma dem deruppe?" hviskade Gelsomina, ty få i Venedig vågade göra en sådan fråga högt. "Du vet att Republiken på alla tider har sina galerer på Adriatiska hafvet."

"Äfven detta hafva vi betänkt, och Calabresaren har blifvit antydd, att styra till Anconas hamn. Äro de väl i kyrkostaten, så skyddas de, utom af Don Camillos inflytande, äfven af hans makas adeliga rättigheter. Är här kanske något ställe, hvarifrån vi kunna se utåt hafvet?"

Gelsomina förde Banditen till en tom kammare i vinden, hvarifrån man hade utsigt åt hamnen, Lido och vattnet på andra sidan. Vinden strömmade full öfver husen, så att masterna i hamnen svigtade, och fram öfver Lagunerna bortom de för ankar liggande skeppen. Ifrån denna punkt, ända till sandbanken, såg man på de nedfällda seglen och gondolierernas starka arbetande, hvilka rodde till kajen, att luften var i stark rörelse. Utanför Lido visade sig vattnets kraft bruten och ombytlig, under det på längre afstånd, det upprörda hafvet med sina skummiga vågor röjde vindens starkare verkan.

"Santa Maria vare prisad!" utropade Jacopo, då han med en kännareblick mätte den närmare och fjärmare utsigten, "de äro redan långt utför kusten, och med en vind, som denna, måste de ofelbart, inom få timmar, uppnå hamnen. Låtom oss nu gå i cellen."

Gelso-

Gelsomina smålog, då han försäkrade henne om flyktingarnes säkerhet, men hennes blick blef åter dyster, då han afvek från ämnet. Utan att svara, gjorde hon hvad han begärde, och inom få ögonblick stodo de vid fångens halmbädd. Han tycktes icke märka deras inträdande, och Jacopo måste derföre gifva tillkänna sin närvaro.

"Fader!" sade han med det sorgbundna uttryck, som alltid röjdes i hans stämma, då han tilltalade den gamle mannen: "det är jag."

Fången vände sig om, och ehuru mycket svagare än vid sista besöket, skimrade likväl ett matt leende öfver hans förstörda anletsdrag.

"Och din moder, son?" frågade han så häftigt, att Gelsomina hastigt vände sig bort.

"Lycklig, fader — lycklig."

"Lycklig utan mig?"

"Hon är alltid i tankarne hos dig, fader. Hon tänker i sina böner på dig. Du har i min moder ett skyddshelgon — fader!"

"Och din goda syster?"

"Äfven lycklig — tvifla icke derpå. De äro begge tåliga och undergifna."

"Senaten, son?"

"Är den samme; själlös, sjelfvisk och högmodig!" svarade Jacopo med en sträng ton; derefter vände han bort sitt ansigte, och i sitt hjertas bitterhet, likväl utan att några ord hördes, förbannade han dem.

"De ädla Signori hafva misstagit sig, då de trott att jag deltagit i försöket att beröfva dem deras inkomster," svarade den tålige gubben; "en dag skola de inse det och bekänna sitt misstag."

Jacopo svarade icke, ty, så obildad han också var, och så utan alla de kunskaper, hvilka det är en faderlig regerings pligt att sprida, hade likväl hans naturliga skarpsinnighet lärt honom, att ett system, som hvilade på några få privilegierades högre rättigheter, väl aldraminst, genom medgifvandet af egna misstag, skulle vittna om sin egen falskhet.

"Du gör de ädla slägterna orätt; de äro lysande Patricier och hafva icke något skäl att förtrampa en sådan, som jag."

"Intet annat, fader, än nödvändigheten att upprätthålla de stränga lagar, som göra dem till Senatorer och dig till fånge."

"Nej, son! Jag har känt mycket värdiga herrar ibland Senatorerna. Den salige Signor Tiepolo gjorde mig mycket godt i min ungdom. Hade denna falska anklagelse icke kommit, så vore jag nu en af de mest välmående i mitt yrke i Venedig."

"Fader, vi vilja bedja för Tiepolos själ."

"Är den högtärade Senatorn då död?"

"Så säger en prunkande grafvård i kyrkan Redentore."

"Vi måste till slut alla dö," hviskade den gamle mannen och korsade sig. "Doge så väl som Patricier — Patricier så väl som gondolier — Jaco —"

"Fader!" utropade Banditen så hastigt att han afbröt den gamles ord och hviskade, knäböjande vid hans halmbädd, honom i örat, "du glömmer att jag har mina skäl att icke blifva tilltalad med detta namn. Jag har ofta sagt dig, att om du kallar mig så, måste mina besök upphöra."

Fången stirrade förvirrad framför sig, hans naturs bräcklighet gjorde det mörkt, s fordom varit tydligt för hans själ. Sedan l länge betraktat sin son, sväfvade hans öga em lan honom och väggen, och derefter smålog l barnsligt.

”Vill du se efter, min son, om spindeln å kommit igen?”

Jacopo suckade; likväl steg han upp, för efterkomma hans begäran.

”Jag ser honom icke; fader; det måste fö blifva en varmare årstid.”

”Ännu varmare! Ådrorna nästan sprängas mig af hetta. Du glömmer att vi äro på vind i palatset — och blytaken — och sedan solen Ack! solen! De högtärade Senatorerna tän icke på hvad det är för en plåga, att tillbrin den ruskiga vintern under kanalerna och d glödande sommaren under den heta metallen.”

”De tänka icke på något annat än sitt v de,” mumlade Jacopo — ”hvad de på ett så d ligt sätt åtkommit, måste bibehållas genom obarmhertig orättvisa. — Men hvarföre tala härom, fader? Har du allt hvad din kropp b höfver?”

”Luft — son — luft! Gif mig af den lu som Gud skapat för sitt ädlaste kreatur.”

Banditen rusade till sprickorna i den vör nadsvärda, men befläckade bygnaden, hvilka h redan en gång förut försökt att göra bredar och bjöd med vansinnig ansträngning till, att u vidga dem. Väggen trotsade hans bemödande men bloden flöt, under det förtviflade försöke ifrån hans fingerspetsar.

”Dörren, Gelsomina, öppna dörren!” utrop

de han och vände sig bort, utmattad af den fruktlösa ansträngningen.

"Nej, jag lider icke nu, min son — endast när du lemnat mig och jag är ensam med mina tankar; då jag ser din gråtande moder och öfvergifna syster, då känner jag mest, att här icke är någon luft. Äro vi icke i den glödande Augusti, son?"

"Fader, vi hafva ännu icke Juni."

"Så skall jag ännu utstå mera hetta! Ske Guds vilja — och Santa Maria, högtlofvade, obefläckade Guds moder! Gif mig kraft att bära det!"

Jacopos ögon gnistrade af en vildhet, knappt mindre fasansfull, än gubbens förfärliga blick; hans bröst häfde sig, hans näfvar knötos krampaktigt och man hörde hans djupa andetag.

"Nej," sade han med låg, men likväl så beslutsam stämma, att man såg att han fattat ett förtvifladt steg: "du skall icke afbida deras plågor; stå upp, fader, och följ mig! Dörrarne äro öppna, palatsets gångar äro mig bekanta äfven i den mörkaste natt, och nycklarne äro här. Jag skall nog finna utväg att dölja dig, tills det blifvit mörkt, och då vilja vi för alltid lemna den förbannade Republiken."

En stråle af hopp lyste i den gamle fångens öga, då han lyssnade på detta vilda förslag, men misströstan om framgång förändrade snart dess uttryck.

"Du glömmer dem deruppe, son?"

"Jag tänker blott på En, ändå högre opp, fader!"

"Och denna flicka — huru kan du hoppas att bedraga henne?"

"Hon intager din plats — hon är i sitt hjerta förbunden med oss, gifver sig för syn skull i deras våld. Jag lofvar ingenting för dig, som du icke håller, ädla Gelsomina?"

Den förfärade flickan, som aldrig förut hos sin älskare blifvit varse så tydliga spår af förtviflan, hade nedsjunkit mållös. Fångens blick sväfvade ifrån den ene till den andre, och han gjorde ett försök att resa sig opp, men föll af mattighet tillbaka, och nu först insåg Jacopo, huru omöjligt det var, hvad han i ett förtviflans ögonblick föreslagit. En lång tystnad följde. Jacopos häftiga andetag mildrades småningom, och hans anletsdrag antogo efterhand det vanliga uttrycket af lugn och fattning.

"Fader," sade han, "jag måste lemna dig, vårt elände nalkas sitt slut."

"Du kommer väl snart igen?"

"Om det är helgonens vilja. Din välsignelse, fader!"

Den gamle mannen knäppte ihop händerna öfver Jacopos hufvud och framhviskade en bön. Då denna fromma pligt var uppfylld, sysselsatte sig både Banditen och Gelsomina, en stund, med att ordna hvarjehanda till fångens kroppsliga beqvämlighet, och derefter skildes de åt.

Jacopo kunde knappt skiljas ifrån kammaren. En sorglig aning, att dessa besök snart skulle upphöra, tycktes bemäktiga sig hans själ. Efter ett kort dröjsmål nedgingo de likväl till de nedre rummen, och då Jacopo ville lemna palatset, utan att gå tillbaka i fängelset, så beredde sig Gelsomina att släppa ut honom genom den stora gången.

"Du är sorgsnare än vanligt, Carlo," an-

märkte hon, i det hon med qvinlig vaksamhet gaf akt på hans från henne bortvända öga. "Jag tycker du borde glädja dig öfver Neapolitanarens och hans ädla makas lycka."

"Deras flykt är för mig som en karg solblick på en vinterdag. Goda flicka — men man lurar på oss — hvem är den der, som spionerar på våra steg?"

"Det är en tjenare i palatset; man träffar dem beständigt i denna del af huset; kom hit, om du är trött. Detta rum begagnas föga, och vi kunna åter igen se ut åt hafvet."

Jacopo följde sin milda ledsagarinna i ett af de vårdslösade rummen i andra våningen, der han verkligen gladde sig, att få se huru det stod till på Piazza, innan han lemnade palatset. Tillfredsställd häraf, tittade han nedanför sig. I detta ögonblick trädde en Republikens embetsman ur palatsets port, och en trumpetare gick framför honom, såsom vanligt, då något Senatsbeslut skulle offentligen kungöras. Gelsomina öppnade fönstret och båda lutade sig ut, för att lyssna. Då det lilla tåget framkommit till kyrkans front, smattrade trumpeten, och embetsmannen läste med hög röst:

"Alldenstund på senare tider många gudlösa och grymma mordgerningar blifvit utöfvade mot åtkilliga personer af stadens goda borgerskap, så har Senaten, af faderlig omvårdnad för alla, hvilka det åligger honom att beskydda, funnit sig föranlåten, att skrida till utomordentliga medel, för att förhindra sådana brotts förnyande, hvilka lika mycket strida emot Guds lagar, som emot det borgerliga samfundets säkerhet. De högtärade Tio utlofva derför härmed offentligen en belöning af etthundra sekiner åt den, som upptäc-

ker gerningsmannen till dessa högst afskyvärda lönnmord; och alldenstund, äfven under förflutna natt, en viss Antonios lik, en välkänd fiskare och hederväd borgare, som stod i mycken aktning hos Patricierna, blifvit funnet i Lagunerna, och alltför många skäl finnas till den förmodan, att han funnit sin död genom en viss Jacopo Frontoni, som har det ryktet om sig, att vara en allmän Bandit och länge varit misstänkt af autoriteterna, likväl alltid med det fruktlösa hopp, att kunna öfverbevisa honom om någon af ofvannämde rysliga mordgerningar; alltså och fördenskull uppmanas härmed alla goda och redliga medborgare i Republiken, att bistå autoriteterna vid nämde Jacopo Frontonis gripande, till och med om han skulle beträda ett heligt rum; ty Venedig kan icke längre fördraga en menniska, med så blodtörstig natur. Och för att i sistnämde afseende desto kraftigare uppmana, utlofvar Senaten, i sin faderliga omvårdnad, en belöning af trehundra sekiner." Det vanliga bön- och suveränitetsformuläret slutade kungörelsen.

Emedan de, som så mycket regerade i det mörka, icke plägade offentligen kungöra sina afsigter, så lyssnade alla, som befunno sig i granskapet, med förundran och vördnad, till denna nya åtgärd. Några darrade, att den hemlighetsfulla och i så hög grad fruktade makten nu skulle börja visa sig verksam, men de flesta funno en förnyad anledning, att gifva luft åt deras beundran öfver de styrandes faderliga omvårdnad.

Ingen lyssnade till embetsmännens ord med mera uppmärksamhet än Gelsomina. Hon lutade

sig långt utom fönstret, för att icke förlora ett enda ord.

"Hör du, Carlo?" frågade den otåliga flickan, då hon drog hufvudet tillbaka; "änteligen utlofva de offentligen pengar för det odjuret, som begått så många mordgerningar."

Jacopo skrattade; men hans skratt ljöd onaturligt i hans förfärade älskarinnas öron.

"Patricierna äro rättvisa, och hvad de göra, är godt," sade hon. "De äro af en lysande börd och kunna icke fela! De göra sin pligt."

"Men här är ingen annan pligt, än den de äro skyldiga Gud och folket."

"Jag hár väl hört talas om folkets pligter, men föga om Senatens."

"Nej, Carlo, vi vilja icke neka dem vårt förtroende, om det är deras afsigt att freda borgarne mot våld. Den der Jacopo är ett vildjur, afskydd af alla; och hans blodiga gerningar hafva för länge, såsom en förebråelse, legat på Venedig. Du hör, att Patricierna icke hålla på sitt guld, om det finnes hopp att få fast på honom. — Hör! de ropa ut det ännu en gång."

Trumpeten smattrade, och kungörelsen upplästes ånyo, emellan granitpelarne på Piazzetta, helt nära under det fönster, som Gelsomina och hennes orörlige följeslagare innehade.

"Hvarföre påsätter du masken, Carlo?" frågade hon, när embetsmannen slutat, det är icke vanligt att vara maskerad i palatset vid denna timme?"

"De skola tro att det är Dogen, som rodnar att vara en åhörare till sin egen liberala

rättvisa, eller de kunna misstaga mig för en af de Tre!"

"De taga vidare på kajen till tyghuset, derifrån taga de, som vanligt, en båt till Rialto."

"Och gifva härigenom den beryktade Jacopo i tid underrättelse, att han kan sätta sin person i säkerhet! Våra höga domare äro hemlighetsfulla, när de borde vara öppna, och öppna, när de borde vara hemlighetsfulla. Jag måste lemna dig, Gelsomina; gå derföre tillbaka i din faders kammare och släpp ut mig genom palatsets gård."

"Det går icke an, Carlo! Du känner öfverhetens föreskrift — jag har öfverskridit den — hvarföre skulle jag dölja det för dig? — men, jag har icke lof att släppa in dig vid den här tiden."

"Och du hade mod, att för min skull öfverskrida dina order, Gelsomina?"

Flickan nedslog ögonen af blygsel, och den glödande rodnaden på hennes kinder liknade ett rosenskimmer på Italiens himmel.

"Du ville så," sade hon.

"Tusende tack, älskade, bästa, trognaste Gelsomina; men tvifla icke på, att jag osedd skall kunna lemna palatset. Inträdet var farligast. Den som går ut, låtsar som han vore berättigad dertill."

"Ingen får om dagen gå förbi hellebardiererna, utan lösen."

Banditen tycktes blifva träffad af denna anmärkning och en stor förlägenhet röjde sig i hans väsende. Han sjelf kände så väl vilkoren för den tillåtelse han hade, att han började ana omöjligheten, att genom fängelset, samma väg

som han ingått, kunna komma till kajen; ty han tviflade icke på att hans återtåg skulle blifva afskuret af dem, som stodo vid yttre porten, och sannolikt nu blifvit underrättade om hemligheten af hans verkliga karakter. Att undkomma den andra vägen, syntes lika så farligt. Det var icke så mycket innehållet af Senatens proklamation, som den offentlighet, den nu fann för godt att gifva sin politik, som förvånade honom — och han hade visserligen med häftig smärta, likväl utan förskräckelse, hört sig blifva på detta sätt utropad. Likväl hade han så många medel till förklädning, och bruket att genom en sådan dölja sin person var så allmänt i Venedig, att han icke helt och hållet misströstat om framgången, tills han nu befann sig i denna förskräckliga klämma. Gelsomina läste hans obeslutsamhet i hans blickar och beklagade att hon gjort honom så mycken oro.

"Det är icke så farligt, som du kanske tror, Carlo," anmärkte hon; "de hafva tillåtit dig att på bestämda timmar besöka din fader, och denna tillåtelse är ett bevis, att Senaten icke är utan medlidande med dig. Men då jag nu, för att uppfylla din önskan, uraktlåtit en af deras befallningar, skola de icke vara så hårdhjertade, att straffa detta fel såsom ett brott."

Jacopo betraktade henne sorgsen, ty han insåg ganska väl, huru litet hon kände statens verkliga karakter och baksluga politik.

"Det är tid att vi skiljas åt," sade han, "att icke din oskuld må blifva ett offer för mitt fel. Jag är nu nära den offentliga gången och måste lita på min lycka att kunna uppnå kajen."

Gelsomina hängde sig vid hans arm, urstånd att lemna honom ensam i denna förskräckliga bygnad.

"Det går icke an, Carlo; du stöter på en soldat, och ditt fel blir kändt; kanske vägra de att åter släppa dig in, eller tillsluta helt och hållet din stackars faders cell."

Jacopo gaf henne ett tecken att gå förut och följde henne. — Med klappande, men med lättare hjerta, skyndade nu Gelsomina genom gångarne och tillslöt, såsom vanligt, sorgfälligt hvarje dörr efter sig. Sluteligen uppnådde de Suckarnas Brygga. Den otåliga flickan gick med lättare steg, då hon närmade sig sin egen boning, ty hon sysselsatte sig med den planen att dölja sin älskare i sin faders rum, om någon fara visade sig för honom att på ljusa dagen lemna fängelset.

"Ännu blott en minut, Carlo," hviskade hon, under det hon satte nyckeln i dörren, som ledde till sistnämde byggning — nyckeln tog, men dörren ville icke gå upp. Gelsomina bleknade, då hon tillade de orden "de hafva skjutit regeln innanföre!"

"Gör ingen ting; jag går öfver palatsets gård och passerar djerft förbi hellebardiererna, utan mask."

Gelsomina fann, i det hela, ingen stor fara deri, att de lejda soldaterna i Dogens tjenst kände igen honom, och full af otålighet, att rycka honom ur en så kinkig belägenhet, skyndade hon tillbaka till andra ändan af galleriet. En annan nyckel omvreds lika fruktlöst i den nyssförut öppna dörren. Gelsomina stapplade tillbaka och sökte att stödja sig emot väggen.

"Vi komma hvarken fram eller tillbaka!" ropade hon med fasa, utan att veta hvarföre.

"Jag ser allt," svarade Jacopo, "vi äro fångar på denna olycksaliga brygga."

Sedan Banditen yttrat dessa ord, aftog han med mycket lugn sin mask och visade en mans uppsyn, hvars beslutsamhet nått sin höjd.

"Santa Madre di Dio! Hvad kan det betyda?"

"Att vi gått en gång för mycket häröfver, min älskade. Rådet är ömtåligt om dessa besök."

Begge dörrarnes reglar skötos i samma ögonblick tillbaka och gångjernen gnisslade. En inqvisitionens embetsman inträdde beväpnad och med bojor. Gelsomina skrek till, men Jacopo rörde icke en min eller muskel, under det han fjättrades och fängslades.

"Jag äfven," ropade hans följeslagerska, med fasa. "Jag är brottsligast — binden mig — kasten mig i en cell, men låten den stackars Carlo gå!"

"Carlo!" upprepade embetsmannen med ett känslolöst leende.

"Är det då ett så stort brott, att besöka en fader i fängelse? — De känna till hans besök — de tilläto dem — han har blott tagit miste om timmen."

"Vet du också för hvem du beder, flicka!"

"För det bästa hjerta — den ömmaste son i Venedig! Ack, om J, såsom jag, sett honom gråta öfver den gamle fångens långa lidande — hade J sett hans lemmar skälfva af sorg, så skullen J hafva medlidande med honom!"

"Hör!" svarade embetsmannen, i det han med fingret bjöd henne vara uppmärksam

Trumpeten smattrade nu på San Marcos-bryggan, midt under dem, och kungörelsen, som utlofvade guld för Banditens utlemnande, upplästes å nyo.

"Nå ja, det är Republikens embetsman, som utlofvar en belöning för en allmän lönnmördares hufvud," ropade med halfqväfd röst Gelsomina, för hvilken denna formalitet icke hade något intresse i detta ögonblick; "han förtjenar sitt öde."

"Hvarföre då sträfva emot?"

"Ni talar utan mening!"

"Dåraktiga flicka, detta är Jacopo Frontoni!"

Gelsomina skulle hafva misstrott sitt öra, om icke Jacopos qvalfulla blick talat. Den fruktansvärda sanningen bröt in på hennes själ och hon föll sanslös till marken. J detta ögonblick bortrycktes Banditen från bryggan.

TJUGUSJUNDE KAPITLET.

Upplyftom förhänget till detta rum,
att se hvad som derinne föregår.

Rogers.

Många hemlighetsfulla och fasansfulla rykten, en liflig målning af denna stads seder, voro denna dag i omlopp på Venedigs gator. Hundradetals personer gingo förbi granitpelarne, likasom

de väntat att träffa Banditen på sin vanliga plats, djerft trotsande regeringens kungörelse; ty hans tillåtelse att visa sig offentligen, hade räckt så länge och varit insvept i ett sådant mörker, att menniskorna med svårighet öfvertygades, att han så lätt skulle afstå från sitt yrke. Det är öfverflödigt att tillägga, att denna väntan blef bedragen. Sedan talades äfven mycket i en skrytsam ton om Republikens rättvisa; ty den förslafvade är ofta djerf, då det är fråga om att prisa öfverheten, och den som i flere år tegat i politiska saker, lemnade nu sin tunga fritt lopp, såsom en frimodig frihetshjelte.

Men dagen förflöt utan någon ny tilldragelse, som kunnat störa borgrarne i deras göromål. Bönerna för den döde fiskaren fortsattes med ringa afbrott, och framför altaren i mer än hälften af stadens kyrkor lästes messor för hans själs ro. Hans kamrater bevistade, visserligen något misstrogna, men likväl mycket smickrade, ceremonierna med en egen blandning af misstänksamhet och tillfredsställelse. Innan natten inbröt, voro de åter de lydigaste undersåtare, som fåvälde nånsin trampat under fötterna; ty detta slagsvälde besitter vanligtvis en stor förmåga, att genom smicker lugna just det missnöje, som dess egna orättvisor framkallat. Sådan är den menskliga naturen: en långvarig undergifvenhet alstrar en konstlad, men djupt rotad känsla af vördnad och tillika ett behof af försoning, när den, som länge spelat den upphöjdes rol, nedstiger från sina styltor och erkänner, att bräcklighet är alla menniskors arfvedel.

San Marcostorget var vid den vanliga timmen fullt med menniskor, Patricierna lemnade

Broglio likaså precist, och de offentliga nöjena hade åter nått sin höjd, innan klockan förkunnat att den andra timmen af natten var inne. Gondoler, med förnäma damer, visade sig på kanalerna; palatsens fönster öppnades, för att insläppa den friska sjöluften, och musiken började åter i hamnen, på bryggorna och under de sköna balkonger. Verldens vanliga lopp hämmades icke, fastän den förorättade icke fick någon upprättelse, den oskyldigt lidande ingen hjelp.

Då för tiden, likasom ännu, såg man vid den stora kanalen många palats af föga mindre än kunglig prakt. Läsaren har redan haft tillfälle att blifva bekant med en och annan af dessa lysande bygnader, och det är nu vår pligt, att i andanom införa honom i ett annat.

Det egna bygnadssättet, en följd af Venedigs läge på vattnet, gifver de förnämsta husen i denna märkvärdiga stad samma allmänna karakter. Det palats, till hvilket berättelsens ledtråd nu förer oss, hade sin vattenport, sin förstuga, sina tjocka marmortrappor, sin inre gård, sina praktfulla rader af rum ofvanpå, sina taflor, ljuskronor och dyrbara stengolf, i likhet med dem, hvilka vi redan beskrifvit.

Klockan var tio. Djupt i det inre af det patriciska palats, som vi nyss beskrifvit, visade sig en liten täck huslig grupp. En fader, en man, som knappt hunnit till medelåldern, med en blick, hvari snille, klokhet, menniskokärlek och i detta ögonblick en makes ömhet speglade sig, vyssjade med faderlig glädje en leende gosse vid tre eller fyra års ålder, på sina armar, och denne tog sig, under denna lek, allehanda friheter, hvilka tycktes sätta honom och upphofsmannen till hans va-

relse i jemlikhet med hvarandra. En skön Venetianska med gyldene lockar och blomstrande kinder, såsom Titian älskade att måla hennes kön, hvilade på en soffa icke långt ifrån, följde begges rörelser med den dubla känslan af möder och maka, och instämde hänförd af sin unga, förhoppningsfulla kärlekspants ysterhet, hjerteligen i hans barnsliga munterhet. En dotter, hennes föryngrade motbild, med ringlande lockar räckande ända till midjan, sprang stojande omkring med en annan liten, hvars ålder var så späd, att några tecken till medvetande knappt märktes. Sådan var denna grupp, då klockan vid Piazza slog ofvannämde timme. Öfverraskad vid ljudet, satte fadren gossen på golfvet och såg på sitt ur:

"Nyttjar du i dag icke din gondol, min vän?" frågade han?

"I ditt sällskap, Paolo?"

"Nej, mitt hjerta; jag har göromål, som uppehålla mig till klockan tolf."

"Bah, idel undflykter, för att följa dina nycker."

"Säg icke det. Jag har denna natt hitkallat min agent till ett samtal, och jag känner ditt moderliga hjerta för väl, för att tvifla på, att du unnar mig dessa timmar, för att se till dessa smås intresse."

Donna Giulietta ringde efter sin kappa och sitt tjenstfolk. Den minsta och den ostyriga gossen skickades i säng, och modren begaf sig med dottern ned till gondolen. Donna Giulietta fick icke gå ensam i sin gondol, ty detta var en familj, der ömsesidig böjelse lyckligtvis understödt den egennyttiga beräkningen, vid äktenskapsban-

dets knytande. Hennes gemål kysste med ömhet hennes hand, då han hjelpte henne i gondolen, och båten hade redan kommit ett godt stycke ifrån palatset, innan han lemnade vattenportens fuktiga stenar.

"Har du lagat i ordning kabinettet för mina vänner?" frågade Signor Soranzo, ty det var samme Senator, som befann sig i Dogens följe, då denne gick fiskrarne till mötes.

"Ja, Signore."

"Och stillhet, och ljus — allt som jag befallt?"

"Eccellenza, allt enligt befallning."

"Du har väl satt ländstolar för sex?"

"Signore, jag satte fram sex ländstolar."

"Godt; när den förste af dem kommer, så säg mig till."

"Excellenza, tvenne kavaljerer i masker äro redan derinne."

Signor Soranzo blef bestört, såg åter på klockan och gick hastigt till en aflägsen, mycket tyst del af palatset. Han uppnådde, utan allt följe, en liten dörr, och sedan han läsit igen den efter sig, befann han sig oförmodadt i samma rum med dem, som tydligen väntade på hans ankomst.

"Jag ber tusende gånger om förlåtelse, Signori," ropade herrn i huset, "denna pligt är ännu ny för mig, åtminstone är jag icke en man med er ovanliga erfarenhet, och tiden öfverraskade mig alldeles oförmärkt. Jag ber ännu en gång om förlåtelse, Signori, en större noggranhet i framtiden skall godtgöra närvarande förseelse!"

Båda gästerna voro äldre än deras värd, och i deras kalla anletsdrag lästes tydligt att de samlat mera verldserfarenhet. De upptogo hans ur-

säkter med artighet, och samtalet vände sig, omkring vanliga saker.

"Vi äro väl för oss sjelfva, Signore?" frågade en af gästerna, sedan någon tid förflutit på detta sätt.

"Såsom i grafven. Ingen får inträde här utan tillåtelse, mer än min hustru, och hon har i detta ögonblick begifvit sig i sin gondol, för att tillbringa aftonen på ett angenämt sätt."

"Verlden kallar er en lycklig make, Signor Soranzo. Jag hoppas att ni behörigt besinnat nödvändigheten, att till och med för Donna Giulietta, denna natt, tillsluta er dörr."

"Tvifla icke derpå, Signore; San Marcos angelägenheter äro af en befallande natur."

"Jag skattar mig mer än lycklig, Signore, att vid lottningen till det hemliga Rådet, lyckan gifvit mig så förträffliga embetsbröder. Tron mig, det har varit en tid, då jag förvaltat detta fruktansvärda embete i mindre angenämt sällskap."

Detta smicker, som den gamle listige Senatorn användt mot alla, med hvilka slumpen, under en lång lifstid, förenade honom i Inqvisitionen, emottogs och besvarades med artighet.

"Vi finna, att den värdige Signor Alessandro Gradenigo var en af våra sista föregångare," fortfor han, i det han genomletade några papper; ty om också de i embetet stående Tre alltid blott voro kända för några få sekreterare och statsembetsmän, så öfverlemnade den Venetianska politiken, hvarje gång, deras namn åt deras efterträdare; — "en ädel herre, som på ett sällsynt sätt egnar sig åt staten."

De andra instämde, såsom män, vanda att tala med försigtighet.

"Vi voro nära deran, att tillträda vårt embete i ett oroligt ögonblick, Signori," anmärkte en annan. "Likväl ser det ut, som detta fiskrarnes uppror nu lagt sig. Jag hör att de skurkarne hade något skäl att misstro staten."

"Saken är lyckligt bilagd," svarade den älste af de Tre, genom en mångårig vana öfvad i konsten att glömma allt som borde glömmas, sedan systemålet vunnits. "Galererna måste hafva manskap, annars får San Marco genast af blygsel hänga hufvudet."

Signor Soranzo, som på detta förberedande sätt invigdes i sina nya pligter, syntes sorgsen; men äfven han var blott en lekboll för ett system.

"Hafva vi några mer än vanligt vigtiga saker för vår rådplägning?" frågade han.

"Signori, det är alla möjliga skäl för den förmodan, att staten nyligen gjort en smärtsam förlust. J kännen huset Tiepolos arftagerska, åtminstone till ryktet, churuväl hennes indragna lefnadssätt hindrat er ifrån hennes personliga bekantskap."

"Donna Giulietta är vältalig, då hon prisar hennes skönhet," sade den unge äkta mannen.

"Det fanns icke något bättre parti i Venedig," tillade den tredje Inqvisitorn.

"Just för hennes förträffliga egenskaper och ännu skattbarare rikedomar, fruktar jag, Signori, att vi förlorat henne. Don Camillo Monforte, den Gud beskydde, tills vi icke mera behöfva hans inflytande! var nära deran att slå oss på fingrarna; men just som staten tillintetgjorde hans väl uttänkta plan, förde slumpen denna dam i

upprorsmakarnes våld, och ifrån den tiden hafva vi förlorat henne ur ögonsigte."

Paolo Soranzo hyste i hemlighet det hopp, att hon vore under Neapolitanarens beskydd.

"En sekreterare har gifvit mig tillkänna, att Hertigen af Sant Agata också försvunnit," anmärkte den tredje; "äfven ser man feluccan, som vanligtvis blifvit brukad till hemliga och aflägsna beskickningar, ingenstädes för ankar."

De begge gamle Senatorerne sågo på hvarandra, ty sanningen började gry för deras misstankar. De funno, att de i detta fall icke mera ägde något hopp, och då deras pligt var helt och hållet praktisk, så förlorade de ingen tid med onyttiga klagomål.

"Vi hafva två angelägna saker," anmärkte den äldre. — "Den gamle fiskarens lik måste i all stillhet komma i jorden, — tillbörliga försigtighetsmått mot allt vidare uppror — och den beryktade Jacopo måste hafva sin dom."

"Han måste först blifva gripen," sade Signor Soranzo

"Det är redan gjordt. Hvad tycks, Signori, man grep honom i Dogens eget palats."

"På stupstocken med honom utan dröjsmål!"

De begge gamle Senatorerne betraktade hvarandra återigen och det var ingen tvifvel, att de, såsom för detta ledamöter af Tremannarådet, hade en hemlig kännedom, främmande för deras embetsbroder. Det röjdes äfven i deras blickar, att de liksom ville skona hans känslor, innan de med mera öppenhet utläto sig öfver deras allvarsamma embetspligter.

"Jag besvär eder, vid den högsthelige San Marco, Signori, låten i detta fall full rättvisa ut-

öfvas!" fortfor den yngre medlemmen bland de Tre, utan all misstanke. "En allmän Bandit kan väl icke göra anspråk på barmhertighet? Och hvilken skönare utöfning af vår magt, än en offentlig handling af sträng, länge fordrad rättvisa?"

De gamle Senatorerne bugade sig med bifall till detta deras embetsbroders yttrande, som framfördes med en oerfarens hela ifver och ett ädelt sinnes öppenhet; ty till och med den mest slingrande politik kan såsom en prydnad tillegna sig, och, åtminstone för syns skull, gifva ett konventionelt samtycke till vissa erkända moralsatser.

Denna hyllning, Signor Soranzo, skall utan tvifvel gifvas åt rättvisan," svarade den äldre. "Här äro åtskilliga anklagelser emot Neapolitanaren, Don Camillo Monforte, funna i olika lejongap. Jag öfverlemnar åt eder vishet, mina upplyste embetsbröder, att bedömma deras beskaffenhet."

"Elakhet förråder sig sjelf i sin öfverdrift," ropade den minst erfarne medlemmen af Inqvisitionen. "Mitt lif i pant, Signori, att dessa anklagelser härröra af enskilt hat och äro ovärdiga statens uppmärksamhet. Jag har mycket umgåtts med Hertigen af Sant Agata, och en ädlare man bör icke ibland oss."

"Likväl har han afsigter på den gamle Tiepolos dotters hand!"

"Är det ett brott att ungdomen dyrkar skönheten? Han gjorde damen en väsentlig hjelp i farans stund, och att man såsom ung hyser sådana känslor, är ju ingenting sällsynt."

"Venedig har sina känslor, så väl som den yngste ibland oss alla, Signore."

"Men Venedig kan icke gifta sig med Tiepolos arfvinge."

"Sant. San Marco måste inskränka sig dertill, att spela en klok faders roll. Ni är ännu ung, Signor Soranzo, och Donna Giulietta är en sällsynt skönhet. Då ni fått några år till på nacken, torde ni komma att betrakta både stater och familjer med andra ögon. — Men vi bortslöse vår tid onödigtvis med denna sak, då våra agenter ännu icke afgifvit sina rapporter, huruvida de lyckats i att förfölja dem. Det angelägnaste för ögonblicket är att fatta vårt beslut om Banditen. — Har hans Höghet visat er den helige Fadrens sista skrifvelse angående de uppfångade depescherna?"

"Han har det. Våra företrädare hafva derpå låtit afgå ett artigt svar och dervid torde det böra förblifva."

"Så vilja vi då utförligt afhandla Jacopo Frontonis sak. Vi få nödvändigt lof att församla oss i Inqvisitionens sal, för att kunna konfrontera fången med sina anklagare. Det är en allvarsam undersökning, Signori, och Venedig skulle förlora i menniskors aktning, om den högsta domstolen icke intresserade sig för denna saks afgörande."

"På stupstocken med den bofven!" ropade åter Signor Soranzo.

"Det torde kanske blifva hans lott och möjligtvis äfven stegel. En mogen öfverläggning skall visa oss hvad väg klokheten föreskrifver."

"Det finnes blott en klokhet, då det är fråga om att skydda hvarje borgares lif. Jag har ännu aldrig känt någon otålighet att förkorta en

menniskas dagar, men i denna sak kan jag knappt fördraga något uppskof."

"Denna otålighet, som hedrar er, skall blifva tillfredsställd, Signor Soranzo; ty i betraktande af sakens angelägenhet, har jag redan i samråd med vår embetsbroder, den värdige Senatorn, i detta afseende meddelat nödiga befallningar. Timmen är snart inne, och vi vilja i rättan tid infinna oss i Inqvisitionssalen, för att göra vår skyldighet."

Samtalet vändes nu på allmännare saker. Denna hemliga, utomordentliga domstol, som icke var förpligtad att sammanträda på ett visst bestämdt ställe, och kunde utfärda sina dommar både på Piazza och i palatsen, ibland maskeradernas flärd och framför altaret, i den sköna verldens assembléer och i deras egna rum, denna domstol, sysselsatte sig naturligtvis äfven med många hvardagliga saker. Som födselns eller börldens slump ingick i dess ursprungliga sammansättning — och Gud har icke utrustat alla med lika anlag för en så grym pligt — inträffade det flere gånger, såsom just nu, att de verldsklokare medlemmarne måste bekämpa en embetsbroders ädlare riktning, innan den fruktansvärda maschinen kunde fortfara att arbeta.

Det är anmärkningsvärdt att samfunden alltid uppställa en högre måttstock för rättvisa och sanning, än deras enskilta medlemmar utöfva. Vi behöfva icke forska efter orsaken härtill, ty naturen har gifvit alla förmågan att erkänna det rätta, hvars bana man blott genom personlig frestelse lockas att öfvergifva. Vi prisa den dygd, som vi sjelfva icke kunna upphinna. Så händer, att i de länder, der den offentliga opinionen har

det största inflytande, alltid träffas den renaste förvaltning. Häraf följer naturligtvis den satsen, att en representation bör vara så reel som möjligt, ty dess omedelbara syfte är, att lyfta nationens moraliska karakter. I sanning, det folk befinner sig i en usel belägenhet, der statsklokhetens grundsatser och åtgärder stå på en lägre moralisk punkt, än statens medlemmars; ty här visar sig icke allenast det klara faktum, att folket icke är herre öfver sina öden, utan den ännu vida farligare sanning, att staten gör det olyckssaliga bruket af sin makt, att undergräfva just de egenskaper, som utgöra en sann dygd, och hvilka i alla tider haft nog att göra med att kunna emotstå egoismens omedelbara anfall. En sträng laglig representation af alla dess intressen, är derföre vida nödvändigare för ett förderfvadt än ett oförderfvadt folk, emedan ansvarigheten, som utgör väsendet af en fri regering, vida verksammare än hvarje annat medel, förmår att qvarhålla embetsmännen på den ståndpunkt af dygd, som folket sjelft innehar. Den vanliga åsigten, att en republik icke kan bestå utan en hög grad af dygd hos dess medborgare, är så smickrande för vår (Nordamerikas) närvarande belägenhet, att vi sällan göra oss den mödan att närmare undersöka sanningen; men för oss synes det vara klart, att man här förvexlar verkan med orsak. Man säger: emedan folket, i en republik, i sjelfva verket regerar sjelft, så måste folket vara dygdigt, för att regera väl. Så vida man i denna definition inskränker sig till grader, gäller den med lika sanning om en republik, som om hvarje annan regeringsform. Men konungar regera,

och

och säkert hafva de icke alla varit dygdiga, och att aristokratier, med den möjliga minsta portion af denna egenskap, hafva regerat, visar ämnet för vår berättelse tillräckligt. Om, antaget att alla andra omständigheter äro lika, medborgarne i en republik stå högre i enskilta dygder, än undersåtarne i hvarje annan stat, så kunna vi gerna antaga att detta är en följd af regeringsformen; ty då ansvarighet inför den offentliga opinionen råder i alla dess förvaltningsgrenar, så låter man den konventionella moraliteten, hvari de vanliga grundsatserna bestå, verka på massan, och förvrider den icke till ett fruktansvärdt verktyg för förderfvet, hvilket inträffar, när konstlade institutioner gifva dess inflytande en falsk riktning.

Den mans exempel, hvilken vi nu hafva för ögonen, är ett bevis på sanningen af hvad vi nu påstått. Signor Soranzo var en man af en utmärkt naturligt förträfflig karakter, och hans älskvärda husliga krets hade bidragit att befästa dessa ursprungliga anlag. Lik många andra af hans rang och med hans utsigter, hade han från tid till tid, gjort den så kallade republikens historia och politik till sitt studium, och inflytandet af kollektiva intressen och en skenbar nödvändighet hade förledt honom att gilla åtskilliga teorier, hvilka han, om de blifvit framställda i en annan form, säkerligen med ovilja skulle hafva förkastat. Och ändå var Signor Soranzo långt ifrån att genomskåda hela verkan af det system, som han, enligt sin födsel, borde upprätthålla. Till och med Venedig nödgades gifva den offentliga opinionen den hyllning, om hvilken vi nyss talat, och visa-

de för verlden blott en falsk bild af sina verkliga statsmaximer. Likväl kände han alltid emot många af de senare, hvilka voro för uppenbara, för att kunna misstaga sig om dem, en viss motsträfvighet, emedan hans själ ännu icke var besmittad af praktiken, och den unge Senatorn tillslöt hellre ögonen för deras syftning, eller, om han varseblef deras inflytande i alla de intressen, som omgåfvo honom, utom denna fattiga, tillbakasatta, abstrakta dygd, hvars belöning tycktes vara så aflägsen, så var han glad, att kunna hitta på något palliativ, eller något skenbart indirekt godt, för att dermed ursäkta sin eftergifvenhet mot dessa statsmaximer.

I denna sinnesförfattning erhöll Signor Soranzo oförmodadt en plats, såsom medlem af Tremannarådet. Ofta, under sin ungdoms svärmiska drömmar, hade han ansett det såsom höjden af sina önskningar, att få bekläda denna ansvarslösa makt. Tusende sköna bilder af allt det goda, han då skulle uträtta, sväfvade för hans själ; först vid en mognare ålder, och då han öfvertygat sig om de ränker, som öfverallt trädde de bästa afsigter i vägen, måste han tillstå för sig sjelf, att det mesta af allt, hvad han föresatt sig, icke kunde utföras. Såsom han nu kände sig stämd, inträdde han i Rådet med tvekan och elaka aningar. Hade han, i en senare tid, lefvat under samma regeringssystem, mildradt af den bildning, som är en följd af boktryckerikonsten, skulle Signor Soranzo sannolikt, såsom adelsman, hafva tillhört oppositionen, och än med ifver understödt någon menniskoälskande åtgärd af staten, än med värdighet öfverlemnat sig åt en strängare politiks ingifvelse, likväl alltid under inflytande af de po-

sitiva fördelar han genom födseln förvärfvat, och knappt vetande med sig sjelf, att han icke helt och hållet var den han gaf sig ut att vara. Felet var likväl mindre Patriciern, än omständigheternas, hvilka, genom kollision emellan pligt och fördel, ofta förledt mången ädel karakter till ännu större svagheter.

Signor Soranzos embetsbröder funno likväl att de hade en vida svårare uppgift att lösa, än de föreställt sig, då de skulle förbereda honom till en statsmans åligganden, så olika dem, åt hvilka han förut såsom menniska egnat sig. Man kunde jemföra dem med tvenne tama elefanter i Orienten, ännu begåfvade med det ädla djurets alla finare instinkter och förträffliga egenskaper, men af en för deras naturliga behof främmande makt inöfvade till konstens maschiner, hvilka man ställt på hvar sin sida om en ifrån slätterna nyligen kommen, yngre kamrat af deras slägte, för att lära honom nya konster med snabeln, nya instinkter och kanske äfven sättet att med värdighet bära en Rajahs Haudah.

Under många anspelningar på deras politik, men utan någon bestämd antydning af deras afsigter, fortsatte de äldre i Rådet samtalet, tills den timmen nalkades, då de borde infinna sig i Dogens palats. Derefter skildes de åt, likaså hemligt som de samlats, för att icke låta något oinvigdt öga genomtränga hemligheten af deras embetsmannakarakter.

Den ränkfullaste af de Tre infann sig på en Patricisk assemblé, lysande af flere förnäma och sköna damers närvaro, och hvarifrån han åter försvann, utan att man anade hvart. Den andre besökte en väns dödssäng, der han länge och

vackert talade med en munk om själens odödlighet och en kristens förhoppningar; då han bortgick, gaf den helige mannen honom sin välsignelse, och den döendes familj utgöt sig i loford öfver hans dygder.

Signor Soranzo njöt, ända till sista ögonblicket, den husliga kretsens nöjen. Donna Giulietta hade återkommit, mera blomstrande och älskvärdare än någonsin, ifrån den stärkande sjöpromenaden, och hennes ljufva stämma och hans förstföddas, den uppblomstrande, lockiga flickans melodiska skratt ljödo ännu i hans öron, då gondolieren satte honom i land under Rialtobågen. Här maskerade han sig, insvepte sig i sin kappa och följde genom trånga gator med strömmen till San Marcostorget. En gång inkommen i trängseln, var mera ingen fara att blifva bespejad af några efterhängsnas blickar. Bruket att förkläda sig lände icke blott Republiken till gagn, det var äfven ett nödvändigt säkerhetsmått emot dess despotism, och det enda medlet att göra stadslifvet drägligt för borgaren. Signor Soranzo såg flere barfotade, mörklätta män ifrån Lagunerna strömma in i domkyrkan. Han följde efter dem och befann sig snart helt nära det svagt upplysta altaret, der messor ännu lästes för Antonios själ.

"Var detta din kamrat?" frågade han en fiskare, hvars mörka öga glänste i ljusskenet, likt en basilisks blick.

"Ja, Signore — en ärligare och mera rättskaffens man kastade aldrig ut sitt nät i viken."

"Har han fallit ett offer för sitt yrke?"

"Cospetto di Bacco! Ingen vet hvad han fick för ett slut. Somliga säga, att San Marco var otålig att få honom i paradiset, andra åter

påstå, att en allmän Bandit, vid namn Jacopo Frontoni, ombragt honom.”

”Huru kunde en Bandit vilja åt en sådan mans lif?”

”Om ni besvarar den frågan sjelf, så bespar-ni mig mödan, Signore. Huru kunde han? Sant nog. Men man säger, att Jacopo är hämdgirig, och att blygsel och hämd för förlusten af första priset i Regattan förmått honom dertill.”

”Gör han sådana anspråk på att vara den förste i rodd?”

”Diamine! Jag minnes den tid, då Jacopo hellre dött, än blifvit besegrad i täflingsrodden; men det var då, när han ännu icke nyttjade stiletten. Hade han qvarblifvit vid åran, så kunde detta väl låta höra sig; men nu, då han gjort sig känd såsom en legd bandit, förekommer det mig föga troligt, att han skulle så fästa sitt hjerta vid ett pris på kanalerna.”

”Kan icke fiskaren äfven af en händelse hafva fallit i Lagunerna?”

”Åja, Signore. Det händer dagligen en af oss, men då äro vi så kloka, att vi simma till båten, i stället för att drunkna. Den gamle Antonio hade i sin ungdom en arm, som förde honom ifrån Kajen till Lido.”

”Men han kan ju hafva skadat sig så i fallet, att han icke vidare kunnat hjelpa sig?”

”Då skulle det synas några spår derefter, Signore, om det förhållit sig så.”

”Har icke Jacopo kunnat bruka stiletten emot honom?”

”Troligen icke, emot en man, som Antonio. Man fann den gamle mannens gondol vid mynningen af den stora kanalen, en half sjömil ifrån

liket, och emot vinden. Vi fiskare fästa oss vid sådana saker, Signore; ty vi kunna bedömma dem."

"God natt, fiskare!"

"En rolig, god natt, Excellenza!" sade fiskaren ifrån Lagunerna, smickrad, att så länge hafva fängslat en mans uppmärksamhet, den han ansåg så mycket öfver sig. Den förklädde Senatorn gick vidare. Han lemnade utan svårighet domkyrkan obemärkt, inkom i palatset, utan att hafva väckt någon uppmärksamhet och sammanträffade med sina embetsbröder i den fruktansvärda domstolen.

TJUGUÅTTONDE KAPITLET.

Der hvila fångarne tillsammans; de höra icke förtryckarens röst.

Hjob.

Sättet, huru Tremannarådet höll sina mera offentliga sammankomster, om man, i något afseende kan kalla det, som hade det minsta sammanhang med denna hemlighetsfulla korps, för offentligt, har blifvit framställdt i föregående kapitel. Vid detta tillfälle samlades Inqvisitionens medlemmar, i lika drägt och förklädning, som vid förra sammankomsten. Endast domrarnes och den anklagades karakter voro olika.

Genom en egen inrättning med lampan, föll det mesta skenet på det stället, der fången stod; den sidan af kammaren, der Inqvisitorerne sutto, var deremot alldèles mörk, fullkomligt öfverensstämmande med deras dystra och hemlighetsfulla åligganden.

Innan dörren öppnades, genom hvilken den person, som skulle förhöras, inträdde, hörde man skramlet af kedjor, ett säkert tecken, att saken var af allvarsam beskaffenhet. Gångjernen gnisslade, och Banditen stod inför de okände män, som skulle afgöra hans öde.

Jacopo, som ofta förut stått inför Rådet, fastän icke såsom fånge, röjde hvarken förvåning eller förskräckelse vid den dystra anblick, som visade sig för hans ögon. Hans anletsdrag voro lugna, men bleka, hans ställning och hans uppsyn blygsam. Då det obetydliga bullret vid hans inträde upphört, herrskade djup tystnad i rummet.

"Du heter Jacopo Frontoni?" sade sekreteraren, som vid detta ögonblick var de trenne domarnes språkorgan.

"Ja!"

"Du är son till en viss Ricardo Frontoni, känd att hafva varit medbrottslig i försnillning af Republikens tullinkomster, och som landsförvistes till en aflägsen ö, eller straffades på annat sätt?"

"Eller straffades på annat sätt, Signore."

"Du har varit gondolier i din ungdom?"

"Ja!"

"Din moder är" —

"Död," sade Jacopo, då han märkte att den frågande stannade för att genomse papperen.

Den djupa ton, hvarmed han talade dessa

ord, åtföljdes af en tystnad, som sekreteraren icke afbröt, förrän han kastat en blick bakom sig på domrarne.

"Var hon icke äfven anklagad för din faders brott?"

"Hade hon också varit det, Signore, så har hon längesedan undflytt Republikens arm."

"Kort tid efter sedan din far ådragit sig statens onåd, lemnade du ditt yrke såsom gondolier?"

"Ja, Signore."

"Du är anklagad, Jacopo, att hafva utbytt åran emot stiletten."

"Jag är det, Signore."

"Redan i flere år har ryktet om dina blodiga gerningar i Venedig tilltagit, och ända tills nu har ingen dött en våldsam död, att man icke tillskrifvit din hand dödsstöten."

"Det är alltför sant, Signore; jag önskar att det icke vore så."

"Hans Höghets och Rådsförsamlingarnes öron hafva icke varit döfva för dessa rykten; de hafva snarare, med det allvar, som tillkommer en faderlig och omsorgsfull regering, lyssnat dertill. Om de tills nu låtit dig gå fri, så har det endast skett derföre, att icke befläcka rättvisans hermelin genom en förtidig och icke behörigen styrkt dom."

Jacopo böjde sitt hufvud, utan att tala. Men ett vildt, betydelsefullt småleende spridde sig vid denna förklaring öfver hans anletsdrag, så att den hemliga domstolens beständige sekreterare, lutade sig öfver sina papper, för att likasom nogare titta i sina dokumenter.

"Men en alldeles egen, en fruktansvärd an-

klagelse har höjts mot dig, Jacopo Frontoni," fortfor sekreteraren; "och af omsorg för borgarnes lif, har det fruktade Rådet sjelft velat undersöka saken. Kände du en viss Antonio Vecchio, en fiskare här vid våra Laguner?"

"Signore, jag kände honom till slut mycket väl, och beklagar att jag så sent lärde känna honom."

"Du vet väl äfven, att man funnit hans lik i viken?"

Jacopos lemmar skakades af en häftig rysning, — och han gaf blott genom ett tecken tillkänna att han kände denna omständighet. Det intryck denna stumma bekännelse gjorde på den yngste af de Tre, var synbar, ty han vände sig till sina embetsbröder, likasom öfverraskad af det erkännande den innebar. Hans embetsbröder besvarade det blott med en vördig nick.

"Hans död har väckt missnöje bland hans kamrater, och orsaken till hans dödssätt har blifvit ett föremål för Rådets undersökning."

"Äfven den ringaste mans död i Venedig borde väcka Patriciernas deltagande, Signore."

"Vet du, Jacopo, att du är anklagad att vara hans mördare?"

"Jag vet det, Signore."

"Man säger, att du ibland gondoliererna deltagit i den sista Regattan, och att du, om denne gamle fiskare icke förekommit dig, skulle hafva vunnit första priset?"

"Häri har ryktet icke ljugit, Signore."

"Du nekar således icke till anklagelsen!" sade den frågande med synbar förundran.

"Det är säkert, att, om fiskaren icke varit, skulle jag hafva vunnit första priset."

"Och du önskade det, Jacopo?"

"Mycket, Signore," svarade den anklagade med en synbar rörelse, som ännu aldrig undsluppit honom. "Jag var en ibland hans likar bannlyst man, och åran hade ifrån barndomen ända till den stunden varit min stolthet."

En ny rörelse hos den tredje Inqvisitorn förrådde hans deltagande och förundran.

"Erkänner du brottet?".

Jacopo smålog, men mera af förakt än af någon annan känsla.

"Om de här närvarande högtärade Senatorerna vilja demaskera sig, kan jag kanske med större tillförsigt gifva ett svar härpå," sade han.

"Din begäran är djerf och emot ordningen. Ingen känner Patriciernes personer, som råda öfver statens öden. Erkänner du brottet?"

En embetsmans inträde, som tycktes hafva brådt om, hejdade svaret. Mannen lade en skriftlig rapport i den rödklädde Inqvisitorns händer, och aflägsnade sig åter. Efter en kort paus, fick vakten befallning att afföra fången.

"Höge Senatorer!" sade Jacopo och närmade sig, med allvarsam uppsyn, bordet, begagnande det gynnande ögonblicket, för att framföra en bön. "Nåd! Beviljen mig den ynnest, och tillåten mig att besöka en fånge, under blytaken! Jar har vigtiga skäl hvarföre jag önskar det, och jag beder er såsom män och fäder, att bevisa mig denna nåd!"

De båda Inqvisitorerne, hvilka afsides rådslogo om den nya underrättelsen, lemnade icke någon uppmärksamhet till Jacopos bön. Den tredje Inqvisitorn, Signor Soranzo, hade närmat sig lampan, längtande att få studera en så be-

ryktad menniskas anletsdrag, och betraktade hans ovanliga ansigte. Rörd af den innerliga tonen i hans röst och på ett glädjande sätt bedragen på det anlete han så noga utforskade, åtog han sig ansvaret för beviljandet af hans begäran.

"Låt det ske," sade han till hellebardiererna, "men hafven honom i beredskap att åter inställa sig."

Jacopos blick uttryckte hans tacksamhet; men af fruktan, att de andra kunde sätta sig emot den gifna tillåtelsen, skyndade han sig att lemna rummet.

Den fångnes tåg, med sin lilla betäckning, ifrån Inqvisitionens kammare till densamma cell, der offret plågades, karakteriserade på ett sorgligt sätt stället och regeringen.

Han gick genom dystra, hemliga gångar, förborgade för ett oinvigdt öga, och blott genom tunna väggar skilda ifrån Dogens rum, hvilka, likasom statens hycklande anblick, genom prakt och glans förborgade den inre nakenheten och eländet! Då de uppkommo midt på vinden, stannade Jacopo och vände sig till sina ledsagare.

"Om J ären varelser, skapade af Gud," sade han, "så aftagen dessa skramlande kedjor, endast ett ögonblick."

Fångknektarne betraktade hvarandra ett ögonblick med förvåning, och ingen ville vara den förste att uppfylla denna kärlekspligt.

"Jag går nu, sannolikt för sista gången," fortfor fången, "till en sängliggande — jag kan säga — till en döende fader, som icke känner min belägenhet — viljen J, att han skall se mig sådan?"

Denna bön, mera rörande genom röstens ut-

tryck och fångens åtbörder, än sjelfva ordalagen, hade önskad verkan. De aftogo hans bojor och bådo honom gå vidare. Med försigtiga steg gick Jacopo förut, och då man öppnade dörren, inträdde han ensam i kammaren, ty ingen af hans följeslagare ville af nyfikenhet, vid samtalet emellan en allmän Bandit och dess fader, blottställa sig för en glödande hetta. Dörren tillslöts åter och kammaren blef mörk.

Oaktadt han uppbjöd hela sin ståndaktighet, tvekade likväl Jacopo, då han så hastigt befann sig ensam i det tysta eländets, den öfvergifne fångens boning. Ett tungt andetag underrättade honom hvar halmbädden låg, ty väggarne, som på sidan af gången voro solida, förhindrade helt och hållet ljuset att intränga.

"Fader!" började Jacopo med mild stämma.

Han fick icke något svar.

"Fader!" upprepade han, efter ett kort uppehåll, med starkare ton.

Andedrägten hördes starkare, och nu talade den fångne.

"Heliga Maria har hört min bön!" sade han, med svag röst. "Gud har sändt dig hit, att tillsluta mina ögon."

"Öfvergifva krafterna dig, fader?"

"Mycket — min stund är kommen — jag hade hoppats att åter få se dagsljuset, för att välsigna din goda moder och syster — ske Guds vilja!"

"De bedja för oss båda, fader! De äro utom Senatens makt."

"Jacopo — jag förstår dig icke!"

"Min moder och syster äro döda; de äro helgon i himmelen, fader!"

Den gamle mannen pustade, ty det jordiska bandet var ännu icke helt och hållet slitet. Jacopo hörde honom framhviska en bön och knäföll bredvid hans halmbädd.

"Det är ett oförmodadt slag!" hviskade den gamle. — "Så gå vi tillsammans hädan," fortfor han.

"De hafva redan länge varit döda, fader!"

"Hvarföre har du icke sagt mig det förr, Jacopo?"

"Hade du icke elände nog dessutom. — Men nu, då du kommer till dem, skall det glädja dig, att veta att de redan så länge varit lyckliga."

"Och du? Du blir alldeles ensam — gif mig din hand — stackars Jacopo!"

Banditen sträckte ut armen och fattade sin faders hand; den var fuktig och kall.

"Jacopo," fortfor fången, hvars själ ännu uppehöll kroppen, "jag har bedit tre gånger denna timme — en gång för min egen själ — en gång för din moders frid — och sluteligen för dig."

"Gud välsigne det, fader! — Gud välsigne det — jag behöfver böner."

"Jag har bedt Gud — att vara dig nådig. — Jag har tänkt på — huru du älskat och vårdat mig — huru du uppoffrat dig för min ålderdom och mina lidanden. Då du ännu var ett barn, Jacopo — förledde mig min ömhet för dig till mången svaghet — jag fruktade att din mannaålder — skulle bringa mig sorg och ånger. — Du känner icke — en faders själaångest — för sitt barn — men du är värdig denna kärlek.

Knäböj, Jacopo — att jag ännu en gång må bedja Gud — att han i nåder tänke på dig."

"Jag är vid din sida, fader!"

Den gamle upplyfte darrande sina kraftlösa armar, och med en röst, som tycktes få ny kraft, uttalade han innerligt och högtidligt välsignelsen öfver honom.

"En döende faders välsignelse skall förljufva ditt lif — Jacopo," tillade han efter ett uppehåll, "och skänka din sista stund frid och lugn."

"Den skall göra det senare, fader."

En sträf uppmaning vid dörren afbröt samtalet.

"Kom ut, Jacopo," sade fångvaktaren, "Rådet frågar efter dig."

Jacopo kände sin faders krampaktiga sprittning, men svarade icke.

"Vilja de icke låta dig vara — ännu ett par ögonblick hos mig?" hviskade gubben. "Jag skall icke länge uppehålla dig."

Dörren öppnades, och en stråle af lampan föll på gruppen i cellen. Fångvaktaren hade den menskligheten att tillsluta dörren, då rummet åter blef lika mörkt som förut. Det ögonkast, Jacopo vid denna hastiga ljusglimt kastade på den döende, var hans sista blick på hans faders ansigte. Döden målades med förskräckliga färger derpå, men ögonen mötte med outsäglig ömhet hans blickar.

"Karlen är barmhertig, han vill icke utstänga dig," mumlade hans fader.

"De kunna icke låta dig dö ensam, fader."

"Son, jag är hos min Gud — likväl önska-

de jag gerna att hafva dig vid min sida! — Sade du icke, att din moder och syster äro döda?"

"Döda!"

"Din unga syster också?"

"Båda, fader! De äro saliga i himlen!"

Den gamle pustade, hvarefter det åter blef tyst. Jacopo märkte att en hand trefvade omkring i mörkret, likasom för att söka honom. Han underlättade fadrens bemödande och lade henne med vördnad på sitt hufvud.

"Den obefläckade Maria och hennes Son, som är Gud, — välsigne dig, Jacopo!" hviskade en röst, hvilken för den knäböjande sonens upprörda inbillning tycktes komma ur luften. En darrande suck följde på dessa ord. Jacopo gömde sitt hufvud i ylletäcket och bad. Härefter inträdde en djup tystnad.

"Fader!" frågade han, darrande och med qväfd röst.

Han fick icke något svar. Han utsträckte handen — den föll på fadrens dödskalla ansigte. Med en ståndaktighet, som bar förtviflans stämpel, nedböjde han åter sitt hufvud, och uttalade en varm bön för den aflidnes själ.

Då dörren till rummet åter öppnades, visade sig Jacopo för fångvaktarne med en värdighet, som endast tillhör en hög karakter, och som förhöjdes af det uppträde, hvari han nyss deltagit. Han upplyfte sina händer och stod orörlig, tills man åter påsatt honom kedjorna. Sedan detta skett, gingo de åter tillsammans ned till den hemliga kammaren. Inom några få ögonblick hade hvar och en åter intagit sin plats inför Tremannarådet.

"Jacopo Frontoni," började sekreteraren å

nyo, "du är misstänkt för en annan svart gerning, som nyligen tillldragit sig i vår stad. Känner du en ädel Calabresare, som gör anspråk på en hedersplats i Senaten och länge uppehållit sig i Venedig?"

"Jag känner honom, Signore."

"Hade du något att skaffa med honom?"

"Ja, Signore."

En rörelse, som förrådde ett allmänt deltagande, röjdes ibland åhörarne.

"Vet du hvar denne Don Camillo Monforte för närvarande är?"

Jacopo dröjde att svara. Han kände så väl de medel, hvarigenom Rådet erhållit sin underrättelse, att han tvekade, om och huruvida det vore klokt att förneka sitt deltagande i de älskandes flykt. Dessutom var hans själ i denna stund uppfylld af en helig känsla för sanningen.

Kan du säga, hvarföre man icke finner den unge Hertigen i sitt palats?" upprepade sekreteraren.

"Illustrissimo, han har för alltid lemnat Venedig."

"Huru kan du veta det? Är det sannolikt, att han gjort en allmän Bandit till sin förtrogne?"

Det leende, som nu hastigt spridde sig öfver Jacopos anletsdrag, var fullt af höghet; det tvingade den af sitt medvetande slagne agenten hos det hemliga Rådet att titta djupt i sina papper, likasom han känt dess välde.

"Är du hans förtrogne?" — frågar jag ännu en gång."

"Häruti är jag det, Signore. — Jag har af

Don Camillos egen mun den försäkran, att han aldrig återkommer."

"Det är omöjligt, ty han skulle derigenom förlora alla sina sköna förhoppningar och stora rikedomar."

"Han tröstade sig, Signore, med den sköna arftagerskans kärlek och rikedomar."

Åter visade sig en rörelse ibland de Tre, hvilken all deras inöfvade förbehållsamhet och konventionella värdighet vid deras hemlighetsfulla funktioner icke mäktade förekomma.

"Låt betjeningen taga afträde," sade Inqvisitorn i skarlakansklädningen. Så snart fången var ensam med de Tre och deras Sekreterare, fortfors med undersökningen. Senatorerna sjelfva, litande på sina masker och verkan af några snärjande frågor, talade allt efter som tillfället erbjöd sig.

"Det är en vigtig uppgift du lemnat, Jacopo," fortfor han med den eldfärgade drägten. "Den kan ännu frälsa ditt lif, om du är klok nog, att begagna dig deraf.

"Hvad vill eders Eccellenza mera veta af mig? Att Rådet har kännedom om Don Camillos flykt, antar jag för gifvet; icke heller kan jag tro, att ögon, som så sällan äro tillslutna, icke redan skulle hafva saknat Tiepolos dotter."

"Allt detta är sant, Jacopo; men hvad kan du berätta om sättet? Kom ihåg, att om du finner nåd för Rådet, är ditt eget öde afgjordt."

En af dessa förfärande blixtar, som alltid förmådde de ransakande att titta åt sidan, for åter öfver den fångnes ansigte.

"Utvägar till flykt kunde icke fattas en djerf älskare, Signore," svarade han. "Don Ca-

millo är rik och kan besolda tusen agenter, om han behöfver dem."

"Du talar tvetydigt; det länder till din egen skada, om du tredskas med Rådet — hvilka äro dessa agenter?"

"Han hade ett lysande hushåll, Eccellenza — många djerfva gondolierer och alla slags tjenare."

"Om dessa behöfva vi ingen ting veta. Han har undkommit genom andra utvägar — eller vet du så säkert, om han verkligen redan är borta?"

"Signore, är han i Venedig?"

"Det är just det vi fråga dig. Här har blifvit funnen en anklagelse i Lejongapet, hvilken beskyller dig att hafva mördat honom."

"Och Donna Violetta med förmodeligen, Eccellenza?"

"Om henne hafva vi icke hört någon ting. Hvad svarar du till denna anklagelse?"

"Signore, hvarföre skulle jag förråda mina egna hemligheter?"

"Hvad! åter tvetydighet och falskhet? Besinna, att vi hafva en fånge i blykamrarna, som kan utpressa sanningen af dig."

Jacopo höjde sin kropp, lik en befriad ande, som uppreser sig. Men ännu var hans blick mörk, och rösten, oaktadt all ansträngning till motsatsen, sorgsen.

"Senatorer," sade han, "er fånge i blykamrarna är fri."

"Hvad, du skämtar ännu i din förtviflan?"

"Jag talar sanning. Den så länge förhalade befrielsen har änteligen kommit."

"Din fader —

"Är död —" afbröt Jacopo högtidligt den hastiga frågan.

De begge äldre medlemmarne i Rådet betraktade hvarandra med förvåning, under det deras yngre embetsbroder lyssnade med en mans hela deltagande, hvilken nyligen börjat sina hemliga, ömtåliga pligters lärotid. De förra rådplägade med hvarandra och meddelade Signor Soranzo derefter så mycket af sina åsigter, som de ansågo nödvändigt i närvarande fall.

"Vill du, med ditt eget väl för ögonen, Jacopo, meddela oss allt hvad du vet om Neapolitanaren?" fortfor Inqvisitorn, sedan detta mellanspel var slutadt.

Jacopo förrådde ingen svaghet vid den hotelse, som låg i Senatorns ord; han svarade snarare, efter ett ögonblicks öfverläggning, med lika mycken öppenhet, som om han varit i biktstolen.

"J kännen utan tvifvel, högtärade Senatorer," sade han, "att staten hyser den önskan, att till sin egen fördel gifta bort huset Tiepolos arftagerska; att den Neapolitanske Nobile älskade henne och att hon, hvilket ofta inträffar med unga, dygdiga hjertan, besvarade hans kärlek, på ett sätt, enligt med hennes stånd och ungdom. Är det något så utomordentligt, att tvenne personer, med så lysande förhoppningar, söka att förekomma deras egen olycka? Signori, samma natt, då den gamle Antonio omkom, befann jag mig ensam bland grafvarna på Lido, nedtryckt af många sorgliga tankar; lifvet hade blifvit én börda för mig. Hade den onde anden, som då rasade i mitt inre, fått behålla öfverhanden, då hade jag sannolikt dött en sjelfmördares rysliga död. Gud skickade Don Camillo Monforte till min hjelp. Prisade vare den obefläckade Maria och hennes heligaste Son för denna nåd! Der fick jag kän-

nedom om Neapolitanarens afsigter och begaf mig i hans tjenst. Jag lofvade honom med en ed, Senatorer af Venedig, för att säga sanningen, att lefva och dö för hans sak, om det behöfdes, och att förhjelpa honom till sin brud. Detta löfte har jag löst. De lyckliga älskande befinna sig för närvarande i Kyrkans stater och under Kardinalen Statssekreterarens, Don Camillos morbroders beskydd."

"Dåre! Hvarföre gjorde du detta? Tänkte du icke på dig sjelf?"

"Blott föga, Eccellenza; jag tänkte mera på att finna ett menskligt hjerta, för hvilket jag kunde utgjuta mina lidanden, än på er höga onåd. Jag kan icke, på många år, påminna mig ett så saligt ögonblick, som det, då jag såg Hertigen af Sant Agata trycka sin sköna, gråtande brud till sitt hjerta!"

Inqvisitionens medlemmar öfverraskades af Banditens lugna entusiasm, och afbröto af förvåning förhöret ett ögonblick. Änteligen fortsatte den älste af de Tre ransakningen åter.

"Vill du meddela oss det sätt, hvarpå de undkommit, Jacopo?" frågade han. "Kom ihåg att du derigenom kan rädda ditt lif."

"Signore, det är knappt värdt den mödan. Men, för att göra er till viljes, skall jag icke dölja något." — Jacopo berättade nu enkelt och öppet hela förloppet vid Don Camillos flykt, de medel han användt, hans förhoppningar, deras misslyckande och sluteligen det sätt, hvarpå hans flykt verkställdes. J denna berättelse dolde han ingen ting annat än stället, der fruntimmerna, ett ögonblick, funno sin tillflykt, och Gelsominas namn. Till och med Giacomo Gradenigos stämp-

ſing emot Neapolitanarens lif och Hebreerns medverkan dervid framlade han i full dager. Ingen hörde så uppmärksamt på denna berättelse, som den unga äkta mannen. Oaktadt hans statsmannapligt, slog hans puls högre, då fången uppehöll sig vid de älskandes faror, och då han sluteligen berättade deras förening, klappade hans hjerta af förtjusning. Hans erfarnare embetsbröder, deremot, afhörde de närmare omständigheterna med politisk köld. En följd af alla konstlade statssystem är den, att göra känslan den kalla beräkningen underordnad. Regel och konstleri intaga passionens och sanningens ställe, och likasom Muselmannen med sin lära om ett oundvikligt öde, gifves det ingen, som med mera köld upptar en motgång, än den, som i trots af natur och rättvisa tillkämpat sig en fördel, och hans resignation är vanligtvis likaså fullkomlig, som hans anspråksfullhet förut var odräglig. De begge gamla Senatorerne insågo genast, att Don Camillo och hans sköna gemål nu fullkomligt voro undanryckta Venedigs makt, och de beqvämade sig utan omsvep till den vishet, att af nödvändigheten göra en dygd. Som de nu för ögonblicket icke mera behöfde Jacopo, läto de tjenarne inträda och föra honom till hans cell.

"Etiketten fordrar att felicitera Kardinalen Statssekreteraren till hans systersons förbindelse med en så rik arftagerska ifrån vår stad," sade de Tios Inqvisitor, då dörren blifvit tillstängd efter de bortgående. "Ett så betydande interesse, som Neapolitanarens, bör behandlas med varsamhet."

"Men tänk om han åberopar statens motsträfvighet mot hans anspråk?" anmärkte Signor So-

ranzo, såsom ett svagt inkast emot én så djerf idé.

"Vi kunna urskulda den såsom en handling af det förra Rådet. Dessa missförstånd äro en oundviklig följd af frihetens egensinnighet, Signore. Den fåle, som i naturens frihet flackar omkring på fältet, är icke så lätt att tygla, som det tröga ok, som drager kärran. Detta är den första af våra sammankomster i Tremannarådet, och erfarenheten skall visa er, att så förträffligt också vårt system är, herrskar likväl icke samma fullkomlighet i utöfningen. Men anklagelsen emot den unge Gradenigo är allvarsam, Signori!"

"Jag har redan länge känt hans ovärdiga lefverne," syarade den andre, äldre embetsbrodern. "Det är evigt att beklaga, att en af de värdigaste, ädlaste Patricier skall hafva en så vanartad son. Men hvarken staten eller staden kan tåla lönnmord."

"Vore dessa blott sällsyntare!" utropade Signor Soranzo med fullkomlig uppriktighet.

"Ja, i sanning, det vore önskvärdt! Vi finna i våra hemliga underrättelser vinkar, som bekräfta Jacopos anklagelse. — En lång erfarenhet har äfven lärt oss, att sätta fullt förtroende till hans utsagor."

"Huru — är då Jacopo en polisens agent?"

"Härom utförligare én annan gång, Signor Soranzo. För närvarande måste vi taga kännedom om detta anslag mot en menniskas lif, som våra lagar beskydda."

De Tre ingingo nu i en liflig undersökning angående de båda brottslingarne. Venedig hade, likasom alla despotiska regeringar, den förtjensten att äga en kraftig kriminallagskipning. Rättvisa

ifvades tämmeligen säkert vid sådana tillfällen, då regeringens intressen icke voro i fråga, eller då bestickning icke gerna kunde äga rum. Hvad den senare angår, så var den, genom statens vaksamhet och deras beständiga medverkan, som icke mera voro utsatta för någon frestelse, emedan de redan kommit i besittning af ett monopolium på privilegier, icke så allmän, som i andra stater, der den icke är så invecklad i samfundets intresse. Signor Soranzo hade nu ett skönt tillfälle att gifva sina ädla känslor fritt lopp vid utöfningen af sitt embete. Ehuru beslägtad med huset Gralenigo, tvekade han likväl för ingen del att förlöma dess ättlings förhållande. Hans första tanke var, att man borde statuera ett förfärligt exempel på den anklagade och visa verlden, att ingen ställning i samhället i Venedig medförde brottets strafflöshet. Ifrån denna åsigt af saken förmådde hans embetsbröder honom likväl att så småningom afvika, i det de erinrade honom, att lagen vanligtvis skiljer emellan afsigt och gerning. Genom sina embetsbröders lugnare undersökning öfvertygad om sanningen häraf, föreslog den unge Inqvisitorn derefter, att förvisa saken till de vanliga domstolsinstanserna. Det fattades icke exempel, att den Venetianska aristokratien åt den oblidkeliga rättvisan uppoffrat en och annan af sin korps, och om sådana exempel användes med klokhet, så befästade de snarare än försvagade dess makt. Men den ifrågavarande förbrytelsen var för vanlig, för att tillåta ett så frikostigt slöseri med deras privilegier, och de gamla Inqvisitorerne satte sig, med stor öfverlägsenhet och många goda skengrunder, emot deras yngre em-

betsbröders önskan. De beslöto slutligen att sjelfva afdömma saken.

Nästa fråga blef graden af bestraffning. Den sluge Seniorn i Rådet började med att föreslå några månaders landsflykt, ty Giacómo Gradenigo hade, i mer än ett afseende, redan förut ådragit sig regeringens missnöje. Men Signor Soranzo satte sig, med ett oförderfvadt, ädelt hjertas hela värme, emot detta straff. Den senare segrade så småningom, emedan hans embetsbröder voro måna om, att deras medgifvande skulle synas en följd af deras öfvertygelse om riktigheten af hans skäl. Resultatet af hela denna skonsamma behandling var, att familjen Gradenigos arfvinge dömdes att tillbringa tio år i provinserna, men Hosea till landsflykt på lifstid. I fall läsaren tycker att straffet icke i lika mått drabbade de begge brottslige, bör han komma ihåg, att Juden kunde vara glad att slippa för så godt köp.

"Vi böra hvarken hålla denna dom eller dess motiver hemliga," anmärkte de Tios Inqvisitor, då saken var afhandlad till slut. "Staten förlorar aldrig på, att låta sin rättvisa blifva allmänt känd."

"Icke heller genom dess utöfning, skulle jag tro," svarade Signor Soranzo. "Och då våra göromål för denna natt äro slutade, så är det er väl ej emot, Signori, att vi återvända till våra palats?"

"Nej, vi hafva ju ännu Jacopos sak."

"Honom kunna vi, med lugn, öfverlemna till de vanliga domstolarne."

"Som er godt synes, Signori; är detta er mening?"

De

De båda andra vinkade bifall, och alla beredde sig till affärd.

Innan likväl de begge äldre medlemmarne af Rådet lemnade palatset, höllo de en lång hemlig öfverläggning tillsammans. Resultatet blef en hemlig befallning till brottmålsdomaren; derefter återvände de begge hem, likasom hvar och en af dem haft samvetets bifall till hvad de gjort.

Signor Soranzo, å sin sida, skyndade till sin praktfulla, lyckliga boning. För första gången i sitt lif beträdde han den med misstroende till sig sjelf. Utan att kunna förklara det, kände han sig förstämd, ty han hade gjort det första steget på denna slingrande, förderfliga bana, som slutligen qväfver alla dessa ädla och högsinnade tänkesätt, hvilka blott kunna äga bestånd, genom ett fullkomligt afsöndrande från alla egoismens sofisterier. Förgäfves försökte han att försätta sig i den lyckliga sinnesstämning, hvari han, för några timmar sedan, ledsagade sin sköna gemål till gondolen; han kastade sig många timmar orolig af och an på sin bädd, innan sömnen drog sin slöja öfver det högtidliga gäckeri med våra heligaste pligter, hvari han deltagit.

TJUGUNIONDE KAPITLET.

Är du ej brottslig?
Nej, vid alla helgon! Nej, jag är det ej!
Rogers.

Följande morgon firades Antonios likbegängelse. Polisens agenter iakttogo den försigtigheten, att utsprida i staden, att Senaten beviljade denna ärebetygelse åt den gamle fiskarens minne, för att fira hans seger i Regattan och såsom en försoning för hans oförtjenta och hemlighetsfulla död. Alla män ifrån Lagunerna voro på bestämd timme, anständigt klädda, församlade på torget, smickrade af den utmärkelse, som bevisades deras skrå, och mer än till hälften böjda, att för denna ynnestbevisning glömma deras fordna harm. Så lätt är det för dem, som födselns slump eller en onaturlig samhällsorganisation uppsatt högt öfver deras medmenniskor, att, genom obetydliga begifvanden, åter godtgöra sina oförrätter.

Ännu lästes framför altaret i San Marco messor för den gamle Antonios själ. Det mesta bestyret ibland presterna hade den gode Karmeliteren, som knappt kände hunger eller trötthet, i sin fromma ifver att förrätta kyrkans tjenst efter en man, till hvars öde han, såsom mången sade, varit ett vittne. Hans nit förblef likväl, under denna allmänna rörelse obemärkt af alla, utom af dem, hvilka det tillhörde, att med misstänksamhet följa all kraftigare karaktersyttring och söka att förekomma hvarje störande tilldragels-

Då Karmelitern, slutligen, kort före likets bortbärande, aflägsnade sig från altaret, kände han att någon sakta drog honom i kappärmen; han lydde detta tecken och befann sig snart ensam med en främling ibland kyrkans dystra pelare.

"Fader, du har redan biktat många döende?" anmärkte mera, än han frågade, den främmande.

"Det är en helig embetspligt, min son," svarade Karmelitern.

"Staten skall belöna dina tjenster; sedan fiskarens lik blifvit nedsänkt i jorden, torde man behöfva ditt biträde."

Munken ryste, men korsade sig och böjde sitt hufvud, till ett tecken att han vore färdig att uppfylla sin pligt. I detta ögonblick lyfte bärarne liket från altaret och tåget gick ut på det stora torget. Först kommo kyrkans vanliga underordnade embetsmän, hvilka efterföljdes af dem, som för tillfället sjöngo sorgesånger. Ibland de senare skyndade Karmelitern att intaga sin plats. Derefter bars liket, utan kista, ty detta öfverflöd vid grafven är ännu i dag okändt för Italienare af den gamle Antonios stånd. Liket var svept i en fiskares högtidsklädning; händer och fötter voro nakna. Ett kors låg på bröstet; de gråa håren fladdrade för vinden, och för att mildra det skräckfulla i anletsdragen, hade man lagt en blomsterqvast öfver hans mund. Båren var rikt utsmyckad och förgyld, ett nytt sorgligt bevis på menskliga fåfängans förborgade önskningar och falska riktning.

Näst efter detta karakteristiska dödsprål gick en gosse, hvars bruna kinder, halfnakna kropp och svarta, kringsväfvande ögon tillkännagåfvo att han var fiskarens sonson. Venedig visste vid hvil-

ka tillfällen det borde visa någon nåd, och han befriades, utan några vilkor, från galererna, af medlidande, som det hette, med hans farfaders sorgliga slut. I gossens drag röjdes den gamle Antonios djerfva blick, okufvade mod och råa, barska ärlighet; men dessa egenskaper voro nu mildrade af en naturlig sorg, och såsom händelsen var med den, hvars lik han följde, äfven något fördunklade af den hårda omvexlingen i hans öde. Då och då arbetade den ädle gossens bröst, när de tågade utåt kajen och togo vägen åt tyghuset, och det fanns ögonblick, då hans läppar darrade; sorgen hotade att öfverväldiga hans manlighet.

Likväl fuktade ingen tår hans kinder, förrän liket undandrogs hans blickar. Då segrade naturen, han gjorde sig lös ur kretsen, satte sig afsides och gret, såsom en vid hans år och med hans enkla seder plägar sörja, då han finner sig en ensam vandrare i denna verldens öken.

Så slutade händelsen med fiskaren Antonio Vecchio, hvars namn snart förklingade i denna hemligheternas stad, utom på Lagunerna, der män af hans yrke ännu länge prisade hans skicklighet vid noten och berömde det sätt, hvarpå han i Regattan vann priset framför Venedigs bäste roddare. Hans sonson lefde och arbetade såsom andra af hans stånd; och vi skiljas här ifrån honom, med den anmärkningen, att han likväl till den grad innehade sin farfaders medfödda egenskaper, att han aktade sig, att ett par timmar senare visa sig ibland den mängd, som nyfikenhet och hämd lockade till Piazza.

Pater Anselmo tog en båt, för att fara tillbaka till kanalerna, och då han steg i land vid

det mindre torgets kaj, hoppades han kunna få uppsöka dem, om hvilkas vidare öde han icke hade den minsta kännedom, men för hvilka han hyste ett så innerligt deltagande. Men detta hopp slog fel. Samma man, som tilltalat honom i domkyrkan, tycktes ögonskenligen vänta honom deroppe, och som han visste att allt motstånd både var farligt och fruktlöst, der statens intresse var i fråga, lät Karmelitern godvilligt föra sig af sin följeslagare, dit denne ville leda honom. De togo en omväg, men ankommo likväl till fängelserna. Här visades han in i fångvaktarens kammare, för att vänta, tills hans ledsagare gâfve honom närmare underrättelse.

Vår berättelse förer oss nu till Jacopos cell. Då han afträdde ur Tremannarådet, förde man honom tillbaka till hans dystra kammare, der han tillbragte natten såsom andra i samma belägenhet. I gryningen fördes Banditen inför deras skrank, som, för syns skull, emot honom skulle utöfva domarembetets pligter. Vi säga för syns skull, ty rättvisan är aldrig ren under ett regeringssystem, der de styrandes intressè är skildt från de styrdas; ty i alla saker, som röra de bestående autoriteternas makt, bestämmas dessas beslut likaså säkert af begäret att bibehålla sig, som kärleken till lifvet förmår menniskan att undfly faror. Om detta inträffar i länder, der en mildare spira regerar, så torde läsaren utan svårighet tro att förhållandet äfven var detsamma i en stat, sådan som Venedig. Såsom man lätt kan föreställa sig, hade de, som skulle dömma Jacopo, fått sina instruktioner, och det förhör han genomgick, var mera en eftergift för syns skull, än en hyllning åt lagarne.

Ransakningen hölls med mycken sorgfällighet; man hörde, eller låtsade höra vittnen, och det arbetades på att få staden i den tron, att domstolarne änteligen företagit denne utomordentlige mannens process, hvilken så länge, till och med i kanalernas medelpunkt, ostraffad fått utöfva sitt handtverk. Om morgonen voro de lättrogna handtverkarne ifrigt sysselsatta att berätta hvarandra alla de himmelsskriande ogerningar, som, under de sista tre eller fyra åren, alla tillskrefvos hans hand. Den ene talade om en främlings lik, som blifvit funnet i grannskapet af spelhusen, hvilka talrikt besöktes af utlänningar, som kommo för att se Venedig. En annan berättade den unge adelsmannens öde, som vid Rialto fallit för lönnmördarens dolk, och en tredje ingick noga i alla omständigheterna vid ett mord, som beröfvade en moder sin enda son, och en Patriciers dotter sin älskare. Under det den ene efter den andre, på detta sätt, i förteckningen tillade en ny mordgerning, räknade en liten grupp på kajen, icke mindre än fem och tjuge lif, hvilkas slut Jacopo påskyndat, utom den, för hvars ändamålslösa, hämdgiriga mord försoningshögtidligheterna nyss blifvit firade. Till lycka kanske för hans själslugn, kände sjelfva föremålet för alla dessa rykten, hvarken de förbannelser de utöste öfver hans hufvud, eller någon enda af alla dessa ogerningar. Inför sina domare inlät han sig icke i något slags försvar och vägrade ståndaktigt att besvara de frågor, som vid förhören gjordes honom!

"J veten hvad jag gjort, Messires," sade han trotsigt," och hvad jag icke gjort veten J äfven.

Hvad er sjelfva angår, så sen på edra egna fördelar!"

Då han blifvit tillbakaförd i sin cell, begärde han mat och åt med lugn, men litet. Man hade från honom aflägsnat hvartenda verktyg, hvarmed han tilläfventyrs kunnat göra slut på sitt lif; man undersökte slutligen noga hans bojor och lemnade honom derefter i ro. I denna ensamma belägenhet var det, som fången hörde steg närma sig till hans cell. Reglarne gnisslade och dörren gick opp. En prests gestalt trädde mellan honom och dagern. Denne prest höll likväl i handen en lampa och satte den, då dörren igenlästes, på den låga pall, hvarpå fångens vattenkruka och bröd stod.

Jacopo emottog sitt besök med lugn, likväl med djup vördnad för hans heliga embete. Han stod opp, korsade och närmade sig, så långt hans kedjor tilläto, för att hälsa.

"Du är välkommen, fader," sade han; "då Rådet skiljer mig från denna verlden, ser jag likväl att det icke vill utestänga mig från himmelen."

"Det står icke i dess makt, min son. Han, som dog för dem, har äfven utgjutit sitt blod för dig, så vida du icke tillbakastöter denna nåd ifrån dig. Likväl — Gud är mitt vittne, att jag säger det ogerna — du får icke tro, att en menniska med din syndabörda, Jacopo, kan fatta något hopp, utan djup, hjertinnerlig ånger!"

"Fader, kan jag då ännu ega något hopp?"

Karmelitern förskräcktes, ty frågans syftemål och den talandes lugna ton gjorde ett sällsamt intryck vid ett sådant möte.

"Du är icke den, för hvilken jag ansåg dig,

po!" svarade munken. "Din själ är icke helt
hållet förlorad i mörker, och dina brott haf-
lifvit begångna, utan att du kände vidden af
s ryslighet."

"Jag fruktar verkligen att detta är sanning,
ördige fader."

"Du måste känna hela deras tyngd, i den
ande ångern — i den —" Pater Anselmo
ade, ty ett snyftande underrättade båda i
a ögonblick att de icke voro allena. Då han
någon bestörtning vände sig åt sidan, upp-
te han Gelsominas darrande gestalt, hvilken,
ad af fångvaktarne och dold bakom Karme-
ns drägt, på samma gång som han, inträdt
llen. Jacopo andades tungt, då han blef
ne varse, vände sig bort och stödde sig emot
gen.

"Dotter, hvad gör du här — och hvem är
" frågade munken.

"Hon är fångvaktarens dotter," sade Jacopo,
han märkte att hon var ur stånd att besvara
an; "en flicka, som jag, under mina många
ik i detta fängelse, lärt känna."

Pater Anselmos blickar föllo än på den ene,
på den andra. Det första uttrycket var strängt,
rmera, då han, omvexlande, utforskat begges
gten, blef det mildare, tills det, när han
kte deras ömsesidiga själsångest, helt och hål-
blidkades.

"Detta kommer af de menskliga lidelserna!"
han, med en hälften tröstande, hälften fö-
rående ton. "Sådana äro alltid brottets fruk-
"

"Fader," sade Jacopo allvarsamt, "jag kan

förtjena dessa ord; men änglarne i himmelen äro knappt renare, än denna gråtande flicka."

"Det gläder mig att höra det. Jag vill tro dig, olycklige man, och jag är glad, att din själ är fri från den synden att hafva förfört en så ung varelse."

Fångens bröst arbetade, under det Gelsomina fattades af en häftig rysning.

"Hvarföre har du gifvit efter för naturens svaghet och beträdt denna cell?" frågade den gode Karmelitern och sökte förvandla sin blick till en förebråelse, som motsades af det känslofulla och kärleksrika i hans ton. "Kände du den mannens karakter, som du älskade?"

"Obefläckade Maria!" utropade flickan — "nej — nej — nej!"

"Och nu, då du fått veta sanningen, är du säkert icke mera ett offer för några dåraktiga inbillningar?"

Gelsominas blick hade något vildt, men smärtan segrade öfver hvarje annat uttryck. Hon nedböjde hufvudet, halft af blygsel, halft af sorg, utan att gifva ett svar.

"Jag vet icke, barn, hvartill detta möte skall tjena," fortfor munken.—"Jag är hitskickad, att emottaga en Bandits sista bikt, och säkert önskar en varelse, som har så många anledningar att fördömma det bedrägeri han spelat henne, icke att erfara de närmare omständigheterna af en sådan mans lefverne?"

"Nej — nej — nej —" sade Gelsomina åter mellan tänderna, under det hon genom en rörelse med handen sökte att göra sina ord begripliga.

"Är det bättre, fader, att hon anser mig för

ırfärlig, för ett sådant vilddjur," sade Jacopo dåf röst; "hon skall då lära att hata mitt ıe."

Gelsomina talade icke; likväl förnyade hon ıpaktigt den nekande rörelsen.

"Det stackars barnets hjerta har fått ett tsamt sår," sade Karmelitern innerligt. "Vi ke med ovarsam hand vidröra en så ömtålig ıma. Hör mig, dotter, och lyd ditt förnuft ı än din svaghet."

"Fråga henne icke, fader; — låt henne förıa mig och gå."

"Carlo!" utropade Gelsomina.

En lång tystnad följde. Munken märkte, att ;kliga passionen var mäktigare än hans konst att denna händelse borde öfverlemnas åt ti- Men fången kämpade emellertid en kamp, are än någon annan, som det hittills varit öde att bestå. De dolda jordiska önskninc segrade, och han bröt tystnaden.

"Fader," sade han högtidligt och med väret, framträdande så långt, som hans kedjor o, "jag hade hoppats — jag har bedit, att ıa olyckliga, men svaga varelse skulle afsky vekhet, då hon fick veta, att den man hon ıde, vore en Bandit. — Men jag gjorde qvin; hjerta orätt! — Säg mig, Gelsomina, och ant du älskar din själs eviga frid, bedrag mig — kan du se mig utan fasa?"

Gelsomina darrade, men upplyfte ögonen och log emot honom, likasom ett gråtande barn er sin moders allvarsamma och ömma blick. ta ögonkast verkade så häftigt på Jacopo, att ; muskelstarka kropp darrade och den beställ- Karmelitern hörde kedjornas skrammel.

"Nog," sade han, i det han med möda kunde bibehålla sin ståndaktighet; "Gelsomina, du skall få höra min bikt. Du har länge varit i besittning af en stor hemlighet — ingen annan skall blifva dold för dig."

"Antonio!" sade flickan, pustande. — "Carlo, Carlo! Hvad gjorde den gamle fiskaren dig, att din hand stod efter hans lif?"

"Antonio!" upprepade munken, "är du anklagad för hans död, min son?"

"Det är detta brott, hvarföre jag är dömd till döden."

Karmelitern nedsjönk på fångens stol och satt orörlig, under det han med fasansfulla blickar än betraktade Jacopos lugna ansigte, än den darrande Gelsominas. Sanningen började dagas för honom, ehuru hans själ ännu var insnärjd i de Venetianska hemligheternas väfnad.

"Här är ett grufligt misstag!" hviskade han; "jag vill hasta till dina domare och upplysa dem."

Fången småog med lugn och utsträckte handen, för att hejda den lättrogne Karmeliterns ifver.

"Det tjenar till ingen ting," sade han, "de Tre hafva beslutit, att jag skall pligta för den gamle Antonios död."

"Då dör du orättvist! — Jag kan vittna att han föll för en annan hand!"

"Fader!" utropade Gelsomina, "o! upprepa dessa ord — säg att Carlo icke kunde begå denna grymma gerning!"

"Till det mordet är han åtminstone oskyldig."

"Gelsomina!" sade Jacopo, i det han bemödade sig att utsträcka armen mot henne, öfver-

igad af sitt hjertas rörelse, "och till alla de a!"

Ett anskri af en vild hänryckning frambröt flickans läppar, hvilken i samma ögonblick ös låg vid hans bröst.

Vi vilja låta förhänget falla för det uppträ- som följde härpå. Nästan en timme får för- , innan vi åter uppdraga det. Midt i cellen le sig en grupp, öfver hvilken lampan sprid- itt matta sken, med starka färger och djupa gor målande de olika personernas anleten, så let Italienska uttrycket framstod i hela sin :. Karmelitern satt på stolen; Jacopo och ömina knäböjde vid hans sida. Banditen ta- i en allvarsam ton, under det de begge an- uppfångade hvarje ord, som kom ifrån hans ır, likasom deltagandet för hans oskuld varit e än deras nyfikenhet.

"Jag har sagt er, fader," fortfor han, "att ılsk anklagelse för tullförsnillning ådrog min : fader Senatens onåd, och att han i mån- ir var en olycklig invånare i dessa rysli- amrar, under det vi trodde honom lands- ig på en af öarna. Sluteligen lyckades det att förelägga Rådet sådana bevis, som måste tyga Patricierna om deras orättvisa. Det är ansvärdt, att då jordens utvalda utöfva sin , de icke gerna tillstå sina villfarelser, eme- sådant skulle vara ett bevis mot ofelbar- ı af deras system. Rådet dröjde länge att oss rättvisa vederfaras — så länge, att min ars moder dukade under för sorgen. Min r, en flicka af Gelsominas år, följde henne — ty det enda skäl, som staten förebar, fordrade bevis, var den misstanken, att en

person, som friade till henne, var skyldig till det brott, för hvilket min olycklige fader dukade under."

"Och vägrade de då att godtgöra deras orättvisa?", utropade Karmelitern.

"De kunde det ej, utan att offentligen gifva deras ofelbarhet en hård stöt. Vissa förnäma Patriciers anseende var med i spelet, och jag fruktar att det herrskar en moralitet i dessa rådsförsamlingar, som gör en skilnad emellan menniskans och Senatorns gerningar och sätter politiken framför rättvisan."

"Detta torde vara sant, min son; ty när ett samfund hvilar på falska grundsatser, så måste dess intressen nödvändigt handhafvas med spitsfundigheter. Gud skall se denna gerning med andra ögon!"

"Annars vore lifvet utan hopp, fader! Efter flere års böner och enträgenhet, tillät man mig, sedan jag aflagt en högtidlig tystlåtenhetsed, att besöka min faders cell. Jag kände mig lycklig, att kunna afhjelpa hans behof — att få höra hans röst, och knäböjande emottaga hans välsignelse. Gelsomina var då ett barn, som växte upp till jungfru. Jag kände icke deras skäl, men eftertanke upplyste mig sedermera derom, och jag fick tillåtelse att i hennes sällskap besöka min fader. Då de trodde att jag var tillräckligt fångad i deras snaror, inleddes jag i den olyckliga villfarelse, som förstört mina förhoppningar och bragt mig i detta tillstånd."

"Du har bekräftat din oskuld, min son!"

"Oskyldig till blodsutgjutelse, men brottslig, att hafva lånat mig till deras konstgrepp. Jag vill icke uttrötta dig, fader, med berättelsen om

de medel, hvarigenom de verkade på min ungdom. Jag svor att tjena staten, en viss tid, såsom, dess hemliga spion. Belöningen skulle blifva min faders frihet. Hade jag stått i andra förhållanden, skulle deras konstgrepp icke hafva segrat; men att vara ett dagligt vittne till dens lidande, som gifvit mig lifvet och som nu var allt hvad jag hade qvar på jorden, detta var förmycket för min svaghet. De hviskade mig i öronen om pinbänk och stegel; man visade mig bilder af döende martyrer, att jag måtte lära mig, öfver hvilka plågor de hafva att befalla. Lönnmord skedde ofta och togo polisens vaksamhet i anspråk — korteligen, fader" — Jacopo dolde sitt ansigte i Gelsominas kläder — "jag gaf mitt bifall till sådana ryktens utspridande, som vände allmänhetens uppmärksamhet på mig. Jag behöfver icke tillägga, att den som lånar sig åt sin egen vanära, snart uppnår sitt mål."

"Af hvad skäl uppfauns denna eländiga saga?"

"Fader, man anlitade mig såsom en offentlig bandit, och mina rapporter motsvarade, i mer än ett afseende, deras afsigter. Att jag räddade någras lif, är åtminstone en tröst för det fel, eller den förbrytelse, hvartill jag gjorde mig skyldig."

"Jag förstår dig, Jacopo! Jag har redan förut hört att Venedig icke drager i betänkande, att på detta sätt begagna den raske och tappre. Helige San Marco! Kan ett bedrägeri, sådant som detta, utöfvas i skygd af ditt heliga namn!"

"Fader, det sker och ännu mera. Jag hade äfven andra pligter, som rörde Republikens intresse och jag öfvades sluteligen att uppfylla dem. Borgrarne undrade, att en sådan som jag fick gå

lös omkring, under det de hämdgiriga och hätska ansågo det såsom ett bevis på min skicklighet. Blefvo dessa rykten för högljudda, så vidtogo de Tre sina mått och steg, att afleda misstanken ifrån mig; och blefvo de åter för svaga för deras afsigter, så underblåste de dem ånyo. Korteligen, tre långa, bittra år lefde jag en afskydd bandits lif — endast hoppet att befria min fader uppehöll mig, och min enda tröst var denna oskyldiga flickans kärlek."

"Stackars Jacopo, du är att beklaga! Jag vill minnas dig i mina böner."

"Och du, Gelsomina?"

Fångvaktarens dotter svarade icke. Hennes öra uppsög hvarje ord, som flöt ifrån hans läppar; och nu, då sanningen fullkomligt uppgick för hennes själ, lyste i hennes ögon en klar stråle, hvilken nästan syntes öfvernaturlig för dem, som sågo den.

"Om jag icke mäktat öfvertyga dig, Gelsomina," fortfor Jacopo, "att jag icke är den usling jag syntes, så ville jag hellre hafva förblifvit stum."

Hon räckte honom handen, lutade sitt hufvud emot hans bröst och gret.

"Jag förstår alla dina frestelser, stackars Carlo," sade hon mildt; "jag vet huru stor din kärlek till din fader var."

"Förlåter du mig, älskade Gelsomina, att jag bedrog din oskuld?"

"Du har icke bedragit den — jag ansåg dig för en son, färdig att dö för sin fader, och jag finner dig sådan jag trodde dig."

Den gode Karmelitern betraktade detta upp-

slutsamhet, oskuld och kärlek, och han bad henne följa sig.

"Så vilja vi då äfven träda inför de stoltaste och mest fruktade på jorden, efter det så måste vara," fortfor han. "Vi vilja göra begge partierna, undertryckaren och den förtryckte, en tjenst, att en underlåtenhetssynd icke må belasta våra själar."

Pater Anselmo förde, utan vidare förklaring, det lydiga barnet till den del af palatset, som begagnades af Republikens titulära öfverhufvud.

De Venetianska Patriciernas afundsjuka på deras Doge är ett historiskt faktum. Han var, genom sin ställning, en docka i adelns händer, hvilken endast derföre fördrog honom, emedan deras regeringsteori fordrade ett synligt öfverhufvud vid de imposanta ceremonier, som utgjorde en del af deras lysande system, och i deras underhandlingar med andra stater. Han bodde i sitt palats, likasom visen i kupan, född och hedrad för det yttre skenets skull, men i verkligheten tjenande deras syften, hvilka ensamme hade makten att sticka, kanske kunde man äfven tillägga, likasom nämde insekt, förtärande mer än den vanliga andelen af den gemensamma flitens frukter.

Pater Anselmo hade att tacka sin beslutsamhet och det förtroende, hans embete ingaf, derför, att han utan hinder fick inträda i furstens egna gemak, hvilka voro så afsides belägna och så väl bevakade. Han passerade flere skiltvakter, hvilka af hans heliga kall och lugna gång slöto, att han var en munk, som blifvit kallad i kyrkans ärender. På detta stilla och lugna sätt fram-

trängde Karmelitern och hans följeslagerska ända till furstens förmak, ett ställe, som tusende förgäfves genom slugare medel sökt att uppnå.

Blott två eller tre sömniga embetsmän af hofhållningen voro tillstädes. Den ene uppstod hastigt vid detta öfverraskande och okända besök, och hans förvånade ansigte röjde den bestörtning, hvari dessa oväntade gäster försatte honom.

"Hans Höghet lärer väl redan länge hafva väntat oss, fruktar jag," anmärkte Pater Anselmo med lugn ton, i det han med ett uttryck af passiv höflighet sökte skingra sin fruktan.

"Santa Maria! Helige fader, Ni vet väl det bäst sjelf, men —"

"Vi vilja icke förlora ännu mera tid med onödiga ord, min son, då vi redan gjort oss brottsliga till detta dröjsmål — för oss till hans Höghets rum."

"Det är förbjudet att införa någon oanmäld hos hans Höghet — —"

"Du ser ju att detta icke är någon vanlig audiens. — Gå, säg Dogen, att den Karmelitermunk, som han väntat, och den unga flickan, för hvilken hans furstliga hjerta hyser så faderliga känslor, afbida hans befallningar."

"Har då hans Höghet befallt —"

"Anmäl tillika, att tiden hastar; ty den timme nalkas, då oskulden är dömd att lida."

Embetsmannen lät narra sig af munkens allvar och trygghet. Han tvekade likväl, men öppnade sedan en dörr och förde dem i ett inre rum, der han bad dem afbida hans återkomst. Derefter gick han, såsom man begärt, in i furstens kabinett.

Vi hafva redan förut nämt, att den regerande Dogen — om man kan gifva en furste, som endast var ett aristokratiens verktyg, denna titel — var en man af hög ålder. Han hade lagt dagens omsorger å sido och försökte nu, att i det privata lifvets enslighet hylla de menskliga sympatier, som hade så litet gemensamt med hans konstlade ställnings vanliga pligter; han vederqvickte sin själ med läsningen af en af hans fäderneslands klassiska författare. Sin statsdrägt hade han, för större beqvämlighet och personlig frihet, aflagt.

Munken hade icke kunnat träffa något för sitt syfte lyckligare ögonblick, ty fursten var befriad från sin rangs vanliga omgifning, och hans sinne förmildradt genom sysselsättningen med ett snille, som förstod att, efter behag, försmälta och mildra sina läsares känslor. Så fördjupad var Dogen i detta ögonblick i sin bok, att embetsmannen inträdde alldeles obemärkt, och i en vördnadsfull tystnad nästan stod en hel minut framför sin beherrskare, innan denne blef honom varse.

"Hvad vill du, Marco?" frågade fursten, då hans öga upplyftes ifrån bladet.

"Signore," svarade embetsmannen, i den förtroliga ton, som folk, hvilka stå sin furstes person närmast, vanligtvis tillåta sig — "den vördade Karmelitern och den unga flickan, som blifvit hitstämda till audiens, äro här."

"Hvad säger du? — En Karmeliter och en flicka?"

"Ja, Signore. De som ers Höghet väntar."

"Hvad är detta för ett djerft föregifvande?"

"Signore, jag upprepar blott munkens ord. Säg Hans Höghet," sade Patern, "att den Kar-

melitern och den unga flickan, för hvilken hans furstliga hjerta hyser så faderliga känslor, afbida hans befallningar."

En rodnad, mera af ovilja än blygsel, spriddes öfver den gråhårige furstens föråldrade anletsdrag, och hans ögon tindrade.

"Och detta åt mig — i sjelfva mitt palats!"

"Om förlåtelse, Signore: — Det är icke någon skamlös prest, som så många, hvilka vanhedra tonsuren. Båda, så väl munken som flickan, hafva ett oskyldigt och godt utseende, och jag fruktar att Ers Höghet kanske glömt bort dem."

Den lifliga färgen försvann på furstens kinder och hans blick återfick sitt faderliga uttryck. Men ålder och erfarenhet i hans kinkiga pligter hade lärt Dogen försigtighet. Han visste väl att hans minne icke bedragit honom, och märkte genast att ett förborgadt syfte måste ligga till grund för denna ovanliga anmälan. Det kunde vara en list af hans fiender, som voro talrika och vaksamma, eller det kunde finnas något ursäktligt skäl, som tvingade sollicitanterna, att gifva deras begäran en så djerf vändning.

"Sade Karmelitern icke något annat, gode Marco?" frågade han efter ett djupt eftersinnande.

"Signore, han sade att tiden skyndade och timmen nalkas, då oskulden vore dömd att lida. Jag tviflar icke på att han kommer med en ansökning ifrån någon obetänksam yngling, ty flere unga Nobili lära, för deras pojkstreck under karnavalen, blifvit arresterade. Flickan kunde möjligtvis vara en förklädd syster."

"Låt en af dina kamrater komma in, och

då jag ringer, förer du de väntande in till audiens."

Tjenaren afträdde och brukade den försigtigheten att genom en annan ingång gå tillbaka i förmaket, så att han icke behöfde visa sig för snart för dem, som väntade på hans återkomst. Den äldre tjenaren inträdde genast och fick strax befallning, att bedja en af de Tre, som i ett rum nära intill var sysselsatt med vigtiga papper, komma in. Senatorn dröjde icke att lyda denna uppmaning, ty han visade sig här såsom en af furstens vänner, emedan han förut blifvit anmäld och emottagen med vanliga ceremonier.

"Här är ett besök af ovanligt slag, Signore," sade Dogen och stod upp, för att emottaga den, som han, af försigtighet för sin egen skuld, låtit tillkalla; "jag önskade att hafva ett vittne närvarande, då jag emottager dem."

"Ers Höghet gör väl i att låta oss Senatorer dela edra regeringsomsorger; men skulle en missförstådd åsigt hafva förmått er, att anse det för nödvändigt, att hvarje gång en gäst besöker palatset, låta tillkalla en af Rådet —"

"Nog, Signore," afbröt honom fursten med mildhet och ringde på klocksträngen, "jag hoppas att min enträgenhet icke betydligt stört er. Men här komma de jag väntar."

Pater Anselmo och Gelsomina inträdde på en gång i rummet. Dogen såg, vid första ögonkastet, att han emottog tvenne okända. Han vexlade blickar med det hemliga Rådets ledamot, och begge läste i hvarandras ögon ömsesidig förvåning.

Då sollicitanterne inträdt i rummet, kastade Karmelitern sin kapuschong tillbaka och afslöjade

derigenom helt och hållet sitt ascetiska ansigte, under det Gelsomina, förvirrad af dens rang, som emottog henne, till hälften gömde sig bakom munkens kappa.

"Hvad betyder detta besök?" frågade fursten och pekade på den rädda flickans gestalt, under det hans ögon voro fästade på munkens, "och hvartill det ovanliga sällskapet? Hvarken timmen eller sättet är bruklìgt."

Pater Anselmo stod för första gången inför Venedigs Doge. Likasom alla i detta land och ännu mer i detta tidehvarf, van, att noga öfverväga medlen till framgång, fästade munken en genomträngande blick på den frågande.

"Illustrissimo," sade han, "vi komma för att bedja om rättvisa. De som hafva ett sådant uppdrag måste vara djerfva, för att icke väcka misstroende till deras karakter och rättfärdiga sak."

"Rättvisa är San Marcos ära och hans undersåtares lycka. Din väg, fader, är icke den vanliga, som plägsed och ett helsosamt tvång föreskrifva; men du kan dertill hafva dina skäl — nämn din begäran."

"En man i cellerna har af statens domstolar blifvit dömd och måste vid dagens början dö, om icke ert furstliga anseende träder emellan, för att rädda honom."

"En, som blifvit dömd af domstolarne, förtjenar säkert sin lott."

"Jag är den olycklige ynglingens andelige tröstare, och vid utöfningen af mitt heliga embete har jag erfarit att han är oskyldig."

"Sade du icke att han var dömd af domstolarne?"

"Dömd till döden genom brottmålsdomstolens dom, ers Höghet?"

Fursten tycktes blifva lugn. Då saken var af offentlig beskaffenhet, fanns åtminstone ett skäl för honom att lyda menskligketens röst och lyssna till hvad som sades, utan att derföre behöfva frukta att förtörna statens slingrande politik. Fästande en blick på den orörlige Inqvisitorn, likasom han anhöll om hans bifall, trädde han ett steg närmare till Karmelitern, med stigande deltagande för hans begäran.

"Af hvad skäl, vördnadsvärde prest, anfaller du rättens dom?"

"Signore, såsom jag redan sagt, i kraft af den kännedom jag erhållit i mitt heliga embete. Färdig att träda inför Guds dom, har fången för mig afslöjat sitt inre, och om han ock, likasom alla af qvinna födda, syndat emot Gud, så är han likväl oskyldig emot staten."

"Tror du, fader, att lagen nånsin skulle finna sitt offer, om vi endast lyssnade till dem, som anklaga sig sjelfva? Jag är gammal, munk, och har länge burit denna besvärliga bonad" — härvid pekade han på den hornprydda mössan, en sinnebild af hans makt, "och så långt jag kan minnas, har alltid hvarje förbrytare ansett sig såsom ett offer för olyckliga omständigheter."

"Att menniskan med denna bedröfliga tröst söker att lätta sitt samvete, är för en man af mitt kall ingenting nytt. Vårt förnämsta åliggande är att upptäcka deras bedrägeri, som, under det de fördömma sina synder med biktens och sjelfförnedringens ord, göra sig en förtjenst af sin ödmjukhet; men, Doge af Venedig, det

finnes

finnes likväl en kraft i den heliga ceremoni, hvilken jag, denna afton, uppmanades att förrätta, mäktig att kufva äfven den fräckaste syndare. Många söka ännu i biktstolen att bedraga sig sjelfva, men, med Guds hjelp, lyckas det för få."

"Prisade vare den heliga Guds moder och den menniskoblefne Sonen, att så är!" svarade fursten, rörd af munkens milda tro, och korsade sig vördnadsfullt. "Fader, du har glömt att säga mig den dömdes namn?"

"Det är en viss Jacopo Frontoni — en beryktad Bandit."

Dogen spratt till, ändrade färg, och hans blickar röjde en oförställd öfverraskning.

"Hvad? Den blodigaste stilett, som nånsin skändat denna stad, den beryktade Banditen? Det vilddjurets list har besegrat din erfarenhet, munk; en uppriktig bikt af en sådan usling kan icke vara annat än en väfnad af blodiga fasaväckande brott."

"Jag inträdde i hans cell med samma tankar, men jag lemnade den, öfvertygad, att den offentliga rösten gjort honom orätt. Om Eders Höghet täckes åhöra hans historia, så skall Eders Höghet snarare finna honom värd medlidande än straff."

"Af alla förbrytare i mitt rike, är denne den siste, om hvilken jag kunnat föreställa mig, det någon skulle tala till hans fördel! — Tala frimodigt, Karmeliter, ty nyfikenheten är hos mig likaså stor, som min förundran."

Dogen gaf till den grad luft åt sina känslor, att han i detta ögonblick helt och hållet glömde

Inqvisitorns närvaro, i hvars ansigte han kunnat läsa att saken blef allvarsam.

Munken yttrade sin tacksamhet, ty det var i denna hemligheternas stad icke alltid lätt, att framföra sanning till de stores öron. Då menniskorna lefva under ett regeringssystem af dubbelhet och falskhet, smittas till och med de redligaste, äfven ovetande, deraf. Så vidrörde fader Anselmo, då han nu skulle lemna de begärda upplysningarne, endast helt lätt statens intriger, och använde mycken försigtighet, då han anspelade på de sedvanor och åsigter, hvilka en af hans heliga kall och redliga karakter, under andra omständigheter, utan fruktan skulle hafva öppet förkastat.

"Det kan hafva förblifvit okändt för en person af er höga rang, högborne furste," fortfor Karmelitern, "att en ringa, men arbetsam handtverkare i denna stad, en viss Francesco Frontoni, redan för längre tid sedan, straffades för brott emot Republikens tullförfattningar. Detta är en förseelse, hvilken San Marco aldrig underlåter att belägga med svårt straff; ty när menniskorna sätta denna jordens ägodelar högst, så missförstå de de ändamål, hvarföre de samlats till ett gemensamt samfund!"

"Fader, du talade om en viss Francesco Frontoni?"

"Ers Höghet, detta är hans namn. Den olycklige mannen hade i sitt förtroende och sin vänskap upptagit en, som föregaf att han sökte vinna hans dotters kärlek, och derföre kunde synas vara i besittning af hans hemligheter. Då denne falske älskares brott emot tullagarne var nära att upptäckas, begagnade han sig af ett svek, som

lättade hans flykt och kastade Senatens vrede på hans alltför godtrogne vän. Francesco blef dömd till cellerna, för att bekänna saker, som aldrig funnits till."

"Det är ett hårdt öde," yördade munk, blott det kunde bevisas."

"Det är en följd af hemlighetsfullhet och intriger vid allmänna angelägenheters handhafvande —"

"Har du mer att säga om denne Francesco, munk?"

"Hans historia är kort, Signore; ty vid den ålder, då de flesta äro verksamma för egen välfärd, försmäktade han i fängelse."

"Jag påminner mig att hafva hört talas om en sådan anklagelse — men den tilldrog sig under den siste Dogens regering — är det icke så, fader?"

"Och räckte nästan till slutet af den nu varandes, Ers Höghet!"

"Hvad? Då Senaten erfor sitt misstag, dröjde den väl icke så länge, att åter godtgöra det?"

Munken såg allvarsamt på Dogen, liksom för att försäkra sig, om den förvåning han varseblef, icke vore en listig förställning. Han var öfvertygad, att denna sak, ehuru tyrannisk, orättvis och förstörande den också var för menniskors lycka och sällhet, likväl icke ansågs vara af nog betydenhet, för att komma inför dem, hvilka styra under ett regeringssystem, som mera har afseende på de styrandes, än de styrdas bästa. — "Signore Doge," sade han, "staten är försigtig i saker, som röra dess eget rykte. Skäl funnos, hvilka jag icke vågar undersöka, hvarföre den stackars Francescos cell förblef tillsluten,

ännu långt efter sedan hans anklagares död och bekännelse satte hans oskuld utom allt tvifvel.”

Fursten försjönk i ett djupt eftersinnande; derefter betänkte han sig och rådfrågade Senatorns ansigte. Den marmorpelare, hvaremot han lutade sig, var icke kallare och stelare än Inqvisitorns anletsdrag. En långvarig öfning hade lärt honom, att qväfva hvarje naturlig känsla, då hans konstlade embetspligter voro i fråga.

”Och hvad har denne Francescos historia att göra med Banditens afrättning?” frågade Dogen, efter något uppehåll, hvarunder han förgäfves bemödat sig att härma Senatorns likgiltiga uppsyn.

”Det måste jag öfverlemna åt fångvaktarens dotter att förklara. — Träd fram, barn, och berätta hvad du vet. Betänk, att om du talar inför Venedigs furste, så talar du likaledes inför himmelens Konung!”

Gelsomina darrade; ty, ehuru starka bevekelsegrunder hon äfven hade att tala, kunde hon likväl icke utan mycken strid öfvervinna sin naturliga rädsla. Men trogen sitt löfte och sin kärlek till Jacopo, framträdde hon ett steg och stod icke längre dold bakom Karmeliterns kappa.

”Är du fångvaktarens dotter?” frågade fursten med mildhet, ehuru hans blick röjde en mer än vanlig förvåning.

”Ers Höghet, vi äro fattiga och vi äro olyckliga; vi tjena staten för bröd.”

”J tjenen en ädel herre, barn. Vet du något om denne Banditen?”

”Fruktade furste, de, som kalla honom så, känna icke hans hjerta. En redligare vän, en

ordhålligare man och en som af frommare hjerta uppsänder sina böner till helgonen, än Jacopo Frontoni, finnes icke i Venedig."

"Sådana egenskaper kunna äfven träffas hos en bandit. Men vi förslösa tiden. Hvad hafva dessa Frontoni att göra med hvarandra?"

"Ers Höghet, de äro fader och son. Då Jacopo kom till den åldern, att han kunde förstå sin familjs olycka, låg han öfver Senatorerna med böner för sin faders skuld, tills de befallde, att för en så from son låta öppna dörren till hans cell. Jag vet väl, store furste, att de som herrska, icke kunna skåda öfverallt, annars hade denna orättvisa aldrig skett. Men Francesco försmäktade flere år i celler, kalla och fuktiga om vintern och heta om sommaren, förrän man fick veta att anklagelsen var falsk. Då, såsom åtminstone någon tröst för så oförtjenta lidanden, erhöll Jacopo tillåtelse att besöka honom."

"Af hvad skäl, flicka?"

"Ers Höghet, var det icke af medlidande? De lofvade äfven, att sonens tjenster i sinom tid skulle förskaffa fadren friheten. Patricierne läto blott långsamt öfvertyga sig och förelade den stackars Jacopo vissa vilkor. Han gick in på den hårda tjensten, att hans fader måtte få andas frisk luft, innan han dog."

"Du talar gåtor?"

"Jag är föga van, store Doge, att tala inför en så hög person och om sådana saker. Men det vet jag, att i tre långa år har Jacopo haft tillåtelse att besöka sin faders cell, och att vår öfverhet tillät dessa besök, annars skulle min fader aldrig hafva gifvit sitt bifall dertill. — Jag åtföljde honom på denna heliga förrättning och

jag åkallar den högtlofvade Guds moder och alla helgon —”

”Barn, visste du att han var en bandit?”

”Ack nej, Ers Höghet! Mig förekom han såsom en trogen son, som fruktar Gud och ärar sin fader. Jag hoppas att jag aldrig mera skall få en sådan förskräckelse, lik den, hvilken träffade mitt hjerta som en is, då de sade, att den afskydde efterspanade Jacopo var densamme, hvilken jag kände som den ädle Carlo. Men det är förbi, och den heliga Guds moder vare prisad derför!”

”Är du förlofvad med den dömde?”

Gelsominas kinder rodnade icke vid denna fråga; ty det band, som förenade henne och Jacopo hade blifvit för heligt för hennes köns vanliga svagheter.

”Ja, Ers Höghet, vi skulle hafva gift oss med hvarandra, om det behagat Gud och de höge Senatorerne, som hafva så mycket inflytande på den fattiges lycka, tillåtit det.”

”Och du fortfar i din föresats, då du nu känner mannen, att hålla ditt löfte emot en sådan, som Jacopo?”

”Emedan jag vet att han är sådan han är, derför högaktar jag honom så mycket, store Doge. Han har åt staten offrat sin ungdom och sitt goda namn, för att rädda sin fångne fader, och häruti ser jag ingenting att afskräcka den, som älskar honom.”

”Denna sak tarfvar närmare upplysning, Karmeliter. Flickan har en upphetsad inbillningskraft och gör det mörkt, som hon skulle upplysa.”

”Högborne furste, hon vill säga, att Repu-

hliken åtnöjde sig med att gifva sonen tillåtelse att besöka fången, med någon uppmuntran ifrån tid till tid, att han skulle återfå sin frihet, mot det vilkor, att ynglingen tjenade polisen, derigenom att han påtog sig en Bandits rykte."

"Och för denna otroliga saga, fader, har ni ingen annan borgen än en dömd förbrytares utsago?"

"Med döden omedelbart för ögonen. Det finnes medel att bringa sanningen i dagen, förtroliga för dem, som ofta närma sig döende biktbarn, men okekanta för verldsmenniskan."

"Häri har du rätt. Är timmen till afrättningen redan bestämd?"

"Med morgonens ljus sker den, min Furste!"

"Och fadren?"

"Är död."

"Såsom fånge, munk?"

"Såsom fånge, Venedigs Furste!"

En tystnad inträdde.

"Har du hört talas om en mans död, vid namn Antonio?" började åter Dogen, sedan han hämtat sig från sin förskräckelse.

"Ja, Signore. Vid mitt fromma embetes värdighet bedyrar jag, att Jacopo är oskyldig till detta brott. Jag sjelf skriftade fiskaren."

Dogen vände sig bort, ty sanningen började uppgå för honom, och den rodnad, som glödde på hans åldrade kinder, innehöll en bekännelse, som icke borde blifva bemärkt af hvarje öga. Han sökte Senatorns blick, men det uttryck af menskligbet som röjdes i hans egen, träffade den andres mästrade uppsyn, likasom ljuset kallt återstudsar från en glattad sten.

"Ers Höghet!" tillade en darrande röst.

"Hvad vill du, barn?"

"Det finnes en Gud för Republiken, likasom för gondolieren. Ers Höghet afvände detta stora brott ifrån Venedig!"

"Du talar i klara ord, flicka!"

"Den stora fara, hvari Carlo sväfvar, har gjort mig djerf. Folket älskar er mycket, och ingen talar om er, utan att prisa edert hjertas godhet och hur gerna Ni hjelper den fattige. Ni är stamfader för en rik och lycklig familj, och skall ej — nej, kan ej — om Ni också ville, förklara det för ett brott, att en son uppoffrar allt för sin fader! Ni är vår fader, och vi hafva rätt att komma till Er, till och med för att begära nåd — men, vördade Furste, jag begär endast rättvisa."

"Rättvisa är Venedigs valspråk."

"De, som lefva välsignade af Försynen, veta icke alltid hur den olycklige är till mods. Det har behagat Gud att hemsöka min egen moder med lidande; hon uthärdar smärtor, som, utan tålamod och kristlig tro, icke kunde fördragas. Den ringa omsorg jag kunde ägna henne, väckte först Jacopos uppmärksamhet på mig, ty hans hjerta var då uppfyldt af ett barns pligter. Om Ers Höghet täcktes vilja se den stackars Carlo, eller befalla, att han föres hit, så skulle hans enkla berättelse vederlägga hvarje förtal, de vågat anföra emot honom."

"Det behöfs icke — det behöfs icke. Din tro på hans oskuld, barn, är vältaligare, än hans egna ord."

En stråle af glädje lyste i Gelsominas anletsdrag; hon vände sig ifrigt till den lyssnande munken och fortfor.

"Hans Höghet lyssnar till oss," sade hon, "och vi vinna vår önskan. Fader, de må hota i Venedig och skrämma den rädde, likväl skola de aldrig göra det, som vi frukta för. Är icke Jacopos Gud min och eder Gud? — Senatens och Dogens, Tremännarådets och Republikens Gud? — Ack, hade det hemliga Rådet kunnat se Jacopo; såsom jag såg honom, då han kom, utmattad af arbete och ansträngningar, med bristande hjerta att han dröjt så länge, huru han inträdde i vinter- eller sommarcellen — stel af köld, eller nästan halfqväfd af hetta, efter årstidens beskaffenhet, och bemödande sig att synas glad, att hans falskeligen anklagade fader, icke måtte känna sitt elände ännu mera tryckande! — O vördade, huldrike Furste, Ers Höghet känner föga den börda, som den svage ofta måste åtaga sig, ty för Eder har lifvet varit ett solsken; men det finnes millioner, som äro dömda att göra det, som de afsky, för att slippa göra det, som de frukta för."

"Barn, du säger mig ingen ting nytt."

"Utom att jag icke öfvertygar Ers Höghet, att Jacopo icke är det vilddjur, hvartill de velat göra honom. Jag känner icke Rådets hemliga skäl, hvarför det ville att ynglingen skulle låna sig åt ett bedrägeri, som nästan blef döden för honom; men nu är allt upplyst; vi hafva ingen ting att frukta för. Kom, fader; vi vilja lemna den gode, vördnadsvärde Dogen, att njuta den hvila, som hans år fordra, och återvända till Jacopo, för att glädja hans hjerta med hoppet om befrielse, och tacka den högtlofvade Guds moder för hennes nåd!"

"Håll!" ropade gubben med halfqväfd stäm-

ma. "Är det sant, hvad du säger mig, flicka? — Fader, kan det vara möjligt!"

"Signore, jag har sagt allt, som sanning och samvete ingifvit mig."

Fursten syntes förvirrad, under det han kastade sina blickar ifrån den orörliga flickan på den lika så orörliga ledamoten af Tremannarådet.

"Kom hit, barn," sade han, och hans stämma darrade, då han talade: "Kom hit, att jag må välsigna dig." Gelsomina framträdde, och knäföll för Furstens fötter. Pater Anselmo uttalade aldrig en tydligare eller innerligare välsignelse, än den, som strömmade ifrån Furstens läppar. Han uppreste fångvaktarens dotter och gaf båda en vink att aflägsna sig. Gelsomina rättade sig med glädje derefter, ty hennes hjerta var redan i Jacopos cell, längtande att få meddela honom hvad som skett; men Karmelitern dröjde ännu, för att kasta en blick tillbaka, af misstroende till en egennyttig politik, sammanknuten med deras intresse, som missbrukade regeringen till fördel för en privilegierad klass. Då han gick ut genom dörren, upplifvades åter hans hopp, ty han såg den ålderstigne Fursten, ur stånd att längre undertrycka sina känslor, med utsträckta händer och tårar i ögonen, skynda fram till den ännu alltid stumma Senatorn, hvarvid hans blickar, under djup rörelse, uttryckte en orolig längtan, att i en medmenniskas sympati finna en lättnad för sina upprörda känslor.

TRETTIONDEFÖRSTA KAPITLET.

Dödsklockan manar
Venedig eller mig! — Fort, skynden er!

Byron.

En ny morgon kallade Venetianerne till deras göromål. Polisens agenter hade bemödat sig att bearbeta det allmänna tänkesättet, och då solen gick opp öfver den trånga hafsviken, började torgen fyllas med menniskor. Der syntes den nyfikne borgaren i sin mantel och mössa, barfotade arbetskarlar, i en fruktande och vördnadsfull sinnesstämning, den omtänksamma Juden i sin grofva rock och med skägg, maskerade herrar och många uppmärksamma främlingar, ibland de tusende, som ännu besökte denna sjunkande verldsmarknad. Ett rykte gick, att den offentliga vedergällningsrätten, innan kort, till beforderande af stadens frid och borgrarnes säkerhet, skulle statuera ett varnande exempel. Med ett ord, nyfikenhet, lättja och hämdbegär, med alla vanliga menskliga känslor i följe, hade ditlockat en mängd åskådare, ifrigt längtande att blifva vittnen till en medmenniskas sista kamp.

Dalmatierne hade marscherat upp vid hafsstranden, så att de inneslöto de begge granitpelarne på Piazzetta. Deras allvarsama, disciplinerade ansigten gjorde front inåt, emot de Afrikanska pelarne, dessa dödens allmänt kända gränsmärken. Några barska krigare, af högre rang, gingo af och an framför tropparne, och en tjock trängsel fyllde rummet utanföre. Genom en sär-

skilt tillåtelse hade mer än hundrade fiskare fått plats inom spetsgården, för att blifva vittnen, att upprättelse skedde deras skrå. Emellan San Teodoros och det bevingade Lejonets framskjutande piedestaler lågo stupstock och bila, en korg och sågspån, de vanliga tillbehören vid en afrättning i dessa tider. Bredvid stod skarprättaren.

Änteligen riktades, vid en rörelse i den i vågor gående massan, allas ögon på palatsets port. Ett sorl uppstod, mängden blef orolig, och en liten tropp af Sbirrer visade sig. Deras steg voro hastiga, likasom ödets gång. Dalmatierne öppnade sina leder, för att i deras krets emottaga dessa ödets tjenare, hvarefter de åter tillslötos, likasom de velat afsöndra delinqventen ifrån verlden och alla dess förhoppningar. Då Sbirrerne framkommo till stupstocken emellan pelarne, delade de sig i två leder och väntade på ett kort afstånd, under det Jacopo, tillika med sitt andeliga bistånd, Karmelitern, stod framför dödens verktyg. De senares ställning var sådan, att de nåddes af mängdens blickar.

Pater Anselmo var i en barfotamunks vanliga ordensdrägt. Den helige mannen hade nedfällt sin kapuschong och visade sina sorgbundna anletsdrag och sin högtidligt stämda uppsyn för mängdens blickar. Uttrycket i hans ansigte röjde en orolig ovisshet, som då och då afbröts af hoppets ljusare strimmor. Ehuru hans läppar beständigt rörde sig till bön, flögo likväl hans blickar, likasom af en oemotståndlig drift, från det ena till det andra fönstret i Dogens palats. Han intog emellertid sin plats bredvid delinqventen, och gjorde trenne gånger, med innerlig andakt, det hemlighetsfulla korstecknet.

Jacopo hade antagit en lugn ställning framför stupstocken. Hans hufvud var blottadt, hans kinder bleka, halsen bar, ända ner till skuldrorna, den öfre delen af kroppen i sitt linne, den öfriga i en gondoliers vanliga klädnad. Han föll på knä, med ansigtet vändt emot stupstocken, upprepade en bön, stod upp och riktade sina blickar med lugn och värdighet på den omgifvande folkhopen. Då hans ögon långsamt genomlupo den mängd af ansigten, som betraktade honom, lifvades hans anletsdrag af en feberaktig hetta, ty icke ett enda af alla röjde något deltagande för hans lidande. Hans bröst arbetade, och de som stodo hans person närmast, trodde att all ståndaktighet öfvergifvit den eländige. Men de bedrogo sig. Han skakades af en rysning, hvarefter hans ställning återfick sitt första lugn.

"Du har förgäfves sett dig om efter ett deltagande ansigte?" sade Karmeliteren, som varit uppmärksam på den konvulsiviska rörelsen.

"Ingen af dem hyser något medlidande med en stackars lönnmördare."

"Tänk på din Frälsare, son! Han led smälek och död för ett slägte, som nekade hans gudom och begabbade hans qval."

Jacopo gjorde korstecknet och nedböjde vördnadsfullt sitt hufvud.

"Har du ännu flere böner att genomgå med honom, fader?" frågade befälhafvaren för Sbirrerna. "Ehuru de höga Råden äro stränga i sina domar, äro de likväl barmhertiga mot en syndares själ."

"Har du bestämda order?" frågade munken, i det hans ögon ovilkorligt riktades på palatsets fönster. "Är det säkert att fången skall dö?"

Befälhafvaren smålog åt den enfaldiga frågan, likväl med den köld, hvilken vanligtvis anträffas hos personer, som blifvit för mycket förtroliga med menskliga eländet, för att känna något medlidande.

"Tviflar någon derpå?" svarade han. "Det är menniskans lott, vördade munk, och i synnerhet deras, öfver hvilka San Marco fällt sin dom. Det vore bättre, att er staekars syndare tänkte på sin själ."

"Säkert har du uttryckliga, hemliga order? De hafva bestämt en minut, då detta blodiga verk måste vara gjordt."

"Så är det, helige Karmeliter. Tiden skall icke blifva lång för oss, och Ni gör väl i, att begagna den på det bästa, så vida Ni är nöjd med fångens sinnesstämning."

Då befälhafvaren yttrat detta, kastade han en blick på torgklockans siffertafla och gick helt kall sin väg. Härigenom blefvo presten och fången åter allena emellan pelarne. Man såg tydligt, att den förre ännu icke ville sätta tro till att afrättningen verkeligen skulle gå för sig.

"Har du icke något hopp, Jacopo?" frågade han.

"På Gud, Karmeliter!"

"De kunna icke begå denna orättvisa! Antonio biktade för mig — jag var vittne till hans öde; och Dogen vet det."

"Hvad är Dogen och hans rättvisa, der några fås egennytta regerar! Fader, du är ännu ny i statens tjenst."

"Jag vågar icke säga, att Gud skall förgöra dem, som begå denna gerning, ty vi kunna icke utgrunda de hemliga vägarne för hans vishet.

Detta lif och allt, hvad verlden kan erbjuda, äro blott små punkter för den Allvetandes öga, och hvad som synes oss ett ondt, kan bära det godas frukt i sig. — Har du en orubbelig tro på din Frälsare, Jacopo?"

Fången lade handen på hjertat och smålog med det stilla lugn, som blott de känna, hvilka äga denna tröst.

"Vi vilja ännu en gång bedja, min son."

Karmelitern och Jacopo knäföllo bredvid hvarandra, och den senare nedböjde hufvudet på stupstocken, under det munken riktade sin slutbön till Guds förbarmande nåd. Den förre stod åter upp, men den senare förblef i sin ödmjuka ställning. Munken var betagen af så heliga tankar, att han, glömmande sina fordna önskningar, nästan var tillfreds, att fången skulle komma i åtnjutande af de förhoppningar, som uppl yftat hans egen själ. Befälhafvaren och bödeln trädde närmare; den förre vidrörde Pater Anselmos arm och pekade på siffertaflan.

"Stunden är nära," hviskade han, mera af vana, än af något deltagande för fången.

Karmeliterh vände sig ovilkorligt till palatset och glömde, under denna hastiga rörelse, allt, utom sin känsla för jordisk rättvisa. Man såg menniskor i fönstren, och han inbillade sig att han varseblef ett tecken, ämnadt att återhålla det slag, som nu skulle falla.

"Håll!" ropade han. "Vid den heliga Guds moders nåd, var icke så hastig."

Detta utrop upprepades af en gäll qvinnoröst, och nu syntes Gelsomina, trotsande hvarje hinder, som ville uppehålla henne, tränga fram genom Dalmatierna till gruppen emellan granitpe-

larne. Förvåning och nyfikenhet satte mängden i rörelse, och ett starkt sorl spridde sig öfver hela torget.

"Det är en vansinnig!" röpade en röst.

"Det är ett offer för hans konstgrepp!" sade en annan, ty när en menniska en gång kommit i rop för något utmärkt brott, tillskrifver verlden honom vanligtvis äfven alla andra möjliga.

Gelsomina fattade Jacopos kedjor och sökte med en vansinnig ansträngning befria hans armar.

"Jag hade hoppats, att man skulle bespara dig detta ögonblick, stackars Gelsomina!" sade fången.

"Var utan fruktan!" sade hon, och tog ett djupt andetag. "De göra det blott för syns skull — det är deras vanliga list, för att vilseföra — men de kunna icke — nej, de våga icke röra ett hår på ditt hufvud, Carlo!"

"Älskade Gelsomina!"

"Nej, qvarhåll mig icke. — Jag vill tala till borgrarne och säga dem allt. De äro nu uppretade, men när de få veta sanningen, skola de älska dig, Carlo, såsom jag älskar dig."

"Gud välsigne dig! — Jag önskade att du aldrig kommit hit!"

"Frukta ingen ting för mig. Jag är icke van vid en sådan folkmängd, men du skall få se, att jag utan rädsla talar till dem och djerft säger dem sanningen. Om jag blott kunde andas!"

"Älskade! Du har en moder, en fader, mellan hvilka du skall dela din ömhet. Uppfyllandet af dina pligter emot dem, skall göra dig lycklig."

"Nu kan jag tala och du skall få se, huru jag skall försvara ditt rykte."

Hon gjorde sig lös ur sin älskares armar, hvilken, oaktadt sina bojor, med större motsträfvighet lät henne gå, än han skildes ifrån lifvet. Striden i Jacopos själ tycktes vara förbi. Han nedböjde sitt hufvud tåligt emot stupstocken, framför hvilken han låg på knä, och att dömma af det sätt, hvarpå hans händer voro sammanknäppta, bad han sannolikt för henne, som lemnat honom. Icke så Gelsomina. Hon benade sitt hår med bägge händer ur den fläckfria pannan och trädde fram för fiskrarne, hvilka hon igenkände på deras röda mössor och nakna lemmar. Hennes leende liknade det, som inbillningskonsten tillskrifver de saliga, i deras kärleksfulla umgänge.

"Venetianer!" sade hon, "jag kan icke anklaga er, J viljen vara vittnen till en mans död, hvilken J ansen ovärdig att lefva —"

"Den gamle Antonios mördare!" mumlade några i denna grupp.

"Ja, just denne gamle, hederlige mannens mördare. Men, när J fån höra sanningen, när J fån veta, att den, som J ansett för en lönnmördare, var en from son, en Republikens trogne tjenare, en rask gondolier och en ädel man, då skolen J afstå från ert grymma hämdbegär och önska rättvisa."

Ett allmänt knorr qväfde hennes röst, som var så svag och darrande, att en djup tystnad erfordrades, för att kunna höra hennes ord. Karmeliten hade ställt sig vid hennes sida, och äskade, med allvarsam uppsyn, ljud.

fullföljde sina hemliga planer, cantatricen och buffonen spelade åter sina roller, och millionären äflades i de tomma njutningar, som utgöra den tanklöses och lättingarnes nöjen. Hvar och en lefde blott för sig, under det Venedig höll sin lastfulla spira och störtade, genom sitt gäckeri med de heliga grundsatser, som endast hvila på sanning och naturlig rättvisa, både de styrande och de styrda i ett lika förderf.

Slut.

DEN SISTE SAVELLO.

NOVELL

AF

C. FR. von RUMOHR.

STOCKHOLM, hos L. J. HJERTA, 1833.

DEN SISTE SAVELLO.

Margaretha, Karl den femtes gynnade dotter, var genom den yngre Farnese, hennes andra gemål, nu äfven Paul den tredjes nièce och plägade derföre, en del af året hålla sitt hof i Rom. Påfven och Kejsaren styrde på den tiden, den största delen af den kristna verlden efter deras vilja och godtycke. Hedersbevisningar, rikedomar, lysande titlar, makt och anseende utdelades rikeligen af dem, ibland efter förtjenst, oftare efter gunst och ynnest. Bägge dessa höga personer tycktes Prinsessan stå lika nära, ty hos bägge hade hon, redan flere gånger, genom sin förbön och sitt bemedlande, utverkat mildring i flere hårda domar, och vid flere tillfällen äfven förskaffat många rika skänker och högre areställen. Den som derföre ville trygga sin lycka eller helt och hållet grundlägga den, trängde sig på hennes courdagar, ifrigt genom hofträngseln, för att komma hennes person nära, och af henne uppsnappa ett ord, eller åtminstone en blick. Hennes yttre skick var allvarsamt och högtidligt; hon önskade att för verldens ögon dölja sitt inflytande. Likväl är det svårt, att blottställd för allas uppmärksamma blickar, i längden bevara en hemlighet

Isynnerhet täflade den Romerska adeln om den höga och ädla fruns ynnest. Hennes sjelfständiga tänkesätt, hennes upphöjda plats i samhället tycktes lofva honom beskydd emot det godtryke och de grymheter, som utöfvades af det Farnesiska huset. Och kanske var Margaretha i tysthet verksam att afvända mångens olycka, att förekomma eller åtminstone mildra deras följder: säkert är, att Påfven högaktade henne och att hon afskydde den vildaste af hans nevöer, han, som sedermera i Parma träffades af en förtjent vedergällning. Lysande fester anställdes, för att roa den unga Prinsessan, och fängsla henne vid Rom, der hennes närvaro tycktes vara oumbärlig. Hon hade just nyligen återkommit ifrån Kejsarens hof, som emottagit henne med utmärkt aktning och tydligen med afsigt velat visa verlden, hvad inflytande hennes åsigter och meningar hade hos honom. Om detta hennes växande inflytande, eller såsom en bekräftelse på detsamma, hade redan ett förstorande rykte skyndat före Margaretha till Rom, der man derföre desto ifrigare lagade sig till att på ett högtidligare sätt emottaga henne. Förberedelserna dertill voro ännu icke slutade, då Prinsessan närmade sig Rom, hvarföre hon, under förevändning att i sitt slott hvila ut efter resan, stannade i Caprarola. Hennes hjerta var icke lugnt eller stämdt för glädje. Gerna dröjde hon derföre i det herrliga, men ensliga slottet, denna underbara bygnad af Vignola, hvilken inom sina murar förenade landtligt lugn med furstlig prakt. Der, i den hvälfda pelargången, med utsigt åt den omätliga slätten, plägade Prinsessan långsamt vandra af och an; gerna

öfver-

öfverskådade hon, ifrån denna luftiga höjd, det ödelagda, vidsträckta landet och vände sin blick ofta åt sidan, till den högtidliga bergssträcka, som på venster begränsade slätten. En vemodig, och skön anblick, som stod i fullkomlig harmoni med hennes sinnesstämning.

Sin kejserlige fader hade hon lemnat svag och sjuk och med egna ögon öfvertygat sig om sanningen af det ryktet, att hans lif småningom aftynade, att hans kraft var bruten. Med innerlig ömhet älskade hon i sin fader sin välgörare, skaparen af hennes storhet, hvars hela värde hon kände. Men tyngre, än dessa känslor af barnsligt deltagande, föll på hennes hjerta förutseendet af de olyckor och invecklade förhållanden, hvilka, vid Kejsarens närvarande svaghet och oundvikliga nära död, hotade att utbryta. Hennes manliga sinne hade tidigt nått sin mognad. Hon åtnjöt sin faders förtroende, hvilken låtit henne djupt intränga i hemligheten af hans drisliga och ädla planer. Anande hennes bestämmelse, sökte han att förbereda henne på ledningen af de stora verlshändelserna, och uppenbarade för henne, vid lediga stunder, det mål, hvartill han sträfvat, de saker, hvari han lyckats och misstagit sig. Ifrån en högre ståndpunkt öfverskådade hon derföre sin tids statsförhållanden och uppfattade dem vida mera i stort, än de som grånat i krigets och fredens yrken. Ty den som, i hvilken sak som helst, en lång tid blott sysselsätter sig med det underordnade, och genom ansträngning och ihärdighet sträfvar att erhålla och äfven erhåller mästerskap deri, måste nödvändigt förlora öfversigten af det hela, om han i allmän-

het nånsin förskaffat sig den. Säkert beräknade Margaretha redan då de oundvikliga följderna af den dagligen tilltagande sjelfständigheten ibland hennes faders högre statsembetsmän. Utom dessa olägenheter, oroade henne äfven hennes rättmätige broder Philips svaghet; ty hon slöt med rätta af hans handlingar och yttranden, att han i framtiden mera skulle bemöda sig om skenet af herraväldet än sjelfva dess väsende, och således trälaktigt lydas af dem, som på ett bedrägligt sätt visste att hyckla lydnad och en fullkomlig undergifvenhet under hans vilja. Men äfven hennes egen ställning bekymrade henne. Hon hade med lugn och utan passion pröfvat de mäktiga vid Karls och hennes broders framtida hof, och kunde derföre icke längre dölja för sig, att hennes anseende skulle sluta vid Kejsarens död, och hennes inflytande upphöra. Farnesiska husets ännu så nya och afundade storhet, och den ålderstigne Påfven, löfvade ringa ersättning för denna förlust. Vid hofven och äfven annorstädes, der menniskan utöfvar inflytande, vill den mäktige så gerna alltid visa tillfredsställelse, godhet och mildhet, äfven om han i det innersta af sitt bröst måste innesluta sin sorg, sina bekymmer och sin oro. Aldrig öfvergifver honom fruktan, att genom ett undsluppet yttrande, en obevakad min, såra och stöta ifrån sig dem som äro under honom. Klokhet och ädelmod ålägga honom lika mycket att visa alla lika ynnest och afseende. Väl är detta en offentlig, länge sedan röjd hemlighet; likväl förleder denna påtagna mask af nådiga tänkesätt dagligen menniskorna till förhoppningar, hvilka kanske aldrig, och alltid blott af en slump, gå i fullbordan. Ty i egna angelägenheter skåda menniskorna allting

i en förledande villas lysande färger och älska att öfverlemna sig åt ett bedrägligt hopp; och deraf det tjusande i dessa tomma kännetecken till en, äfven der den är sann, likväl alltid osäker och vanskelig ynnest.

Margaretha hade redan tidigt genomskådat hoflifvets fina konst, reflekterat deröfver och utforskat dess orsak och den nytta man deraf kunde draga; hon ansåg det, i den ställning hon nu var, för en pligt, att utöfva den, och att deri åtminstone foga sig efter bruket. Den morgon, då hon skulle hålla sitt intåg i staden, steg hon bittida upp, för att, sedan hon med innerlig andakt bevistat messan, lämpa sin klädsel efter dagens högtidlighet. Hon valde en mörkgrön sammetsklädning, med rikt broderi, hvilken betäckte armarne ända ned till handen, och halsen ända upp till hakan. Öfver skuldrorna kastade hon en kort mantel, af samma färg, hvars breda bord lyste af guld och perlor. Hufvudet pryddes af en liten svart hatt, hvars svajande buske af hägerfjädrar fasthölls af en dyrbar juvel. I denna skrud steg hon med sina damer i vagnen. Hon för deri fram till det ställe, der hon skulle emottagas af den Romerska adelns högtidliga tåg. Här gjordes halt, och Prinsessan gick ur, för att med sitt qvinliga följe stiga till häst. Med ädelt skick och utan någons hjelp svingade hon sig på den manyfviga gångaren; sadel och täcke voro af ljusrödt sammet, stigböglar och betseltyg förgylda. En icke talrik betäckning af från hufvud till fot beväpnade lansbärare, som hittills följt efter vagnen, red nu, på behörigt afstånd, före Prinsessan och hennes följe. De som voro i spetsen gåfvo sina lansar en obetydlig sänkning, de efterföljande

ryttarne höllo dem upprått. Likå långt ifrån denna förtropp och den långsamt antågande sviten vid hennes vagn, red Margaretha, omgifven af sina damer och det öfriga hofvet.

Äfven det mötande tåget öppnades af en sluten skara tungt beväpnade ryttare. Den intog, vid framryckandet, vägens hela bredd och dolde för Prinsessans förtropp det efterföljande, fredliga, praktfulla tåget. Men i det ögonblick de sammanstötte, delade det sig längs efter och gjorde med blixtens hastighet höger och venster om, i en skön, båglik rörelse, för att på det angränsande, öppna fältet bilda en lysande dubbel hai. Båda lederna höllo sig på tillräckligt afstånd ifrån vägen, för att lemna Margarethas ryttare rum till en lika rörelse, hvilken de äfven genast, ehuru med mindre ordning och skönhet, utförde.

Prinsessan hade med deltagande betraktat detta krigiska gyckelspel och riktade, beredd på öfveraskningar, nu sina blickar åt vägen, på hvilken stadens och nejdens unga adel i ett långt tåg kom framridande, ådagaläggande den tidens ridskolas hela konstfärdighet i Capriolen, Corbettan och dylikt. Det var en skön, ädel syn, då alla på en gång sutto af, lemnade hästarne åt stallmästarne och i slutet tåg närmade sig Prinsessan, som med sina damer ännu satt till häst och med ädelt skick och lugn afbidade de ankommande.

Denna den Romerska adelns lysande blomma var på intet sätt att jemföra med den nyaste tidens slappa företeelser. Ättlingarne af dessa familjer, som sedan Ottonernas tider i det Romerska landskapet emottagit Kejserliga förläningar, hafva sedermera småningom blifvit utträngda el-

ler åtminstone fördunklade af den andeliga maktens anhöriga. Nu mera visar den Romerska adeln, äfven då den lyser af vidtberömda namn, att den för sin storhet mera har att tacka den presterliga bindeln än svärdet. Men då för tiden fanns ännu ett stort antal gamla och mäktiga slägter, som med sorgfällighet på sina efterkommande fortplantade länsadelns alla dygder ehuru visserligen äfven dess laster. De voro i besittning af fullt, icke förnött lifskraft, och således sinliga; utmärkta af det högsta mod, således äfven öfvermodiga, despotiska och våldsamma. Denna brusande ungdoms andeliga uppfostran och bildning fick vanligtvis en storartad riktning; likväl använde man hvarken ihärdighet eller sorgfällighet vid den första planens fullföljande. Hvar och en enskilds lefnadslopp var en roman af genialiska drag, intressanta intriger och vågstycken, men utan sammanhang och en allmän karakter. Ibland sådana kamrater herrskade den unga Savello, genom mod och snille; hans slägts ålder och anseende, hans ålderstigna föräldrars rikedom och makt hade bland Roms adeliga ynglingar förskaffat honom detta höga företräde, som genom hans personliga egenskaper tycktes hvila på en orubblig grund.

Hertigen och hertiginnan Savello hade haft många barn; af alla dessa lefde nu blott denne yngste son, ty de äldre hade efter hand dött undan, ofta oväntadt och på ett fasansfullt sätt. Ynglingen var derföre deras ålderdoms tröst och hopp, herre i deras hus, mer än de sjelfva. Dageligen erhöllo de af smickrare underrättelse om hvad stort han utfört eller talat, men hans utsväfningar förskönades eller doldes med sorgfäl-

lighet. Men äfven om man sagt och för dem uppenbarat allt, skulle de blott hafva emottagit det med ett leende. "Ack, jag var på samma sätt, när jag var ung," sade den gamle Hertigen vanligtvis, när hans sons utsväfvande lefnadssätt tillfälligtvis framträngde till hans öron. Detta öfverseende var likväl till en del ursäktligt. Hans samtidas fria seder, det vida afståndet samhällsklasserna emellan, gjorde att mycket då för tiden ansågs förlåtligt, som i en strängare samhällsordning straffas såsom ett brott. Icke underligt således, att föräldrarne med skonsamhet bedömde, hvad hela Rom förlät ynglingen; ty damerna älskade honom, och stådens ridderliga ungdom ärade, fruktade och uppsökte honom. Man trodde, att till och med Margaretha framför andra utmärkte honom, och det var isynnerhet af afseende på denna omständighet, som hans stånds kamrater valt honom till tågets anförare och taleman.

En skönare ungdom, en rikare ståt kunde denna tiden icke uppvisa; likväl fästade damerna, likasom efter aftal, sina blickar endast på den unge Savello, som, med baretten i hand, gick i spetsen för de öfriga. Lik ett pansar, rikt broderad, och lysande af guld och perlor, var hans liftröja; på högra skuldran fladdrade en kort mantel, på den venstra lyste hans värjas rikt besatta fäste och gehäng. Hans barett pryddes af en lysande rubin, innefattad med snöhvita, glänsande perlor. Fjäderbusken, utan hvilken då för tiden en förnäm man icke gerna plägade visa sig offentligen, hade han glömt, eller af en nyck underlåtit att medtaga.

Vördnadsfullt bugade han sig, tre gånger,

för den ädla frun, som med värdighet och mildhet såg ned på honom. Derefter fattade han med högra handen stigbögeln, hvari hennes fot hvilade, böjde ett knä, och talade i denna ställning följande ord:

"Ifrån nutidens Cesars, den store Carls tron, återvänder du, höga Furstinna, till hans hufvudstad; ty Rom är Cesars, och att gifva Cesar hvad Cesar tillhörer, lärer oss kyrkan. Och således öfverlemna vi oss åt dig, hans dotter, som här föreställer hans höga person. Ty i hans ställe regerar du öfver oss, oinskränkt herrskande öfver våra själar, våra hjertan, den ädlare delen af vårt jag. Din frånvaro uppfyllde oss med sorg, din återkomst återförer glädjen ibland oss, hvilken med dig försvunnit. Tillstäd oss, stora furstinna, att åtfölja dig ända till portarna af denna stad, som fordom herrskade öfver menniskornas jordiska och förgängliga öden, likasom den ännu i dag gör det öfver de himmelska och eviga. Du nedstiger bland oss ifrån den faderliga tronens trappsteg, hvilken befaller öfver de begge Indierna, beherrskar hafven och icke sätter några andra gränser för sin makt, än de andeliga, hvilka ännu alltid utgöra Roms storhet. Men lika nära står du denna mystiska makt, såsom niece och dotter till vår andelige fader och beherrskare. Hvarthän du vänder dig, mötes du af makten; äfven om du ville, undflyr du henne ej, emedan hon alltid förblifver vid din sida!"

"Icke för att utöfva makt," svarade Margaretha, "utan för att lyda, återvänder jag inom Roms heliga murar. Gerna uppfyller jag eder önskan, och underkastar mig således äfven er kärleks låg, att införas och ledsagas af er inom

dessa vördnadsvärda murar, hvilka jag endast med en helig bäfvan vågar nalkas. Åtföljen mig derföre, för att ingifva mig mod, för att beskydda och stärka mig. Stigen åter till häst, mina herrar, och ni, Savello, blif vid min sida."

De redo långsamt framåt till bron, der en oräknelig mängd statsvagnar höllo. Prinsessan besvarade här de äldre Cavalieris välkomstönskningar och damernas helsningar, hvilka trängdes i vagnsfönstren, för att få se henne och blifva sedda af henne tillbaka. — Der grundsatser och reglor icke sätta några gränsor för makten, är ett mildt förmedlande inflytande af oskattbart värde, och hvar och en söker att till framtida gagn göra sig försäkrad derom.

Detta brokiga, välordnade och praktfulla tåg möttes vid porten del Popolo af en oräknelig folkskara, genom hvilken det blott med möda kunde öppna sig väg. Långsamt rörde det sig framåt, tills det kom midt på Corso, der denna antika triumfbåge, som man sedermera borttagit, då ännu gjorde gatan trängre. Detta dröjsmål gaf Prinsessan tillfälle att betrakta de målerier, af hvilka den gamla byggnaden var helt och hållet öfverklädd. Allegoriska-framställningar, anspelningar på Carls storhet, på Margarethas och Farnesiska husets inflytande, arbeten af talangfulla, men flyktiga målare, sådana som hofven, på dessa tider, lockade till sig i mängd. Så snart det lyckats soldaterna, att öppna en genomgång för tåget, satte det sig i rörelse framåt Corso, ända till dess vägen tager af till Farnesiska palatset. Ifrån detta ställe begaf sig Prinsessan, med ett mindre talrikt följe, till sin boning, der hennes egen familj och en del af det Påfliga hofvet emot-

fogo henne, om icke med kärlek, åtminstone med aktning och vördnad. Hofherrarne sökte att så fort som möjligt för henne aflägga sina vördnadsbetygelser och aflägsnade sig snart, emedan Prinsessan icke längre kunde dölja huru ifrigt hon längtade efter lugn och stillhet. Hon behöfde att samla sig, emedan hon, ännu samma afton, skulle emottaga lyckönskningar af alla, som på den tiden i Rom voro mäktiga och ansedda. — Huru ofta uppfattas icke storheten med förtrytsamhet och afund af dem, som sjelfva icke äro i åtnjutande af densamma. Ack! Om dessa missbelåtna visste huru dyrt och svårt den ofta köpes! Hvem är då mera slaf, den, som gemensamt med alla tjenar en, eller den, som ensam tjenar alla?

Efter några i stillhet, men likväl icke sysslolöst tillbragta timmar, församlade sig, enligt husets vana, damerna omkring Prinsessan. I början hviskade de med hvarandra; sedermera, då Prinsessan tycktes lyssna dertill, blef samtalet småningom högljuddare. Romerska adelens praktfulla uppträdande hade, i det hela, vunnit deras bifall, här och der likväl hade de något att tadla. Likasom qvinnans uppfattande af mannens förtjenst ofta bestämmes af en nyck, så tycktes, i detta ögonblick, de Romerska fruntimmernas ynnest, med uteslutande af alla andra, ensam hafva fallit på *Savello*. Ingens färger voro sköna och behagliga, ingens snitt på kläderna, ingens sätt att bära värjan förtjent af beröm, utom hans. Han härmades af alla, likväl utan lycka och framgång. Ty redan innan det som han upphöjt till dagens mod, hunnit blifva allmänt antaget, riktade han sin smak och böjelse på nya infall, hvilka, i fruntimmernas ögon, genast djupt ned-

satte de hastigt föråldrades värde. I Prinsessans närvaro undveko likväl hennes damer att länge uppehålla sig vid så likgiltiga saker. Till och med hans växt och hållning, hans blickar och rörelser omtalades endast helt flyktigt. Ty för i dag gaf dagens hjeltes fina och höfviska tal, hvarmed han helsat Prinsessan, hans ädla föredrag och blomstrande språk dem tillräckligt ämne till ett outtömligt beröm.

"Den unge Savello," sade Margaretha, sedan hon en stund, med tystnad, afhört deras tal, "skulle genom sin närvaro upplifva och pryda hvilket hof som helst, till och med det Spanska. Det är icke möjligt, att visa sig fördelaktigare i verlden, att, utan minsta tecken till tvång, gifva sina rörelser mera behag, än det lyckas honom, antingen genom öfning eller natur. Äfven hvad han säger, är förträffligt, och hans qvickheter lifliga och träffande, hvarföre jag också vanligtvis, längre än med andra, plägar samtala med honom. Kanske slutar man deraf, att jag värderar honom högre, än så många andra, som, med lika eller större personligt värde, äro mindre lifliga i tal och svar. Men man bedrager sig, om man tror detta; ty tvärtom, hans anblick uppfyller mig med fasa och rysning, emedan jag dageligen om honom hörer sådana saker, att jag ofta känner mig frestad att varna och föreställa honom de farligheter och olyckliga följder, för hvilka hans oförvägenheter blottställa honom. Jag vill väl icke förmoda," tillade hon, "att han derföre mera behagar mina damer, emedan för honom i verlden icke finnes någonting heligt, och han brusande och utan återhåll öfverlemnar sig åt sina begär? — Jag fruktar med skäl, att hans

vilda lefnadssätt bereder honom ett tidigt och förskräckligt slut."

Margaretha gaf sina sista ord en högst egen tonvigt, hvars stränghet mildrades genom det rörande uttrycket i hennes deltagande känsla. Ibland damerna nedslogo de, hvilka hennes förebråelse tycktes träffa, rodnande sina ögon. Men äfven de öfriga blefvo förstämda af samtalets aningsfulla slut. Tillsägelsen, att alla voro församlade i salen och med otålighet väntade Prinsessan, gaf deras uppmärksamhet en annan riktning.

Farnesiska palatsets inredning var ännu icke till hälften slutad, men i de praktfullare statsrummen takens panelning redan förgylld och väggarne beklädda med virkade, af guld och siden glänsande tapeter. Då Prinsessan inträdde i tronsalen, hejdade hon, van vid sin faders enkla hof, bländad af den rika församlingens skimrande prakt, ett ögonblick sina steg, och gick derefter långsamt emot den påträngande mängden. Likasom en blott tillfällighet ofta på det lyckligaste understödjer en persons sätt att framställa sig, så gaf äfven detta ofrivilliga dröjsmål Margareta en egen värdighet och höghet, som bemärktes af de församlade och hos dem framlockade ett sakta sorl af bifall.

Jemförd med de Romerska fruntimren, syntes Prinsessan icke skön, knappast täck. Likväl framkallade minnet af hennes handlingar, och intrycket af hennes hållning och skick i detta ögonblick, hos alla en lycklig blandning af vördnad och förtroende. Alla, på hvilka hon, under sin vandring genom den rymliga salen, helsade eller dem hon tilltalade, lifvades af en högre känsla och kände sig dubbelt lyckliga och sälla. Icke utan

afund såg man henne, efter en stund, stanna midt för Prins Savello. Hon tycktes vilja tala med honom, hvarföre alla kringstående vördnadsfullt drogo sig tillbaka.

Prinsessan tog sig af hans föräldrars hälsotillstånd, hvilka af ålderdom och svaghet länge hindrats att infinna sig i högre kretsar, anledning att fråga hvarföre Savello ännu alltid uppsköt att välja sig en deltagarinna i lust och nöd, en maka. "Skulle det icke," sade hon, "för edra föräldrar blifva en outsäglig glädje, att före deras död, se eder fästad vid en maka och kanske äfven omgifven af förhoppningsfulla söner. Ni är den siste ättlingen af en gammal slägt; af er beror bibehållandet af ett ädelt och lysande namn; furstliga rikedomar vänta eder i framtiden. Om ni, likasom jag, egde tillåtelse att besöka denna stadens fruntimmerskloster, skulle ni falla i förvåning öfver de hulda tärnornas skönhet och behag, hvilka gömmas inom deras murar; döttrar af Roms mäktigaste slägter, som skulle tillföra er nya slägtskapsförbindelser, arf och rikedomar, och i det husliga lifvet mera prydnad och behag, än ni kanske kan ana. Huru ofta uppskjutas icke äktenskapliga förbindelser bortom den tid, inom hvilken mannen ännu har sinne för det husliga lifvet, och är i stånd att fästa sig och antaga nya vanor!"

Savello ville gerna hafva försökt att gifva samtalet en annan vändning; likväl bjöd honom vördnaden, att icke låta Margarethas erinringar blifva obesvarade. "Nådiga fru," sade han, "Ers Höghet anslår här en ton, hvarpå mina gamla föräldrar hemma dagligen för mig sjunga en lång visa. Hade hertigen min fader, hade min moder

lemnat mig valet fritt och icke genom öfvertalande velat binda mig, så vore jag kanske länge sedan fästad vid en maka. I en sådan sak, som rörer oss sjelfva så nära, låta vi ogerna andra verka på vår öfvertygelse, huru goda deras skäl, huru milda deras förmaningar än må vara."

"Är icke," sade Margaretha, "i hvad ni nu anfört, litet trots och öfvermod med i spelet? Är ni icke kanske i allmänhet fallen för att göra det som andra ogilla och förkasta, och att sträfva emot hvad edra vänner råda er till, det må vara aldrig så berömvärdt och förnuftigt? Jag fruktar att ni icke förstår att skilja edra sanna vänner ifrån de falska, och i denna er villa endast aktar på de senare. Ty hade ni nånsin lyssnat till edra verkliga vänner, skulle ni förskräckas för er sjelf och afvika från den bana, ni beträdt. Tro mig, jag sväfvar för er skull i ett stort bekymmer. — Huru otygladt rasar ni icke fram genom lifvet! Den ena våldsgerningen uttränger den andra, och dagligen trotsar ni den gudomliga långmodigheten, som ända hittills bevarat er i så många farligheter. Men frukta det ögonblick, då hon öfvergifver er och öfverlemnar er värnlös åt menniskornas händ." — Margaretha uttalade dessa sista orden allvarsamt och hotande och såg tillika ned på ynglingen, som stod framför henne i en lutande ställning. Hennes blickar röjde ett lifligt deltagande, som Prinsen varseblef, men misstydde. Ett fräckt, bakslugt leende i mundgiporna förrådde hans dåraktiga fröjd. Margaretha förstod det, vände sig med afsky ifrån honom till närmaste grupp och tycktes, hela den öfriga aftonen, helt och hållet hafva förlorat honom ur sigte.

Följande morgonen begaf sig Prinsessan till Vatikanska palatset, att kyssa Påfvens hand. Han hade begagnat sin nieces resa till kejserliga hofvet, och genom henne inledt underhandlingar, hvilkas framgång för alltid skulle försäkra hans hus besittningen af furstendömena Piacenza och Parma. Ända till närvarande ögonblick hade Carl visat föga värma för denna angelägenhet, emedan Pier Luigi, Pauls äldre och mest älskade nevö, ännu lefde och kunde få en arfvinge, hvars upphöjande till en oberoende furste möjligtvis skulle kunna stå Margaretha i vägen. Men den oegennyttiga ifver, hvarmed Prinsessan hos sin kejserlige fader bedref och försvarade Farnesiska husets fördelar, hade på sistone bragt underhandlingarna närmare målet. För att om dessa omständigheter få en närmare kännedom och äfven tacka och uppmuntra Margaretha till ytterligare verksamhet, längtade Påfven på det ifrigaste efter ett möte med henne.

Denna sammankomst skulle vara förtrolig och till och med undandragas hofmännens spejande blickar. Prinsessan tog derföre vägen till bron St. Angelo, öfver Julius den tredjes nya gata; den var anlagd i en snörrät sträcka och inneslöts af nya eller i verket varande bygnader. Flere gånger såg hon ut efter de palats, hvilkas fulländning, sedan hennes sista afresa, vidare framskridit, eller blifvit anlagda nya. Hon jemförde denna långa och regelräta gata, en af de sköna, ehuru icke af de skönaste i Rom, med de ojemna och krokiga gatorna i de stora köpingar och medelmåttiga städer, genom hvilka hon, de senare månaderna, åtföljt sin faders kringtågande hof. Herrskaren i tre verldsdelar, den sto-

re Carl, var i mistning af en medelpunkt och ett fast säte i sina riken; hans slott och borgar bestodo af tillfälliga uppstaplingar af olikartade delar, utan beqvämlighet och prakt, ja, ibland till och med utan det nödvändiga. I Rom deremot, herrskade i sjelfva anläggningen och utförandet det stora och praktfulla; och af den långa frånvaron förekom henne till och med det bekanta såsom nytt. Hon ville åter skåda Hadriani grafvård, numera Roms citadell och borg. Inom dessa oförstörbara murar hade Clemens den sjunde, för få årtionden sedan, sökt en tillflykt emot de tygellösa band, som Kejsaren besoldade och öfver hvilka en Fransysk prins förde befälet. Hon påminde sig Roms plundring och det öfvervåld man der utöfvat, en händelse, som ännu var i friskt minne och icke sällan, till och med i Prinsessans närvaro, utgjorde ett bittert samtalsämne. Hvilka svaga trådar, tänkte hon, sammanhålla icke de storas förbund, endast derföre, att de blott sällan hafva riktigt allvar med föremålen för desamma! Och huru lätt försona de sig icke igen, efter de häftigaste strider, emedan de hårdaste följderna af deras fientligheter icke träffa dem, utan mängden!

Hon for framåt genom Borgo, som då ännu pryddes af många smakfulla bygnader från forntiden, och täcka borgarehus, hvilka Nicolaus den femte här låtit uppföra, äfven af Rafaels boning och mycket annat, hvaraf nu blott palatset Bramante är qvar, ehuru öfvergifvet, emedan ingen mäktig prelat der numera residerar med sitt hof. — I Peterskyrkans granskap, hvars mäktiga dôm redan höjde sig öfver den öfriga staden, sårade ingen modern bygnad, ingen lik en sax fram-

skjutande portico förståndiga och bildade menniskors skönhetssinne. De goda bygnaderna ifrån gamla tiden stodo helt nära den nya kyrkan; bygningsplatsen visade, i pittoresk oordning, stora, huggna stenblock och höga träställningar. Denna blandning af halfva ruiner och ännu ofulländade, nya anläggningar lemnade icke något vidrigt intryck. Med möda slingrade sig vagnen fram på den smala vägen, hvilken man lemnat öppen, för att icke helt och hållet tillspärra ingången till Vaticanska palatsets första gård.

Prinsessan steg ur vagnen vid den trappa, som förer till Rafaels loger, och begaf sig derefter till den hvälfda pelargång, hvilken hans snille, genom känslans milda utgjutelser och yppiga, mångfaldiga former, gifvit ett så lifligt och gladt utseende. Ännu bibehöllo dessa konstens underverk sin första friskhet, ännu lefde personer, som sett dem framträda ur konstnärns hand, och skådat deras skapares snille och ande lefvande och i full verksamhet. Ofta talade man derföre i Roms högre kretsar om Rafaels behag och tjusande umgänge, och beklagade hans manliga ynglingasjäls tidiga bortgång till en annan verld. För Margaretha framstod nu allt, hvad hon vid så många tillfällen och i tidens lopp hört och förnummit om denne konstnärsanda, lefvande för själen. Hon betraktade takens och väggarnes rika prydnader, icke såsom ett konstverk från förflutna tider, utan snarare med den känsla, hvarmed man beskådar det, som ligger en så nära, att man sjelf tror sig hafva medverkat till dess fulländning. Midt i gången stannade hon och lutade sig ut emot en af dess öppna bågar, för att, på sitt vanliga sätt, tankfull och allvarsam, taga den

stora staden, den dystra, ödsliga slätten och de i fjerran framskymtande bergssträckorna i ögnasigte. Hon hade aldrig blifvit rätt hemmastadd på denna mark; hennes förhållande till Rom förekom henne, oaktadt det för närvarande var betydelsefullt och af vigt, likväl blott såsom ett hastigt och förbigående. Derföre bibehöll äfven hennes själ, i detta ögonblick, för det underbara, men äfven för det vemodiga och förkrossande i denna syn, denna friska stämning, som en långvarig vana eljest så småningom bortnöter och förslöar. Den riktning man, med en sällsynt framgång, ifrån hennes spädaste ungdom, sökt gifva hennes själ, hindrade henne, att länge öfverlemna sig åt samma känslor; det var ett behof för henne, att uppsöka deras grund och föremål: här, sträfvandet efter verldslig storhet och makt, och i motsats dertill, ödets ironi, hvilket med synnerlig förkärlek just krossar det, som tyckes vara grundadt för evigheten, och deremot åt efterverlden, ofta i årtusenden, oförändrade bibehåller de anspråkslösaste stiftelser och blygsammaste minnesvårdar. Hvem minnes icke, huru mången högst enkel tanke, hvars träffande sanning nästan synes alldaglig, huru månget handgrepp, som tyckes tillhöra den lägsta mekanism, likväl ofta trotsar mäktiga rikens fall, likasom blott han hade betydelse i verldshistorien. I sanning, hvarje i framtiden skådande statsman skulle vara nära förtviflan, om icke medvetandet af hans pligt gåfve honom styrka, att med stadig hand fasthålla rodret och föra sitt skepp så långt och i så rätt kosa, som hans egen och menniskans förmåga i allmänhet tillåter.

Man måste väcka Prinsessan ur hennes tank-

fullhet och påminna henne om hennes onkel, som nu redan begifvit sig i kansliets rum. Dessa hafva, såsom innehållande Rafaels största lifstidsverk, fått namn af hans Stanzer. Gerna dröjde Påfven i denna omgifning; ty ännu sökte Kyrkan att befrynda sig med konstens genius, och trodde sig, genom, ett sådant förbund, vinna ny kraft och mera styrka. Margaretha blef ett ögonblick uppehållen i den första Stanzen, der Attila är framställd, då han af Leo och af utskickade från Judarnes höga Gud afhålles ifrån rof och förödelse: ämnen, hvilka hierarkien, i den fulla känslan af sin makt, uppgifvit åt konstnärn. Sedan denna tid hade likväl en stor förändring timat i den Romerska hierarkien; kyrkan förskräckte och lockade icke mera genom sig sjelf; deremot hade den redan lärt sig konsten att underhandla och förstod att göra Europas makter uppmärksamma på deras gemensamma faror och fördelar. Ifrån den egna trygghetens och välfärdens ståndpunkt visade sig derföre, äfven för de frisinnade, ja till och med för de fritänkande regenterne upprätthållandet af kyrkans anseende såsom nödvändigt, åtminstone såsom önskansvärdt. Prinsessan var djupt invigd i denna politiks hemligheter. Hon eftertänkte ännu en gång hastigt, huru mycket hon kunde få upptäcka och säga, utan att öfvergifva den roll af medlarinna, som omständigheterna anvisade henne.

Hon fann Påfven, hvilken hans höga ålder gaf ett ärevördigt utseende, sittande i en med guld och purpur prydd ländstol. Man hade helt nära vid hans venstra sida ställt en mindre hög stol för Margaretha, på det han obelyssnad och sakta måtte kunna tala med henne. Efter den

vanliga knäböjningen, under hvilken Paul räckte henne sin hand att kyssa, vinkade han åt Prinsessan att stiga upp och sätta sig vid hans sida. Sviten aflägsnade sig, man tillslöt dörrarne till rummet och vaktade de yttre gångarne; hvarefter det politiska samtalet sakta började och hviskande fortsattes till slut.

Föremålet för gubbens ifrigaste önskningar blef samtalets ämne: kejsarens bifall till hans slägts upphöjelse. Margaretha berättade, att vid hennes afresa denna angelägenhet redan långt framskridit. Likväl fordrade kejsaren såsom vilkor för dess slutliga afgörande, att man, på ett mera bindande sätt måtte försäkra hennes gemål, Prins Ranuzio, om successionen, än som vid underhandlingarnes öppnande och fortsättande hittills ägt rum. I detta afseende fann hon Påfven smidigare än nånsin. Hans gunstling, Pier Luigi Farnese, hade redan länge i sitt äktenskap varit utan barn, och hoppet att se detsamma välsignadt med några arfvingar hade småningom försvunnit; deremot var hos gubben den önskan lifligare än nånsin, att se sitt namn prunka i raden af Europas beherrskares, och att blifva försäkrad om, att det skulle öfverlefva honom och fortplantas till de aflägsnaste tider. Äfven i detta senare afseende började han inse, att Pier Luigi, hvilken han, bland alla sina nepoter, ensam omfattade med en faders svaghet och ömhet, vore föga ägnad, att förskaffa en helt och hållet ny ätt anseende och gunst; att deremot hans öfvermod, hans fullkomliga brist på allvar, dygd och hållning, långt ifrån att kunna grundlägga en ny ätt, snarare skulle bidraga att bringa äfven den älsta familj i förakt, och att till och med kanske

störta den. Han lyssnade således med vänlighet till Prinsessans berättelse och förklarade sig beredvillig, att, till förmån för den yngre brodern, ifrån arfsföljden i hertigdömena utesluta den äldres oäkta efterkommande. Ifrån detta ämne öfvergick Påfven till allmännare saker, och sökte af Prinsessan erhålla nya underrättelser om Kejsarens helsa, om gunstlingarnes böjelser och svaga sidor, eller också bekräftelse på redan förut kända saker. Ända dittills hade det till och med för de närmast omgifvande förblifvit dunkelt eller osäkert, om Philip gynnade någon person framför en annan. Man sade om honom, att han hos menniskorna icke urskiljde eller värderade något annat, än deras omedelbara brukbarhet; att han skonade sina verktyg, smickrade dem på ett fint sätt, ehuru med fruktan och misstroende, och alltid med en aldrig slumrande farhåga, att de skulle kunna leda och få herravälde öfver honom; att han till och med icke tilläte de andeliga myndigheterna, hvilka han tycktes vara lydig och helt och hållet tillgifven; att intränga i hans politiska karakter. Hans bikt (så lydde berättelserna till den heliga Stolen) innefattades alltid i allmänna ordalag, och hans samvetsskrupler antyddes på ett gåtlikt sätt. Man emotsåg derföre i honom en konung af en helt ny och ovanlig karakter. Utan passion, utan betänksamhet, öfvertygad om sin kallelses omedelbara sändning; ståndaktig i sina fel och misstag, likasom i det rätta, som han en gång valt; en annan person såsom menniska och regent, en beständig gåta, svår och lätt att lösa, allt efter som man funne eller icke funne nyckeln till hans karakter. Många af Påfvens frågor vände sig kring detta vig-

tiga ämne. Margaretha besvarade dem till en del genom lätta antydningar, fulla af värdighet och konsiderationer, och sökte emellertid genom ett behändigt inblandande af lockande och insöfvande underrättelser om kejsarens vördnad för Hans Helighets person och om tronföljarens ståndaktiga undergifvenhet under Kyrkans vilja och styrelse, att afleda påfven från detta ömtåliga ämne. Ty det låg icke i hennes uppgift att för hans ögon blotta det kejserliga hofvets djupare hemligheter, eller att uppoffra det säkra stödet mot en gubbes snart försvinnande och bräckliga beskydd, hvilken mer än en gång varit så nära grafven, att man redan uppgifvit hoppet om hans vederfående.

Det hemlighetsfulla i denna audiens och dess ovanliga långvarighet väckte uppmärksamhet i Rom och blef ett rikt ämne för sällskapskretsarne. Desto mera sökte man att göra sig bemärkt af Prinsessan och bemödade sig att genom lysande fester visa henne den glädje, hvilken man, i anledning af den ädla, storsinnade fruns återkomst, icke blott hycklade, utan verkligen kände. Hon hade förmått öfver sitt goda hjerta att låta Savello känna sin onåd. Det föreföll den stolte ynglingen odrägligt, att offentligen och i hela adelns åsyn blifva behandlad med en missaktning och ett förakt, som den kejserliga dotterns makt och ridderlig sed förbjödo honom att hämnas. Han beslöt derföre, redan före lustbarheternas slut, att aflägsna sig ifrån Rom, för att, inom sin faders sköna herradöme, med några få kamrater, Romerska vällustingar, smickrare och kopplare, innesluta sig i det behagliga Aricia.

Bittida om morgonen nade han med dess

bussar stigit till häst och red ut ifrån den gamla borgens (Marcelli teater) öfra gård, utmed ruinerna, der i trädgårdarna, bredvid de alltid grönskande murgrönsrankorna, mandelträden redan blommade, persikan knoppades vid sidan af strödda, vilda orangeträd och marken öfverallt var betäckt med en späd grönska. Solen kastade ett mildt sken på Antoninska badets höga väggar, hvilka tecknade sig på en gång skarpt och mildt emot de aflägsna bergens blåa skimmer. Längre bort, vid St. Sebastianos port, skyndade vakten fram, icke för att uppehålla, utan för att helsa och visa det ståtliga tåget sin vördnad. Vårdslöst besvarade den unge prinsen deras helsning, red framåt, men vände sig likväl om i porten och ropade fram vakten. Han framdrog ur sin gördel några guldstycken, och kastade dem handlöst till de framspringande soldaterna och sbirrerna. "Emottagen detta," sade han, "till tack för er helsning, och," tillade han, sällsamt rörd, "äfven till ett minne af mig." Hans följeslagare och hela sviten utbrusto härvid i ett högljudt skratt; ty de höllo den känsla, som hastigt bemäktigade sig den vilde ynglingen, för ett skämt och gäckeri af hans vanliga slag.

Framåt tågade man nu genom de halft ödsliga förstäderna. Ty ännu stod här månget hus, bedrefs mången odling, som ett förvekligadt slägte först i en senare tid helt och hållet öfvergifvit. Till venster hade de Caracallas Circus, derefter följde de Appiska vägens lopp, hvilken nu, mindre begagnad, allt mer och mer börjar förlora sig under de närliggande bygnadernas grus. Åsynen af de gamla grafvarna, på båda sidor om vägen, väckte hos Savello en obehaglig känsla

och stegrade hans dystra sinnesstämning. Först sedermera, när vägen vid foten af Albanerberget småningom höjde sig, en lättare luft fläktade, utsigten öfver slätten blef friare och hafvet snart på afstånd synligt, började hans hjerta upptina i det klara solskenet och den herrliga utsigten, och med dessa sköna intryck återvände äfven glädjen småningom i hans hjerta. Denna förändring märktes snart af hans smickrande kamrater, som nu på allt sätt bemödade sig att underhålla den. Man skämtade, ehuru med en viss varsamhet, emedan prinsen ännu tycktes vara ömtålig och retlig. Under denna samtalets munterhet, hade en af hästarna oförmärkt på den hårda Romerska landsvägen förlorat sin ena sko. En tjenare skickades tillbaka att uppsöka den; af det öfriga tåget höllo några, för att invänta honom; de andra följde långsamt efter prinsen, som, utan att märka händelsen, red förut i en lätt traf. Några minuter förflöto, innan Savello blef varse, att han var långt före sina följeslagare. Af hans svit hade blott en enda qvarstannat vid hans sida.

Han stannade, för att icke skilja sig för långt ifrån de efterblifna, en försigtighet, som aldrig är öfverflödig i trakterna kring Rom. Savello tycktes med otålighet efterforska skälet till dröjsmålet; hans sällskapskamrat, som ibland så många ensam omfattade honom med sann tillgifvenhet, sökte emellertid att komma orsaken till hans dystra sinnesstämning på spåren; icke så mycket af nyfikenhet, som fastmera i det hopp att kunna muntra honom och skingra hans oro.

"Efter du är så enträgen," svarade Savello, "och vi äro allena, vill jag för dig bekänna min svaghet och dårskap. Redan bittida i morse skic-

kade man ifrån stallet den underrättelsen upp till mig, att min lifhäst, den Svarte, visade sig motsträfvig, sparkade bakut, bets och på intet vis ville låta betsla eller sadla sig. Jag befallde då att låta betsla en annan, men äfven om denne berättades mig, att han spjernat emot och icke ville lemna stallet. Inför min omgifning dolde jag, hvilket intryck denna saga gjorde på mig; jag låtsade vara lugn. Men sedan, jag vet icke hur det kom till, stegrade åsynen af de gamla fabelaktiga grafvarna, på båda sidor om vägen, mitt förra dåliga lynne. Jag har förut aldrig ägnat dem någon uppmärksamhet, knappt gifvit akt på dem; men i dag sväfvade de gamla, spöklika sagorna om dem, oemotståndligt för min inbilning, så att de ännu stå lifliga för min själ. Men låt detta vara oss emellan; der kommer vårt efterblifna sällskap, låtom oss höra hvad som uppehållit dem."

Den sinnesstämning, hvari Savello afhörde deras berättelse, gjorde, att han till och med i denna högst vanliga händelse såg ett olycksbådande tecken. Likväl framtvingade han en hånfull min och gaf, då han svängde om, sin häst sporrarna, för att återigen komma ett stycke före de öfriga. Hans följeslagare och tjenare följde honom, under tystnad, tills tåget änteligen uppnådde en dal, hvarigenom vägen förde opp till slottet Aricia.

Den lilla besättningen emottog vid porten de intågande med krigisk pomp och högljudda glädjerop. Åt dem bragte deras herres ankomst välfnad och öfverflöd, och befriade dem, åtminstone på en tid, ifrån detta besynnerliga beläg-

rings-

ringstillstånd, hvari deras svaga antal och landtmännens bittra hat vanligtvis plägade hålla dem. Allestädes der man träffade någon ensam af denna legda tropp, blefvo de, utan vidare omständigheter, ihjälslagna; ty att döda dem, ansågs af de flesta såsom rättvisans verk, ja, till och med såsom en försonande och renande gerning. Dessa beväpnade band, hvilkas antal och makt af den tidens stora familjer begagnades, icke blott till beskydd, utan äfven tjenade att för verlden visa deras glans och försvara deras höghet, förde med rätta namnet Banditti, det vill säga, fridlösa, bannlysta. De bestodo af alla slags missdådare, underhöllos af de Romerska länsherrarne på dessas fara och till deras fördel, voro alltid sina brödherrar med en orubbelig trohet tillgifna och lydde i allt blindvis de mäktiga, som försvarade dem emot lagen. Dessa förbund, ehuru dålig den grundval, hvarpå den hvilade, än var, framkallade åtminstone en skenbild af den skönaste dygd i menniskolifvet: af trohet och tillgifvenhet i döden. — Så leda ofta vissa dygder sitt ursprung ifrån laster, ifrån dygder åter laster och svåra brott sin uppkomst, så att man nästan skulle vara frestad att tro, att dessa så skarpa motsatser äro innerligare förenade och sammanväfda, än man vanligtvis föreställer sig.

De ankommande tågade nu in på gården, hvars stenläggning var förvittrad, betäckt med grus och här och der öfvervä̈xt med gräs. Äfven i det inre af slottet visade sig spår till ett öfverhandtagande förfall; trappan var nedsjunken, flere steg mycket skadade, den stora gången ödslig, och dess fönster af halfmultnade trälucker

torftigt skyddade emot den inträngande vätan.
ı på andra sidan om gången låg en väl underhållen, icke längesedan inredd flygel. Den vetˌt sydvest, och man öfversåg ifrån dess fönstaden, dess leende slättmark och långt i fjerran, bortom den öde stranden, hafvet.

I salen var det gamla taket paneladt efter en f teckning, väggarne ofvantill, på bara mu-, målade af en skicklig hand, men nedantill lda med läder, af det slag, som fordom bedes i Venedig och efter väl valda mönster ːktes med guld. På sidan lågade i den breda ıinen en dugtig brasa, som kom de förvekliе säderläpningarne väl till pass, emedan väˌt ändrat sig på eftermiddagen och en kall vind höjderna öfverraskat de lättklädda resande. ˌt i salen stod bordet redan dukadt; ty Castelˌn hade tidigt fått underrättelse om sin unge böndes ankomst, och i tysthet låtit laga allt ˌdning till hans emottagande, utan att likväl on på orten fått den minsta vink derom. Han de ynglingens ifriga önskan, att okänd och ntad få ströfva omkring i sin faders herradöför att uppsöka äfventyr, hvilkas utgång ofˌar förfärlig.

Bordet nedtyngdes af oräkneliga rätter, den ˌgliggande nejdens alster, men lagade med finoch omsorg; ty ännu var man i Italien högen begifven på detta slags njutningar. Det, mjölkhvita kalfköttet ifrån kusttrakten, det la, tama fjäderfäet omvexlade med skogarnes hafvets byte. Då till desert, jemte årstidens ˌter, äfven inlagda, framsattes, ropade gästerıögljudt och tidt och ofta på mera vin. Här ˌades blott inhemsk frukt; ty denna odlades

och sköttes sorgfälligare än i senare tider; man satte ännu mycket värde på årets och äfven på gammalt vin; om allt detta hörer man nu i trakten af Rom aldrig talas ett ord. Bordet afdukades; återstoden framsattes för tjenarne och räckte sedermera äfven till att rikligen mätta besättningen.

De jubilerande frossarnes högljudda munterhet skallade ända ned i det närbelägna Aricia, hvars invånare under ängslan lyddes derpå, och med tveksamma ansigten i fönstren frågade hvarandra, hvad som var på färde opp i slottet; om något tumult utbrustit ibland besättningen, och om de skulle våga begifva sig till hvila eller vaka, för att i nödfall kunna bispringa hvarandra. Likväl lugnade man sig, då larmet småningom saktades. Ty på Savellos befallning hade den druckna besättningen blifvit inspärrad i ett hvalf i nedersta våningen, och tjenstfolket äfven dragit sig tillbaka till slottets aflägsnare delar. Gästerna åter tillsades, i en mycket bestämd ton, att för i dag hålla sig stilla och icke af öfverdåd förstöra den snart förestående nattliga utflykters nöje.

Man tömde ännu några glas; likväl hade Savellos varning icke blott hejdat, utan äfven stört dagens glädje. Samtalet, hvilket han förbjöd att höras högt, förekom dem, då de nödgades vara så lågmälta, stelt och tråkigt, hvarföre gästerna, en efter den andra, småningom stego opp från bordet. Några ställde sig vid kaminen, andra vid fönstren, för att betrakta den nedgående solen.

Det är en icke ovanlig syn, isynnerhet på kylia qvällar, att se solen likasom insvept i ett blod-

färgadt moln, och de henne omgifvande skyar klädda i samma dystra drägt. För oss är denna företeelse blott optisk, för hvilken vi kunna uppgifva öfvertygande eller åtminstone tillfredsställande grunder. Men den betande tjuren uppfylles vid åsynen af den blodbesprängda aftonhimmeln med raseri och fasa; och menniskorna sjelfva, innan de ännu vant sig, att underordna fantasiens lif förnuftets lugnare pröfning, tro sig deruti se hemska, blodiga gerningar, mord och brott bebådande järtecken. På den tiden var tron på dessa och andra himmelsbilders förebud allmänt spridd, och lefde till och med hos dem, som, genombrytande alla sedlighetens skrankor, föraktade och hatade all religion, i dess strängare mening, och derföre af verlden ansågos för fritänkare och bespottare. En hemsk hviskning uppstod vid fönstret, så högljudd, att den väckte Savello ur sina förvirrade drömmerier. Han uppsteg hastigt från stolen, på hvilken han, efter slutad måltid, kastat sig, närmade sig till fönstret, för att, likasom de öfriga, ett ögonblick kasta några stirrande blickar utåt fältet, men återvände genast, under tystnad, till det stället han nyss lemnat. Icke ett drag i det orörliga ansigtet förrådde för hans olyckskamrater hvad som föregick i hans inre. Men fruktansvärdt rasade och stormade det i hans själs förborgade djup. Morgonens förebud hade, på ett sympatetiskt, rörande sätt, framställt sig för honom så som milda, vänliga varningar, och derföre uppfyllt hans hjerta med veka, sorgligt ljufva känslor. Men nu, sedan en frossande måltid och gudlösa bordssamtal redan försvagat verkan af de förra, bättre sinnesstämningen; nu, då, såsom

han fullt och fast trodde, himmelen sjelf hotade honom, vaknade inom honom en omätlig stolthet, och hans aldrig kufvade sinne förbittrades af den föreställningen, att högre makter ville befalla, skrämma och bedåra honom. — Likasom många andra, hade han ofta, utan ånger och fruktan, förtrampat, krossat och förstört hvad han för ögonblicket älskat. Nu törstade han, i vildt öfvermod, att omkring sig sprida förödelse och fasa, ja öfver hela verlden, om kraften motsvarat hans vilja. Slumpen, eller ock en af dessa fruktansvärda skickelser, hvilkas syfte och ändamål är förborgadt, ja, outforskligt, höll ett offer i beredskap för honom.

Det var redan mörka natten, då han erindrade sina följeslagare att kläda om och beväpna sig. De lemnade slottet genom en hemlig port, som fordom begagnats till utfall och ledde ner i den uttorkade slottsgrafven. Den midtemot belägna muren hade under en af slottets fordna belägringar blifvit underminerad och på några ställen sönderssprängd. Öfver dessa ruiner klättrade Savello vanligtvis, då han gick ut på ströftåg, sådant som det nu varande; intet af de förra hade han börjat med en så afgjordt fiendtlig sinnesstämning, med en sådan köld och bitterhet i hjertat.

En aning om den annalkande faran hade redan i tid jagat de fleste invånarne i deras boningar; gatorna voro tomma, hela staden tycktes vara öde, och äfvenså vägarne, som förde till de närbelägna bergen och trädgårdarne, vid hvilka blott några enstaka hus voro belägna. Den djupa stillheten afbröts icke en gång af hundarnes skällande; ty äfven dessa husdjur hade väder af

öfvermakten och vågade icke en gång gläfsa, då Savello nalkades, utan kröpo rädda i sina gömslen. Att finna ett mål, att skaffa sitt raseri ett offer, syntes Prinsen lika så nödvändigt, så helt och hållet oundgängligt, som det, under lika omständigheter förekommer dem, hos hvilka svaga styresmän, eller en blind lycka väckt och stadgat den föreställningen, att hvad de åstunda och hoppas, aldrig får blifva ouppfyldt. Men, ännu innan hans följeslagare hunnit märka denna nya sinnesstämning hos deras anförare, hörde denne på afstånd en sakta hviskning, och strax derefter, sedan han bjudit tystnad, äfven skygga fjät och ett buller, likasom af klättrande.

En vink — och hastigt delade sig hans följe i tre hopar, för att på alla sidor kringränna sitt byte. Det var icke långt borta, eller svårt att finna. Ty knappt hade Savello skyndat fram några steg, förrän han under de lummiga träden upptäckte en flicka, hvars följeslagare förgäfves ansträngde sig att hjelpa henne öfver en nära belägen trädgårdsmur. En gäll hvissling antydde för hans följe, att ett byte blifvit träffadt. De närmaste stodo snart vid hans sida, de andra skyndade sig att hinna fram, och inom några ögonblick voro alla tillstädes.

En enda mörksens stund afgjorde tvenne oskyldiga menniskors öde. Savello omfattade den värnlösa, af skräck förlamade flickan och kastade henne i armarne pä den närmast stående, hvilken bar bort henne, vanmäktig och afdånad. Emellertid hade hennes följeslagare, beväpnad med en vinstör, spungit ned ifrån muren; utom sig af raseri och icke utan framgång svingade han sitt bräckliga vapen, men neddignade snart, genom-

borrad af flere styng, till marken. Hans dödskamp varade icke länge; Romarne förstodo sitt handtverk och visste att träffa sin man.

Då landfolket, morgonen derpå, helt bittida gick till sitt arbete, funno de vid vägen den liflösa kroppen. Sedan de hämtat sig ifrån den första förskräckelsen, buro några liket, tysta och bedröfvade, till staden, under det andra sökte upptäcka mördarnes spår. Vägen var sandig, så att spåren af fjäten ännu syntes. Men snart, i granskapet af slottet, försvunno alla märken på vägen och tycktes blott otydligt fortsättas i gräset vid ett trädesfält. Man stannade, rådslog och beslöt slutligen, att några skulle följa dessa svaga tecken i det nedtrampade gräset, hvilket ännu icke rest sig vid den uppgående solen, men de öfriga qvarstanna, tills de andra kommit till full visshet, hvilken väg förbrytarne tagit.

Innan kort lockade ett högljudt klagorop de andra äfven att gå vidare. De sökande hade följt spåren ända till slottsgrafven, och der, vid den infallna muren, på buskarne funnit en halsduk, i ruinerna en nål, hvarmed qvinnorna i denna trakt ännu i dag fästa sina uppsatta hårflätor. Äfven i grafven syntes spår ända till utfallsporten.

Med skygga blickar betraktade de borgen och skyndade tillbaka till staden, för att icke blifva sedda och bestraffade för sin otidiga förvetenhet; ty nu förstodo de med visshet, att Sa-

vello ankommit och på vanligt sätt, genom en våldsgerning, velat inviga sitt sommarnöje. Vid kyrkan funno de mycket folk församladt, som beskådade, den mördade och ville göra sig underrättade huru och hvarföre han blifvit dödad. Han var en främling, men likväl icke alldeles okänd. Man visste, att han älskade en flicka, enda dottern af en gammal blind gumma, som utåt fältet till bebodde ett enstaka hus. Man skickade dit, för att fråga efter flickan. Hon fanns icke. Det var således icke något tvifvel att hon blifvit borttröfvad och förd till slottet, icke något tvifvel, på hvilket sätt och genom hvilkens hand ynglingen funnit sin död.

Liket bisattes i stillhet; folket skingrade sig; hvar och en förde sin fruktan och oro med sig hem, eller ut på fältet. Men ibland nära vänner, i förtroligare, husliga kretsar klagades högljudt, och med bitterhet utfor man emot det öde, som störtat fria Romares afkomlingar i en så djup förnedring, och öfverlemnat värnlösa kristna i gudlösa, värre än hedniska tyranners våld.

Under det alla ömma makar, alla bekymrade fäder darrade och tänkte på flykt eller att undangömma sina älskade, sutto tvenne nygifta i deras lugna bonings rymliga kök, vid en måltid, utan oro pratande och smekande, talande om framtiden och med glädje påminnande sig det förflutna. Middagssolen kastade sina milda, brutna strålar genom pappersfönstret, in i det enkla huset, hvars baksida vette åt en stor trädgård. På varmare vinterdagar plägade man alltid hafva fönstren öppna och glädja sig åt den rika, vidsträckta utsigten. Den väl underhållna brasan ökade det trefliga i denna förtroliga stund, på

hvilken sällskaplika äkta makar, efter maten, ofta under förtroliga samtal, njuta en behaglig hvila. Tjenstflickan var ännu sysselsatt att duka af bordet, då hastigt ett klappande på den igenstängda porten trängde till deras öron. Giustiniano, så hette husets herre, befallde henne se efter hvem det var och afhålla detta så olägliga besök.

De hörde porten öppnas, derefter tillslutas och sedan, jemte flickans saktare slag, manliga fjät komma uppför trappan. "Hvem kan det vara?" frågade husets ägare halfhögt. *Såsom nyligen* gift tillslöt han, efter Romersk sed, sitt hus till och med för vänner och anförvandter. Få veckor hade förflutit sedan bröllopp̈et, på hvilket välfägnaden varit ymnig och god; såsom en afskedsmåltid hade den blifvit gifven och upptagen, och ingen af gästerna hade ifrån den dagen besvärat huset. De begge makarne, som älskade hvarandra hjerteligen och aldrig sågo något slut på deras kärlek, hade icke tänkt på någon-ting mindre, än att genom besök och helsningar tillkännagifva för sina grannar, att det redan började finnas något annat för dem i verlden, än de sjelfva. De förvånades derföre icke litet, då de sågo den unga fruns morbroder inträda. Säkert hade icke någon vanlig anledning fört honom dit, det röjdes i hans ansigte ett blandadt uttryck af hat, vrede, fruktan och medlidande. Han helsade knappt, drog en suck och sade sedan: "Cassandra," detta var den unga makans namn, "Cassandra, jag ber dig, att ett ögonblick lemna oss allena." Den unga frun betraktade med bestörtning och tvekan sin morbroder, och steg upp, för att med tjenstflickan begifva

sig i nedra våningen, der den senares kammare var.

"Giustiniano," sade den gamle, då han befann sig ensam med honom, "Giustiniano, jag bringar dig ett ledsamt budskap. Du minns säkert den stackars Vittoria, som du flere gånger sett på mitt vinberg, der hon arbetade för dagspenning. Kan du tro, att hon denna natt försvunnit, och hvarthän? — I den gamla, bekanta slottsgrafven. Troligen få vi aldrig mera se henne, såsom det gått med så många andra. En stackars främling, som älskade henne, man säger att han var ifrån Norba, har velat hjelpa henne, och tillika, som det synes, satt sig till motvärn; ty man har, i dag på morgonen, funnit honom genomborrad som en skottafla, och icke af knifvar, utan af tveeggade värjor, sådana, som soldater och adelsmän bruka. Nu vet man redan att den unge Savello, i denna natt, eller i går, ankommit till slottet. Man säger att han blifvit förvisad ifrån Rom, och att han ämnar dröja här länge. Jag meddelar dig denna nyhet, icke af pratsjuka, utan för att varna dig, att icke låta din hustru gå ut eller föra henne härifrån, hvarthän det ock må vara. Cassandra har vunnit ditt tycke, och du har tagit henne till din äkta hustru. Men, har du äfven eftersinnat, att på trettio mil häromkring icke finnes någon skönare qvinna? Den man älskar, den älskar man, utan att tänka på att jemföra henne med någon annan, och det faller en kanske aldrig in, att hon kan behaga andra lika så mycket som en sjelf. Jag säger det icke, för att inför dig skryta deröfver, att vi gifvit dig henne till hustru; ty, vid Guds blod, det gjorde vi gerna, emedan du är lika så

skön och ädel som hon sjelf, och har pengar och egendom, lika så mycket som hon har, eller får, när hennes föräldrar en gång dö, hvilket står i Guds hand. Men detta har jag velat säga dig, och hör noga på: du sjelf och din hustru sväfva i stor fara, om Savello märker och får veta, att Cassandra är din maka och att du äger en sådan skatt. Med list och öfvertalande, med pengar och skänker, kan han här ingen ting uträtta, ty hon är vårt barn och din äkta hälft. Men våld, Giustiniano, hvad förmår icke våld!"

Med allvar och lugn hade Giustiniano afhört morbroderns olyckshotande tal. Hans svarta öga vändes långsamt och stilla än hit, än dit; hans panna rynkades, hans läppar började darra. Men vid den gamles sista ord, förlorade han sin fattning. "Våld!" utropade han, "våld emot våld! Bortföra, gömma skulle jag min lagliga hustru? Nej, nej! Den som vill röfva henne ifrån mig, honom väntar en bitter belöning. Lefvande släpper jag hennc icke, och vakta henne skall jag. Och skulle jag också dervid tillsätta lifvet, då dör hon med mig. J kännen henne icke ännu: hon är icke mera en svag, enfaldig flicka, icke mera det barn, som J öfverlemnaden åt mig. Min är hon, och hon är icke annat än hvad jag är. Dör jag, då dör också hon; bekymra eder ej, vi skola nog vakta oss, den ene den andra."

"Likväl," sade den gamle, men afbröts af Giustiniano. "Tig," sade han, "ty trotsa ödet, det vilja vi icke; nej, vi hålla oss hemma, som vi i alla fall ämnat, ty vi äro lust och glädje nog för hvarandra. J veten ej hvilken skatt jag äger," sade han med stegrad känsla. "Oss emellan tryta aldrig samtal, hela dagen hafva vi något att säga

hvarandra. Då du först uppmanade mig att taga henne, trodde jag icke att en sådan sällhet väntade mig. — Men om söndag," sade han återigen, med dyster blick, "om söndag måste vi i kyrkan, att höra messan, emedan vi, såsom ett ungt, äkta par, böra tacka Gud för hans nåd och bedja om hans välsignelse. Guds bud öfver menniskors svaghet och konster, det var min faders valspråk, och skall äfven blifva mitt."

"Kunden J ej," sade morbrodern tvekande, "i stället gå i ottsången, stilla och förklädda? Det är då ännu mörka natten, och ingen skulle se er, mer än Gud, för hvars skull J gån dit."

"Nej," svarade den trotsige maken, "den som söker Gud, skall icke förtvifla om Guds hjelp. Han skall skydda oss, och om icke han, så skall denna arm göra det." — Han påtände lampan i spisen, tog derefter den darrande gubben vid handen, och förde honom i en mörk kammare i huset, der hans vapen voro uppställda; bössor och tunga musköter, till jagtens nöje i det fria Maremma, och äfven för att försvara sig emot en fiende och skicka honom en ärlig kula; stora knifvar, af olika längd, med handtag och slida; ett par gamla partisaner, betäckta af dam och rost. "Se, gamle onkel," sade herrn i huset, "här äro vapen, och här," pekande på sin arm, "kraft, och här," i det han neddrog det nedra ögonlocket, "förstånd och en skarp blick. Låt nu Gud styra, och mig, om det behöfves, handla. Voren J andra såsom jag, då skulle icke gudlösheten, så som hon nu gör, fräckt uppresa sitt hufvud."

Missnöjd lemnade morbrodern huset, der hans röst icke gällde, hans råd icke hördes. Då han aflägsnat sig och porten blifvit noga igenläst, åter-

vände den unga makan i köket, der hon fann Giustiniano sittande på en bänk vid spisen, tankspridd och eftertänksam gräfvande i askan, för att framleta halft släckta kol och hastigt slocknande gnistor. Hon satte sig midt emot honom på den andra bänken och tog till spinrocken, för att vid sitt arbete bättre kunna dölja, huru djupt det grämde henne, att se sin make så dyster och tankfull. Kanske kände hon, ehuru Romarinna, men likväl qvinna, något af denna längtan, som man kallar nyfikenhet och vetgirighet, och hvilken man så orättvist förebrår qvinnan. Den, hvars lif och verkningskrets är inskränkt till personliga förhållanden, för den måste nödvändigt det närmast omgifvande, det vare hvad som helst, hafva mera retelse och betydenhet.

Redan länge hade spinnrocken sakta surrat omkring, men Giustiniano uppslog ögat, för att betrakta sin hustru, som med sänkta blickar ännu fortfor i sitt arbete, och sökte att dölja, att hon, ehuru i mjugg, icke förlorat sin make ur sigte. Han trodde sig obemärkt och såg derföre desto kärleksfullare på henne, så att hennes hjerta blef betaget af den häftigaste rörelse, och tårar framträngde under de sidenfina ögonlocken. Då hon upplyfte handen, för att aftorka dem, frågade Giustiniano, om hon hört talas om hvad som händt i orten. — "Nej," sade hon, "men jag gråter, emedan jag ser dig sorgsen."

"Önskar du veta hvad som bedröfvar mig?" frågade hennes make. — "Jag önskar det ej," svarade hon, "och fruktar det icke heller. Om jag kan trösta, om jag kan hjelpa dig, så tala, eljest behåll din hemlighet. Min morbroder bad mig gå ut, kanske skall, kanske bör jag icke få

veta något. Besinna dig således innan du talar; jag kan, äfven om jag icke känner din hemlighet, dela ditt lidande, beklaga, ja, kanske trösta dig."

Giustiniano lade handen för ögonen och talade, sedan han lättat sitt breda, höghvälfda bröst med ett djupt andetag, allvarsamt och högtidligt: "Cassandra, älskade hustru, antingen du vill, eller icke vill höra din morbroders hemlighet, så måste jag säga dig den. Ett olycksmoln har samlat sig öfver vår stad; Savello har ankommit och börjat sitt vistande härstädes med en gerning, som kan rubba klippor ifrån stället och sätta hafvet i rörelse. Låt mig slippa berätta omständigheterna dervid; förr eller senare får du nog veta hvad som numera utgör ortens enda samtalsämne. Att fara fram med våldsamheter och bringa olyckor öfver oskyldiga menniskor, det synas dessa Romerska riddare anse för den högsta, dem enda värdiga njutning. Rättvisa, sedighet, dygd och fromhet äro en styggelse för dessa den heliga kyrkans länsherrar. De tänka, känna, och handla icke såsom menniskor, utan såsom djeflar. För din blygsamma känsla har man förmodligen dolt saker, som redan händt och dageligen tilldraga sig. Hvilken tid, hvilka seder! På det värsta bör en kristen, bör menniskan vara beredd, stark och väpnad emot allt. — Så hör nu, hvarföre din morbror kommit hit. Han ville öfvertala mig att nästa söndag med dig gå i ottesången, icke i högmessan, att ej Savello måtte få se dig. Det går en skakning genom mina nerver," tillade han med en förfärlig åtbörd, "vid blotta tanken derpå, att någon i verlden, vare det hvilken som helst, på dig, min egen hustru, vågar kasta ett fräckt öga."

Han slutade; Cassandra såg tvekande på honom. "Och hvad," sade hon, efter en stunds tystnad, "hvad besluter då min make?"

"Att gå i messan," svarade han med stolthet. "Skulle vi kanske gömma oss för honom? Rätt och sedlighet för våld och tygellöshet? Nej, icke en gång ditt ansigte skall du beslöja inför Gud, utan visa dig lika så trygg för din ära, lika förtröstande på hans beskydd, såsom én gång på den yttersta dagen. Vågar han då, på det helgade rummet, inför den Högstes ansigte, inför Gud och menniskor, på ditt rena anlete kasta en enda fräck, vällustig blick, då, vid alla helgon, skall han skörda vedergällning derför; då skall han erfara, att Romerskt blod ännu rinner i mina ådror! En fader dödade sin dotter, då han icke mera var i stånd att undanrycka henne vanäran. Du står närmare intill mitt hjerta, än barnet sin fader; ty oss förenar ett sakrament, dem blott naturen!"

En lätt rysning öfverraskade den sköna qvinnan. Död och lif stå hvarandra så fjerran. Men då det för hennes eftertanke blef tydligare, hvad hennes make kyskt och på långt håll antydt, svällde hennes hjerta, bemäktigade sig én ädel ovilja hennes själ. "Om jag rätt förstått dig," sade hon, "så döda mig nu, eller så snart du anser det nödvändigt." — "Döda dig?" sade Giustiniano. "Vet du icke, att lifvet icke vinnes två gånger, att man icke återkallar de döda ur grafven, sedan de en gång nedstigit deri? Att döda dig, eller döda mig sjelf, det är ett och detsamma. Huru skulle jag, som redan lefvat tvenne veckor med och jemte dig, fördraga lifvet, om lifvet utan

kan kallas lif! Nej, icke ohämnad, icke utan värdigt dödsoffer skall du dö. Han först, sejag. — Men, hvarföre oroa oss i förtid? Låoss njuta ögonblicket, förtrösta på Gud, och, honom, på oss sjelfva." Cassandra hade stiupp och satt ifrån sig spinnrocken. Hon trädfram till honom och han tryckte henne med iet till sitt bröst. Den hulda makan förstod både denna och nästa dag förjaga hans oro, ända till söndagen förflöt veckan för de unnakarna så gladt och sorglöst, likasom den t den första, eller smekveckan.

I slottet hade man stigit ganska sent upp. ı öfriga tiden ända till aftonen tillbragte säll)et, under fräcka, lättfärdiga samtal, vid spelłet. Sällan likväl och blott i förbigående ördes sista nattens äfventyr, emedan vid hvaråfven den aflägsnaste, anspelning derpå, Saos panna rynkades och ett dystert-moln bredsig öfver hans ansigte. Han kände kanske för ta gången denna oroliga, hemska sinnesstäm;, som ännu icke är ånger, icke något förebud en inträffande förbättring, och derföre hos och hållet förhärdade menniskor åtföljer minaf deras gerningar. — Följande dagen skulle den ödsliga, obebodda kustslätten en vildsjagt anställas, emedan en vildgalt gjort stor la på den späda grödan på Maremmafälten.

Före solens uppgång lemnade Savello med talrikt följe slottet, för att tidigt ankomma låglandet, hvarest ifrån landsbygden mycket ., emot den gemensamme fienden, villigt slöt till den eljest förhatliga ädlingen. Alla voro kt beväpnade, icke blott till jagten, utan äfemot anfall ifrån hafskusten.

Jagttåget hade redan öfverskridit den ytter-

sta gränsen af den odlade trakten och dröjde af en händelse ännu ett ögonblick, der den sista höjden småningom jemnar sig med slätten, då solen, klar och lysande, steg opp bakom de aflägsna bergen, och derefter inom få ögonblick skingrade dimmorna. Utan befallning eller öfverenskommelse, gjorde man halt, för att betrakta det sällsynta skådespelet. På en frisk och klar vintermorgon har utsigten öfver denna vidsträckta slätt ett obeskrifligt behag. Någon vinter finnes der aldrig; yppiga växter gifva de der betande hjordarne riklig föda, tills, vid sommarens annalkande, träskens förderfliga dunster tvinga den vandrande befolkningen att på de höga bergen, vid mager kost, söka en renare luft. De rymliga, halft nedfallna byggnader, som i den Romerska kusttrakten kallas Casali, förskaffa jägaren, herden och till och med röfvaren en tillflykt emot oväder och regn. Utvändigt äro dessa vidsträckta, och på ett rått sätt anlagda tegelmassor väl förvarade, till skygd emot oväntade anfall. Inuti innehålla de rymliga hallar, hvilka gifva de dit flyktande hjordarne tak och säkerhet. Flere af dessa råa och förvittrade bygnader hafva en ovanlig höjd och utsträckning; när de starkt upplysas af solen, såsom nu var händelsen, och de af tegel uppförda murarne öfvergå ifrån rödlett till gult, bildade en underbar motsats till den vidsträckta grönskande slätten. Tager man härtill i betraktande den på icke stort afstånd synliga skönt formade bergssträckan, det närbelägna hafvet, de herrliga himmelsbilderna, så är det lätt förklarligt, att herden och jägaren i denna vildmark ofta tillbringa deras gladaste stunder. Man vänjer sig lätt att undfly menniskorna, der natu-

ren förskaffar njutningar och yrket nödtorftig sysselsättning.

Till jägarnes och jagtvännernas samlingsplats hade Savello bestämt en hans fader tillhörig, rymlig Casale, genom framskjutande torn väl befästad emot det första anfallet. Då han i fullt sträck kom framridande, fann han den jagtlustiga mängden lägrad på östra sidan, en vildhop, som med högljudda glädjeskri helsade honom välkommen. Gerna underkastade sig landtfolket, på dessa gemensama jagttåg, den djerfve och skicklige ynglingens ledning. Hat och hämd tystnade då för ögonblicket, ty menniskorna förenas lättare genom gemensamma syften, än ynnest och kärlek.

Af ett sällsamt utseende var detta herde- och jägarefolk, och skulle hafva injagat misstroende och fruktan hos hvar och en annan, än den, som i dag förde befälet öfver dem. Savellos blickar genomlupo den långa raden, sökte och funno öfverallt längesedan bekanta ansigten, hvilka, efter olika lefnadssätt, än voro mörkbruna af solskenet och luften, än af intermittenta febrar öfvergått till en askgrå blekhet, och alla med sina djupt insjunkna ögon, och vilda, svarta skägg hade ett afskräckande, rysligt yttre.

De jagtkunniga tillfrågades nu om villebrådets lägerplats och de ställen der det ömsom plägade uppehålla sig, hvarefter planen till skallet uppgjordes, mängden afdelades i åtskilliga hopar, och hvar och en fick sig sin väg, sin ståndpunkt noga anvisad. Savello tillika med största delen af hans sällskap ifrån staden red rakt på det vassbeväxta träsket, der vildgalten vanligtvis hade sitt tillhåll om dagen. De väldiga hundarne bör-

jade, då de sågo tåget i rörelse, ett högt, rysligt tjutande och drogo sina ledare, hvilka icke förmådde hejda dem, med sig i det hastiga loppet. Innan kort hade de ankommit till träskets kant, der den nedtrampade säfven, den krossade vassen redan långt för detta för den förskräckte herden, den tvehogsne jägaren förrådt ingången till det obäkliga djurets hviloställe.

Med blixtens hastighet störtade de modiga djuren, då jägarne lössläppt dem, i galtens spår, in i den höga, skoglika vassen. Man såg topparna svigta här och der, och säfven radtals nedbrytas, för att aldrig mera resa sig. Jägarne följde med ögonen vassens rörelser, och lyddes med spänd uppmärksamhet på hundarnes första anslag. Sluteligen skallade det djupt ur det inre af träsket. "Det är min Bayard," ropade Savello jubilerande och utom sig af glädje, att äfven vid detta tillfälle vara den förste. Snart hördes ett allmänt skällande, som uppslukade och öfverröstade det uppskrämda villebrådets grymtande och de redan sårade hundarnes ångesttjut.

Skränet och rörelsen i säfven närmade sig fria fältet; Savello satt af, grep sitt jagtspjut, och fattade det ställe i sigte, der, enligt hans förmodan, vildgalten skulle framrusa. Hans följeslagare följde hans exempel, men höllo sig likväl på afstånd ifrån utgångarne. Savello stod således afskild ifrån de öfriga och alldeles blottad på en hastig hjelp, ifall han komme i behof deraf.

Ännu ett ögonblick — och den af flere sår sargade och retade vildgalten rusade fraggande och grymtande fram ur den tjocka säfven och jemte honom två väldiga hundar. De hade med

tänderna huggit sig fast i hans öron och sökte att styra hans fart, släpa eller hejda honom. Men så snart han uppnått slättmarken, uppristade han med betarne deras bringa och buk, och kastade dem båda, högt tjutande, ifrån sig på marken. Framåt rusade han nu, utan hinder, emot Savello, som riktade jagtspjutet och behöll sin fiende fast i sigte. Hans jagtkamraters högljudda rop, då de sågo honom i fara, förvirrade honom icke, bragte honom icke ur fattning. Han tänkte icke på annat än sitt byte och ställde sig, då vildgalten kom honom närmare, rakt i skotthåll mot det anrusande djuret. Galten störtade emot honom, men med en sådan fart, att Savello vacklade, och blott genom en vig rörelse med kroppen förmådde hålla sig i jemvigt. Från alla sidor framskyndade nu den öfriga jägarhopen, att bistå anföraren eller också, efter öfverstånden fara, deltaga i hans seger.

På länge hade i dessa trakter icke någon vildgalt fått växa upp till en sådan storlek och styrka; han mättes derföre med beundran af Savellos följeslagare, ditlockade af jagtropet, och betraktades noga på alla sidor. Djurets väldiga kropp och utomordentliga styrka ådagalade på ett lysande sätt dess besegrares djerfhet och köld. Med en inre tillfredsställelse lyssnade Savello, ännu några ögonblick, till sina jagtkamraters råa, men uttrycksfulla loford, svingade sig sedan på sin häst och red hastigt sin väg, att före nattens början åter kunna hinna tillbaka till slottet.

Han hade, under denna dagens lopp, pröfvat sitt mod, sin kraft och skicklighet, fröjdat sig åt den beredvillighet, hvarmed de vilda slättboarne lydt hans befallningar, och med en inre

fröjd, vid jagtens slut, skördat mängdens bifall och lyssnat till dess fröjderop. Förströdd genom dagens stormande, verksamma tidsfördrif, och i den fulla känslan af sin nybepröfvade mannakraft, kastade han sig af hästen, skyndade uppför trappan opp i matsalen, för att med brusande segerfröjd öppna laget. Icke mera så liknöjd som i går, icke hotande och mörk, utan glad och munter afhörde han sina gästers skämt, ökade och stegrade deras vilda glädje genom bitande anmärkningar, oväntade infall och lättfärdiga sagor. Alla hans gäster ansträngde sig äfven att till sin höjd uppdrifva hans muntra sinnesstämning, och bibehålla honom i hans glada lynne; men då man skildes åt, för att gå till hvila, vågade blott den, som åtnjöt hans närmare förtroende och ynnest, att fråga honom, hvad de skulle företaga sig morgonen derpå. "Hvad annat," svarade Savello, med hastigt förändrad uppsyn och hållning, "än att gå i kyrkan. Hafven J glömt," tillade han, "att i morgon är söndag?"

Af kärlek till prakt, eller emedan omständigheterna bjödo dem att alltid vara beredda på anfall och öfverrumplingar, plägade de Romerska länsherrarne på den tiden, med ett talrikt, glänsande följe besöka hufvudkyrkan i den ort, som lydde under deras välde. Vanligtvis afhörde de messan hemma i kapellen i sina palats; likväl var det ett gammalt häfdvunnet bruk, att åtminstone en gång vid hvarje besök i slottet, bevista den offentliga gudstjensten. För att efterkomma en i hans familj herrskande plägsed och föreskrift, ty under nya och andra namn dyrkade man ännu alltid det gamla Roms Maner, Penater och Larer, befallde Savello, tidigt morgo-

stens slut knäböjande, med ögonen vända ifrån honom, mot altaret. Men då presten utdelat välsignelsen, och församlingen nu bröt opp, uppreste sig Cassandra långsamt och drog, icke utan en hemlig bäfvan, slöjan tillbaka, att visa sig för sin make och uppsöka honom i trängseln. Då föll ovilkorligen hennes blick på riddaren och hennes svarta, sköna ögon mötte hans, för att, förskräckta och öfverraskade åter hastigt dölja sig under de mörka ögonbrynen.

Huru sällsamt, huru otroligt måste icke det förekomma dem, som aldrig sett ett söderländskt öga, att en enda blick är mäktig att beröfva förståndiga menniskor all besinning, hänföra dem till halsbrytande företag och för hela deras öfriga lifstid fängsla deras vilja. — Men så förhåller det sig likväl. Antingen det ligger i ögats mörka, glödande flamma, eller dess lifliga kringsväfvande, nog af, hvar och en, hvars blod ännu lifligt och varmt strömmar till hjertat, motstår en sådan blick icke så lätt. — Cassandra upptäckte sin make, trängde sig orolig fram, för att komma till honom, och lemnade, vid hans sida, kyrkan, innan Savello hunnit återkomma till sansning. Efter en djup suck, gjorde han en knappt märklig bugning mot altaret och gick långsamt, åtföljd af sin svit, ut på kyrkogården. Här vinkade han ibland sina tjenare den smidigaste och slugaste. ”Har du sett henne?” frågade han hastigt. — ”Ja, och jag vet hvad jag har att göra,” svarade denne, i det han oförmärkt smög sig bort och försvann ibland folkhopen, för att utspeja den unga fruns namn och stånd, och allt

annat,

annat, som kunde gifva honom något hopp, att hastigt föra hans herres önskningar till målet.

Utan att säga ett ord, hade Savello begifvit sig före sina följeslagare till sitt slott. I deras måltid hade han blott deltagit af vana. Men så fort som möjligt begaf han sig till sin afsides belägna sängkammare, för att icke störa sina gästers ystra, stojande glädje. Här afbidade han, i plågsam oro, sin spejares återkomst, som på sin farliga beskickning haft stor försigtighet af nöden, och derföre mycket sent inträffade i slottet. Han blef genast införd till sin herre. "Hon heter Cassandra," utropade han, så snart de voro allena, "och har för få veckor sedan blifvit gift med en rik landtman, vid namn Giustiniano. Hon är med den innerligaste tillgifvenhet fästad vid sin make och from och dygdig som ett helgon. Med pengar och vänliga ord," tillade han eftertänksamt, "kan här ingen ting uträttas, och icke utan största fara skola vi, i anseende till husets säkra läge och slägtens anseende och förbindelser, kunna använda våld." Då han uttalade de sista orden, kastade Savello en fruktansvärd, hotande blick på den eländige, som förskräcktes och blef stum.

Den sanna skönhetens åskådning gjuter lugn i den ädles själ och försätter honom i en hög och ren sinnesstämning. Men äfven öfver förderfvade utöfvar den ett större välde, än dessa vilja tillstå för sig sjelfva. Ett nytt lif skulle ifrån henne kunna utströmma öfver dem, om icke det ondas vana villade dem och, under deras hjertas lystnad, förespeglade dem bedrägliga önskningar. — Den olycklige, i sitt innersta väsende

sönderslitne ynglingen bäfvade rysande tillbaka för henne. En ny, ovanlig känsla hade bemäktigat sig honom: en öm, tärande längtan efter genkärlek. Många hjertan hade han krossat, stört mången innerlig förbindelse, och ofta i fräckt hån trampat kärlekens blommor under fötterna. Men nu var hans stund kommen, då kärleken skulle hämna kärlekens förbrytelser.

Efter lång tystnad, under hvilken tjenaren, för att trygga sitt återtåg, sakta närmat sig till dörren, väcktes Savello af ett nära buller ur sin dvala: "Hvad är detta?" ropade han vredgad, "hvem har lyssnat på oss?" — "Något har fallit omkull," svarade tjenaren och såg ut genom dörren. "Befaller Ers Höghet något annat," tillade han med ängslan. — "Blif qvar," sade Savello; "jag har ännu något att tala med dig. Du tror," sade han tankfull, "att mammon icke förmår något hos henne? — Du känner icke menniskorna, icke qvinnorna. Allt ting är falt i verlden; tiggaren för en kopparpenning, fursten för stora skatter; skilnaden ligger blott i måttet. — Hon är rik säger du; nå väl, tag detta smycke; det är furstligt, och skall förblända henne, vore hon än aldrig så rik. Behöfver du, för att kunna nalkas henne, besticka hennes tjenare? Här, tag denna pung, full med Spanskt guld; gif, skänk, slösa, men skynda! — Men vänta — nej, gå genast, ännu är det nattligt och mörkt, ännu lyckas det dig kanske, att utspana något, som kan gagna oss. Gå, gå och kom snart tillbaka."

Efter en helt och hållet sömnlös natt hade Savello bortslumrat morgonstunden, och först mot middagen lemnat sin bädd. Man påminde honom om gästerna, som tidigt samlat sig i mat-

salen och ofta frågat efter honom. Då befallde han att låta helsa dem, att de fingo roa sig så godt de kunde, han sjelf ämnade icke lemna sitt rum. Stötta och förvånade, och äfven ledsna vid deras värds ombytliga lynne, aflägsnade de sig, efter en kort rådplägning, från slottet, utan att taga afsked. "De skulle komma igen," sade de åt de bestörta tjenarne, "när Prinsen blefve bättre till mods."

Savellos hjelpare hade emellertid begagnat sig af mörkret, för att bespeja alla vägar, som ledde till Giustinianos trädgård. De klippor, som emot en trång dal begränsade trädgården, fann han på mer än ett ställe tillgängliga, muren låg och vårdslösad. Inkommen i trädgården, öfvertygade han sig, att man under buskar och träd obemärkt kunde komma fram till boningshuset. Bakporten var icke i lås. Han öppnade den och lyddes in i huset. Allt var tyst som grafven. Han var redan färdig att draga sig tillbaka, då han i en kammare i nedra våningen hörde en menniska andas, hvilken tycktes vakna ur sömnen; detta förmådde honom, att ännu en gång lägga örat till dörrposten. Han hörde en qvinnoröst mumla en bön och gissade af denna omständighet, att pigan i huset måtte sofva här. Hans spejare hade berättat honom, att Giustiniano hade en tjenstflicka, som var fattig, ung, snål och böjd för att inlåta sig i djerfva företag. I den förhoppning, att utan vittnen kunna få vexla några ord med denna flicka, eller åtminstone göra hennes bekantskap, drog han sig tillbaka bakom muren, som skilde brunnen ifrån boningshuset.

Redan började morgonen gry, då tjenstflic-

kan, med en kopparflaska på hufvudet, ännu sömnig och omornad nalkades brunnen. Hon hade redan satt vattenflaskan på marken, då hon blef varse främlingen, som med fingret på munnen, genom detta lätt begripliga tecken ålade henne tystnad. Han var en reslig man och visste att gifva den blick, han fästade på henne, ett bedjande, ömt uttryck, som på en gång lugnade henne och retade hennes nyfikenhet. "Mariuccia," hviskade han knappt hörbart, "jag har kommit, att anhålla om din kärlek, och erbjuda dig allt hvad jag äger, mitt hjerta, min förmögenhet. Jag har penningar," sade han och framtog en börs, den hon betraktade med giriga blickar. "Tag detta, det skall, i alla fall, om icke i dag, likväl i morgon, blifva ditt." Flickan tog pungen, vägde den i handen, och sade förvirrad och enfaldigt: "Hvad vill du mig?" — "Älska dig," sade han, "och älskas af dig tillbaka." — Hans efterhängsenhet öfvertygade henne, att det var hans allvar; det lyckades honom att göra henne sig bevågen. Sedan han vunnit detta syfte, frågade han, i en vårdslös ton, efter de båda makarne, huru de lefde med hvarandra och om de alltid voro tillsammans? — "Alltid," svarade hon, "men i dag ser det ut, som herrn ämnade sig ut. Jag har i går måst laga hans kappa och hört honom säga, att han har göromål ute." — "Nå, då kunde du," sade han, "göra mig en tjenst, hulda barn, hvaraf vi båda kunna draga en god vinst. Du skall för din frú visa en juvel, som en förnäm herre vill förära henne, för att betyga henne sin aktning; äfven skall du fråga henne, om hon vill hafva den på något vis ändrad." — "Hvad," sade flickan, "anser ni mig för en kopp-

lerska?. Nej, nej, den som friar till mig sjelf, honom hörer jag, om han annars behagar mig. Men koppla vill jag och förstår jag icke." — "Ack, du lilla toka," föll tjenaren henne i talet; "du känner icke de förnäma. De smäkta hemma hos sig, och gifva för en enda kärleksfull blick alla jordens skatter." — "Således skall jag blott visà henne smycket?" frågade hon. "Nå, låt mig få se det, så skall jag säga er om — kors, hvilken prakt," utropade hon, då han framdrog bröstsmycket, "tag hit det, det skall, det måste hon emottaga." — En eldröd rubin af ovanlig storlek, infattad i stora, snöhvita perlor; på båda sidor en saftgrön smaragd och sedan en aflång, rundad, blåskimrande perla. Den sirliga infattningen pryddes öfverallt af brokig emalj. Savello skulle derföre hafva kunnat köpa de förnämaste damers hjertan.

Den ljusa, gryende dagen påminde flickan att gå till sina sysslor och erinrade tjenaren om de faror, hvari ett längre dröjsmål kunde inveckla icke blott hans planer, utan till och med hans person. För aftonen aftalades ett nytt möte på ett säkrare ställe vid trädgårdsmuren. Derefter smög den djerfva spejaren sig bort ibland träden och kröp igenom de lummiga buskarna utför klipporna. Innan han steg neder i klippdalen, tittade han ännu en gång tillbaka. Just nu öppnades fönstren i huset, för att insläppa det hulda morgonljuset och trädgårdens doftande vårluft. Han stannade och lyddes; allt var tyst i huset; hans besök i trädgården hade blifvit obemärkt.

På omvägar skyndade han till slottet, att för sin herre berätta framgången af hans sista

vågstycke, och af honom skörda beröm och belöning. — Det hade lyckats honom, att helt och hållet vinna den lättfärdiga tjenstflickan. Under det hon skötte sina sysslor, sväfvade den smärta friaren beständigt för hennes ögon, och hon kände en brinnande längtan att väl uträtta hans uppdrag.

Då herrn i huset änteligen gått ut och hon åter tillslutit porten, framtog hon i sin kammare smycket å nyo, höll det, ett ögonblick, i handen emot solen, som genom det högt belägna gallerfönstret sken in i det svagt upplysta rummet. Hon skulle gerna velat behålla det för sig sjelf, men beslöt likväl, tvärt emot girighetens väckta känsla och hennes klappande hjertas tvekan, att gå med det uppför trappan, der hon fann den ädla husfrun vid sin spinnrock sittande vid spisen. Hennes åsyn betog henne modet; Cassandra, sådan hon satt der, arbetsam, allvarlig, tankfull, var en så fullkomlig bild af qvinlig dygd och skönhet, att ingen så lätt, utan en hemlig vedervilja, vågat att för henne framställa det vanhederliga uppdraget.

Flere gånger hade tjenstflickan, förebärande än det ena, än det andra göromålet, gått af och an i det rymliga köket, — närmat sig till sin matmoder och obemärkt framtagit smycket, hvilket hon nu höll i höjden, tindrande och blixtrande emot dagen, i det hopp, att Cassandra skulle se dit och lätta eller helt och hållet befria henne ifrån någon inledning till sitt uppdrag.

Efter en stund tittade den sköna frun händelsevis upp ifrån sitt arbete och såg den blänkande klenoden i tjenstflickans händer. "Hvar har du fått det der?" frågade hon; "en sådan

dyrbarhet kan icke vara din egen, ty stena och perlorna äro af högt värde; jag förstår något på sådana saker, ty min morbror i sta handlar med ädelstenar och har lärt mig de värde, allt efter storleken, glansen och färg Hur har du kommit åt det?" — "Ack, fru C sandra," svarade flickan, "jag skäms att säga ru; men jag skulle visa er det, och fråga er, ni tycker om det, sådant det nu är, eller öns någon ändring deri." — "Hvem har gifvit dig d ta uppdrag," frågade matmödern vredgad, "h har jag att göra med annat folks dyrbarhete — "Då har jag," sade flickan, "missförstått n budskap, ty jag trodde, att juvelen var ämn åt er." — "Åt mig?" frågade Cassandra uppbr "ingen har rättighet att förära mig smyck mer än min man; och om Giustiniano vill skän mig något, så lärer han icke fråga dig, utan i till råds, om jag tycker om det, som han vill g va mig. Bekänn således, utan omsvep, hvem s gifvit dig det, eller säg hvar du funnit det; måtte väl aldrig" — Hon såg flickan sträng ansigtet; men då hon märkte att hon icke a drade färg, eller slog ner ögonen, blef hon tan full och befallde henne att lägga smycket på b det och gå ner och vänta på hennes befallni "Äfven," tillade hon, "har jag, redan i mor befallt dig, att gå till vingården och hän hem en höna och färska ägg. Så snart din h re kommit hem, så begif dig åstad, att det i blir för sent, och uppehåll dig icke."

Så snart Giustiniano kom hem och inträd i rummet, föll Savellos frestande skänk hon genast i ögonen. Cassandra stod helt lugn m emot honom; hennes ansigte röjde icke någon fi

ga, blott en stilla undergifvenhet för hans vilja. I hennes mans anlete afspeglade sig ett djupt eftersinnande, men icke det minsta spår till tvifvel, misstroende eller misstanke. Den som i detta ögonblick betraktat de begge makarne, skulle hafva trott att det endast var fråga om den likgiltigaste husliga angelägenhet.

"Jag förstår," sade Giustiniano, efter en stund, "denna rika juvel är en snara, som listen utlagt för oss. Besticka vill man dig och kanske äfven mig. Har du någon närmare kännedom huru den kommit i huset?" — "Tjenstflickan," sade Cassandra, "bar det i handen och tillstod, efter många frågor, att man gifvit henne det, för att lemna det åt mig. Till slut bekände hon äfven att det var ämnadt åt mig." — "Nämde hon Savello?" — "Nej," svarade Cassandra. — "Nämde hon ingen?" frågade han åter. — "Ingen," svarade hon, "icke heller har jag frågat henne; jag har befallt henne gå bort, emedan jag förut ville öfverlägga saken med dig. — Giustiniano," började hon å nyo och mod någon rörelse, "jag gör dig inga förebråelser, men erinrar dig blott, emedan det nu icke kan ändras, att du vågat mycket, då du befallde mig, att i kyrkan obeslöjad framställa mig för menniskornas blickar. Nu är det gjordt; det odjuret, hvem kan tvifla derpå, har kastat sina blickar på mig. Ty, då jag, uppstående ifrån bönen, sökte dig och såg mig omkring, märkte jag, att hans vilda och lystna blickar stirrade på mig. Jag vände straxt mitt öga ifrån honom; men jag hade sett nog, för att komma hem sorgsen och bedröfvad. Jag har, ända till detta ögonblick, för dig dolt min sinnesstämning, emedan jag icke kunde förmå mig att

oroa dig. Men nu, då faran närmar sig, måste jag säga dig det, och bedja dig att med lugn höra hvad jag har att anföra. Har du tålamod? Ty jag får icke afbrytas, emedan jag har mycket att säga dig, och det ena ordet förklarar det andra." — "Så tala," sade han, med lugn och allvar, "jag lofvar att icke falla dig i talet."

"Att jag," sade hon, "flyktigt betraktat fienden till vår lugna sällhet, har jag nyss bekänt för dig; men jag har hittills dolt, att hans bild, sedan jag såg honom, oupphörligt föresväfvat mig. Icke längre bör jag dölja för dig, icke för mig sjelf, att han ingaf mig deltagande och medlidande. Hans ansigte är skönt, och jag tyckte mig finna, att ånger, inre oro och en ännu osäker och tvekande längtan till det bättre, till det goda afspeglade sig i dess ädla drag. I denna sinnesstämning eller villa — ty hvem kan säga, om jag häri bedragit mig eller icke — öfverraskade mig hans dyrbara, ja, furstligt rika skänk. Att vilja köpa kärlek, är, jag vet det, för ädla själar det mest kränkande, sårande och förolämpande. Men att en öfverdådig, ingenting skonande vällusting satt ett så högt värde på min ynnest, förekom mig, jag tillstår det, såsom ett bevis på hans passion, mindre sårande, nästan smickrande och lockande. — Känner du qvinnohjertat, Guistiniano, då vet du äfven, att den förmår mycket öfver oss, som förstår att väcka vårt medlidande, vår fåfänga, ty dessa äro hos oss vältaliga bevekelsegrunder. Jag sjelf är icke någon vanlig qvinna; men likväl en qvinna, Giustiniano!"

"Och hvart," sade hån, "hvart syftar denna bekännelse?"

"Att det tillhör dig," svarade hon hastigt, "att beskydda mig mot främmande list och egen svaghet. Drifva vi, genom vägran och motspänstighet, Savellos passion till det yttersta, hvem svarar dig väl då för, att den icke våldsamt utbryter öfver oss och vanärar ditt namn och ditt hus? Eller, om du lemnar honom tid att vinna mig, hvem går i borgen för min svaghet?" — För oss återstår ingenting annat, än att döda honom."

"Nå väl," svarade han ursinnig, "så hämtar jag min bössa, för att lura på honom."

"Håll," inföll Cassandra, "att mörda honom — äfven om det lyckades dig — honom, som så många besoldade omgifva, som icke en gång utan beväpnadt följe kommer i kyrkan, att på det sättet mörda honom," upprepade hon, "skulle vara värre, än att döda mig. Har du betänkt hvad verlden skall säga, om han faller för din hand? Af svartsjuka, skulle man säga, af svartsjuka har han gjutit hans blod, och alltså icke utan skäl. Nej, Giustiano, jag måste hafva varit medvetande af hans död, och hafva bidragit dertill. Ingen skall då kasta första stenen på mig, nej, alla skola säga: hustrun har bistått sin man vid den farliga, blodiga gerningen; hon måste således hafva varit honom trogen i sjelfva döden, och utan fläck, och ren, såsom guld. Tala, vill du taga hans lif?"

"Hugga honom i stycken vill jag," utropade den uppbragte mannen. "Ack, Cassandra, ädla maka, du har redan bekänt för mycket. Vår sammanlefnads stilla, lugna sällhet är slut, förbi äro de dagar, då icke en gång i drömmen den tanken uppstod hos mig, att du med välvilja

kunde betrakta någon annan än mig. — Din bekännelse gifver mig en säker underpant för din ära, din trohet; den uppfyller mig med helig förtjusning; och likväl känner jag en ny, obekant eld uppläga i mitt inre: jag tror, att det är hvad menniskorna kalla svartsjuka."

"Rätt," svarade Cassandra, "svartsjuka borde du känna; sådan älskar jag att finna dig, och vill du bibehålla min kärlek, så mörda, så döda den, som icke allenast hotar att beröfva dig din ära, utan äfven mitt hjerta. Men hör sättet. Giustiniano, du måste för syn skull jemna orten, och i hemlighet, vid nattens första timme, genom bakporten åter smyga dig in i huset. Tjenstflickan behöfver jag ännu några timmar. När jag igenom henne erfarit och uträttat hvad som tarfvas, så skall jag hitta på en utväg att skaffa henne ur huset, innan du återkommer. Lyckas det mig, att redan nästa natt locka den eländige i vår boning, så döda vi honom genast; ty farliga anslag, så sade min fader ofta, skall man icke uppskjuta, att de icke må utspridas och modet slockna."

"Så vare, så blifve det," sade Giustiniano, "och gifve Gud den goda gerningen sin välsignelse, att många framtida ohyggligheter må afvändas och hämnd tagas för alla de olyckliga, hvilkas sällhet han så gudlöst förstört. Stick juvelen i barmen, eller göm den på annat sätt, att flickan icke märker att jag sett den. Jag kan icke förställa mig, jag går derföre i stallet, att sadla min mulåsna. Jag hör henne komma," sade han, lyssnande utåt förstugan, "tag åter till spinrocken och låtsa som ingenting förefallit oss emellan."

Cassandras spinrock surrade redan, då flickan inträdde, icke utan fruktan att blifva bannad för sitt långa dröjsmål. Ty på vägen till vingården hade hon, på ett aflägset ställe, mött Savellos spejare, som uppehållit henne, för att af henne inhämta nya underrättelser. Hon berättade honom, att hennes matmoder väl icke emottagit, men äfven lika så litet helt och hållet afslagit smycket, och lofvade att på eftermiddagen, vid trädgårdsmuren, lemna honom vidare besked. Derefter skyndade hon sig hem, för att göra sig underrättad om hvad under hennes frånvaro tilldragit sig i huset. Då hon icke mera fann smycket på samma ställe, der hon lagt det, fattade hon mod och vågade dristigt fråga sin matmoder: "om hon nu beslutat att behålla det?"

"Jag vet ju icke," svarade Cassandra utan att se opp ifrån sitt arbete, "från hvem det kommer." — "Men jag vet det," svarade flickan, "om jag blott tordes omtala det." — "För hvem fruktar du?" frågade Cassandra. — "För er, emedan ni ännu ser så allvarsam ut. Så vet då, att det kommer ifrån Prinsen, ifrån Savello." — "Nå," sade Cassandra, "det var det jag trodde; men huru skall jag bära mig åt. Min man går aldrig ut; alltsedan vi blefvo gifta, har han icke lemnat mig en enda timme." — "Åh," sade flickan, "det skall väl, förr eller senare, en gång blifva annorlunda. Just nyss hörde jag att han var i stallet och grälade med mulåsnan; mån tro han icke ämnar resa bort? Jag tänkte det strax i går, då han bad mig laga sin kappa. Skall jag gå och se efter hvad han gör i stallet? Kanske säger han mig hvart han ämnar rida." — "Det

gör han icke," svarade Cassandra med lugn och utan att se opp ifrån sitt arbete. "Han har icke sagt ett ord derom åt mig. Du skall få se, att han blott roar sig med kreaturet i stallet."

Flickan gick sakta till dörren, såg sig flere gånger om efter sin matmoder och smög sig, då denna icke tycktes gifva akt på henne, utför trappan, för att titta i stallet, der Giustiniano just nu slutat att betsla sin mulåsna. Då hon nu såg honom komma ut, förande kreaturet vid tygeln, frågade hon: "Hvad, herr Giustiniano, tänker herrn redan öfvergifva oss, så nyligen gift som herrn är?" — "Hvad angår det dig, ditt troll," svarade han; "sköt du dina sysslor, och låt mig vara i fred." — "Bevars, herre, det måtte väl aldrig hafva händt något?" utropade hon, med låtsad oro. "Herrn kommer väl hem innan aftonen?" — "Håll mun, din toka, kanske i morgon, eller öfvermorgon, som det faller sig; ty en man får icke följa sina nycker, utan se på sina göromål. Långt för detta hade jag bort rida till Nettuno, och jag är rädd att detta dröjsmål kommer att kosta mig dyrt. Hör, Mariuccia," hviskade han i förbigående, "passa på min hustru, gift akt på allt, hvad hon gör, och berätta mig det, när jag kommer hem. Du skall, om du har ögonen oppe, och blir mig trogen, icke göra det för intet." — "Herre," svarade hon, "lita på mig; icke för någon belöning, utan efter det är min pligt att tjena er, skall jag göra hvad ni begär. — Vill herrn icke taga afsked af frun? Jag skall emellertid hålla mulåsnan." — "Jag tål icke qvinnotjut," sade han med en barsk ton och svängde sig opp på sin åsna; "öppna porten, helsa opp

och säg att jag snart är här igen. Bed henne se efter huset och icke släppa in någon."

Flickans hjerta klappade af en inre fröjd, då hon såg sin husbonde rida bort. "Här bjuder han mig ju sjelf," sade hon, "tid och tillfälle att förvärfva mig stora skatter, gunst och kärlek." Likasom hon, lopp äfven Savellos spejare i snaran; ty ränkfulla menniskor fullfölja sina syften med så mycken häftighet, att de ofta blotta sina svaga-sidor för de öppna och redliga, och således utan möda öfverlistas af dem. Så skedde det då, att Savello, redan samma natt, af den intet ondt anande underhandlaren, genom dalen, ledsagades oppför klipporna, öfver trädgårdsmuren, in i trädgården ända fram till bakporten. Han ville ensam bestå sitt äfventyr; hans följeslagare skickades derföre bort, för att gömma sig bland buskarna i dalen, bevaka trädgårdsmuren och trygga hans återtåg.

Han lyddes ännu ett ögonblick på tjenarens varsamma steg, som snart tystnade i det fjerran. Då han nu befann sig alldeles allena, skakades hans väsende af en iskall, spöklik rysning. En inre röst hviskade till honom, att hans passion icke var kärlek, icke ömhet, icke en gång begär, att han blott följde en dunkel, oförklarlig dragningskraft. Kanske var det, som fört honom dit, herskningslystnad; begär att segra, att utöfva makt och välde; eller denna ofrivilliga dyrkan och hyllning, som skönheten äfven aftvingar råa och förderfvade menniskor. Ännu tvekade han, om han skulle inträda genom den halföppna dörren eller gå tillbaka och skynda sin väg, då Cassandra visade sig på loftet, ofvan trappan, skönare än han förut sett henne. Hon hade med

sorgfällighet ordnat sin klädsel och höll, i en skön, pittoresk ställning, opp lampan, hvars sken spridde en ny tjusning öfver hennes ansigte. Då motstod han icke längre hennes vemodiga, trånande blick, hennes förtrollande, behagliga leende. Han skyndade uppför trappan och följde henne, då hon, med fingret på munnen, vek långsamt tillbaka för honom, ända till vapenkammarens tröskel. Cassandra öppnade dörren och gaf honom ett tecken att följa henne. Då han inträdde, lät han sin mantel falla, antingen för att visa sin sköna växt, sin yppiga, rika drägt, eller utan att tänka derpå, af en blott slump. Destò lättare och säkrare träffade honom Giustiniano, som, gömd bakom dörren, lurade på den inträdande, och i en enda stöt genomborrade hans hjerta.

Under sjelfva gerningen, eller strax efter sedan den skett, fattades båda makarne af en oviss, tvetydig känsla. Glädjen, att så lätt och hastigt hafva öfvermannat fienden, lemnade rum för medlidande och en sorglig sinnesstämning. Under dödskampen neddignade den adelige ynglingen långsamt med behag och värdighet, icke hemskt stirrande, icke med ett liks vanliga spöklika ryslighet; ty skönhet och behag följer menniskan äfven bortom lifvets gräns. Hans på Cassandra riktade blick, hans af mörka lockar kringfladdrade anlete röjde ännu skönhet, ädelhet, stolthet. Med rörelse, ja, med ömhet, skådade den förra ned på honom; ty huru utan smärta, för en evighet, skilja oss ifrån den, som en gång väckt vårt deltagande? — Hon trodde icke att en död kropp skulle väcka en lefvandes afund, och öfverlemnade sig derföre, utan fruktan och förställning, åt

det intryck den sköna ynglingens blild, åt de känslor det sällsamma ögonblicket väckte. Dock näres i menniskohjertat en misstanke af djupare, högre art, som icke en gång döden utplånar; och för den, som älskar uppriktigt och af sin själs innersta djup, finnes ingen ting gruflígare än att med väsenlösa minnen och lätta skuggor dela den älskades tillgifvenhet och kärlek.

Giustiniano höjde dolken med en krampaktig rörelse. Den mordlust, hvaraf en Romares hjerta, i hela dess kraft, är mäktigt, tycktes ännu, het och brännande, genomglödga hela hans väsende. En tanke uppsteg i hans själ, att äfven genomborra sin maka och sedan för alltid öfvergifva sitt hem, icke längesedan skådeplatsen för hans högsta sällhet, nu mera för all ofärd, all olycka. Cassandra, som emellertid till honom höjt en pröfvande blick, förstod, gissade åtminstone, de känslor, som skakade honom; hvilken önskan, som uppstigit i hans inre. Utan att förskräckas, utan att rysa, kall och lugn talade hon till honom: "Öfverväg, innan du handlar. Om du dödar mig, så dör med mig äfven vår heder. Hvad skola menniskorna, om man i morgon finner mig död på detta ställe, väl tänka annat, än att du straffat mig för äktenskapsbrott och vanära? — Vår lott är kastad; vi måste skiljas, troligen för evigt. Tag hvad jag lagt i ordning åt dig, mina smycken, mina ringa skatter; tag hvad du kan föra med dig, och fly, fly, tills du fått visshet, att vårt öde tagit en bättre vändning, än den jag fruktar. Att mitt rykte icke må lida; mitt namn icke befläckas, måste jag qvarstanna på detta ställe. När gerningen blifvit känd och den döde härstädes funnen, återstår för mig att

underrätta verlden om mitt anslag, att anklaga mig sjelf, för att rena mig från en grufligare misstanke. Om det lyckas mig att inför lagen, inför jordens mäktige, skörda någon annan lön än döden, hvilken du i otid och obetänksamt ville gifva mig, det står i Guds hand; jag öfverlemnar mig åt hans behag. Gå, skynda. Minnet af vår så korta sällhet gifve dig kraft, att manligt och ståndaktigt fördraga sorgen och lidandet. Se på mig, se mig med lugn och fattning bjuda glädjen, bjuda lifvet farväl. — Vi hafva räddat oss från vanära; är icke detta stort? — Låtom oss tacka Gud, att han i vårt bittra öde gifvit oss starka själan."

Giustiniano lemnade huset, utan kyss, utan handtryckning. Cassandra hjelpte honom att byta sina blodiga kläder emot andra, följde honom till porten, som låg åt gatan, reglade den och trädgårdsporten och begaf sig derefter upp på sin kammare, att der ensam eftersinna den förskräckliga gerningen, den ovissa framtiden. Ingen tår mildrade den grufliga smärta, som nedtyngde hennes själ. Hennes make begaf sig emellertid i mörkret sin väg, ifrån orten, nedåt hafskusten. Man har aldrig sedermera hört af honom.

Då det första morgonljuset framtindrade, och Savello ännu icke syntes till, började tjenaren, som dittills förgäfves väntat honom vid trädgårdsmuren, att ana sin egen fara. Han såg att all den olycka, som möjligtvis timat, ofelbart skulle återfalla på hans eget hufvud, och räddade sig, efter ett kort besinnande, genom en skyndsam

flykt. Hans frånvaro skärpte misstanken, men försvårade deremot upptäckten af den blodiga gerningen, till dess efter några dagars förlopp, misstankar och halft tydliga spår förde Sbirrerne till Giustinianos hus. "Man hade," sade grannarne, "under dessa dagar, icke sett någon hvarken gå ut eller in derstädes." Då, efter ett upprepadt klappande, icke något svar följde inifrån, uppbrötos dörrarne och huset öppnades med våld. Då man kom upp, satt den sköna frun, förändrad af grämelse och fasa, men icke vanställd, vid spisen vid sitt arbete. Man frågade efter hennes man, hon svarade lugn, att han var bortrest, — efter Savello; då steg hon upp, trängde sig fram emellan Sbirrerne och öppnade dörren till vapenkammaren. "Der ligger han," sade hon; "jag har väntat er redan i två dagar; skaffen bort honom, jag har vaktat honom länge nog."

I mannaminne hade i Rom ingen sådan händelse väckt ett större uppseende, ett lifligare deltagande. Sjelfva sakens undersökning tog icke bort mycken tid, emedan Cassandra redan vid första förhöret fritt bekände, att hon sjelf beslutit ynglingens död, lockat honom in i huset och lemnat honom i sin mans händer. Med lugn visade hon, att endast den mäktige ynglingens död kunnat beskydda henne emot hans vildhet och trygga hennes ära. Hennes skönhet, hennes ädla hållning gåfvo de skäl hon utvecklade, en oemotståndlig, öfvertygande kraft.

Länge uppsköts domen, emedan det ibland domrarne icke fanns någon med nog mod, att enligt lagens bokstaf dömma öfver denna så egna händelse. Man jemförde Cassandras handling med de stora Romerska efterdömena, och såsom

en anklang ifrån fordna tider firades den med högt jubel af det anstolta folket. Man trängdes vid rättens sittningar, för att få se den djerfva frun och ärade henne i hennes fängelse. Oftare än andra besökte henne der, Prinsessan Margaretha, som hos sin onkel, Påfven, gjorde alla möjliga försök, att utverka den ädla förbryterskans benådande. Men hertigen och hertiginnan Savello motarbetade henne och använde länge hopade skatter, för dem nu utan allt värde, att besegra domrarnes betänkligheter och försvaga Margarethas inflytande hos Påfven. Under det hela Rom beundrade hennes gerning, beklagade eller bemödade sig att afvårja hennes öde, afbidade Cassandra med lugn sin dom, hvilken hon icke önskade ändrad, icke mildrad, emedan lifvet för henne förlorat allt värde, och döden redan länge visat sig såsom hennes enda vän, hennes verkliga befriare.

Slut.

